

Національний
банк України

Консолідована фінансова звітність та Консолідований звіт про управління

за рік, що закінчився
31 грудня 2024 року

Консолідований звіт про управління

за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року

Зміст

Частина 1. Природа діяльності.....	i
1.1. Загальні відомості про Національний банк України	i
1.2. Керівництво Національного банку України	iii
1.3. Організаційна структура. Зміни в організаційній структурі, що відбулися у 2024 році	iv
1.4. Структура та склад органів управління	v
1.5. Процесне та проектне управління	viii
1.6. Вплив на діяльність Національного банку України російської агресії	ix
Частина 2. Цілі та стратегії.....	xii
2.1. Візія, місія, корпоративні цінності Національного банку України	xii
2.2. Тренди та виклики сьогодення для Національного банку України	xii
2.3. Стратегічні цілі Національного банку України	xiv
2.4. Перспективи розвитку	xvi
Частина 3. Ресурси, ризики та відносини	xvii
3.1. Фінансові ресурси	xvii
3.2. Людські ресурси	xxv
3.3. Виробничі ресурси	xxix
3.4. Інтелектуальні ресурси	xxxі
3.5. Соціально-репутаційні ресурси	xxxvi
3.6. Природні ресурси	xlіi
3.7. Основні ризики	xliv
3.8. Відносини Національного банку України із зацікавленими сторонами	xlviі

Частина 1. Природа діяльності

1.1. Загальні відомості про Національний банк України

Національний банк України (далі – Національний банк) є центральним банком України і здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України “Про Національний банк України” (далі – Закон про Національний банк) та законодавчих актів України.

Згідно із законодавством України основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Під час виконання своєї основної функції Національний банк має виходити із пріоритетності досягнення та підтримки цінової стабільності в державі.

До організаційної структури Національного банку станом на 31 грудня 2024 та 2023 років входять структурні підрозділи центрального апарату Національного банку, відокремлений підрозділ [Банкотно-монетний двір Національного банку (далі – Банкотно-монетний двір)], що здійснюють діяльність у межах завдань і функцій Національного банку, установлених Законом про Національний банк.

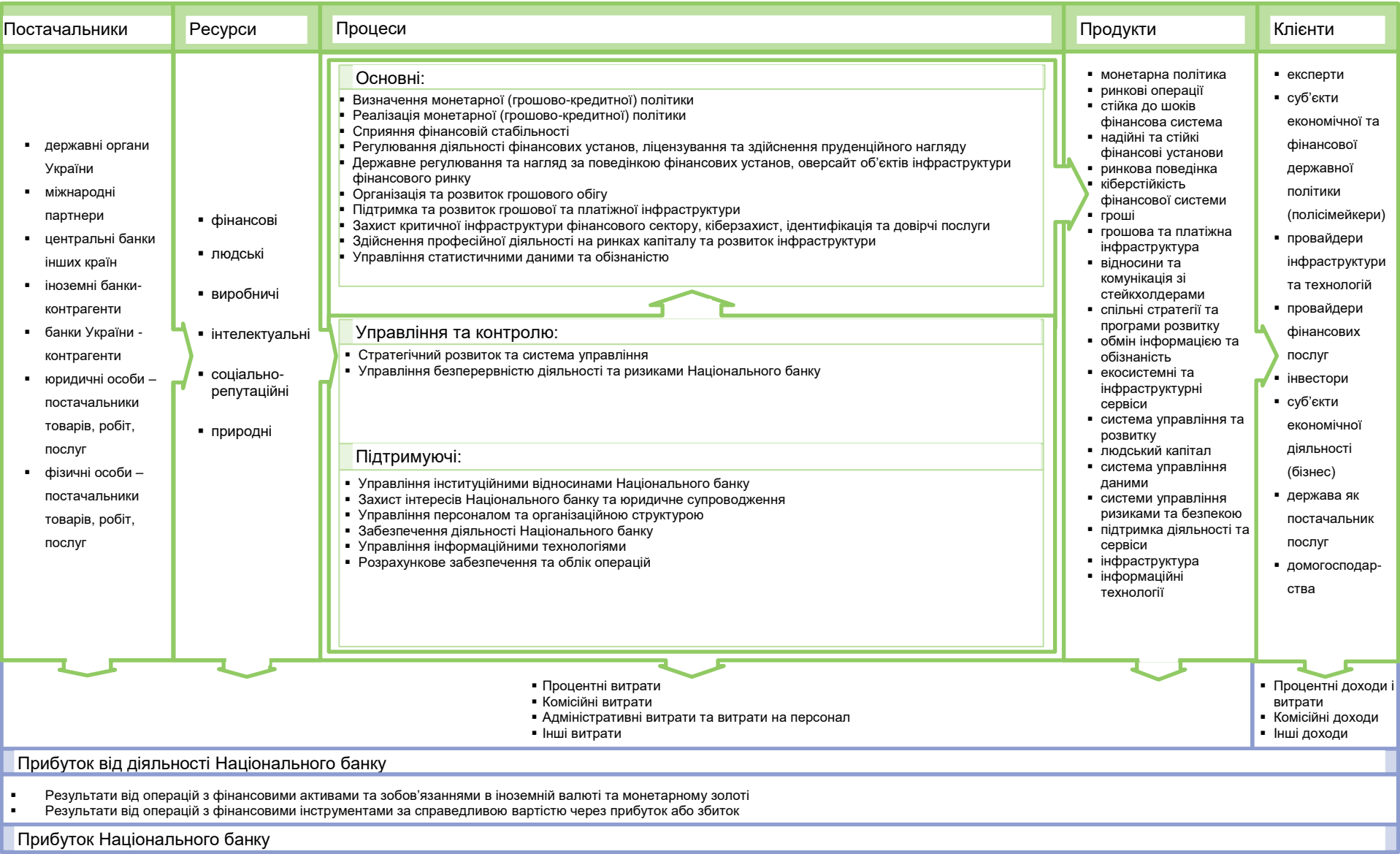
Дочірньою компанією Національного банку є ПАТ “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ” (далі – Розрахунковий центр).

Розрахунковий центр відповідно до законодавства України здійснює професійну діяльність на ринках капіталу – клірингову діяльність із визначення зобов'язань та клірингову діяльність центрального контрагента.

Інвестиції Національного банку в асоційовану компанію станом на 31 грудня 2024 та 2023 років представлені Публічним акціонерним товариством “Національний депозитарій України”.

Детальну інформацію про функції, мету діяльності та частки участі Національного банку в дочірній та асоційованій компаніях зазначено в примітці 1 Консолідованої фінансової звітності Національного банку за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року (далі – Консолідована фінансова звітність Національного банку).

Схема 1. Модель діяльності Національного банку

1.2. Керівництво Національного банку України

Рада Національного банку

Відповідно до Конституції України основними завданнями Ради Національного банку є розроблення Основних засад грошово-кредитної політики та здійснення контролю за проведенням грошово-кредитної політики. Згідно із Законом про Національний банк завданням Ради Національного банку також є здійснення нагляду за системою внутрішнього контролю Національного банку.

До складу Ради Національного банку входять члени Ради Національного банку, призначені Верховною Радою України та Президентом України. Верховна Рада України призначає чотирьох членів Ради Національного банку шляхом прийняття відповідної постанови. Президент України призначає чотирьох членів Ради Національного банку шляхом видання відповідного указу. Голова Національного банку, який призначається на посаду Верховною Радою України за поданням Президента України, входить до складу Ради Національного банку за посадою.

Строк повноважень членів Ради Національного банку – сім років, крім Голови Національного банку, який входить до складу Ради Національного банку на строк здійснення ним повноважень за посадою.

Засідання Ради проводяться один раз на квартал. Рада Національного банку проводить позачергові засідання за потреби. Засідання Ради є правомочними за наявності не менше шести її членів. Рада організовує свою роботу згідно з річним планом роботи, що затверджується на засіданні Ради. Радою визначається регламент проведення її засідань. Прийняття рішень проводиться шляхом відкритого голосування. Кожний член Ради Національного банку має один голос.

Члени Ради Національного банку, призначені Верховною Радою України:

Анатолій Барсуков;
Василь Горбаль;
Олена Щербакова.

Члени Ради Національного банку, призначені Президентом України:

Ігор Веремій;
Василь Фурман;
Андрій Пишний – Голова Національного банку, член Ради Національного банку за посадою.

Правління Національного банку

Функцією Правління Національного банку є управління діяльністю Національного банку, забезпечення реалізації грошово-кредитної політики та організація виконання

інших функцій відповідно до Закону про Національний банк.

Правління Національного банку складається з семи осіб: Голови Національного банку, першого заступника та заступників Голови. Голова Національного банку призначається на посаду Верховною Радою України за поданням Президента України строком на сім років. Заступники Голови призначаються на посади та звільняються з посад Радою Національного банку за поданням Голови Національного банку. Засідання Правління Національного банку є правомочним, якщо на ньому присутні не менше чотирьох членів Правління Національного банку. Рішення Правління Національного банку приймаються на колегіальній основі простою більшістю голосів, Голова має право вирішального голосу.

Склад Правління Національного банку:

Андрій Пишний – Голова Національного банку. Голова Національного банку здійснює загальне керівництво діяльністю центрального банку, зокрема контролює діяльність самостійних підрозділів за такими напрямками, як управління персоналом, юридичне супроводження, система управління ризиками, сфера комунікацій, стратегії та розвитку, захист прав споживачів фінансових послуг, безпека, розвиток інституційних відносин Національного банку зі стейкхолдерами, збереження державної таємниці, протидія та запобігання корупції;

Катерина Рожкова – перший заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належать управління такими напрямками, як фінансова стабільність, методологія регулювання діяльності банків та небанківських фінансових установ;

Юрій Гелетій – заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належать управління такими напрямками, як регулювання грошово-кредитного та валютного ринків, проведення операцій з регулювання ліквідності банківської системи, надання кредитів банкам для підтримки ліквідності та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, управління діяльністю депозитарію Національного банку та реалізацією прав Національного банку як акціонера під час корпоративного управління в компаніях;

Ярослав Матузка – заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належать управління такими напрямками, як бухгалтерський облік, фінансовий контролінг, забезпечення діяльності Національного банку, закупівлі, операційна діяльність, робота з проблемними активами, управління діяльністю Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку, організація охорони праці, пожежної та екологічної безпеки;

Сергій Ніколайчук – заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належать питання монетарної політики та економічного аналізу, статистики та звітності, європейської інтеграції та міжнародного співробітництва;

Дмитро Олійник – заступник Голови Національного банку. До сфери управління належать питання банківського нагляду, нагляду за небанківськими надавачами фінансових послуг, інспектування, ліцензування, моніторингу пов'язаних з банками та

небанківськими фінансовими установами осіб, фінансового моніторингу;

Олексій Шабан – заступник Голови Національного банку. До сфери повноважень належить управління такими напрямками, як розвиток і регулювання діяльності платіжних та розрахункових систем, управління системою готівкового обігу та перевезення цінностей, виготовлення банкнотного і захищеного паперу, грошових знаків, інформаційних технологій, захистом критичної інфраструктури.

1.3. Організаційна структура. Зміни в організаційній структурі, що відбулися у 2024 році

Інформацію про організаційну структуру Національного банку розміщено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку за посиланням <https://bank.gov.ua/about/structure#orgchart>.

Протягом 2024 року в організаційній структурі Національного банку відбулися такі основні зміни, спрямовані на її вдосконалення:

- Відділ моніторингу пов'язаних з банками осіб реорганізовано в Управління моніторингу пов'язаних осіб, до якого передано функції, які виконував Відділ моніторингу пов'язаних з банками осіб, а також доручено виконувати нові функції. Метою реорганізації є підвищення ефективності виконання функцій щодо моніторингу та визначення осіб пов'язаними з

банками та впровадження виконання функцій щодо моніторингу та нагляду за пов'язаними з небанківськими фінансовими установами особами;

- Департамент нагляду за ринком небанківських фінансових послуг реорганізовано в Департамент нагляду за небанківськими надавачами фінансових послуг, до якого передано всі функції Департаменту нагляду за ринком небанківських фінансових послуг, а також доручено виконувати нові функції. Метою реорганізації є підвищення ефективності виконання функцій безвиїзного нагляду за здійсненням діяльності об'єктами нагляду з надання фінансових та/або супровідних послуг на ринках небанківських фінансових послуг відповідно до законодавства України.

1.4. Структура та склад органів управління

Станом на 31 грудня 2024 року в Національному банку функціонує дев'ять спеціалізованих комітетів Правління Національного банку. Структура системи комітетів охоплює всі основні функціональні напрями діяльності Національного банку, які потребують колегіальних рішень та поділяються на три основні групи, зазначені на схемі 2.

Схема 2. Структура та склад органів корпоративного управління

- ідентифікація можливих системних ризиків, що загрожують фінансовій стабільності, та підготовка пропозицій з питань мінімізації їх негативного впливу;
- розроблення рекомендацій щодо застосування інструментів макропруденційної політики, їх узгодження із заходами монетарної та мікропруденційної політики, а також моніторинг результатів їх застосування;
- забезпечення взаємодії підрозділів Національного банку під час розроблення рекомендацій з питань фінансової стабільності.

Кредитний комітет. Консультативно-дорадчий колегіальний орган, створений для розгляду / опрацювання питань та надання рекомендацій Правлінню Національного банку щодо:

- надання кредитів банкам для підтримки ліквідності, крім операцій із застосуванням стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи, та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- формування (вивільнення) та використання резервів на покриття фінансових ризиків, пов'язаних зі зменшенням корисності (знеціненням) активів Національного банку (включаючи кредити, цінні папери), за винятком дебіторської заборгованості;
- роботи з повернення заборгованості банків, віднесених до категорії неплатоспроможних, за кредитами, отриманими ними від Національного банку;
- методології оцінки кредитного ризику (оцінки застави) за операціями Національного банку та управління ним.

Комітет з управління активами та пасивами. Колегіальний орган, якому Правління Національного банку делегувало повноваження щодо прийняття рішень з питань управління активами і пасивами, у тому числі золотовалютними (міжнародними) резервами України, забезпечення моніторингу ризиків і фінансових результатів за операціями з активами та пасивами Національного банку. Основними завданнями комітету є:

- формування та реалізація політики ефективного управління активами та пасивами, у тому числі міжнародними резервами;
- визначення та реалізація інвестиційної стратегії Національного банку за операціями з розміщення міжнародних резервів;
- визначення дій на відкритих ринках;

Мандат комітетів Правління Національного банку

Комітет з монетарної політики. Консультативний орган, створений з метою обміну інформацією та поглядами щодо формулювання та реалізації грошово-кредитної політики. Основними завданнями комітету є:

- формулювання принципів та реалізація монетарної політики для виконання цілей і завдань, визначених законодавством України, Стратегією монетарної політики та Основними засадами грошово-кредитної політики;
- формування проекту пропозицій щодо цілей та орієнтирів монетарної політики;
- застосування інструментів монетарної політики.

Комітет з фінансової стабільності. Консультативно-дорадчий колегіальний орган, що розробляє пропозиції і рекомендації щодо формулювання принципів та реалізації макропруденційної політики з метою забезпечення фінансової стабільності. Основними завданнями комітету є:

- визначення та реалізація політики управління фінансовими ризиками міжнародних резервів і ринковими ризиками Національного банку;
- забезпечення моніторингу ринкових ризиків і фінансових результатів за операціями з активами та пасивами Національного банку.

Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності банків, оверсайта платіжної інфраструктури.

Колегіальний орган, якому Правління Національного банку делегувало окремі повноваження щодо здійснення банківського регулювання і нагляду, валютного нагляду, державного регулювання і нагляду у сфері фінансового моніторингу, оверсайта платіжної інфраструктури, нагляду за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових / платіжних послуг. Основними завданнями комітету є:

- забезпечення стабільності й надійності банківської системи України, а також захист інтересів вкладників та інших кредиторів банків;
- вирішення пріоритетних питань нагляду за банками, їх відокремленими підрозділами та філіями іноземних банків і діяльності банківського сектору економіки України;
- визначення тенденцій розвитку банківської системи та в разі потреби надання відповідних пропозицій Правлінню Національного банку;
- забезпечення координації роботи структурних підрозділів Національного банку, що здійснюють нагляд за банками, включаючи питання вдосконалення потоків інформації, подальшого розвитку процедур своєчасного й ефективного прийняття рішень і реагування щодо діяльності банків;
- застосування заходів впливу / санкцій за порушення банківського, валютного законодавства України, законодавства України з питань фінансового моніторингу, нормативно-правових актів Національного банку, включаючи нормативно-правові акти Національного банку, з питань реалізації спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) (далі – санкційне законодавство), вимог Національного банку, установлених відповідно до статей 66, 67 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, законодавства України з питань захисту критичної інфраструктури, кіберзахисту та інформаційної безпеки, про захист прав споживачів фінансових / платіжних послуг, законодавства, що регулює діяльність на платіжному ринку, та в разі недостатності заходів з управління ризиками, що вживаються для захисту інтересів споживачів платіжних послуг, або в разі здійснення банками ризикової діяльності, яка загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, а також у разі застосування іноземними державами або міждержавними об’єднаннями, або міжнародними організаціями санкцій до банків чи власників істотної участі в банках, що становлять

загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку та/або стабільності банківської системи;

- ужиття заходів щодо запобігання злочинності та правопорушенням у банківській системі;
- сприяння вдосконаленню законодавчого забезпечення здійснення банківського регулювання та нагляду, валютного нагляду, державного регулювання та нагляду у сфері фінансового моніторингу, нагляду за дотриманням санкційного законодавства, оверсайта платіжної інфраструктури, нагляду за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових / платіжних послуг шляхом ініціювання розроблення нових і внесення змін до наявних нормативно-правових актів Національного банку та законодавства України;
- погодження, відмова в погодженні на посаду керівника (крім голови правління) банку, філії іноземного банку, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівника підрозділу внутрішнього аудиту (кандидатів на ці посади) банку, філії іноземного банку, відповідального за проведення фінансового моніторингу працівника банку, філії іноземного банку, прийняття рішень про відповідність або невідповідність керівника (крім голови правління), головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівника підрозділу внутрішнього аудиту банку, філії іноземного банку, відповідального за проведення фінансового моніторингу працівника банку, який є членом правління банку, філії іноземного банку, кваліфікаційним вимогам, установленим законодавством України, нормативно-правовими актами Національного банку, щодо незалежного директора – та/або вимогам щодо незалежності, щодо члена наглядової ради державного банку – та/або вимогам статті 7 Закону України “Про банки і банківську діяльність”;
- забезпечення реалізації функцій Національного банку у сфері реєстрації та ліцензування банків, акредитації філій, представництв іноземних банків на території України, реєстрації платіжних систем.

Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг.

Колегіальний орган, якому Правління Національного банку делегувало окремі повноваження в межах компетенції державного регулювання та нагляду на ринках небанківських фінансових послуг, включаючи застосування до учасників ринків небанківських фінансових послуг та колекторських компаній, заходів впливу, включаючи накладення штрафних санкцій (штрафів), передбачених законами України, у сферах:

- здійснення нагляду за учасниками ринків небанківських фінансових послуг та регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, включаючи ведення державних реєстрів фінансових установ і реєстрів осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати

окремі фінансові послуги, та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг;

- здійснення нагляду за додержанням фінансовими установами (крім банків), особами, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, особами, що надають посередницькі послуги на ринках небанківських фінансових послуг, включаючи кредитних посередників, та колекторськими компаніями законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, у тому числі вимог щодо взаємодії із споживачами при врегулюванні простроченої заборгованості (вимог щодо етичної поведінки), та контролю за дотриманням законодавства України про рекламу в частині реклами у сфері небанківських фінансових послуг;
- валютного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг за небанківськими фінансовими установами та операторами поштового зв'язку;
- державного регулювання і нагляду за суб'єктами первинного фінансового моніторингу, крім банків, у сферах запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на ринках небанківських фінансових послуг та реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій).

Основними завданнями комітету є:

- забезпечення стабільності й надійності ринків небанківських фінансових послуг України;
- забезпечення захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг;
- вирішення питань нагляду та регулювання ринків небанківських фінансових послуг України, включаючи у сфері споживчого кредитування щодо колекторських компаній;
- визначення тенденцій розвитку ринків небанківських фінансових послуг і надання (за потреби) відповідних пропозицій Правлінню Національного банку;
- забезпечення координації роботи підрозділів нагляду за ринками небанківських фінансових послуг, удосконалення обміну інформацією між ними, подальшого розвитку процедур своєчасного й ефективного прийняття рішень і реагування щодо діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, включаючи у сфері споживчого кредитування щодо колекторських компаній;
- застосування заходів впливу / штрафних санкцій за порушення законодавства у сфері небанківських фінансових послуг, захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг, валютного законодавства, законодавства з питань фінансового моніторингу, законодавства щодо забезпечення реалізації і моніторингу ефективності застосованих персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), включаючи

нормативно-правові акти Національного банку, такими об'єктами нагляду:

- юридичними / фізичними особами, які надають одну чи кілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, крім банків та об'єктів нагляду (оверсайта) платіжних систем;
- колекторськими компаніями, небанківськими фінансовими установами, які є кредитодавцями, новими кредиторами;
- небанківськими фінансовими групами та установами, які визначені нормативно-правовими актами Національного банку з питань організації та здійснення нагляду у сфері фінансового моніторингу, валютного нагляду, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій);
- сприяння вдосконаленню законодавчого забезпечення для здійснення нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг, валютного нагляду, державного регулювання та нагляду у сфері фінансового моніторингу, захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг, надання рекомендацій щодо внесення змін до нормативно-правових та розпорядчих актів Національного банку;
- забезпечення реалізації функцій Національного банку у сфері реєстрації та ліцензування учасників ринків небанківських фінансових послуг;
- забезпечення реалізації функцій Національного банку у сфері захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг.

Комітет з управління змінами. Колегіальний консультативно-дорадчий орган Правління Національного банку, створений для управління проектною діяльністю Національного банку з метою забезпечення змін у напрямі розбудови сучасного, інституційно спроможного центрального банку та фінансового сектору, включаючи банківську систему України. Основними завданнями комітету є:

- управління реалізацією стратегічних ініціатив у межах стратегії Національного банку, стратегії фінансового сектору, що відповідають критеріям та ознакам проектної діяльності, або таких, що реалізуються в межах змін до процесів Національного банку без відкриття відповідних проєктів;
- погодження впровадження нових інформаційних систем і технологій, програмних комплексів, що реалізуються в межах проектної діяльності;
- розгляд питань щодо впровадження інноваційних фінансових продуктів / послуг у Національному банку.

Комітет з управління операційними ризиками та безперервністю діяльності. Колегіальний консультативно-дорадчий орган, створений з метою

сприяння формуванню культури управління операційними ризиками, підвищенню обізнаності працівників Національного банку з питань щодо управління операційними ризиками, організації системи керування неперервністю діяльності (у тому числі в особливий період) та організації системи внутрішнього контролю. Основними завданнями комітету є розгляд і надання Правлінню Національного банку рекомендацій / пропозицій щодо управління операційними ризиками, керування неперервністю діяльності (у тому числі в особливий період), організації системи внутрішнього контролю Національного банку.

Бюджетний комітет. Колегіальний консультативно-дорадчий орган, створений з метою забезпечення умов для професійного обговорення питань, пов'язаних із забезпеченням діяльності Національного банку, що сприятиме підвищенню якості прийняття управлінських рішень. Основними завданнями комітету є:

- сприяння формуванню та реалізації політики Національного банку, спрямованої на підвищення ефективності управління його фінансовими ресурсами;
- забезпечення процесу управління витратами, включаючи кошторисний процес та його інтеграції з процесом стратегічного планування для побудови цілісної системи управління діяльністю Національного банку;
- сприяння реалізації процесу управління витратами Національного банку для підвищення економічної обґрунтованості прийняття управлінських рішень у сфері фінансово-господарської діяльності Національного банку.

Змін у структурі системи комітетів Національного банку у 2024 році не відбувалось. Упродовж звітного періоду здійснювалося доповнення та уточнення повноважень Комітету з питань нагляду та регулювання діяльності банків, оверсайта платіжної інфраструктури з метою

забезпечення їх відповідності змінам у законодавстві України.

Мандати комітетів Ради Національного банку

Відповідно до статті 9 Закону про Національний банк до повноважень Ради Національного банку, зокрема, належать створення та визначення складу та керівників Аудиторського комітету та інших робочих органів Ради Національного банку. Робочими органами Ради Національного банку є: Аудиторський комітет і Комітет із питань грошово-кредитної (монетарної) політики та фінансової стабільності.

Аудиторський комітет Ради Національного банку створений згідно із Законом про Національний банк. Основна мета його діяльності – оцінка надійності та результативності системи внутрішнього контролю в Національному банку, повноти та достовірності річної фінансової звітності Національного банку. Аудиторський комітет є консультативним робочим органом Ради Національного банку та діє на підставі положення, що затверджується Радою Національного банку.

До складу Аудиторського комітету, крім членів Ради Національного банку, можуть входити незалежні експерти. Кількість членів Аудиторського комітету не може бути більшою ніж п'ять осіб. Станом на 31 грудня 2024 року до складу Аудиторського комітету входять три члени Ради Національного банку та один незалежний експерт.

Іншим консультативним робочим органом Ради Національного банку є **Комітет із питань грошово-кредитної (монетарної) політики та фінансової стабільності Ради Національного банку**. Основні його завдання – розроблення та подання на розгляд Ради Національного банку проєктів рішень та інших матеріалів відповідно до вимог регламенту Ради Національного банку.

1.5. Процесне та проєктне управління

Рівень зрілості процесного управління в Національному банку

Одним із ключових показників ефективної діяльності Національного банку та важливим показником його розвитку є показник оцінки рівня зрілості процесного управління.

Оцінка рівня зрілості процесного управління у Національному банку проводиться відповідно до моделі оцінки рівня зрілості процесного управління BPMM (Business Process Maturity Model) і дає змогу визначити, наскільки процеси Національного банку ідентифіковані, погоджені, зрозумілі, вимірювані, контрольовані та спрямовані на реалізацію Стратегії Національного банку.

Станом на кінець 2024 року рівень зрілості процесного управління в Національному банку становить 4,09 бала з п'яти можливих та згідно з моделлю BPMM визначається як “Передбачуваний”. Попередній, станом на 2022 рік, показник рівня зрілості процесного управління становив 3,76 бала, що згідно з BPMM визначається як “Стандартизований” з наближенням до “Передбачуваного”. Зростання зазначеного показника досягнуто завдяки послідовній та системній роботі над процесами всіх працівників Національного банку, чіткому дотриманню та реалізації заходів з розвитку культури управління процесами.

Національний банк системно та згідно з розробленим планом удосконалення процесного підходу впроваджує заходи, які спрямовані на зростання рівня зрілості

процесів, удосконалення процесів, досягнення запланованого рівня їх ефективності.

Розвиток проєктного управління

У 2024 році діяльність Національного банку у сфері проєктного управління була зосереджена на підвищенні ефективності реалізації проєктів та активній роботі з управління ризиками в умовах зростаючих викликів та обмежених ресурсів.

Портфель проєктів залишився збалансованим і включає чотири програми та 30 активних проєктів. Усі проєкти були спрямовані на реалізацію стратегічних цілей, зокрема стабілізацію фінансової системи, удосконалення наглядових функцій та впровадження інноваційних фінансових послуг.

Також протягом року тривав пілотний проєкт із застосування гнучких методологій управління проєктами, які виявилися достатньо ефективними. Зокрема, використання підходів Agile/Scrum дало змогу оперативно створити прототип продукту проєкту. Крім того, ці методології дали змогу швидко інтегрувати нові вимоги до продукту, зокрема ті, що ґрунтуються на штучному інтелекті.

Загалом у 2024 році було зроблено акцент на посиленні проактивного управління ризиками, адаптації проєктів до динамічних змін і залученні нових інструментів для оптимізації процесів. Успішний досвід застосування інноваційних підходів урахуватиметься для майбутніх ініціатив і масштабування в межах інших стратегічних проєктів.

1.6. Вплив на діяльність Національного банку України російської агресії

Національний банк продовжує здійснювати заходи щодо мінімізації впливу від російської агресії на діяльність Національного банку.

Упродовж 2024 року Національний банк здійснював управління системою процесів зосереджуючись на забезпеченні безперебійного функціонування Національного банку, банківської системи України, діяльності небанківських фінансових установ та інших осіб, регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк, і на вдосконаленні підходів до управління критичністю процесів та ресурсів.

01 липня 2024 року набула чинності постанова Національного банку, яка забезпечує синхронність та скоординованість режимів роботи Національного банку, банків, небанківських фінансових установ та інших осіб, регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк, їх готовності до переходу в обмежені режими роботи та систематизацію діючого нормативно-правового регулювання діяльності фінансової системи в особливий період.

Під час повномасштабної російської агресії одним із головних завдань Національного банку є забезпечення стійкості та розвитку інформаційних систем Національного банку задля підтримки неперервності діяльності всієї банківської системи України. На постійній основі вживались усі необхідні заходи для забезпечення безперервного функціонування інформаційної інфраструктури як Національного банку, так і фінансового сектору України, забезпечення безперебійної роботи всіх інформаційних систем, які віднесені до об'єктів критичної інформаційної інфраструктури. Здійснюється робота із забезпечення резервування цих інформаційних ресурсів на кількох локаціях Національного банку.

З метою розширення потужностей корпоративної хмари введено в експлуатацію додаткове сучасне обладнання систем збереження даних з технологіями Flash, здійснено модернізацію інфраструктури збереження даних, локальної обчислювальної мережі на локаціях Національного банку.

На постійній основі виконувалися процедури резервного копіювання даних інформаційних систем та їх відновлення відповідно до укладених угод про резервне копіювання, здійснювались усі регламентні роботи для формування, обліку, зберігання та знищення відокремлених електронних даних, отриманих за результатами роботи інформаційних систем.

Усього в межах заходів із побудови, розвитку та забезпечення функціонування сучасної інформаційної інфраструктури Національного банку, запровадження новітніх інформаційних технологій, забезпечення працівників, які працюють віддалено, необхідними технічними засобами та доступом до інформаційних ресурсів протягом 2024 року здійснені організаційні заходи для проведення 105 процедур закупівель з питань інформаційних технологій, за підсумками яких укладено відповідні договори.

У межах загального плану забезпечення неперервності діяльності в Національному банку розроблені та постійно актуалізуються плани дій щодо відновлення роботи після збоїв інформаційних ресурсів, віднесених до об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, а також інших інформаційних ресурсів 1 рівня критичності (DRP), їх тестування здійснюється не рідше ніж один раз на рік, у тому числі й на резервних локаціях. У 2024 році актуалізовано 38 DRP, проведено 50 тестувань.

У межах управління ризиками інформаційно-комунікаційних технологій у Національному банку

розроблено ключовий індикатор операційного ризику (KIP), який відображає відсоток використання застарілої комп'ютерної техніки (КТ) загального призначення до загальної кількості такої техніки у використанні. Це дає змогу відслідковувати відсоток використання застарілої КТ для своєчасного реагування на ризик збільшення кількості збоїв до критичного рівня в роботі КТ унаслідок використання морально застарілої техніки та прийняття подальших управлінських рішень.

Протягом 2024 року на виконання Стратегії Національного банку підвищено мобільність робочих місць працівників. Станом на початок 2024 року показник мобільності становив 65% – це відношення наявних у використанні портативних комп'ютерів зі строком використання менше п'яти років до кількості працівників Національного банку. На кінець 2024 року забезпечено перевиконання запланованого показника мобільності з досягненням значення 75,6 %.

З огляду на потребу проведення нарад у режимі відеоконференцій з обміном повідомленнями та передаванням контенту в режимі реального часу та запровадженням можливості віддаленої роботи для працівників Національного банку придбані пакети програмного забезпечення для відеоконференцій.

З метою підтримання безперервної роботи критичної інфраструктури протягом 2024 року були впроваджені додаткові заходи щодо оперативного забезпечення, постачання та зберігання запасів палива для роботи альтернативних джерел електроживлення з метою безперебійного електропостачання об'єктів Національного банку в м. Київ та в регіонах України.

Також Національний банк має затверджений план дій щодо забезпечення безперервної діяльності банківської системи як важливого сегмента критичної інфраструктури на випадок тривалих перебоїв енергопостачання.

Тривалий перебіг війни в Україні внаслідок російської агресії обумовив потребу перегляду наявної моделі функціонування готівкового обігу з метою підвищення її ефективності та клієнтоорієнтованості в умовах наявних безпекових ризиків. Перманентна зовнішня загроза визначила потребу оптимізації наявних процесів готівкового обігу та створення сучасної інфраструктури для децентралізації та безпечного зберігання резервних фондів Національного банку.

Ураховуючи стратегічні цілі та ініціативи, затверджено Модель організації готівкового обігу України та інфраструктури Національного банку, яка передбачає оновлений підхід до регулювання готівкового обігу з метою мінімізації ризиків та посилення ролі Національного банку як касового центру. Прийнято рішення про розвиток в Україні частково делегованої моделі організації готівкового обігу, яка передбачає делегування лише частини функцій комерційному сектору та оптимізацію використання мережі локацій

уповноважених банків для зберігання запасів готівки та оперативного задоволення попиту на готівку.

Розвиток в Україні частково делегованої моделі організації готівкового обігу сприятиме безперебійному забезпеченню потреб економіки готівкою в необхідних номіналах, сумах та належній якості, підвищенню рівня диверсифікації резервних фондів, створенню інфраструктури для безпечного зберігання готівки, забезпеченню розмінності готівки в обігу, оптимізації витрат Національного банку на готівковий обіг, а також дотриманню належного рівня контролю на всіх етапах функціонування готівкового циклу.

Разом із зазначеним для забезпечення безперебійного функціонування готівкового обігу в умовах дії воєнного стану Національний банк протягом 2024 року здійснював підкріплення банків готівкою без обмежень, а також сприяв подальшій децентралізації зберігання резервних фондів для мінімізації ризиків. Упродовж 2024 року діяла норма про видачу готівки у гривнях з рахунку клієнта в сумі, що не перевищує 100 тисяч гривень у день, за винятком певних виключень (виплата заробітної плати, соціальні виплати тощо), для уникнення різких коливань попиту на готівку.

У 2024 році ключовим напрямом корпоративного волонтерства й надалі лишилася допомога колегам-захисникам. Завдяки донатам працівників Національного банку за 2024 рік працівники Національного банку, а також близькі родичі працівників, які несли службу в лавах Збройних Сил України, отримали допомогу на суму 1,6 мільйона гривень.

Також продовжує діяти програма допомоги працівникам, житло яких зазнало пошкоджень унаслідок бойових дій.

З метою забезпечення безперебійної та безпечної роботи працівників Національного банку в період дії воєнного стану на території України в Національному банку продовжено можливість використання працівниками дистанційного формату роботи.

У межах роботи з проблемними активами Національного банку широкомасштабна збройна агресія і надалі впливає та призводить до:

- зниження попиту під час продажу активів (майна), переданих у заставу Національному банку, а також власного та набутого у власність майна;
- коригування Національним банком прогнозного плану погашення портфеля непрацюючих кредитів у бік зменшення;
- збільшення строків розгляду судових справ та виконання судових рішень.

Крім того, і надалі зберігається істотний ризик зниження вартості активів (майна), заставлених Національному банку або ж набутих ним у власність, з огляду на ймовірність їх пошкодження, знищення або ж у зв'язку з їх

розташуванням на територіях, на яких ведуться бойові дії або які окуповані російською федерацією, та втратою предметів застави у зв'язку з протиправними діями російських військових.

Національний банк ужив комплекс заходів для адаптації своєї діяльності до умов широкомасштабної збройної агресії. З метою забезпечення безпеки працівників та безперебійної роботи оптимізовано й удосконалено дистанційну та електронну взаємодію із судами та іншими учасниками судових процесів. Ці заходи включали використання електронного суду, автоматизацію обміну документами та дистанційну участь у судових засіданнях, комітетах кредиторів тощо. Такі кроки дали змогу мінімізувати фізичну присутність у судах, особливо в інших регіонах, сприяли економії часу та ресурсів, зменшенню ризиків для працівників і забезпеченню безперебійності судових процесів.

Частина 2. Цілі та стратегії

2.1. Візія, місія, корпоративні цінності Національного банку України

Візія та місія Національного банку відповідають викликам воєнної агресії російської федерації проти України.

Візія

Національний банк – сучасний, інноваційний, відкритий і незалежний центральний банк, спроможний реалізовувати свій мандат за будь-яких умов, який є лідером розвитку фінансової екосистеми, дбає про користувачів фінансових послуг, інтегрований до європейської спільноти центробанків, має довіру суспільства та міжнародних партнерів.

Місія

Забезпечення цінової та фінансової стабільності, сприяння сталому економічному розвитку для зміцнення потенціалу України як на її шляху до Перемоги, так і під час повоєнного відновлення.

Корпоративні цінності

Корпоративні цінності, якими керується Національний банк у своїй роботі:

патріотизм – Національний банк діє в інтересах громадян та держави;

професійність – Національний банк ефективний, прагне досконалості, створює сприятливе середовище для інновацій, розвитку та поширення нових ідей;

прозорість – Національний банк відкритий, послідовний та логічний у прийнятті рішень;

порядність – Національний банк чесний та відповідальний, завжди дотримується стандартів ділової етики;

партнерство – Національний банк підтримує діалог та партнерські відносини, поважає різноманітність ідей та позицій, має спільне бачення та довіру, працює разом для реалізації Місії Національного банку;

підтримка – Національний банк підтримує захисників України, створює передумови для інклюзивного відновлення та стійкого розвитку національної економіки.

2.2. Тренди та виклики сьогодення для Національного банку України

Політика щодо розвитку сталого фінансування

Національний банк активно долучається до досягнення цілей сталого розвитку у фінансовій сфері. Наприкінці 2021 року Національний банк ухвалив Політику Національного банку щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. Цей документ, розроблений у співпраці з Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC), був спрямований на формування майбутнього ландшафту сталого фінансування в Україні. Проте він потребував удосконалення та актуалізації з огляду на:

- призупинення виконання заходів через повномасштабне вторгнення росії в Україну;
- невідповідність Політики щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року актуальним актам права Європейського Союзу;
- невідповідність Політики щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року новим викликам, що стоять перед фінансовою спільнотою та Національним банком, з огляду на зміну умов діяльності сектору.

Оновлення Політики щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року – процес системний та довготривалий, а динамічний розвиток регуляторного

середовища в екологічній, соціальній та управлінській (ESG) сферах у Європейському Союзі (далі – ЄС) ускладнює його. З огляду на це Національний банк запропонував новий підхід до Політики щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року, який дасть змогу сприяти підвищенню якості управління ESG ризиками у фінансовому секторі та приведе до формулювання оновленої Політики з розвитку сталого фінансування.

ESG ризики здатні з часом набути ознак системних ризиків, що вимагатиме належного реагування з боку регулятора, надання рекомендацій та встановлення вимог для учасників сектору, а також перетворення на лідера змін у напрямку сталого розвитку. Тому оновлений план передбачає розроблення двох окремих документів: Внутрішньої політики Національного банку, що визначатиме роботу Національного банку як організації та розроблення та впровадження Політики Національного банку для фінустанов з управління ESG ризиками на рівні фінансового сектору в цілому.

Розроблення ESG Політики Національного банку для фінустанов включатиме такі етапи:

- Етап I. Розроблення єдиного глосарія понять, уніфікація опитувальників банківських клієнтів про

профіль ризиків, систематизація досвіду підготовки ESG політик / стратегій банків. Очікуваний результат: затвердження погодженої із фінсектором Білої книги з політик ESG.

- Етап II. Розроблення й затвердження рекомендацій з управління ESG ризиками, розкриття інформації про ці ризики фінустановами. Очікуваний результат: затвердження Політики ESG для фінансового сектору.
- Етап III. Поширення рекомендацій з управління ESG ризиками та розкриття інформації за ними на небанківський фінансовий сектор. Оцінка ESG ризиків на рівні фінансової системи та економіки. Нагляд за впровадженням Політики ESG для фінансового сектору. Очікуваний результат: впровадження Політики ESG для фінансового сектору.

У 2024 році Національний банк провів опитування банків України про управління кліматичними ризиками та готується його новий раунд, який стосуватиметься ESG ризиків в цілому.

У межах роботи над етапом I за сприяння Світового банку було також попередньо узгоджено з Національною Асоціацією Банків України глосарій ESG термінології, а банки аналізують та визначають найкращі практики з управління ESG ризиками. З урахуванням результатів цього аналізу Національний банк планує запропонувати власні рекомендації сектору. Також ведеться робота над Білою книгою з політик ESG – документом, що міститиме опис поточного стану управління ESG ризиками у фінансовому секторі, бачення перспективного стану, а також деталізований план регуляторних дій для переходу сектору у перспективний стан і проміжний етап до підготовки Політики ESG для фінансового сектору.

Під час оновлення власної Стратегії макропруденційної політики Національний банк окреслив потребу враховувати надалі вплив ESG ризиків на діяльність фінустанов у своєму аналізі та регулюванні.

Політика корпоративної соціальної відповідальності

У 2024 році Національний банк розпочав розроблення власної політики корпоративної соціальної відповідальності, яка покликана інтегрувати екологічні, соціальні та управлінські аспекти в діяльність установи. Ця ініціатива спрямована на забезпечення сталого розвитку, підвищення прозорості та відповідального управління.

Політика охоплюватиме ключові напрями:

- Екологічна відповідальність (Environmental): зменшення екологічного сліду Національного банку шляхом економії ресурсів, використання новітніх енергоефективних технологій, сприяння екологічній освіті співробітників і розвитку свідомої екологічної практики в щоденній роботі.

- Соціальна відповідальність (Social): підтримка соціальної згуртованості та інклюзивності, забезпечення безпечного й комфортного робочого середовища для співробітників, стимулювання розвитку освіти, професійного вдосконалення, а також формування культури різноманітності та інклюзивності.
- Відповідальне управління (Governance): встановлення високих стандартів прозорості, етичності та підзвітності в управлінських процесах Національного банку, підтримка антикорупційних заходів, впровадження політик доброчесності та бездоганності, що підвищують рівень суспільної довіри.

Політика є також виразом прихильності Національного банку до досягнення Цілей сталого розвитку ООН, що передбачають боротьбу зі зміною клімату, скорочення соціальної нерівності та підтримку освіти й економічних можливостей для всіх.

Підготовка Політики передбачає залучення різних підрозділів Національного банку, консультації з експертами та обмін міжнародним досвідом. Цей документ стане важливим кроком на шляху до посилення позитивного впливу Національного банку на суспільство та економіку України.

Інклюзія

Важливим для Національного банку є впровадження інклюзивних стандартів. Першим етапом такого впровадження стало приведення офіційного Інтернет-представництва Національного банку до вимог стандарту WCAG. Впровадження такого стандарту надасть змогу людям з інвалідністю отримувати інформацію з офіційного Інтернет-представництва Національного банку без перешкод.

У зв'язку з цим було ініційовано новий проєкт щодо модернізації офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

За підтримки Міжнародної фінансової корпорації (IFC) проведено аудит відповідності стандарту Настанов з доступності вебвмісту (WCAG), за результатами якого визначено Індекс відповідності сайту стандарту WCAG 2.1 AA на рівні 52%. Національний банк уживатиме заходів, щоб поліпшити індекс відповідності.

Національний банк розробив та подав до Верховної Ради України законодавчі пропозиції щодо розвитку фінансової інклюзії в Україні. Головною метою законопроекту є створення правових засад для появи на ринку фінансових послуг України нового різновиду надавачів фінансових послуг – банків фінансової інклюзії, метою діяльності яких буде забезпечення належного доступу до фінансових послуг як громадян України (зокрема соціально вразливих груп населення), так і мікропідприємств (суб'єктів, чистий річний дохід від будь-якої діяльності

яких не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро) у районах, наближених до зони бойових дій, на звільнених територіях, а також на важкодоступних та малонаселених територіях (на кшталт високогірних регіонів). Законопроект передбачає підготовку законодавчої пропозиції щодо спеціалізованої та обмеженої банківської ліцензії, спрямованої на швидке вирішення зростаючих викликів фінансової інклюзії, використовуючи наявну інфраструктуру.

Національний банк разом з Європейським банком реконструкції та розвитку (далі – ЄБРР) 09 квітня 2024 року підписали Меморандум про взаємодію в частині поліпшення фінансової інклюзії та реінтеграції ветеранів України. Цей документ створений для того, щоб зробити банки більш доступними для сотень тисяч ветеранів (клієнтів і працівників), зокрема завдяки таким зобов'язанням:

- зробити фінансові послуги більш доступними та інклюзивними для ветеранів, щоб вони мали доступ і використовували їх на рівноправних засадах;
- усунути перешкоди, які можуть заважати ветеранам повернутися до роботи, запровадивши інклюзивну кадрову політику та практику у фінансовому секторі;
- забезпечити безпечні (тобто без тригерів і ризиків) місця роботи для ветеранів, які страждають від посттравматичного стресового розладу;
- поліпшити доступність робочих місць і приміщень для підтримки клієнтів і співробітників-ветеранів шляхом використання модифікованого обладнання чи пристроїв;

- підтримувати клієнтів, які можуть наймати або обслуговувати ветеранів, щоб вони стали більш інклюзивними.

Протягом 2024 року Національний банк спільно з ЄБРР також розробили методологічні рекомендації для фінансових установ щодо реінтеграції ветеранів. Рекомендації містять методологічний матеріал для фінансових установ з метою встановлення найкращих стандартів роботи з ветеранами не лише як клієнтами, але і працівниками компаній. Цей документ описує комплексну структуру для фінансових установ, спрямовану на підвищення рівня інклюзивності та доступності, економічну інтеграцію демобілізованих працівників.

Об'єднана мережа банківських відділень Power Banking працює відповідно до протоколів. На кінець 2024 року близько 2 400 відділень забезпечені альтернативними джерелами енергії та резервними каналами зв'язку, посиленою інкасацією готівки та додатковим персоналом та готові працювати навіть у разі тривалого блекауту.

Національний банк та Міністерство цифрової трансформації завершили інтеграцію даних відтепер актуальний перелік чергових банківських відділень і мапа відділень POWER BANKING з'явилася у мобільному застосунку "Дія".

Банківська система України готова працювати в складних умовах та забезпечувати надання фінансових послуг громадянам за будь-яких умов.

2.3. Стратегічні цілі Національного банку України

Національний банк у 2024 році вдруге з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну актуалізував інституційну Стратегію під назвою "[Фінансова фортеця](#)", сфокусовану на спротив російській агресії та відновлення країни. Зокрема, у відповідь на нові умови сьогодення оновлено та доповнено перелік пріоритетних заходів Стратегії Національного банку, верифіковано та розширено поточну дорожню карту заходів Стратегії Національного банку за всіма стратегічними цілями та оновлено індикатори їх досягнення. У результаті оновлення до Стратегії Національного банку додалося 11 нових індикаторів та уточнено шість діючих. Дорожня карта заходів оновленого документа доповнилася 17 новими за своєю суттю заходами, ще 45 заходів було уточнено або трансформовано відповідно до викликів сьогодення.

У межах цілі 1 "Стійка гривня" Національний банк запланував досягнення більш амбітних цілей у напрямі цінової стабільності, інфляційних очікувань та курсової стійкості.

У межах цілі 2 "Фінансова стабільність" додалися нові заходи, спрямовані на:

- посилення забезпечення безперервної діяльності учасників фінансового сектору;
- удосконалення вимог до організації системи управління ризиками в банках;
- виявлення та реагування на зв'язки з державою-агресором у структурах власності учасників фінансового ринку;
- створення реєстрів дропів та міскодингу, забезпечення протидії наявним та новим схемами дропів;
- забезпечення стійкості критичної інфраструктури фінансового сектору.

У зв'язку з поглибленням євроінтеграційного напрямку оновлено назву цілі 3 – "Фінансова система працює на відновлення країни та інтегрується до ЄС" – та перелік ініціатив для її досягнення. Так, зусилля Національного банку додатково сфокусуються на:

- інтеграції до ринку фінансових послуг ЄС;
- розробленні та впровадженні Політики ESG для фінансового сектору;
- дотриманні вимог до системи корпоративного управління учасників фінансового ринку (постійно, з урахуванням ризик-орієнтованого підходу);

- стимулюванні розвитку фінансової інклюзії, у тому числі з урахуванням потреб ветеранів війни в Україні;
- ініціативах з розвитку кредитування та фінансової грамотності населення та підприємців, зокрема з урахуванням нових міжвідомчих стратегій (Стратегії з розвитку кредитування та Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року).

Додатковими індикаторами для реалізації завдань за цією ціллю стали відкриття перемовин про вступ України до ЄС за переговорними кластерами, які включають розділи під головуванням або із залученням Національного банку, та оновлений відповідно до перебігу переговорного процесу Комплексний план Національного банку з європейської інтеграції.

У межах цілі 4 “Сучасні фінансові послуги” Національний банк планує:

- посилити контроль за кіберстійкістю, інформаційною безпекою, цифровою операційною стійкістю, зокрема з урахуванням законодавства ЄС щодо цифрової операційної стійкості фінансового сектору (DORA);
- розширити периметр діяльності щодо впровадження регулювання та нагляду за віртуальними активами;
- конкретизувати заходи з розвитку грошового обігу відповідно до затвердженої моделі організації готівкового обігу України та інфраструктури Національного банку.

Додатковими індикаторами для реалізації завдань за цією ціллю стало запровадження регулювання з метою

застосування технології хмарних обчислень та надання хмарних послуг, а також унеможливлення використання програмних рішень постачальників, що пов’язані з країною-агресором.

У межах цілі 5 “Ефективний центральний банк” суттєво розширився перелік пріоритетних заходів, спрямованих на безперебійне виконання функцій Національного банку за будь-яких умов. Зокрема, йдеться про:

- розвиток систем безпеки та організацію виконання Національним банком завдань як оператора критичної інфраструктури;
- побудова та розвиток Галузевого державного архіву Національного банку;
- розроблення та поетапне впровадження Політики ESG для Національного банку;
- впорядкування процесу управління змінами в центральному банку;
- розвиток інноваційного потенціалу регулятора (зокрема розроблення Стратегії цифрової трансформації Національного банку), дослідження штучного інтелекту та впровадження його в процеси центрального банку;
- уточнення заходів, спрямованих на розвиток людського капіталу, зокрема щодо розвитку корпоративної культури та реінтеграції й адаптації ветеранів війни у Національному банку.

Стратегічні цілі деталізуються у 25 стратегічних ініціативах.

I. Сійка гривня	II. Фінансова стабільність	III. Фінансова система працює на відновлення країни та інтегрується до ЄС	IV. Сучасні фінансові послуги	V. Ефективний центральний банк
Цінова стабільність і курсова стійкість	Збалансоване регулювання та нагляд, спрямовані на розвиток	Відповідальний фінансовий ринок	Фінансовий ринок – цифрова фортеця	Голос НБУ
	Сійка та спроможна банківська система	Розвинений кредитний ринок	Віртуальні активи та цифрові гроші НБУ – чітке регулювання для забезпечення монетарного суверенітету	Розвиток інституційних відносин зі стейкхолдерами
	Страховий ринок очищений і готовий підтримувати відновлення	Розвинений ринок страхових послуг	Цифрові фінпослуги – частина цифрової країни	Міжнародна співпраця та обмін досвідом
	Небанківський фінансовий та платіжний ринок – прозорий та технологічний	Розвинена інфраструктура ринків капіталу	Технологічний розвиток фінансового ринку	Ефективна та безперервна операційна діяльність
	Надійна та сійка інфраструктура фінансового ринку	Фінансово грамотне населення та підприємці	Сійкість, ефективність та клієнтоорієнтованість готівкового обігу	Цифрова трансформація
		Безбар’єрна та інклюзивна фінансова система	Power banking 2.0 – відновлення інфраструктури на деокупованих територіях	Людський капітал – основний актив
		Інтеграція до ринку фінансових послуг ЄС		
1 ініціатива	5 ініціатив	7 ініціатив	6 ініціатив	6 ініціатив
■ Фокус 1. Спротив	■ Фокус 2. Відновлення та розвиток			

Значна невизначеність та волатильність середовища, які Національний банк спостерігає сьогодні, вимагають гнучкості в плануванні та використанні інструментів реалізації для швидшого та ефективнішого реагування на зміни. У цій невизначеності Національний банк планує зону визначеності (“фокус спротиву” і “фокус відновлення”) та заздалегідь формує альтернативні плани дій за будь-якого розвитку подій (“альтернативні плани”).

“Фокус спротиву” – короткострокові заходи, спрямовані на забезпечення стабільності та недопущення погіршення ситуації у фінансовій системі та економіці загалом, включаючи застосування інструментів для контролю за інфляцією та курсом національної валюти, підтримання банківської системи тощо.

“Фокус відновлення” – середньострокові заходи для впровадження змін, що стануть основою майбутньої відбудови та зростання економіки, наприклад, зниження бюрократичних бар’єрів, підвищення прозорості та конкурентності середовища, залучення інвестицій тощо.

Обидва фокуси передбачають середньострокові комплексні заходи, спрямовані на забезпечення стабільності та подальшого відновлення і розвитку, частина ключових результатів за якими буде впроваджена в короткостроковій перспективі.

Оновлення Стратегії Національного банку сприятиме підвищенню ефективності його діяльності в умовах швидкозмінного зовнішнього середовища, посиленню готовності до нових викликів та різних сценаріїв розвитку подій.

2.4. Перспективи розвитку

Крім актуалізації Стратегії Національного банку “[Фінансова фортеця України](#)”, у другому півріччі 2024 року розпочато процес оновлення [Стратегії розвитку фінансового сектору України](#), яка була презентована 29 серпня 2023 року Національним банком разом з іншими регуляторами фінансового сектору України та ФГВФО. Стратегія розвитку фінансового сектору України встановлює спільні пріоритети для регуляторів, які дадуть змогу скоординувати дії для забезпечення фінансової стійкості країни, розширення фінансової інклюзії, доступності та безбар’єрності фінансових послуг.

Стратегія розвитку фінансового сектору України також сфокусована на спротив російській агресії та відновлення країни, зосереджує роботу регуляторів на стратегічних цілях із забезпечення макроекономічної та фінансової стабільності, розвитку сучасних фінансових послуг, створення необхідних умов для участі фінансового сектору в повоєнному відновленні країни, а також підтриманні інституційної спроможності регуляторів.

На кінець 2024 року вдалося повністю реалізувати 26% Стратегії Національного банку “Фінансова фортеця України”, що складає 48% від запланованих заходів “фокусу спротиву”, 21% “фокусу відновлення” та 13% від

заходів, що включені до обох фокусів. Найбільший показник виконання зафіксовано за ціллю 2 “Фінансова стабільність” – 48%, за ціллю 4 “Сучасні фінансові послуги” – 26% та ціллю 1 “Стійка гривня” – 25%.

В умовах невизначеності та підвищених ризиків до Стратегії Національного банку були включені індикатори стратегічних цілей на кінець “фокусу спротиву”, оскільки досягнення стратегічних цілей залежить від настання відповідних макроекономічних та інших передумов, строки яких не можуть бути надійно прогнозовані. 48% індикаторів досягнуто (14 з 29 індикаторів). За більшістю інших індикаторів спостерігається позитивна динаміка.

Реалізація Стратегії Національного банку та Стратегії розвитку фінансового сектору України закладе основи для подальшого розвитку фінансового сектору України, його конкурентоспроможності в умовах європейської інтеграції та інтеграції у світовий фінансовий простір, створить умови для зміцнення потенціалу України на її шляху до перемоги, сприятиме запуску перетворень задля відбудови та зростання національної економіки як під час, так і після повномасштабної війни.

Частина 3. Ресурси, ризики та відносини

Ресурси

З метою провадження своєї діяльності для створення продуктів / ціннісної пропозиції для своїх клієнтів та досягнення цілей згідно зі своїм мандатом Національний банк використовує такі типи ресурсів:

- фінансові;
- людські;
- виробничі;
- інтелектуальні;
- соціально-репутаційні;
- природні.

3.1. Фінансові ресурси

Фінансові ресурси включають наявні засоби, які Національний банк використовує для виконання своїх функцій, надання послуг та які надходять через фінансування або створюються в результаті операцій або інвестицій.

Національний банк використовує такі види фінансових ресурсів: залучені кошти, власний капітал, а саме вкладений та зароблений капітал.

Залучені кошти, у тому числі кошти, отримані від Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ), зокрема зобов'язання зі сплати внесків за квотою, зобов'язання за купівлею спеціальних прав запозичення (далі – СПЗ) (отримані кредити), зобов'язання за розподілом СПЗ.

Залучені кошти представлені в Консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку як зобов'язання та призводять до витрат, що визнаються у Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Вкладений капітал – це статутний капітал, що є державною власністю, розмір його становить 100 мільйонів гривень. Джерелами формування статутного капіталу є частина прибутку до розподілу, а за потреби – Державний бюджет України.

Зароблений капітал включає нерозподілений прибуток та резерви, що створюються за рахунок прибутку. Національний банк створює:

- загальні резерви, які використовуються на покриття його збитків та формуються щорічно за рахунок розподілу частини прибутку, що зароблений протягом року;
- резерви переоцінки, які створюються на покриття нереалізованих витрат від переоцінки фінансових інструментів, монетарного золота та банківських металів.

Власний капітал Національного банку представлений у відповідному розділі Консолідованого звіту про фінансовий стан.

Загальні резерви формуються шляхом розподілу частини прибутку поточного року. Резерви переоцінки формуються шляхом накопичення результатів переоцінки фінансових інструментів, що здійснюється протягом року та визнається в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід Національного банку.

Детальна інформація щодо управління капіталом Національного банку міститься в примітці 28 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Прогноз прибутку до розподілу

Національний банк згідно з вимогами Закону про Національний банк визначає прибуток до розподілу та у визначених Законом про Національний банк частинах розподіляє його до власного капіталу і державного бюджету. Тому можливість прогнозувати ці показники є важливою як з точки зору оцінювання майбутнього фінансового стану, розміру власного капіталу, так і в межах участі в середньостроковому бюджетному плануванні.

У Національному банку впроваджено процес фінансового прогнозування. У межах цього процесу прогнозується фінансовий стан (активи, зобов'язання, власний капітал), доходи та витрати Національного банку, що дає змогу прогнозувати прибуток до розподілу та його розподіл. Прогнозування може здійснюватися:

- на середньостроковому горизонті (тобто на три роки), що, зокрема, здійснюється для інформування органів влади про орієнтовний прогноз частини прибутку до розподілу, яка підлягатиме перерахуванню до державного бюджету України;
- на поточний рік – для отримання оперативнішої інформації про фінансовий стан на кінець року та прибуток до розподілу за його підсумками.

Базою для прогнозу прибутку до розподілу є показники макроекономічного прогнозу (далі – макропрогноз), який затверджується Правлінням Національного банку.

Макропрогноз містить інформацію про прогнозні очікування Національного банку щодо показників монетарної бази, обсягу міжнародних резервів та прогнозні операції з ними, курсу гривні до іноземних валют, облікової ставки та індексу споживчих цін. Крім того, вхідними параметрами для прогнозу прибутку до розподілу є прогноз операцій на відкритому ринку, зокрема дохідність інструментів в іноземній валюті, прогноз обсягу боргових зобов'язань перед МВФ, прогнозні обсяги комісійних та інших доходів і витрат, включаючи адміністративні витрати, прогнозні очікування погашення простроченої заборгованості за кредитами банкам та формування / розформування резервів за ними тощо.

Усі вхідні параметри інтегруються до фінансової прогнозової моделі та обробляються в ній. Крім того, відбувається розрахунок низки показників згідно з алгоритмами, закладеними в моделі. Важливим елементом прогнозування є використання експертних припущень, які в умовах невизначеності дають змогу прогнозувати майбутні показники. Додатково може здійснюватися сценарне моделювання для представлення різних сценаріїв розвитку подій залежно від варіювання вхідних параметрів та експертних припущень.

Планування та контроль за адміністративними витратами

Національний банк для забезпечення своєї діяльності складає кошторис адміністративних витрат на плановий рік, який затверджується Радою Національного банку до 15 листопада поточного року.

Кошторис адміністративних витрат Національного банку складається з таких розділів:

- витрати на утримання персоналу;
- адміністративно-господарські та інші витрати;
- амортизаційні відрахування;
- інвестиції, спрямовані на забезпечення діяльності.

Для досягнення своїх стратегічних цілей та забезпечення операційної діяльності Національний банк здійснює планування фінансових ресурсів відповідно до потреб підрозділів та керівництва Національного банку, а також Ради Національного банку.

Планування фінансових ресурсів здійснюється з урахуванням економічної доцільності, обґрунтованості, ефективного та раціонального використання коштів Національного банку. Фінансування витрат Національного банку забезпечується в межах його доходів.

Дотримуючись принципів прозорості та ефективності витрат, що здійснює Національний банк, на законодавчому рівні впроваджено нагляд за витратами:

- відповідно до Закону про Національний банк річна фінансова звітність розкриває витрати Національного банку;
- звітність перевіряється аудиторською фірмою, що визначається за результатами проведення процедур закупівлі згідно із Законом України "Про публічні закупівлі";
- незалежна Рада Національного банку, якій підзвітний Національний банк, затверджує кошторис адміністративних витрат, до якого входять витрати на забезпечення діяльності Національного банку, та контролює хід його виконання протягом року;
- перевірка стану виконання кошторису адміністративних витрат Національного банку та зобов'язань із перерахування коштів до Державного бюджету України здійснюється Рахунковою палатою. Інформацію про результати перевірки Рахункова палата надсилає Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, Президентів України.

Затвердження та використання кошторису адміністративних витрат Національного банку контролюються системою внутрішнього аудиту Національного банку, а закупівлі здійснюються публічно на конкурентних засадах.

У Національному банку діє система з управління витратами Національного банку, яка, зокрема, полягає у визначенні загальних витрат, що виникають у результаті діяльності підрозділів Національного банку з метою досягнення стратегічних цілей, здійсненні обліку та аналізу витрат, оцінюванні ефективності використання ресурсів і пошуку резервів економії витрат.

Одним з інструментів процесу управління витратами Національного банку є алокація витрат, яка полягає в розподілі витрат кошторису адміністративних витрат центрального апарату Національного банку за трьома об'єктами алокації витрат: структурними підрозділами, процесами другого рівня та визначеними функціями Національного банку.

За результатами алокації витрат регулярно формується звітність, яка містить інформацію (на звітну дату та в динаміці) щодо вартості структурних підрозділів, процесів другого рівня та визначених функцій Національного банку. Інформація, надана в такій звітності, використовується під час оцінювання ефективності підрозділів, процесів другого рівня та виявлення шляхів оптимізації витрат, прийняття рішень у межах управління витратами та діяльністю Національного банку.

Для забезпечення контролю за дотриманням затверджених показників кошторису адміністративних витрат Національного банку діє система управлінської звітності, яка передбачає звітування Бюджетному комітету (щомісячно), Правлінню Національного банку (щоквартально) та Раді Національного банку (за результатами першого півріччя та року).

Адміністративні витрати Національного банку

Національний банк здійснює свою діяльність у межах кошторису адміністративних витрат, який складається на плановий рік та затверджується Радою Національного банку.

Дані щодо основних статей кошторису адміністративних витрат на 2024 рік та планові дані на 2025 рік наведені в таблиці.

Адміністративні витрати Національного банку (з урахуванням витрат Розрахункового центру) на 2024–2025 роки

	План на 2024 рік (переглянутий)	Фактичне виконання у 2024 році	Відсоток виконання плану в 2024 році	План на 2025 рік
(у мільйонах гривень)				
Витрати на утримання персоналу	3 974	3 926	99%	4 980
Адміністративно-господарські та інші витрати	1 163	795	68%	1 212
Амортизаційні відрахування	294	292	99%	318
Усього адміністративних витрат	5 431	5 013	92%	6 510
Інвестиції у створення та розвиток матеріально-технічної бази для забезпечення діяльності банку	513	394	77%	883

За результатами 2024 року адміністративні витрати Національного банку та його інвестиції у створення та розвиток матеріально-технічної бази перебувають у межах показників, затверджених Радою Національного банку. Так, адміністративні витрати в середньому на 8% менше від запланованих витрат.

Невикористання частини коштів (близько 23%), запланованих для інвестиції у створення та розвиток матеріально-технічної бази Національного банку, переважно пов'язано з перенесенням строків виконання робіт, тривалими термінами проведення / перенесення закупівель, економією за результатами публічних закупівель та укладанням договорів, а також призупиненням реалізації проєктів / заходів, не пов'язаних із забезпеченням критичних потреб.

Огляд ключових фінансових показників

Національний банк складає фінансову звітність у відповідності до Міжнародних стандартів фінансової звітності, затверджених Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (далі – МСФЗ).

Фінансова звітність Національного банку – консолідована фінансова звітність Національного банку, складена відповідно до МСФЗ, Закону про Національний банк та

Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” щодо складання фінансової звітності.

Станом на кінець 2024 року валюта балансу Національного банку зросла на 12,85% та сягнула майже 2 700 мільярдів гривень.

Протягом 2024 року Національний банк продовжував виконувати свої функції як центрального банку країни, що формує відповідний профіль активів, зобов'язань та власного капіталу.

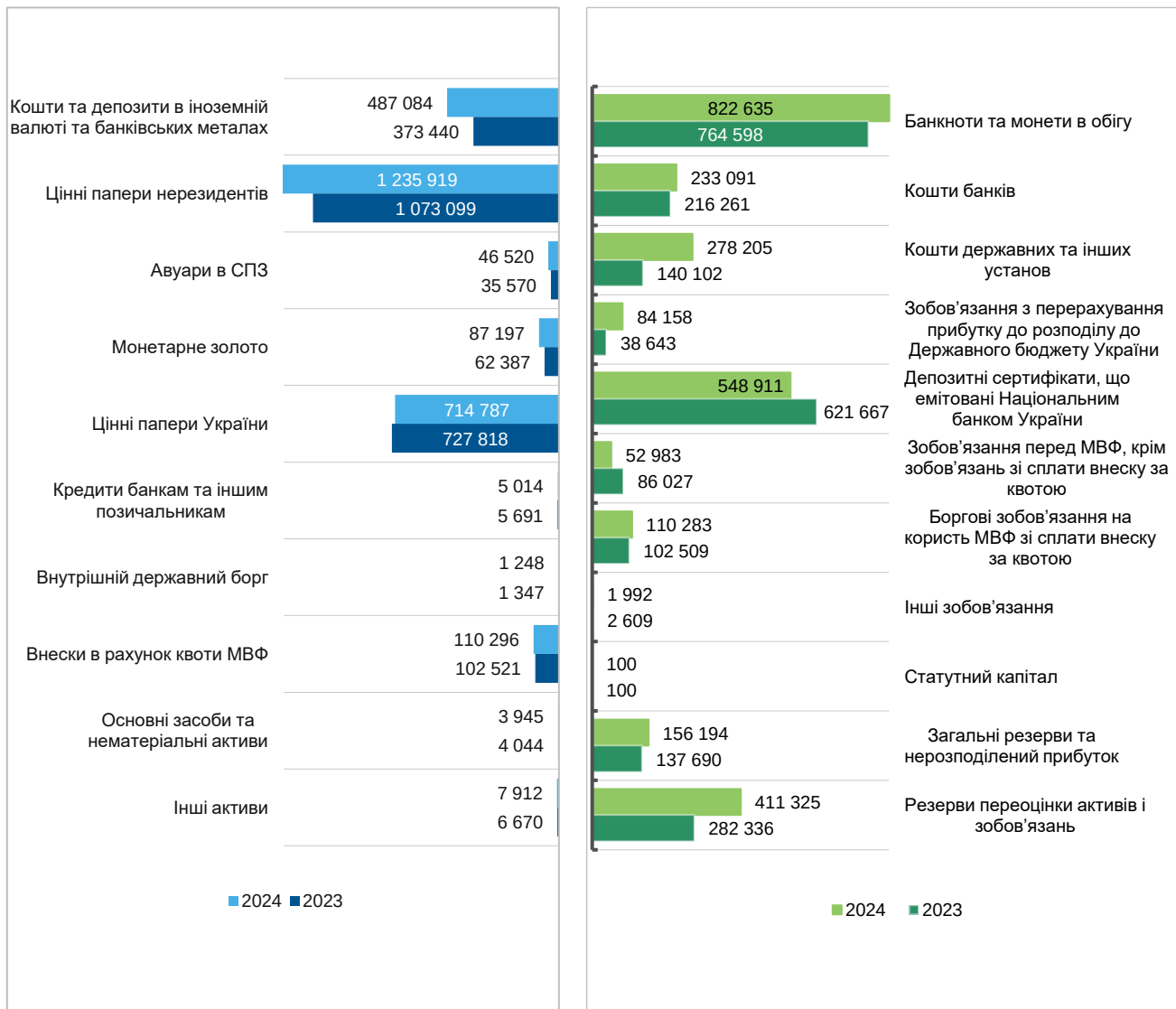
Основними статтями активів Національного банку є:

- цінні папери нерезидентів;
- цінні папери України;
- кошти та депозити в іноземній валюті та банківських металах.

Основними статтями зобов'язань Національного банку є:

- банкноти та монети в обігу;
- депозитні сертифікати, емітовані Національним банком;
- кошти державних та інших установ, кошти банків;
- зобов'язання перед МВФ.

Графік 1. Склад та динаміка активів і пасивів Національного банку в 2023–2024 роках, млн грн

У 2024 році міжнародні резерви збільшилися на 8% – з 40,5 мільярда доларів США на кінець 2023 року до 43,8 мільярда доларів США на кінець 2024 року.

Основними чинниками збільшення міжнародних резервів були надходження на користь уряду в сумі 45,5 мільярда доларів США, у тому числі за рахунок фінансової допомоги від міжнародних партнерів у сумі 36,7 мільярда доларів США, розміщення ОВДП у сумі 3,5 мільярда доларів США, отримання траншів від МВФ у межах програми Механізму розширеного фінансування (EFF) обсягом 5,3 мільярда доларів США.

Зменшення міжнародних резервів спричинене від'ємним сальдо валютних інтервенцій Національного банку на валютному ринку України в сумі 34,8 мільярдів доларів США, виплатами уряду за зовнішніми та внутрішніми зобов'язаннями на суму 6,7 мільярда доларів США, виплатами на користь МВФ на суму 3,4 мільярда доларів США.

Основними інструментами в процесі управління міжнародними резервами були цінні папери нерезидентів та короткострокові депозити в іноземних банках.

Основна стаття активів Національного банку, номінованих у національній валюті – цінні папери України, портфель яких у 2024 році зменшився на 13,0 мільярда гривень, або на 1,8%, та становив 715 мільярдів гривень у зв'язку з погашенням відповідно до умов емісії. З огляду на зростання обсягів активів, що формують міжнародні резерви, частка цінних паперів України у валюті балансу зменшилася та становила 26,5% у 2024 році порівняно з 30,4% у 2023 році. 99,8% усіх цінних паперів України становлять цінні папери, що утримуються з метою отримання грошових потоків згідно з умовами випуску та обліковуються за амортизованою собівартістю.

Кредитний портфель Національного банку зменшився на 11,9% переважно за рахунок зменшення обсягів (погашення) довгострокових кредитів, наданих банкам шляхом проведення тендерів Національним банком. Так,

валова балансова вартість кредитів (власне, заборгованість) зменшилася на 1 мільярд гривень – до 39 мільярдів гривень (з них майже 1,5 мільярда гривень – довгострокові кредити). Водночас 94% заборгованості, що залишилася непогашеною станом на кінець 2024 року, є проблемною та пов'язана з банками, що виводяться з ринку. Однак триває поступове погашення заборгованості за такими кредитами – зокрема, протягом 2024 року погашено 0,4 мільярда гривень, а сума очікуваних кредитних збитків (сформованих резервів) зменшилася на 0,4 мільярда гривень.

Основні зміни в зобов'язаннях Національного банку, крім зобов'язань перед МВФ, відбулися за такими статтями:

- збільшення банкнот та монет в обігу – на 7,6%;

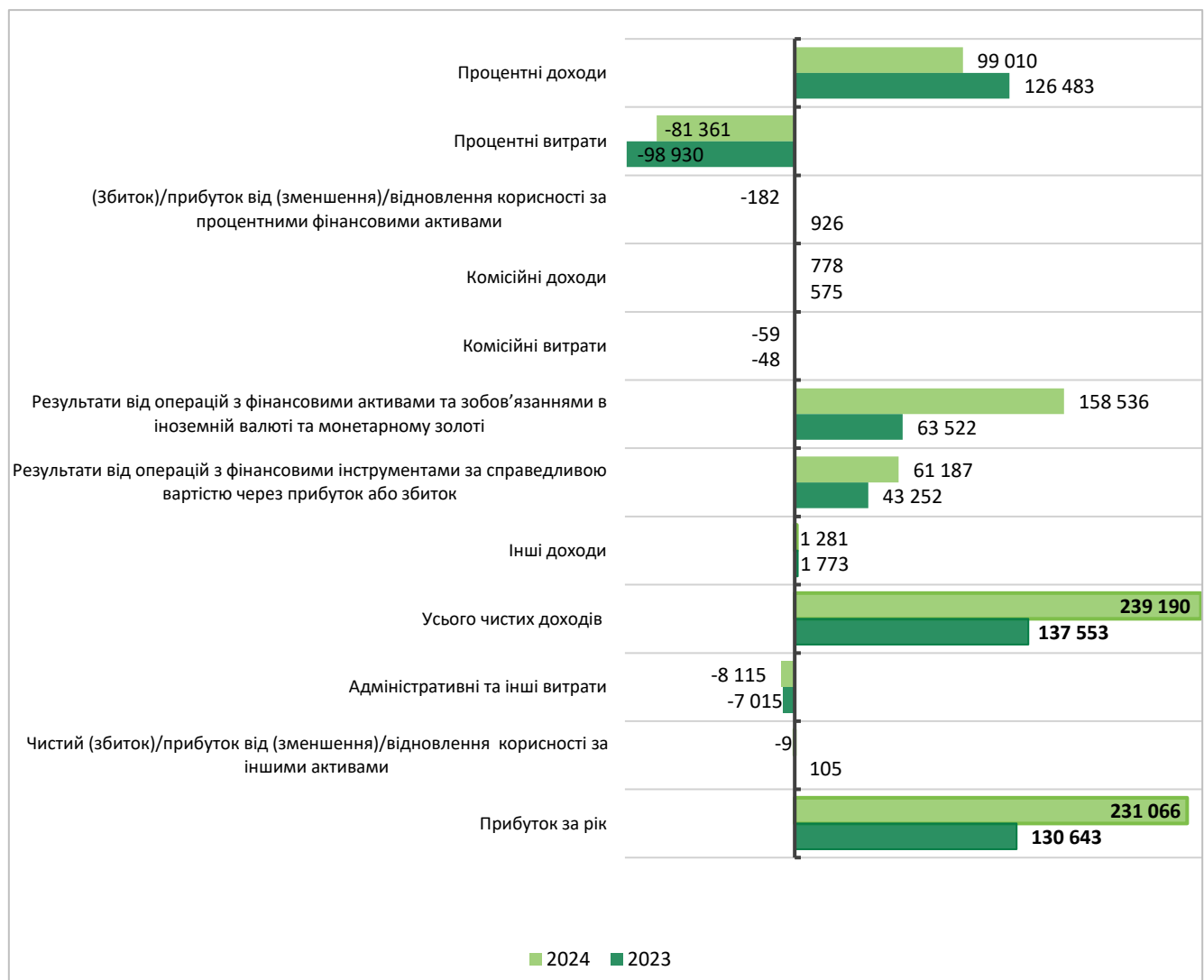
- зменшення депозитних сертифікатів, що емітовані Національним банком, – на 11,7%;
- збільшення коштів державних та інших установ – у майже 2 рази.

Фінансові результати

Основним чинником впливу на прибуток Національного банку традиційно є процентні доходи.

Сума процентних доходів, основним джерелом яких є цінні папери України, кошти та депозити в іноземній валюті, порівняно з 2023 роком зменшилася та становила 99 мільярдів гривень за одночасного зменшення обсягу цінних паперів України та зменшення середньозважених процентних ставок.

Графік 2. Склад та динаміка фінансових результатів Національного банку в 2023–2024 роках, млн грн

Сума процентних витрат зменшилася на 17,8% та становила в 2024 році 81,4 мільярда гривень передусім за рахунок зменшення витрат за депозитними сертифікатами Національного банку, що пов'язано зі зменшенням обсягів операцій та зменшенням

середньозважених процентних ставок з 16,40% станом на кінець 2023 року до 13,71% станом на кінець 2024 року. Водночас відбулося зменшення витрат за зобов'язаннями перед МВФ, за якими сплачуються проценти.

У 2024 році резерви Національного банку під знецінення кредитів, наданих банкам, збільшилися. Загалом сума витрат (негативний результат) у зв'язку зі зменшенням корисності за процентними фінансовими активами становила 182 мільйони гривень (у 2023 році результат був позитивний – 926 мільйонів гривень).

У цілому сума чистих процентних доходів (з урахуванням зменшення корисності) становила в 2024 році 17 мільярдів гривень, що на 38% нижче ніж у 2023 році.

Зміни валютних курсів суттєво впливають на результати діяльності Національного банку та спричиняють значну волатильність як відповідної статті, так і фінансового

результату Національного банку. Так, у 2024 році результат від зміни валютних курсів був позитивним та становив 158,5 мільярда гривень (у 2023 році – 63,5 мільярда гривень).

Детальна інформація щодо встановлення валютних курсів міститься в примітці 4 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

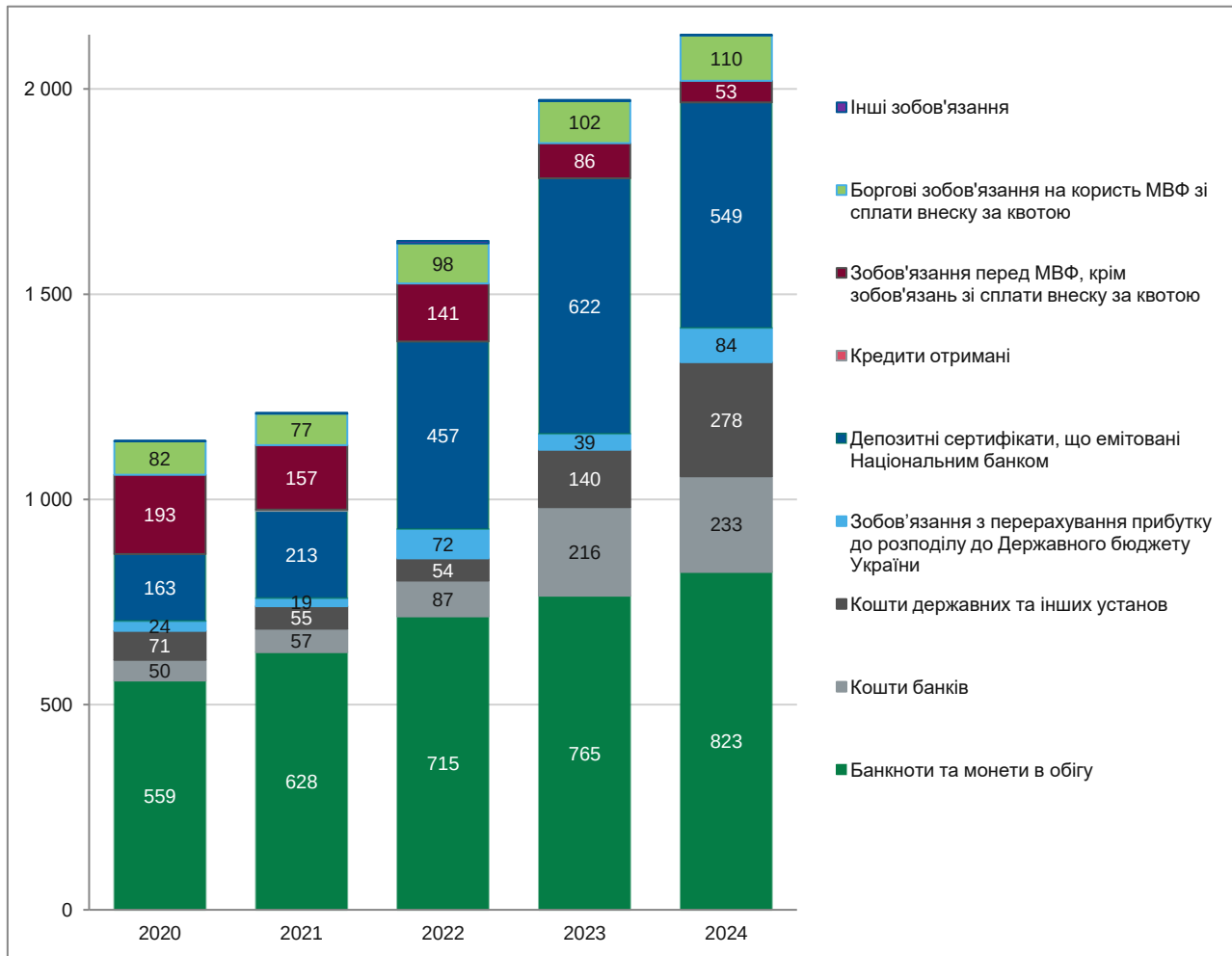
Адміністративні та інші витрати Національного банку збільшилися на 16% – з 7 015 мільйонів гривень у 2023 році до 8 115 мільйонів гривень у 2024 році. Забезпечення за судовими позовами у 2024 та 2023 роках не формувалося.

Графік 3. Структура та динаміка активів Національного банку за 2020–2024 роки, млрд грн

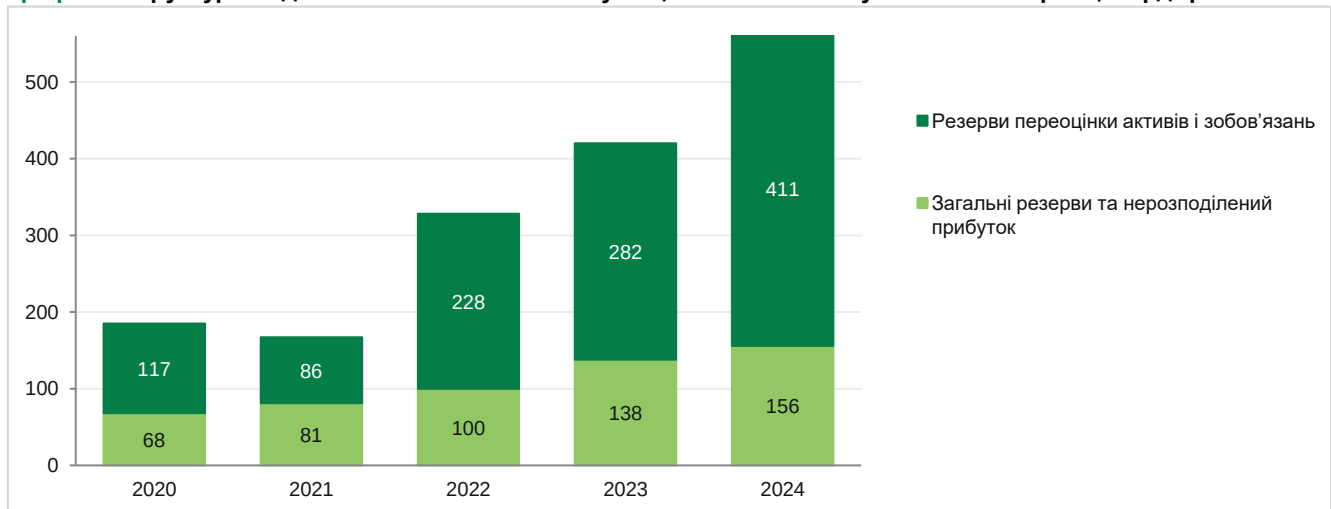
Загалом структура активів за останні п'ять років змінювалася в бік нарощення складових міжнародних резервів.

Детальна інформація щодо цінних паперів України міститься в примітці 9 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Графік 4. Структура та динаміка зобов'язань Національного банку за 2020–2024 роки, млрд грн

Загалом структура зобов'язань за останні п'ять років майже не змінювалася (крім банкнот та монет в обігу і депозитних сертифікатів, емітованих Національним банком, балансова вартість яких протягом п'яти років збільшувалася).

Суттєву частину зобов'язань Національного банку становлять банкноти та монети в обігу, депозитні сертифікати, емітовані Національним банком, кошти державних та інших установ, кошти банків, та зобов'язання перед МВФ.

Графік 5. Структура та динаміка власного капіталу Національного банку за 2020–2024 роки, млрд грн

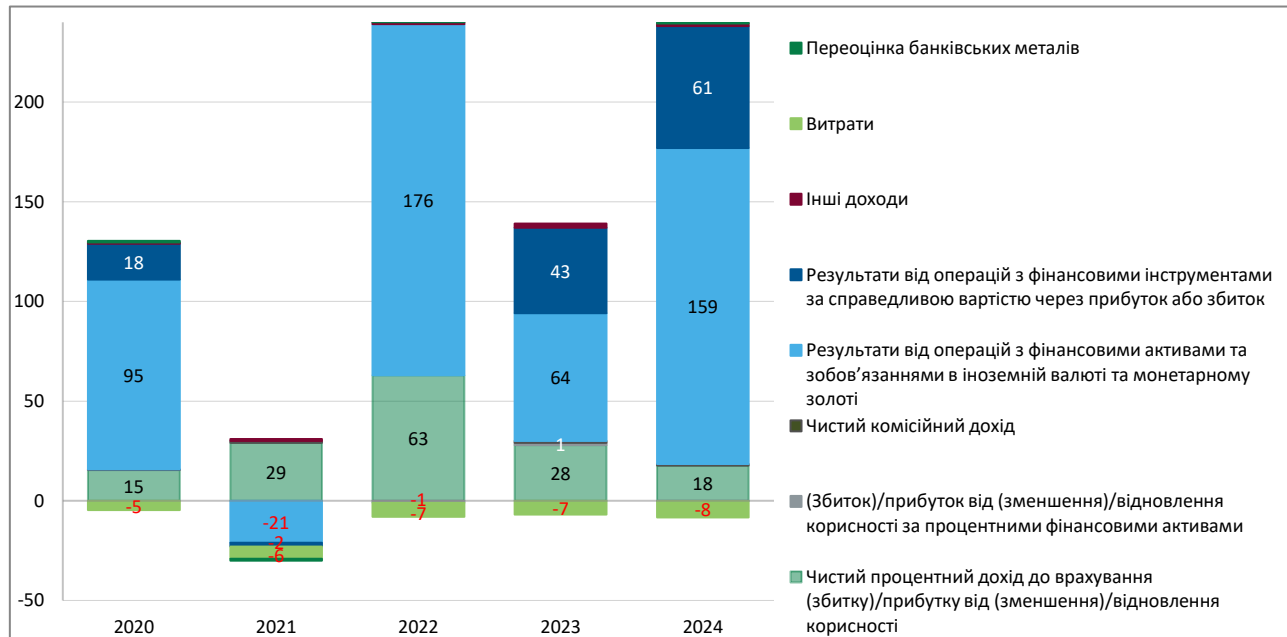
Власний капітал Національного банку, що становить залишкову вартість активів після вирахування всіх

зобов'язань, формується переважно не за рахунок внесків держави. Він складається з резервів переоцінки

(відкладених нереалізованих позитивних результатів переоцінки) активів і зобов'язань Національного банку, в тому числі в результаті змін валютного курсу, а також

загальних резервів, що формуються відповідно до законодавства України.

Графік 6. Структура та динаміка доходів і витрат Національного банку за 2020–2024 роки, млрд грн

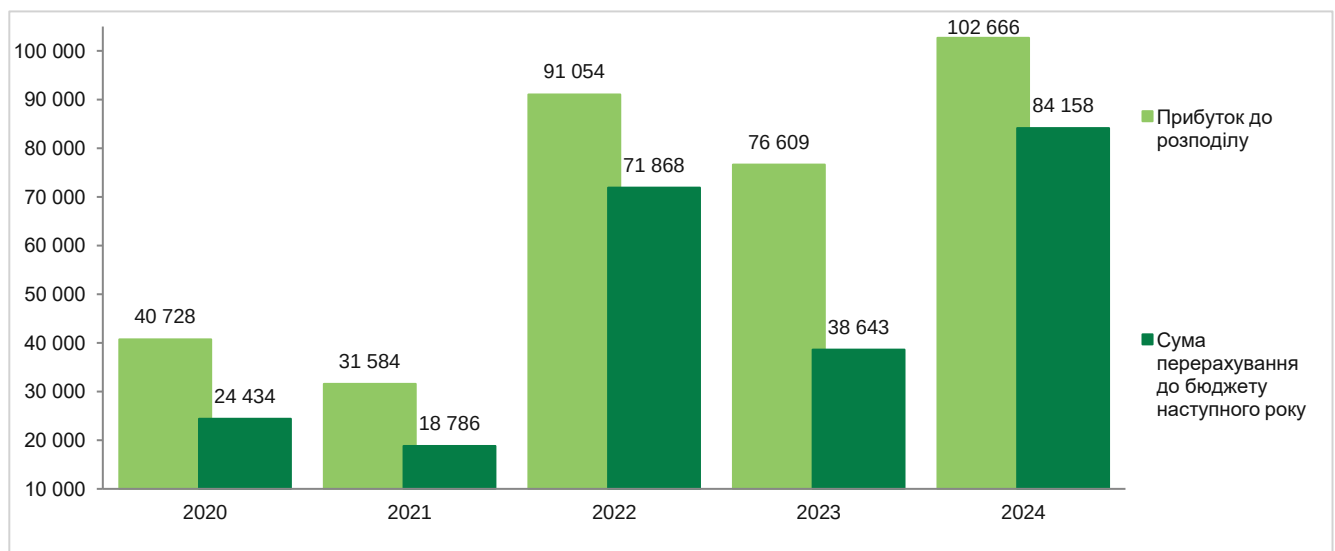
У структурі фінансових результатів Національного банку традиційно ключовою статтею є чистий процентний дохід. Суттєвий вплив на фінансовий результат чинить також результат зміни валютних курсів у зв'язку зі значною часткою валютних статей у балансі Національного банку.

Розрахунки з Державним бюджетом України

Частина прибутку до розподілу, що залишається після формування загальних резервів до досягнення показником 10% від середньорічного обсягу грошово-кредитних зобов'язань Національного банку, підлягає перерахуванню до Державного бюджету.

Частина прибутку до розподілу Національного банку за 2024 рік, у сумі 18,5 мільярда гривень

Графік 7. Перерахування Національним банком коштів до Державного бюджету України за 2020–2024 роки, млн грн

3.2. Людські ресурси

Людські ресурси включають працівників Національного банку, їх компетенції, здібності, досвід та мотивацію до діяльності з метою виконання Національним банком його функцій, надання послуг та досягнення цілей.

Національний банк використовує під час провадження своєї діяльності людські ресурси, якими є його працівники:

- фахівці, діяльність яких спрямована на виконання Національним банком його функцій як центрального банку;
- робітники – обслуговуючий персонал, який забезпечує функції господарського забезпечення (водії, прибиральники, працівники комплексу харчування тощо).

Людські ресурси не визнаються в Консолідованому звіті про фінансовий стан, оскільки для цього виду ресурсу не виконуються критерії визнання – Національний банк не має контролю. Однак у Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід за цим видом ресурсу визнаються витрати на утримання працівників та інші витрати, витрати на формування резерву під забезпечення під зобов'язання на оплату щорічних відпусток та здійснення інших компенсаційних виплат працівникам.

Кадрова політика. Програма підтримки ветеранів

З метою виконання вимог Меморандуму про взаєморозуміння між Національним банком України та ЄБРР стосовно співпраці на підтримку фінансової інклюзії та реінтеграції ветеранів війни, а також створення умов, спрямованих на відновлення та повернення до роботи ветеранів війни, затверджено Програму підтримки ветеранів війни в Україні в Національному банку України (далі – Програма підтримки ветеранів).

Програмою підтримки ветеранів передбачено здійснення заходів зі сприяння відбору кандидатів з числа ветеранів війни на вакантні посади в Національному банку (у IV кварталі 2024 року прийнято на роботу трьох ветеранів), адаптації ветеранів війни, які повертаються до роботи після звільнення зі служби, облаштування робочих місць / доступу до будівель Національного банку ветеранам війни, які є особами з інвалідністю, тощо, запроваджено окремий вид додаткової відпустки тривалістю 14 календарних днів.

Для мобілізованих та демобілізованих працівників Національного банку, крім стандартного пакета послуг з добровільного медичного страхування, також передбачено розширені / додаткові опції програми, які, зокрема, передбачають проведення медичних оглядів, діагностики та лікування, зокрема хронічних захворювань.

Здійснюються заходи щодо матеріальної підтримки мобілізованих працівників та ветеранів, родин загиблих ветеранів війни та тих, хто вважається зниклими, зокрема із активним залученням Первинної профспілкової організації працівників Національного банку України.

У колективі Національного банку проводяться заходи з вшанування ветеранів війни та працівників Національного банку, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

Усього станом на 31 грудня 2024 року в Національному банку працювало 35 ветеранів війни, у тому числі 26 – у центральному апараті, 9 – на Банкотно-монетному дворі.

З них: 25 працівників Національного банку, які були призвані за мобілізацією та повернулися до роботи після звільнення з військової служби (17 – Центральний апарат, 8 – Банкотно-монетний двір).

Крім того, за час війни працевлаштовано 10 ветеранів, які завершили службу до початку роботи в Національному банку, у тому числі 9 – до центрального апарату, 1 – до Банкотно-монетного двору.

Ветеранам війни та працівникам Національного банку, які продовжують військову службу, забезпечується надання гарантій, передбачених трудовим законодавством України, Колективним договором між керівництвом (адміністрацією) і трудовим колективом центрального апарату Національного банку України на 2024–2028 роки.

Політика оплати праці

Національний банк, як і в минулі роки, продовжує підтримувати та розвивати сучасну систему мотивації персоналу, фокусуючись на забезпеченні стабільності, дотриманні принципів зовнішньої та внутрішньої справедливості в політиці оплати праці, яка має за мету стимулювання працівників до якісного виконання цілей та завдань для забезпечення досягнення стратегічних цілей Національного банку.

Політика оплати праці та її складові залишилися без змін до попереднього року, зокрема:

- базова частина винагороди – основна заробітна плата, яка встановлюється у вигляді посадових окладів (тарифних ставок) у межах затверджених мінімальних та максимальних значень для кожного грейду посади;
- змінна частина винагороди – додаткова заробітна плата, яка встановлюється у вигляді надбавок, доплат, премій.

Інші виплати – матеріальна допомога на лікування працівників та членів їхніх сімей, компенсаційні виплати в разі виходу на пенсію, компенсаційні та одноразові виплати в разі звільнення працівника з Національного банку, допомога для вирішення соціально-побутових питань.

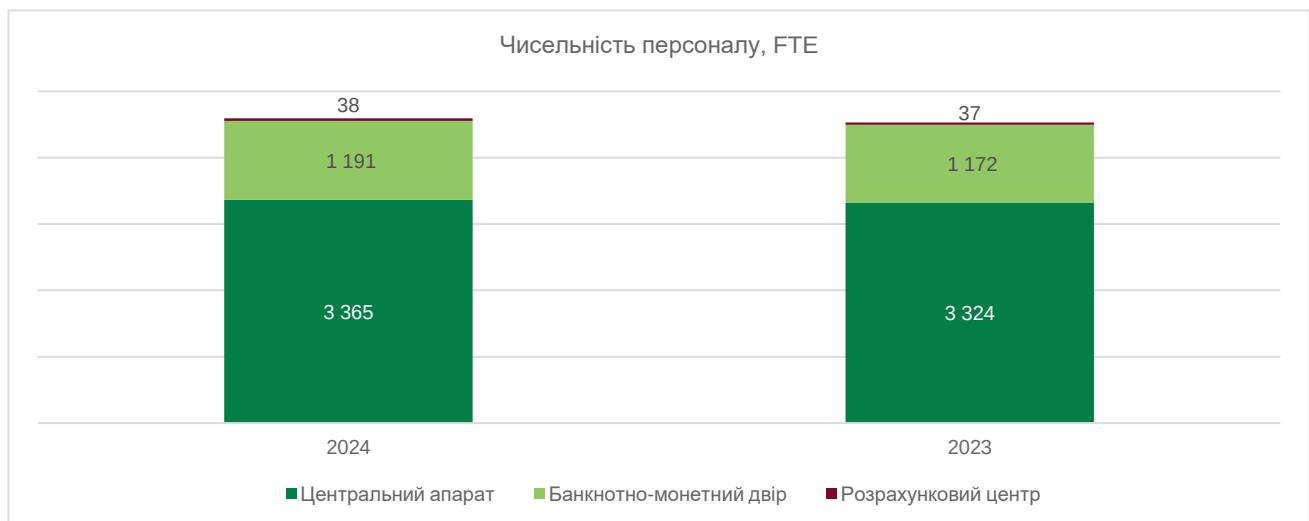
Гарантійні та компенсаційні виплати – виплати працівникам, передбачені законодавством України, урахуваючи компенсацію за роботу у вихідні (святкові, неробочі дні), у нічний та вечірній час, у надурочний час, за час перебування у відрядженнях та в інших випадках, передбачених законодавством України про оплату праці. Водночас наявні інші виплати (відрахування), зокрема відрахування Національним банком пенсійних внесків на користь працівників Національного банку до Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку, сплата страхових платежів за договором добровільного медичного страхування, відрахування внесків Національного банку до Первинної профспілкової організації працівників Національного банку на оздоровлення.

Для належної фінансової підтримки також забезпечується надання матеріальної допомоги на лікування, також надається матеріальна допомога на лікування пенсіонерам Національного банку. Продовжує діяти програма допомоги працівникам житло яких зазнало пошкоджень унаслідок бойових дій. Забезпечено виплати матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань працівникам, призваним до лав Збройних Сил України.

У 2024 році Національний банк отримував послуги з обробки (вибірки) щодо ринку оплати праці від ТОВ “Ернст енд Янг”.

Огляд ключових показників людських ресурсів

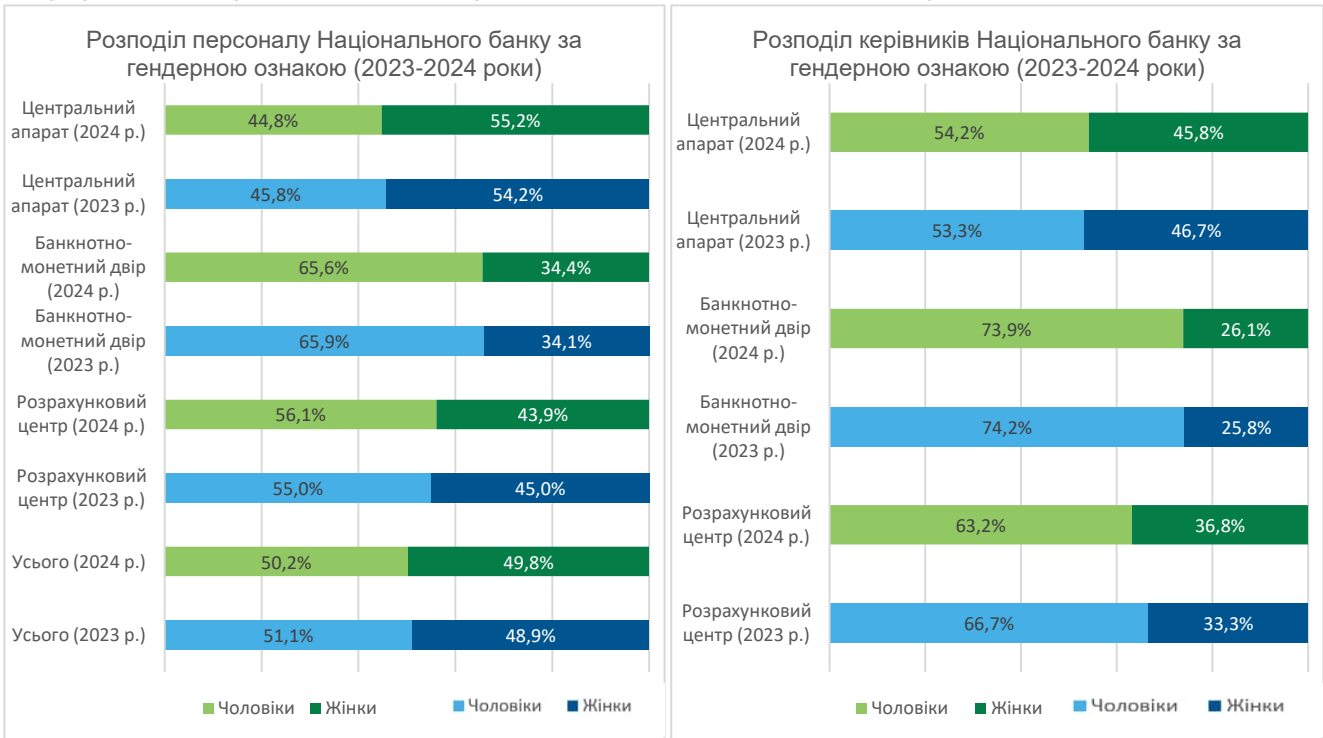
Чисельність працівників станом на 31 грудня 2024 року збільшилася на 1,36% порівняно з попереднім роком і становить 4 594 FTE (фактично працюючий персонал), станом на 31 грудня 2023 року – 4 532 FTE.

Станом на 31 грудня 2024 року середній вік працівників Національного банку становив 47 років, середній стаж роботи в Національному банку – 13 років. Розподіл персоналу Національного банку за гендерною ознакою

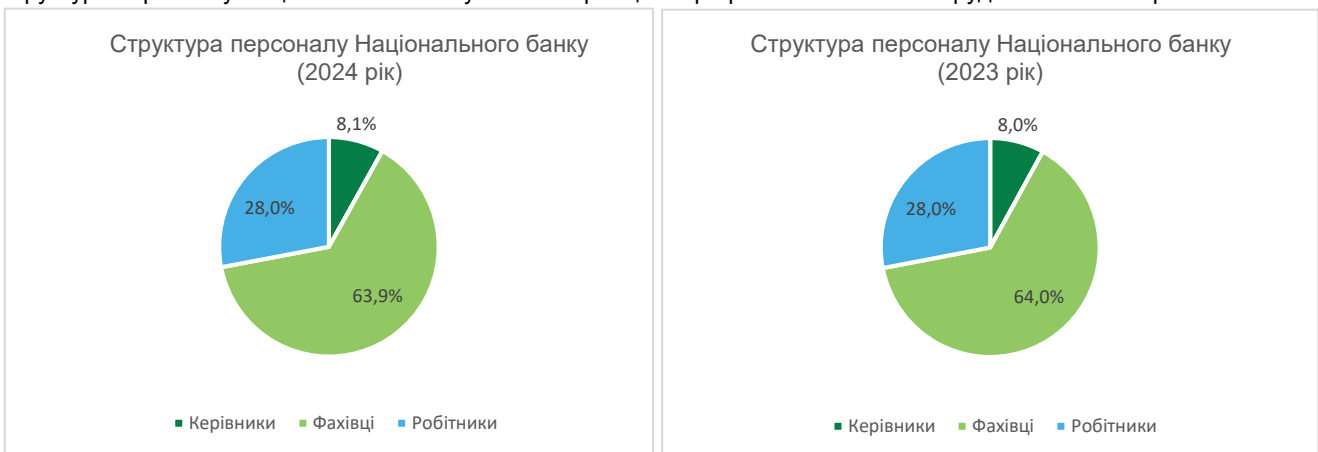
такий: у центральному апараті Національного банку – 55,2% жінок, 44,8% чоловіків; на Банкотно-монетному дворі – 34,4% жінок, 65,6% чоловіків; у Розрахунковому центрі – 43,9% жінок, 56,1% чоловіків.

Структура персоналу Національного банку за гендерною ознакою станом на 31 грудня 2023–2024 років:

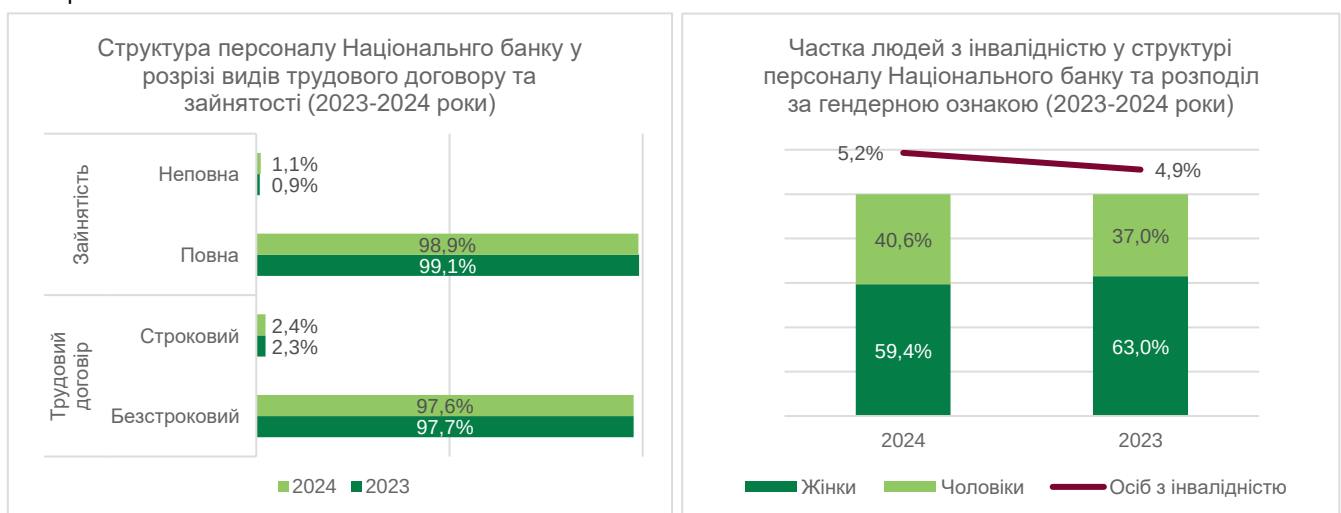

До категорії керівників віднесені керівники структурних підрозділів.

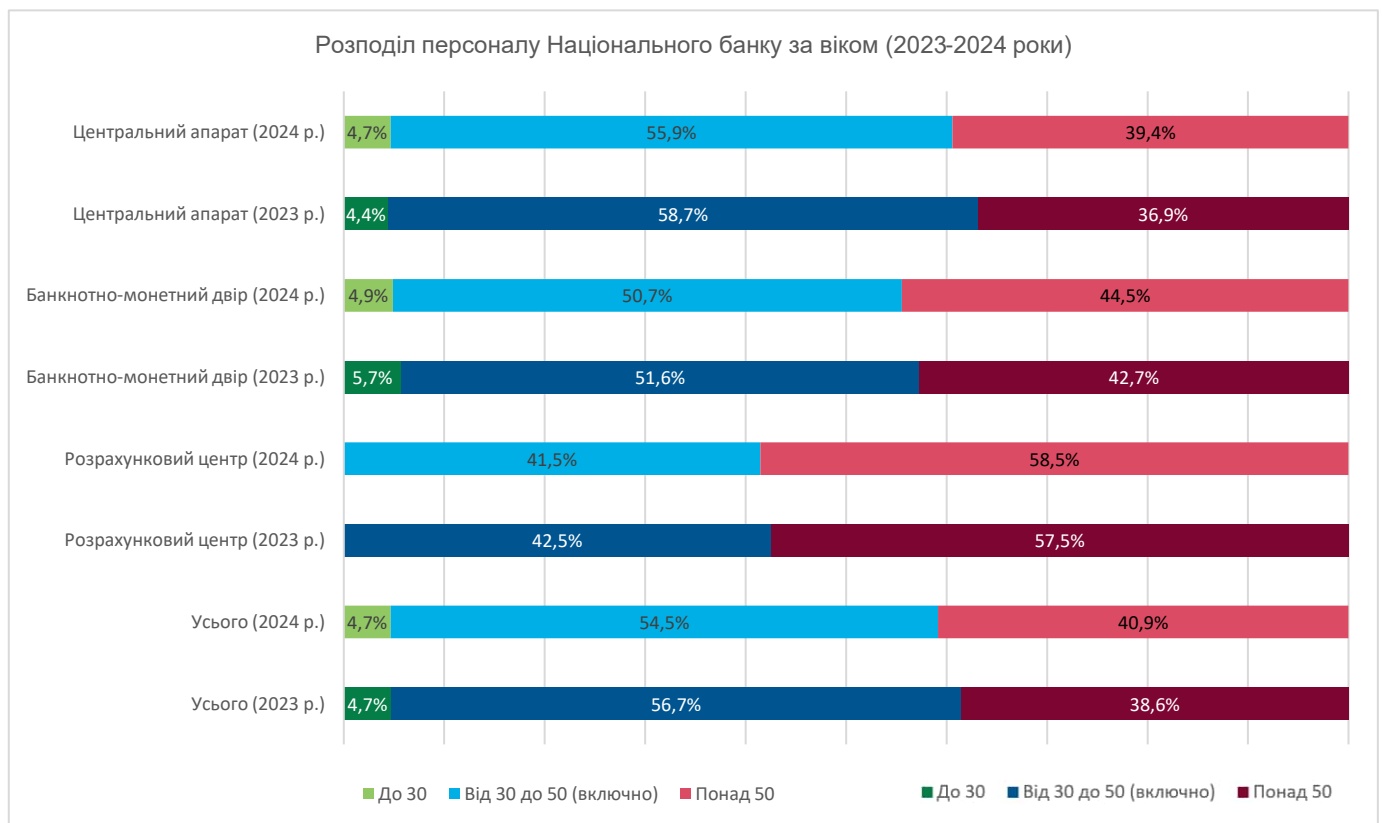
Структура персоналу Національного банку за класифікацією професій станом на 31 грудня 2023–2024 років:

Структуру персоналу Національного банку в розрізі видів трудового договору та зайнятості, а також частка людей з інвалідністю в структурі персоналу Національного банку та розподіл за гендерною ознакою станом на 31 грудня 2023–2024 років:

Структура персоналу Національного банку за віком станом на 31 грудня 2023–2024 років:

Інформація про витрати на оплату праці працівників Національного банку у 2024 році наведено в примітці 34 Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

У 2024 році середній розмір основної заробітної плати (або базової частини винагороди) у центральному апараті Національного банку становив 48 411 гривень, Банкотно-монетному дворі – 24 931 гривня, Розрахунковому центрі – 50 196 гривень.

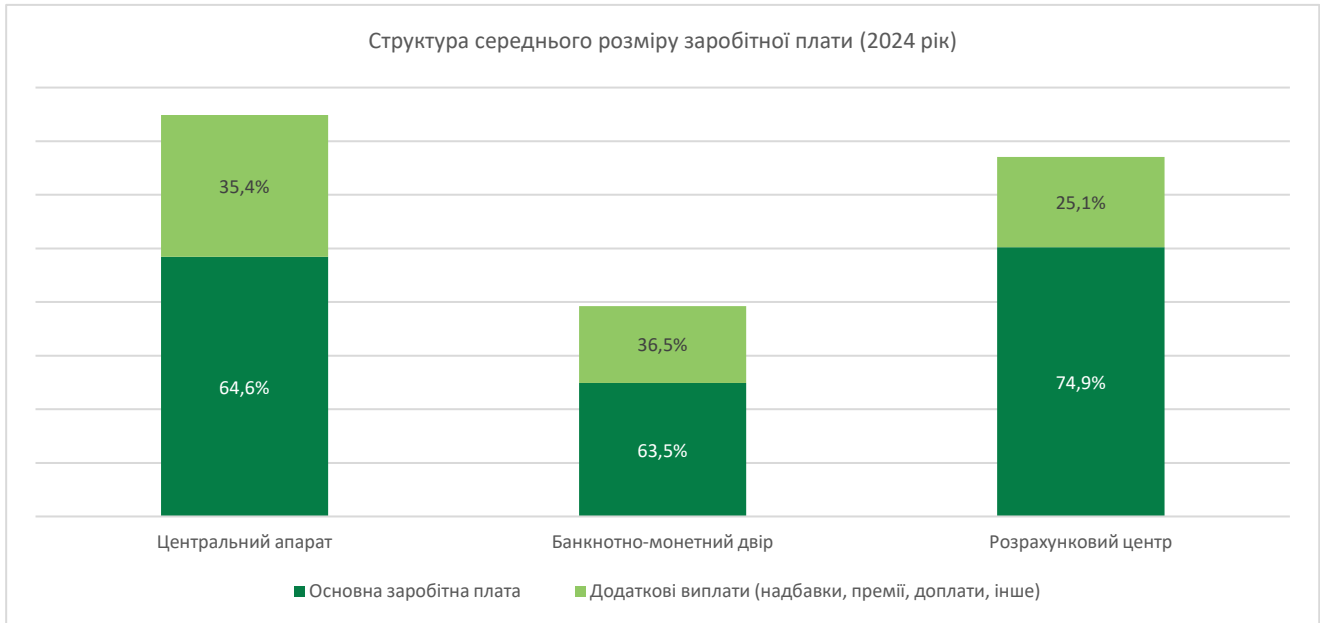
Середній розмір заробітної плати, включаючи додаткові виплати (надбавки, премії, доплати тощо), у центральному апараті Національного банку становив 74 896 гривень, Банкотно-монетному дворі – 39 255 гривень, Розрахунковому центрі – 67 041 гривня.

Важливою складовою нематеріальної мотивації працівників є постійне підвищення кваліфікації, навчання працівників. Упродовж 2024 року відбулося зростання як кількості навчальних заходів та заходів розвитку, так і

кількості працівників, які відвідали такі заходи. Загальна кількість проведених навчальних заходів, включаючи програми розвитку, за 2024 рік становила 648. Кількість слухачів становила 18 177, збільшившись майже вдвічі порівняно з 2023 роком завдяки обов'язковому проходженню всіма працівниками Національного банку навчання із кібербезпеки, антикорупційної діяльності, безбар'єрного суспільства та інклюзії.

Збереглася тенденція переважання навчальних заходів “hard skills”, у т.ч. із долученням міжнародних провайдерів, порівняно з “soft skills” навчанням, відповідно 462 та 161 захід за підсумками 2024 року.

Було розширено навчальний напрям - peer-to-peer, коли працівники підрозділів діляться своїми фаховими знаннями. Колеги з різних підрозділів провели 36 навчальних заходів порівняно з 25 у 2023 році. Також працівниками Національного банку проведено 43 заходи для працівників банків та інших установ.

3.3. Виробничі ресурси

Виробничі ресурси включають виробничі (а не природні) фізичні об'єкти, які використовуються Національним банком під час виконання своїх функцій та надання послуг.

До виробничих ресурсів Національного банку належать:

- основні засоби (будівлі та споруди, транспортні засоби, машини та обладнання, інструменти, прилади та інвентар, капітальні вкладення в основні засоби);
- інвестиційна нерухомість;
- запаси матеріальних цінностей;
- інші подібні активи.

Виробничі ресурси представлені в Консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку як активи та призводять до витрат, що визнаються в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Об'єктами управління є:

- власне нерухоме майно Національного банку;
- нерухоме майно, набуте Національним банком у власність у рахунок часткового погашення заборгованості за наданими кредитами рефінансування.

Управління державним нерухомим майном

Відповідно до Закону про Національний банк майно Національного банку є об'єктом права державної

власності та закріплене за Національним банком на праві господарського відання.

У 2024 році адміністративні будівлі Національного банку та частини таких будівель у регіонах, що не використовувалися для здійснення основних функцій, передавалися в оренду переважно державним установам відповідно до вимог Закону України "Про оренду державного та комунального майна", а саме: 25 об'єктів нерухомого майна (загальною площею 9 395,29 кв. м) під розміщення державних органів та інших суб'єктів господарювання: Регіональне відділення Фонду державного майна України по Харківській області, Регіональне відділення Фонду державного майна України по Донецькій та Луганській областях, Другий апеляційний адміністративний суд, Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ), Західне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України та інші.

Станом на 31 грудня 2024 року до сфери управління Національного банку належить та внесено до Єдиного реєстру об'єктів державної власності 350 об'єктів власного нерухомого майна: 50 земельних ділянок, 300 будівель та інженерних споруд. За класифікатором нерухомого майна обліковується 149 будівель, серед яких житлових – 4, нежитлових – 125, інших – 20, а також 151 інженерна споруда. Серед них 71 об'єкт розташований на тимчасово окупованій території.

Інформацію про будівлі та споруди Національного банку зазначено в примітці 30 Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Управління набутим та заставленим майном

Національний банк надавав банкам кредити під забезпечення у вигляді цінних паперів, нерухомого та рухомого майна, майнових прав за кредитними договорами, інших видів застави.

Детальнішу інформацію щодо видів забезпечення та покриття ними кредитів, наданих банкам, наведено в примітці 10 до Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Згідно з договорами застави заставлене майно залишається у управлінні та зберігається в заставодавця до часу звернення на нього стягнення з метою погашення заборгованості за кредитним договором, якщо є порушення зобов'язання.

Погашення заборгованості за непрацюючими кредитами, наданими банкам, здійснювалося шляхом погашення за рахунок коштів, отриманих від застави, зокрема продажу, а також за рахунок набуття заставного майна у власність Національного банку.

Національний банк відповідно до Закону про Національний банк з метою покриття заборгованості здійснює набуття будь-яких прав та активів за умови їх відчуження в найкоротший строк.

Частина друга статті 73 Закону про Національний банк передбачає, що Національний банк здійснює відчуження майна, набутого у власність у рахунок погашення боргу за наданими банкам кредитами для підтримки ліквідності у визначеному ним порядку, без погодження з іншими органами державної влади.

Крім того, протягом 2024 року Національним банком був розроблений проєкт змін до Земельного кодексу України, метою якого було надання Національному банку права здійснювати реалізацію набутих ним у власність земельних ділянок сільськогосподарського призначення, який у жовтні 2024 року був прийнятий Верховною Радою України.

З огляду на вищезазначене у 2025 році Національний банк планує розпочати продаж зазначених вище земельних ділянок.

У балансі Національного банку станом на 31 грудня 2024 року обліковувалося шість об'єктів нерухомого майна загальною площею 68,3 тис. кв. м та 148 земельних ділянок загальною площею 784,4 га загальною балансовою вартістю 553,7 мільйона гривень, набуті Національним банком у власність у рахунок часткового погашення заборгованості за наданими кредитами рефінансування, з метою їх подальшого продажу за найвищою ціною в найкоротший строк.

У 2024 році Національний банк набув дев'ять об'єктів нерухомого майна загальною балансовою вартістю 104,3 мільйона гривень, а продав три земельні ділянки на загальну суму 8,6 мільйона гривень (без урахування ПДВ).

Національний банк у 2024 році отримав на погашення заборгованості за кредитами рефінансування неплатоспроможних банків понад 457 мільйонів гривень (у 2023 році – майже 939 мільйонів гривень).

У 2024 році найбільше коштів надійшло від реалізації в межах виконавчого провадження або процедури банкрутства заставленого нерухомого майна поручителів неплатоспроможних банків – 216,7 мільйона гривень.

Заборгованість за наданими Національним банком кредитами рефінансування неплатоспроможних банків також частково погашена за рахунок:

- набуття у власність Національного банку непроданого майна – 105,9 мільйона гривень;
- реалізації заставлених неплатоспроможними банками майнових прав за кредитними договорами – 100,3 мільйона гривень;
- інших джерел погашення заборгованості – 34,2 мільйона гривень.

	2024 рік			2023 рік		
	Через ФГВФО	Через третіх осіб	Усього	Через ФГВФО	Через третіх осіб	Усього
(у мільйонах гривень)						
Погашення коштами за рахунок продажу застави:						
нерухомого майна	–	217	217	–	377	377
майнових прав за заставленими кредитами	100	–	100	481	–	481
Усього погашення коштами за рахунок продажу застави	100	217	317	481	377	858
Погашення шляхом набуття у власність Національного банку нерухомого майна	–	106	106	–	15	15
За рахунок інших джерел	34	–	34	66	–	66
Усього	134	323	457	547	392	939

На кінець 2024 року в судах різних інстанцій за позовами Національного банку тривав розгляд чотирьох справ до майнових поручителів про звернення стягнення на майно, 13 справ про банкрутство майнових поручителів, сім справ до фінансових поручителів та шість цивільних позовів у межах кримінальних справ.

3.4. Інтелектуальні ресурси

Інтелектуальні ресурси включають нематеріальні активи, що ґрунтуються на знаннях.

Національний банк використовує такі види інтелектуальних ресурсів:

- нематеріальні активи (програмне забезпечення як придбане, так і самостійно розроблене, ліцензії, сайти, інформація та бази даних, авторські права, права користування тощо);
- організаційні ресурси – знання, дослідження та бази знань, накопичені в Національному банку, системи, процеси та процедури.

Нематеріальні активи Національного банку, визнані та представлені в Консолідованому звіті про фінансовий стан як активи, включають переважно програмне забезпечення зовнішніх розробників та ліцензії на право користування програмними продуктами, які мають кінцевий термін використання та призводять до витрат, що визнаються в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід переважно як адміністративно-господарські та інші витрати.

Програмне забезпечення власного розроблення, розроблена Національним банком сторінка офіційного Інтернет-представництва Національного банку, бази даних, права користування земельними ділянками державної власності не задовольняють критеріям їх визнання як активів, а тому не визнаються в Консолідованому звіті про фінансовий стан. Однак для їх розроблення та супроводження Національний банк несе витрати, які визнаються в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Удосконалення системи звітності та комунікацій

Протягом 2024 року забезпечено підготовку звітів із монетарної та фінансової статистики на підставі даних статистичної звітності Національного банку, банків і небанківських фінансових установ, своєчасне інформування внутрішніх та зовнішніх користувачів шляхом поширення на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку з дотриманням вимог Спеціального стандарту поширення даних, надання державним установам й міжнародним організаціям на запити та відповідно до укладених угод, у тому числі до Офісу Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Ради національної безпеки і оборони України, Національної комісії з цінних

Відповідно до судових рішень щодо фінансових та майнових поручителів наразі Національний банк уживає заходів щодо їх примусового виконання.

паперів та фондового ринку, Державної служби статистики України, МВФ, Європейського центрального банку тощо.

Для забезпечення доступу широкого кола користувачів до статистичної інформації у 2024 році продовжувалася робота з розміщення її у відкритому доступі на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку. Перелік статистичних показників, що оприлюднюються у форматі відкритих даних (API), розширено окремими наборами даних платіжного балансу, розрахованих в євро та гривні.

Протягом звітного року поширювалася практика використання новітніх інструментів для відображення даних на базі BI-платформи компанії MicroStrategy Inc. У зв'язку з цим кількість створених візуалізацій статистичних даних зросла до 16,6% від кількості усіх звітів (запланований показник – 10%).

Відповідно до укладених угод із державними установами та міжнародними організаціями, а також із метою інформаційного забезпечення потреб внутрішніх користувачів протягом 2024 року на підставі отриманої статистичної звітності банків підготовлено та надано більше 20 тисяч регулярних статистичних звітів, у тому числі надісланих до Офісу Президента України, Міністерства економіки України, Державної служби статистики України, Державної податкової служби України, МВФ.

Також своєчасно опрацьовано та підготовлено відповіді на звернення громадян, ухвали судів України, запити Національної поліції України, Генеральної прокуратури України, Комітетів Верховної Ради України, Антимонопольного комітету України.

Дослідження та розробки

У 2024 році Національний банк здійснював активну дослідницьку роботу відповідно до [пріоритетних напрямів досліджень](#). Дослідження Національного банку спрямовані на вивчення питань, пов'язаних із роботою центрального банку у сфері монетарної політики, фінансової стабільності, економічного відновлення, а також цифрових ринків з урахуванням коротко- та довгострокових наслідків війни росії проти України.

У 2024 році дослідники Національного банку публікували робочі матеріали та статті в наукових виданнях, присвячені широкому спектру актуальних тем. Серед них:

- [Роль фінансової грамотності в закріпленні інфляційних очікувань](#) (робочий матеріал Національного банку);
- [Вплив комунікацій центрального банку на макроекономічні показники](#) (робочий матеріал Національного банку та стаття в журналі “Вісник Національного банку України”);
- [Особливості наукасту економічної активності в умовах обмежених даних](#) (робочий матеріал Національного банку);
- [Ефект перенесення процентних ставок в Україні](#) (стаття в журналі “Вісник Національного банку України”);
- [Чинники корпоративного кредитування в Україні](#) (стаття в журналі “Вісник Національного банку України”);
- [Прогнозування світових цін на енергоносії та метали](#) (стаття в журналі “Вісник Національного банку України”).

Також дослідники Національного банку [публікували](#) статті в міжнародних рецензованих виданнях.

Основною науковою подією Національного банку стала [Щорічна дослідницька конференція “Маневруючи у мінливому ландшафті: центральні банки в умовах нової реальності”](#), організована спільно з Національним банком Польщі за підтримки МВФ. Уперше з 2019 року конференція відбулася наживо в Києві.

Крім того, Національний банк провів традиційний практичний онлайн-воркшоп [“Монетарна політика в країнах з ринками, що розвиваються: створюючи інтегровані рішення”](#). Цього року основна увага практичного семінару зосереджувалася на розробленні комплексного підходу до економічної політики, що сприяє досягненню макроекономічної та фінансової стабільності в умовах глобальних викликів.

Національний банк також провів [сім традиційних відкритих дослідницьких семінарів](#). Під час цих заходів фахівці Національного банку та запрошені провідні дослідники презентували свої напрацювання за напрямками, актуальними для роботи Національного банку.

Всьоме проведено Конференцію для студентів та молодих дослідників [“Банківський сектор та монетарна політика: перспективи розвитку”](#).

Також проведено шостий студентський чемпіонат [“Монетарна політика: виклик Національного банку університетам”](#). До змагання долучилися 27 команд студентів із 18 українських університетів.

Інформаційні технології

Забезпечується постійний розвиток та вдосконалення ІТ-інфраструктури Національного банку із застосуванням

світового досвіду в галузі побудови захищених і надійних ІТ-інфраструктур.

Протягом звітного року тривала робота над розвитком Системи електронних платежів Національного банку (далі – СЕП).

З 01 грудня 2024 року запрацювала нова версія СЕП – СЕП-4.1 з функціональністю миттєвих кредитових переказів, яка доступна для всіх, хто підключений до системи: банків, небанківських надавачів платіжних послуг, Державної казначейської служби України.

У 2024 році через СЕП здійснено близько 484 мільйони платежів на суму 241 трильйон гривень (у тому числі за державними програмами – 19 мільйонів платежів на суму 56,5 мільярда гривень). Це на понад 14% більше за кількістю та сумою порівняно з 2023 роком, протягом якого здійснено 423 мільйони платежів на суму понад 210 трильйонів гривень.

Продовжується робота над подальшим інноваційним розвитком системи, упровадженням наступних версій СЕП, у яких розглядається можливість використання, зокрема, трекінг-сервісу для платежів, мультивалютності, сервісу оцінки ризику платіжних операцій тощо.

Реалізовано безкоштовне виконання через СЕП платежів населенню за державними програмами підтримки “Національний кешбек”, “Зимова еПідтримка”, “еКнига”.

Постійно ведуться роботи з удосконалення засобів керування і моніторингу роботи СЕП у цілому та її учасників, а також із посилення контролю в процесі оброблення вхідних повідомлень ISO 20022 СЕП.

Забезпечувалося надійне функціонування Національної системи електронної дистанційної ідентифікації (далі – Система BankID Національного банку). Протягом 2024 року до Системи BankID Національного банку підключилися один абонент-ідентифікатор та 21 абонент-надавач послуг: 18 комерційних установ та три некомерційні установи.

Наприкінці 2024 року Система BankID Національного банку налічувала 39 абонентів-ідентифікаторів та 110 абонентів-надавачів послуг (з них 96 – комерційні установи та 14 – некомерційні).

У 2024 році кількість успішних електронних ідентифікацій з використанням Системи BankID Національного банку продовжила стрімко зростати. У результаті загальна кількість успішних ідентифікацій з використанням Системи BankID Національного банку за 2024 рік становила 87,7 мільйона штук, що вдвічі перевищило показник минулого року.

Важливим рішенням у 2024 році було здійснення інтеграції Системи BankID Національного банку з державним застосунком “Резерв+”, що дало змогу

забезпечити своєчасне оновлення своїх облікових даних для мільйонів українців. Система BankID Національного банку стала єдиним методом автентифікації для дистанційного оновлення даних військовозобов'язаних. Загалом таке інтеграційне рішення сприяло суттєвій економії державних ресурсів на збір та оброблення зазначених даних. Із моменту запуску мобільного застосунку “Резерв+” через Систему BankID Національного банку у 2024 році здійснено 16,4 мільйона успішних ідентифікацій.

Для забезпечення надійного джерела інформації про роботу Національного банку та банківської системи України протягом року здійснювалася підтримка роботи та розвиток офіційної сторінки Інтернет-представництва (вебсайту) Національного банку, зокрема:

- автоматизовано відображення структур власності небанківських фінансових груп;
- розроблено форму повідомлення про безліцензійну діяльність;
- розроблено форму обговорень проєктів нормативно-правових актів;
- з метою поліпшення візуалізації:
 - сторінка “Ринок капіталів” доповнена трьома новими графіками зі звітністю щодо операцій на вторинному ринку;
 - сторінка “Динаміка готівки в обігу” відображає динаміку кількості та обсягу готівки в обігу починаючи з 1997 року;
 - оновлено визначення робочої та звітної дати для графіків валютного ринку;
 - до даних графіка “ОВДП, які знаходяться в обігу за номінально-амортизаційною вартістю” додано Страхові компанії.

З метою модернізації вебсайту відповідно до інклюзивних стандартів оновлено властивості елементів сайту: слайдери, баннери, новини, посилено контрастність та списки у формах, здійснено інші доопрацювання в цьому напрямі.

У межах виконання заходів Стратегії Національного банку забезпечено активний розвиток та вдосконалення інших інформаційних систем Національного банку.

Оновлено Кредитний реєстр Національного банку (версія 2.0), який завдяки вдосконаленій структурі даних та розширенню кола учасників забезпечує більш точний моніторинг фінансового ринку та підвищує якість прийняття управлінських рішень.

Протягом 2024 року забезпечено безперебійне та надійне функціонування системи автоматизації операцій із золотовалютними резервами України, а також розширено її функціональні можливості. Продовжено розроблення форм та функцій для роботи з фінансовими інструментами, удосконалені операції імпорту та формування бухгалтерських проводок за всіма типами фінансових інструментів, розроблено модулі формування

фінансової звітності, розпочато адаптацію модулю SWIFT до вимог стандарту ISO 20022.

Для Систем автоматизації інструментів монетарної політики (САІМП):

- впроваджено нову версію системи автоматизованого ведення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів “Курси валют”;
- удосконалено автоматизовану інформаційну систему “Електронна форма Державного реєстру банків” (ВЕБ-ДРБ) із функціоналом завантаження (оновлення) логотипів банків та іншими актуальними оновленнями;
- запроваджено отримання оперативної інформації щодо стану банків від ВЕБ-ДРБ та АІС “Досьє банків” для перевірки заявок на тендери з підтримки ліквідності та розміщення депозитних сертифікатів;
- оновлено модуль перегляду інформації Системи обробки міжбанківських угод, укладених на TIC BLOOMBERG та REUTERS (INTERBANK);
- запроваджено нову версію задачі “Депозитарій НБУ” системи “Депозитарій НБУ”.

Протягом 2024 року удосконалено систему автоматизації готівкового обігу (САГО) – централізовану систему для здійснення ефективного управління готівкою в запасах готівки та резервних фондах та іншими цінностями, яка автоматизує їх облік та операції, включаючи операції передавання запасів готівки Національного банку на зберігання до уповноважених банків.

Також удосконалювались інформаційні ресурси “Стан валютного ринку України”, система автоматизації процесів банківської та фінансово-господарської діяльності Національного банку – САП НБУ, Система обліку судових справ, Аналітична система “Звітність” та “Сховище даних НБУ”.

Розроблено автоматизовану інформаційну систему “Система обробки та зберігання документів дня” (АІС СОДД), яка забезпечує формування документів дня та зберігання первинних та облікових документів, реєстрів бухгалтерського обліку в електронній формі, що створюються в процесі операційної діяльності Національного банку.

У межах заходів з впровадження штучного інтелекту в Національному банку розроблено та протестовано низку моделей для виявлення аномальних та шахрайських трансакцій.

Для організації проведення Всеукраїнського тестування з фінансової грамотності оновлено налаштування та збільшено технічні можливості сайту “Гаразд”.

Забезпеченню безперебійного функціонування інформаційних систем Національного банку сприяє також постійна підтримка користувачів за допомогою системи Omnitacker, яка також розвивається і вдосконалюється,

охоплюючи все більше аспектів забезпечення діяльності працівників Національного банку.

Удосконалено, актуалізовано і затверджено норми забезпечення комп'ютерною технікою загального призначення та засобами зв'язку в Національному банку, норми забезпечення послугами та обладнанням мобільного телефонного зв'язку в Національному банку, а також Правила використання послуг мобільного телефонного зв'язку в Національному банку.

Постійно проводяться роботи з передавання комп'ютерної техніки, яка вже виведена з експлуатації в Національному банку як морально застаріла, але ще залишається працездатною, до тих організацій, що потребують допомоги з технічним оснащенням і звернулись із цим проханням до Національного банку. Протягом 2024 року відібрано, перевірено на працездатність та передано:

- Національному науковому центру "Інститут кардіології, клінічної та регенеративної медицини імені академіка М. Д. Стражеска" Національної Академії медичних наук України – 120 одиниць;
- Міністерству освіти і науки України – 728 одиниць.

Упродовж 2024 року зусилля Національної платіжної системи "Український платіжний простір" (далі – НПС "ПРОСТІР") направлено на збільшення кількості емітентів та розширення інфраструктури приймання платіжних карток системи.

Станом на кінець року розрахунки платіжними картками НПС "ПРОСТІР" можна здійснити в 508 тисячах торговельних платіжних терміналів та в 15 тисячах банкоматів, що становить майже 100% від загальної кількості цих платіжних пристроїв в Україні.

Протягом звітного року забезпечено розширення інфраструктури приймання платіжних карток НПС "ПРОСТІР", зокрема:

- п'ятьма учасниками системи забезпечено налаштування мережі власних платіжних пристроїв та одним еквайром упроваджено інтернет-еквайринг для платіжних карток НПС "ПРОСТІР";
- розширено перелік еквайрів, що надають сервіс "готівка на касі" та оплату товарів і послуг з використанням технології "термінал у смартфоні" для платіжних карток НПС "ПРОСТІР".

На кінець року випуск платіжних карток НПС "ПРОСТІР" здійснювали 16 учасників системи. Загальна кількість цих платіжних карток на кінець 2024 року становила 455 тисяч штук, із них активних платіжних карток – 205 тисяч штук.

Також протягом 2024 року трьома учасниками, що надають послуги Інтернет-еквайрингу та одним емітентом системи здійснено налаштування технології захисту операцій електронної комерції PROSTIR e-Secure. На початок 2025 року технологію PROSTIR e-Secure упроваджено п'ятьма учасниками НПС "ПРОСТІР".

Національний банк на шляху вивчення доцільності широкомасштабного випуску в Україні власних цифрових грошей – е-гривні, продовжує підготовку до пілотного проекту з її випуску, зокрема у 2024 році розпочався пошук технологічного партнера, який забезпечить Національний банк технологічним рішенням для проведення зазначеного пілотного проекту.

Таке дослідження відбувається в межах відкритого проекту "Е-гривня" та згідно з методологією МВФ щодо ведення проєктів цифрової валюти центральних банків (CBDC) – "5P methodology".

Під час роботи над проєктом "Е-гривня" Національний банк залучає експертів зі Світового банку та МВФ й аналізує пілотні проєкти цифрових валют центральних банків світу для врахування їхнього досвіду. Особлива увага приділяється розвитку проєкту Європейського центрального банку "Цифровий євро", ураховуючи євроінтеграційний курс України.

Національний банк продовжує працювати над упровадженням відкритого банкінгу в Україні.

Національним банком погоджено проєкти перших частин технічної специфікації прикладних програмних інтерфейсів (API) для проведення тестування учасниками ринку. Ці проєкти буде взято за основу технічної специфікації прикладних програмних інтерфейсів (API), що визначатиме єдині підходи в здійсненні налаштувань інформаційних систем надавачів платіжних послуг для роботи у відкритому банкінгу.

Більш детальна інформація розкрита в Річному звіті Національного банку за 2024 рік.

Кіберзахист та інформаційна безпека

В умовах правового режиму воєнного стану Національний банк продовжив працювати над забезпеченням кібрстійкості банківської системи України та забезпеченні сталої роботи фінансового сектору України в цілому.

Національний банк у 2024 році забезпечив виконання завдань і реалізацію повноважень основного суб'єкта національної системи кібербезпеки України, визначених Законом України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України", та реалізацію заходів Стратегії кібербезпеки України.

Центр кіберзахисту Національного банку працював у режимі ad hoc та здійснював постійний моніторинг ризиків і кіберзагроз для інформаційних ресурсів Національного банку, банківської системи України, забезпечував вжиття своєчасних заходів реагування та протидії.

У 2024 році зберігся тренд попередніх років щодо кількості та типів кібератак, спрямованих на фінансовий сектор України, проявив актів кібершахрайства і кіберзлочинності.

Протягом минулого року команда реагування на кіберінциденти в банківській системі України CSIRT-NBU, що входить до складу Центру кіберзахисту, виявила та провела аналіз понад трьох тисяч зразків шкідливого програмного забезпечення, своєчасно інформувала банки України про виявлені інциденти кібербезпеки й зафіксовані спроби вчинення кібератак. Створено та надіслано до платформи обміну інформацією про актуальні кіберзагрози "Malware Information Sharing Platform & Threat Sharing" (MISP-NBU), якою активно користуються банки, більш ніж 100 повідомлень про кіберінциденти та індикатори кіберзагроз. Станом на 31 грудня 2024 року до платформи MISP-NBU підключено 61 банк.

Національний банк також активно протидівав постійно зростаючим проявам кібершахрайства та кіберзлочинності. Одним із ключових викликів у 2024 році став новий тип кібератак, спрямованих на отримання доступу до облікових записів популярних месенджерів, уключаючи застосування технік обходу двофакторної автентифікації та використанням соціальної інженерії.

Завдяки безперервному моніторингу кіберпростору у 2024 році команда CSIRT-NBU виявила та ініціювала блокування близько 70 тисяч (у 2023 році – близько 41,5 тисячі) фішингових ресурсів, пов'язаних із фінансовим шахрайством та стилізованих під портал, що надає онлайн сервіси державних послуг "Дія", соціальну платформу "єДопомога", Портал гуманітарної допомоги, портали Укрпошти, OLX, Нової пошти тощо, з

використанням айдентики і логотипів українських банків і платіжних сервісів. Для поширення фішингових повідомлень зловмисниками активно використовувалися соціальні мережі та месенджери (Facebook, Telegram, Instagram, Viber), їхні канали, боти, групи. За результатами аналізу трендових шахрайських кампаній на [порталі Центру кіберзахисту Національного банку](#) в розділі "Кібершахрайство" опубліковано 29 матеріалів, що описують відповідні схеми.

У 2024 році з використанням системи фільтрації фішингових доменів убезпечено від доступу на шахрайські ресурси близько 4,5 млн запитів громадян України. Разом із Державним центром кіберзахисту Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України виявлено і забезпечено відповідне реагування на понад 20 цільових кібератак, спрямованих на державні установи та критичні ресурси.

Міжнародна співпраця залишилася одним із пріоритетних напрямів роботи Центру кіберзахисту. Так, у 2024 році команда CSIRT-NBU пройшла акредитацію в TF-CSIRT (міжнародна спільнота команд реагування на кіберінциденти) та отримала статус "ACCREDITED", стала першою українською командою, яка пройшла офіційну акредитацію.

Упродовж 2024 року відбувалась активна співпраця з європейськими центральними банками з питань забезпечення кібербезпеки, зокрема, з Центральним банком Нідерландів та Центральним банком Бельгії. Це дало змогу:

- проводити дослідження щодо імплементації framework TIBER-EU для фінансового сектору України;
- отримати допомогу з питань організації кібербезпеки та кіберзахисту фінансового сектору України під час війни;
- удосконалити та адаптувати інструменти реагування й протидії на кіберінциденти.

У 2024 році завершено аналіз стану організації інформаційної безпеки та кіберзахисту учасників ринку небанківських фінансових послуг на відповідність стандарту NIST Cybersecurity Framework v1.1 і групі національних стандартів ДСТУ ISO/IEC 27000. За результатами аналізу сформований можливий перелік ризиків для фінансових установ стосовно стану інформаційної безпеки та кіберзахисту, а також розроблені цільові рекомендації для установ щодо впровадження базового переліку заходів з інформаційної безпеки та кіберзахисту.

У 2024 році Національний банк і далі сприяв розвитку систем дистанційного обслуговування клієнтів банків, зокрема, поширюючи електронні довірчі послуги в банківській системі та на ринку небанківських фінансових послуг. Станом на кінець 2024 року банки – кваліфіковані надавачі електронних довірчих послуг сформували

9,72 мільона кваліфікованих сертифікатів відкритих ключів, що на 1,5 мільона більше ніж у 2023 році. Кількість створених клієнтами банків електронних підписів у 2024 році зросла на 6% і становила 3,13 мільярда (2,95 мільярда у 2023 році).

Національний банк здійснив низку заходів щодо удосконалення системи управління інформаційною безпекою Національного банку та підвищення рівня її зрілості.

Так, запроваджено вдосконалені процедури управління правами доступу до інформаційних ресурсів Національного банку, які забезпечують ефективний порядок управління правами доступу, запобігають наданню надлишкових прав та несумісних повноважень. Актуалізовано правові та організаційні засади управління інформаційною безпекою інформаційної мережі Національного банку з метою забезпечення її кіберстійкості, захисту від кібератак. Розроблено та застосовано оновлену методологію з управління ризиками інформаційної безпеки Національного банку, яка набула комплексний характер. Запроваджено сучасну методологію створення / вдосконалення систем інформаційної безпеки в інформаційних системах Національного банку, яка враховує рекомендації та вимоги міжнародних стандартів та світових практик, зокрема, NIST Special Publication 800-53 "Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations", CIS Critical Security Controls, The OWASP Testing Project.

3.5. Соціально-репутаційні ресурси

Соціально-репутаційні ресурси включають інститути та відносини в межах спільнот і між групами зацікавлених сторін та іншими групами, здатність ділитися інформацією з метою збільшення індивідуального та колективного достатку.

Національний банк використовує такі види соціально-репутаційних ресурсів:

- цінності Національного банку, Кодекс етики працівника Національного банку України (далі – Кодекс етики) та норми поведінки, у тому числі антикорупційні;
- взаємовідносини зі стейкхолдерами (зацікавленими сторонами);
- нематеріальні активи, пов'язані з репутацією та брендом;
- соціальні ліцензії на роботу – законодавчо надані права на виконання основних функцій Національного банку.

Соціально-репутаційні ресурси не визнаються в Консолідованому звіті про фінансовий стан, оскільки не задовольняють критеріїв їх визнання як об'єктів фінансових звітів. Однак для їх розроблення та

Проведений передсертифікаційний аудит на відповідність міжнародному стандарту ISO/IEC 27001:2022 "Information security, cybersecurity and privacy protection – Information security management systems – Requirements", який установив загальну спрямованість Національного банку на підтримку високого рівня інформаційної безпеки та визначив шляхи поліпшення системи управління інформаційною безпекою.

Другий рік поспіль відбувається проведення зовнішніх аудитів:

- відповідності інфраструктури SWIFT Національного банку положенням Концепції забезпечення безпеки користувачів SWIFT Customer Security Controls Framework v2024;
- інформаційної безпеки Національного банку.

Результати цих аудитів свідчать, що було забезпечено надійний захист даних та інформації в локальному середовищі SWIFT і в інформаційній мережі Національного банку в цілому.

Забезпечено вдосконалення спроможності Центру кіберзахисту Національного банку. Відповідаючи на всі виклики та реагуючи на загрози, що постали перед Національним банком, у травні 2024 року створена команда реагування на кіберінциденти в Національному банку, що стало першим кроком на шляху створення аналітичного центру кібербезпеки Security Operations Center.

супроводження Національний банк несе витрати, які визнаються в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід переважно як адміністративно-господарські та інші витрати.

Колективний договір Національного банку

З метою сприяння регулюванню трудових відносин, узгодження інтересів працівників та Національного банку як роботодавця у 2024 році сторонами підписано новий Колективний договір між керівництвом (адміністрацією) і трудовим колективом центрального апарату Національного банку України на 2024–2028 роки. Предметом цього Колективного договору є регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин, узгодження інтересів працівників і адміністрації щодо питань організації та оплати праці, гарантій і пільг стосовно житлово-побутового, соціального, медичного обслуговування, організації оздоровлення і відпочинку працівників Національного банку.

Частка працівників, охоплених колективними договорами, становить 100%.

Кодекс етики

Одним із головних завдань Національного банку є створення середовища, що характеризується етичною і відповідальною поведінкою, яка ґрунтується на цінностях Національного банку.

Норми і правила етичної та ділової поведінки, що стосуються працівників, зведені в Кодексі етики.

У 2024 році продовжили роботу над змінами до Кодексу етики для приведення його у відповідність до Стратегії, законодавства України та розпорядчих актів Національного банку.

Антикорупційна політика

Політика Національного банку щодо запобігання та протидії корупції ґрунтується на принципах законності та поваги до верховенства права, доброчесності, формуванні “нульової толерантності” до будь-яких проявів корупції, невідворотності покарання за порушення антикорупційного законодавства, прозорості, відкритості та публічності діяльності Національного банку, колегіальності прийняття важливих рішень.

У 2024 році робота щодо запобігання корупції в Національному банку здійснювалася відповідно до вимог антикорупційного законодавства та Антикорупційної програми Національного банку України на 2024–2026 роки, затвердженої рішенням Правління Національного банку, та інших розпорядчих актів Національного банку, що регулюють питання запобігання та протидії корупції в Національному банку.

Національний банк постійно здійснює заходи з метою реалізації засад антикорупційної політики:

- застосування принципу “чотириох очей” / колегіальності під час прийняття важливих рішень;
- надання консультацій працівникам Національного банку стосовно дотримання антикорупційних обмежень, вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог законодавства у сфері запобігання корупції, проведення відповідних навчань;
- контроль за дотриманням працівниками Національного банку антикорупційних обмежень, вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог законодавства у сфері запобігання корупції;
- проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів Національного банку;
- проведення антикорупційної оцінки проектів розпорядчих актів Національного банку;
- регламентація процесів діяльності підрозділів Національного банку;
- удосконалення роботи з підбору персоналу, перевірка відомостей стосовно осіб, які претендують на зайняття посад у Національному банку, у тому

числі організація проведення в установленому порядку спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на призначення в Національний банк на посади, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад із підвищеним корупційним ризиком;

- контроль за своєчасністю подання посадовими особами Національного банку декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- своєчасне реагування на повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, інших порушень Закону України “Про запобігання корупції”;
- заохочення та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, інших порушень Закону України “Про запобігання корупції”, а також забезпечення конфіденційності інформації про осіб, які повідомляють про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;
- реалізація антикорупційної програми Національного банку, здійснення моніторингу її виконання та періодичного перегляду (за наявності підстав).

За результатами першого наглядового етапу сертифікаційного аудиту в 2024 році підтверджено відповідність системи управління заходами боротьби з корупцією Національного банку вимогам Міжнародного стандарту ISO 37001:2016.

Організація охорони праці

Система управління охороною праці у Національному банку застосовується до всіх штатних працівників.

Основним пріоритетом діяльності Національного банку в галузі охорони праці є створення в кожному структурному підрозділі умов праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечення додержання вимог законодавства щодо прав працівників у цій галузі, а саме:

- створення безпечних умов праці на кожному робочому місці;
- на робочих місцях, де зафіксовано перевищення граничних меж небезпечних та шкідливих виробничих факторів, застосування дієвих заходів щодо зменшення їх впливу на здоров'я працівників;
- надання працівникам пільг та компенсацій за важкі та шкідливі умови праці;
- забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального та колективного захисту;
- забезпечення ефективності функціонування системи управління охороною праці шляхом проведення контролю за станом охорони праці силами профільних підрозділів з організації охорони праці;
- дотримання зобов'язань роботодавця зафіксованих колективним договором і реалізація комплексних

заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення наявного рівня охорони праці;

- забезпечення належного утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;
- забезпечення протипожежного стану на об'єктах та транспортних засобах;
- забезпечення цілодобового функціонування систем протипожежного захисту та оповіщення про пожежу;
- здійснення профілактичних заходів, розроблених за результатами розслідування нещасних випадків, профзахворювань та аварій для запобігання виникненню подібних випадків у майбутньому;
- організація лабораторних досліджень умов праці, оцінка технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестація робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці;
- розроблення і затвердження положень, інструкцій, інших актів з охорони праці, що діють у межах організації.

3 метою створення безпечних умов праці в Національному банку:

- розроблений та затверджений Комплексний план заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці в центральному апараті Національного банку на 2022–2025 роки;
- працівники підрозділів центрального апарату Національного банку, які виконують функціональні обов'язки, пов'язані зі шкідливими та небезпечними умовами праці, з виконанням робіт, пов'язаних із забрудненням або з тими, що здійснюються в несприятливих метеорологічних умовах, забезпечені сучасними сертифікованими засобами індивідуального захисту, спецодягом та спецвзуттям;
- організовано проведення спеціального навчання з питань охорони праці для працівників підрозділів центрального апарату Національного банку, які виконують роботи підвищеної небезпеки (у тому числі підвищеної пожежної небезпеки);
- запроваджується ризик-орієнтований підхід для запобігання травматизму та професійним захворюванням, проведено ідентифікацію небезпек

та оцінку професійних ризиків. Робочими групами структурних підрозділів у результаті аналізу визначено основні небезпечні фактори, що можуть впливати на працівників та заходи управління ризиками, запровадження яких дає змогу знизити величину ризику, зокрема, поліпшить умови праці шляхом запровадження безпечних технологій, проведення інструктажів, навчань та перевірки знань працівників із питань охорони праці, забезпечення працівників необхідними засобами колективного та індивідуального захисту;

- постійно здійснюється контроль за станом охорони праці, пожежної та екологічної безпеки в підрозділах центрального апарату Національного банку.

Банкотно-монетний двір з урахуванням специфіки виробничих процесів упроваджує та застосовує:

- внутрішнє спеціальне навчання з питань охорони праці за тематичними програмами для працівників підрозділів Банкотно-монетного двору, які виконують роботи підвищеної небезпеки;
- інструктажі з питань охорони праці для працівників відповідно до затверджених у Банкотно-монетному дворі інструкцій з охорони праці;
- перелік робіт підвищеної небезпеки, які виконуються за нарядами-допусками;
- норми безоплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту;
- забезпечення на безоплатній основі працівників, зайнятих на роботах із важкими та шкідливими умовами праці лікувально-профілактичним харчуванням – молоком;
- забезпечення на безоплатній основі м'якими засобами працівників, задіяних на роботах із важкими та шкідливими умовами праці, а також на роботах, пов'язаних із забрудненням;
- контроль за станом здоров'я працівників шляхом проведення попередніх та періодичних медоглядів.

Відповідно до вимог Закону України "Про охорону праці" витрати на охорону праці мають становити не менше 0,5 відсотка від фонду оплати праці за попередній рік. Витрати на охорону праці Національного банку у 2024 році становили 56 мільйонів гривень.

У 2023–2024 роках проведено комплекс навчань з охорони праці та пожежної безпеки:

	2024		2023	
	Кількість заходів	Кількість слухачів	Кількість заходів	Кількість слухачів
Охорона праці та пожежна безпека	37	438	40	310
Дистанційне навчання з охорони праці та пожежної безпеки (внутрішнє)	11	1 070	19	1 676
Усього	48	1 508	59	1 986

Корпоративний недержавний пенсійний фонд Національного банку

Національний банк як відповідальний роботодавець дає можливість своїм працівникам після досягнення пенсійного віку отримувати додаткові пенсійні виплати з Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку (далі – Фонд).

Фонд створено з метою надання додаткового соціального захисту працівникам після їх виходу на пенсію, що дає змогу роботодавцю залучати кращих висококваліфікованих працівників та зменшити плінність кадрів у Національному банку.

Діяльність Фонду передбачає виключно накопичення коштів на користь учасників Фонду, управління активами та як результат забезпечення гідними пенсійними виплатами учасників Фонду.

Станом на 31 грудня 2024 року учасниками Фонду є 12 317 осіб (станом на 31 грудня 2023 року – 12 778 осіб), з яких 2 810 осіб отримують пенсійні виплати на визначений строк (станом на 31 грудня 2023 року – 3 405 осіб). Балансова вартість активів Фонду станом на 31 грудня 2024 року становила 2 396 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 2 089 мільйонів гривень). Внесок засновника до Фонду за 2024 рік становить 92 мільйони гривень (за 2023 рік – 77 мільйонів гривень).

Детальну інформацію про відносини Національного банку з Фондом зазначено в примітці 1 Консолідованої фінансової звітності Національного банку за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року.

Первинна профспілкова організація працівників Національного банку (далі – Профспілка)

Соціальними ініціативами Профспілки є:

- періодична підтримка членів Профспілки, які вступили до лав Збройних Сил України;
- підтримка членів Профспілки, житло яких постраждало у зв'язку з веденням активних бойових дій (у регіоні проживання);
- захист прав та інтересів членів Профспілки, запобігання нещасним випадкам;

- співпраця з адміністрацією Національного банку для пом'якшення несприятливих наслідків звільнень, турбота про здоров'я працівників – членів Профспілки.

У 2024 році Профспілка Національного банку:

- компенсувала частину вартості абонементів до спортивних клубів для членів Профспілки та їх дітей до 18 років включно;
- надавала:
 - допомогу членам Профспілки при народженні дитини, на поховання родичів першого ступеня споріднення, на лікування;
 - одноразові виплати членам Профспілки, які виховують трьох і більше дітей та дітей з інвалідністю;
 - допомогу членам Профспілки, основне житло яких постраждало у зв'язку з веденням у регіоні проживання активних бойових дій;
 - періодичну допомогу працівникам Національного банку, які долучилися до лав Збройних Сил України;
- у межах благодійних ініціатив:
 - надала допомогу Дитячій клінічній лікарні № 7 міста Києва, Благодійній організації “Лікарняна каса столичної поліції”;
 - надала допомогу окремим військовим частинам;
 - організовувала надання постійної психологічної підтримки членам Профспілки;
 - організовувала онлайн-зустрічі з науковцями та соціально активними лідерами думок;
 - адресно допомагала пораненим із лікуванням та реабілітацією;
- забезпечувала укриття Національного банку в місті Києві та регіонах чаєм, печивом, водою на час перебування в них працівників Національного банку (у разі оголошення тривалих повітряних тривог);
- організувала відпочинок та оздоровлення 284 дітей членів Профспілки (у тому числі за кордоном);
- надала безоплатні путівки дітям членів Профспілки, у кого один з батьків перебуває в Збройних Силах України;
- забезпечила членів Профспілки в межах визначеного ліміту додатковими опціями програми добровільного медичного страхування.

Кількість працівників, які вступили до Профспілки протягом 2024 року, становила 214 осіб (у 2023 році – 240).

Бренд Національного банку як роботодавця

З метою забезпечення розвитку бренду роботодавця Національного банку шляхом організації та супроводження стажування та практики студентів, участі Національного банку в ярмарках вакансій, інших заходах та проектах, націлених на популяризацію та просування бренду роботодавця, упродовж 2024 року проведено роботу з пошуку інтелектуально і творчо обдарованої молоді, здатної ефективно працювати в Національному банку.

У 2024 році було організовано стажування та практику 57 студентам закладів вищої освіти, з них 38 – стажери, 19 – практиканти. За підсумками 2024 року було працевлаштовано 16 студентів, які проходили стажування та практику в Національному банку, а також сім студентів та випускників закладів вищої освіти за результатами успішної співбесіди (без попереднього стажування).

У межах співпраці із закладами вищої освіти, організовано та проведено 20 гостьових лекцій для студентів за участю спікерів Національного банку.

Взято участь в 11 ярмарках вакансій.

За результатами реалізації заходів щодо розвитку та просування бренду роботодавця Національний банк увійшов до рейтингу “Найкращий роботодавець 2024 року” (найкращі три компанії банківської сфери) за версією студентів України (рейтинг проводила HR-бренд агенція “UGEN”).

Система добровільного медичного страхування та турбота про здоров'я

Національний банк послідовно та стабільно забезпечує турботу про здоров'я працівників.

Урахувавши актуальні потреби та досвід кращих практик на ринку страхових послуг у Національному банку оновлена програма добровільного медичного страхування для працівників Національного банку, яка

зокрема передбачає додаткові/розширені опції для мобілізованих та демобілізованих працівників Національного банку.

Продовжує діяти програма психологічної підтримки працівників, яка реалізовується як у вигляді індивідуальних онлайн-консультацій із психологами, так і у вигляді групових вебінарів / лекцій для працівників. Також, для підтримки ментального здоров'я працівників постійно проводилися різноманітні заходи: лекції від професійних психологів, тренінги з інформаційної гігієни та кіберзахисту, а також зустрічі з топовими спікерами на актуальні теми сьогодення.

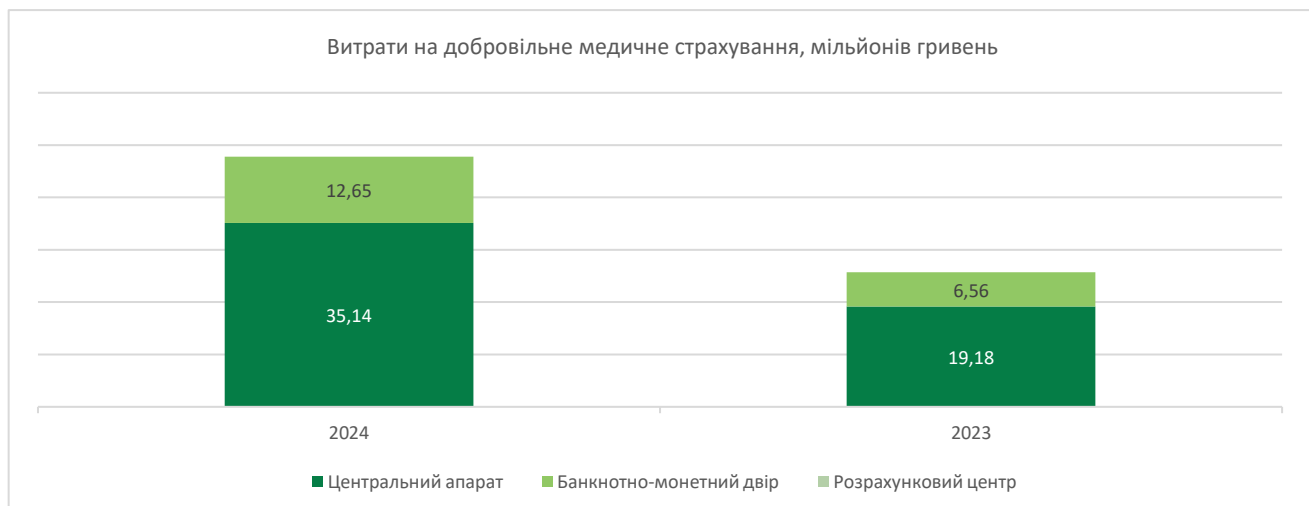
Загальні витрати 2024 року на матеріальну допомогу на лікування працівникам становили 8,058 мільйона гривень (у 2023 році – 5,806 мільйона гривень).

Додатковим заходом підтримки працівників було продовження роботи дитячих кімнат на всіх локаціях Національного банку.

Кількість застрахованих у 2024 році становила 3 943 працівники, зокрема 2 900 працівників центрального апарату Національного банку та 1 043 працівників Банкотно-монетного двору (у 2023 році кількість застрахованих становила 3 767 працівників, зокрема 2 770 працівників центрального апарату Національного банку та 997 працівників Банкотно-монетного двору).

Витрати на добровільне медичне страхування за 2024 рік становили 47,79 мільйона гривень, у тому числі на працівників центрального апарату Національного банку – 35,14 мільйона гривень, Банкотно-монетного двору – 12,65 мільйона гривень (у 2023 році витрати на добровільне медичне страхування становили 25,74 мільйона гривень, у тому числі на працівників центрального апарату Національного банку – 19,18 мільйона гривень, Банкотно-монетного двору – 6,56 мільйона гривень).

У Розрахунковому центрі система добровільного медичного страхування не запроваджена.

Фінансова грамотність

У 2024 році Національний банк здійснив багато важливих кроків для розвитку фінансової грамотності в Україні:

- затверджено Національну стратегію розвитку фінансової грамотності до 2030 року, яка розроблялася разом із представниками державних органів, педагогами, учасниками фінансового ринку та громадськими організаціями. Вона охоплює різні вікові та соціальні групи: дітей, молодь, дорослих, підприємців, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та людей старшого віку. Її реалізація сприятиме зміцненню фінансової стійкості населення та формуванню відповідальної фінансової поведінки. Стратегія визначає п'ять ключових цілей:
 - якісна базова фінансова освіта;
 - відповідальне фінансове життя;
 - фінансово обізнані підприємці;
 - просунута цифрова фінансова грамотність;
 - сприятлива екосистема для розвитку фінансової грамотності;
- оприлюднено Рамку фінансових компетентностей дітей та молоді. Документ визначає ключові фінансові компетентності для дітей та молоді віком від 5 до 18 років, охоплюючи знання, навички та ставлення, потрібні для відповідального управління фінансами та використання фінансових послуг. Рамка базується на міжнародних підходах, зокрема моделі OECD/INFE Core Competencies Framework on financial literacy for Youth, адаптованій до українського контексту. Очікується, що її практичне застосування сприятиме впровадженню фінансової грамотності в освітній процес, розробленні сучасних навчальних програм та матеріалів. Вона також стане основою для реалізації фінансової освіти в межах концепції Нової української школи та сприятиме підвищенню загального рівня фінансової обізнаності в суспільстві;
- підготовлено навчально-методичні матеріали для викладання курсу “Підприємництво і фінансова грамотність”: підручник для 8 класу, електронний додаток, робочий зошит для учнів, а також презентації для вчителів. Розпочато роботу над методичними матеріалами для педагогів і курсом для Всеукраїнської школи онлайн. Також триває безоплатний курс “Фінансова грамотність для освітян” на платформі “Prometheus”;
- провели інформаційні кампанії #КібербезпекаФінансів (як захиститися від фішингу, убезпечити свої акаунти в соціальних мережах та пристрої, створювати надійні паролі, налаштовувати багатофакторну автентифікацію та дотримуватися інших важливих правил кібербезпеки) та

#ЗнайСвоїПрава_Страхування (як обрати страхову компанію, на що звертати увагу під час укладення договору, як отримати повну інформацію про страхові продукти та що робити в разі порушення прав страхувальників);

- започатковано чотири щорічні ініціативи: конференцію FinLit Forum для педагогів, нумізматичну конференцію Money & Banking для науковців, Всеукраїнське тестування з фінансової грамотності для дорослого населення та Всеукраїнський чемпіонат з фінансової грамотності для школярів;
- проведено низку заходів для педагогів, дітей та молоді: Global Money Week, День безпечного Інтернету, освітній марафон “Омріяна професія – банкір”, День гривні, Тиждень заощаджень, заходи до Щедрого вівторка;
- проведено екскурсії до Музею грошей: 110 онлайн-заходів, залучили більше восьми тисяч учасників та понад 250 екскурсій офлайн, які залучили понад п'ять тисяч осіб.

Благодійні ініціативи працівників

Протягом року разом із Київським міським центром крові було проведено чотири акції “День донора” в будівлях Національного банку. Зібрані 119 л крові були використані для поранених бійців, а також в пологових будинках, онкологічних центрах.

Разом із благодійними фондами реалізували проєкт з підтримки сімей, які через війну опинилися в скрутному життєвому становищі, здійснивши передноворічні мрії 70 дітей з різних регіонів України.

Також Національний банк проводив інформаційні та освітні заходи з популяризації культури благодійності, а також сам був ініціатором благодійної акції.

- #SuperCoins – благодійна акція зі збору монет з метою об'єднати зусилля українців та зібрати кошти для допомоги українським військовим і цивільним, які постраждали внаслідок бойових дій;
- #ЩедрийВівторок – Всеукраїнський день добрих справ, заходи якого були спрямовані на допомогу військовим, постраждалим внаслідок воєнних дій, дітям, людям похилого віку, тваринам, і природоохоронні ініціативи:
 - проєкт “Школа благодійності. Інклюзія”;
 - Марафон добрих справ;
 - заняття “З добром у серці, з Україною в душі”
 - конкурс “Поважай, розумій та будь вдячним!”

3.6. Природні ресурси

Національний банк визнає в Консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід витрати на сплату податків і діяльність, пов'язану з охороною навколишнього середовища, переважно як адміністративно-господарські та інші витрати, а доходи від реалізації вторсировини – в інших доходах.

Національний банк упроваджує заходи для забезпечення екологічної безпеки, дотримуючись принципів раціонального використання природних ресурсів та зменшення впливу на навколишнє середовище. У частині охорони атмосферного повітря виконуються такі заходи: підтримуються в справному стані стаціонарні джерела, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та проводиться контроль за дотриманням встановлених гранично допустимих викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел. У частині охорони водних ресурсів: здійснюється контроль за якістю стічних вод, контролюється дотримання лімітів забору та використання. У частині управління відходами: безпечні та небезпечні відходи передаються суб'єктам господарювання у сфері управління відходами, що мають дозвіл на оброблення відходів або декларацію на здійснення такої діяльності та ліцензію на управління небезпечними відходами, побутові відходи передаються виконавцям послуг з управління побутовими відходами. У частині управління ресурсами: матеріали, які не повністю втратили свої споживчі властивості та придатні для повторного використання, Національний банк реалізує їх шляхом продажу на відкритих електронних торгах / аукціонах із використанням електронної торгової системи Prozorro. Це дає змогу перетворювати матеріали не у відходи, а в сировину, яка буде використана повторно, дотримуючись принципів циркулярної економіки.

З метою виконання заходів з охорони навколишнього природного середовища Національний банк у 2024 році витратив 1,82 мільйона гривень (без урахування ПДВ), у 2023 році – 1,89 мільйона гривень.

Національний банк запровадив управління у сфері охорони навколишнього природного середовища. Управління екологічними процесами спрямоване на мінімізацію ризиків забруднення земельних, водних ресурсів, а також атмосферного повітря. Для мінімізації ризиків забруднення земельних ресурсів відходами та небезпечними речовинами, впроваджено систему екологічного контролю за земельними ділянками, що перебувають у власності Національного банку. У 2024 році Національний банк здійснив 20 таких перевірок. У разі виявлення порушень запроваджується контроль за їх усуненням та ліквідацією засмічень.

До структури Національного банку входить відокремлений підрозділ – виробниче підприємство Банкотно-монетний двір, до функцій якого входить

виробництво банкнот, монет, державних нагород, цінних паперів та іншої продукції.

Банкотно-монетний двір керується та дотримується в природоохоронній діяльності вимог та положень Політики Банкотно-монетного двору у сфері охорони праці та навколишнього середовища (далі – Політика).

Діюча на Банкотно-монетному дворі система екологічного управління відповідає вимогам стандарту ISO 14001:2015, планується, реалізується, аналізується й удосконалюється на підставі ризик-орієнтовного мислення як сукупність взаємопов'язаних процесів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, раціональне використання природних ресурсів, зниження навантаження на навколишнє середовище в зоні можливого впливу підприємства.

Політика спрямована на реалізацію діяльності Банкотно-монетного двору – виробництво банкнот, монет, державних нагород, цінних паперів та іншої продукції, що задовольняє потреби замовників і партнерів Банкотно-монетного двору з гарантованою стабільною якістю, яка відповідає вимогам державних і міжнародних стандартів.

Шляхи реалізації та досягнення цілей щодо підвищення енергоефективності підприємства і забезпечення мінімального негативного впливу на навколишнє середовище у сфері охорони навколишнього середовища передбачені в Політиці, а саме:

- технічне переоснащення виробничого комплексу шляхом впровадження прогресивних технологій, високопродуктивного обладнання та оснащення, інноваційних матеріалів, енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, маловідходних, безвідходних та екологічно безпечних технологічних процесів, що забезпечують мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище, здоров'я людини та задовольняють безпечні умови праці;
- управління істотними екологічними аспектами, що впливають або можуть мати вплив на стан навколишнього середовища;
- постійний аналіз та вдосконалення діючої системи екологічного управління;
- проведення навчання, підвищення кваліфікації, консультації та залучення працівників до розроблення, впровадження та вдосконалення системи управління охороною навколишнього середовища.

Повторне використання

Національний банк активно впроваджує принципи раціонального використання ресурсів, забезпечуючи повторне використання матеріалів, які не повністю втратили свої споживчі властивості.

Такий підхід дає змогу зменшити обсяги утворення відходів та сприяє циркулярній економіці, коли ресурси

залишаються в обігу якнайдовше, а їхній екологічний слід мінімізується.

Збір та продаж вторсировини для повторного використання:

	2024		2023	
	Вага, кг	Сума, тис. грн	Вага, кг	Сума, тис. грн
Макулатура на переробку	27 632	101,39	54 462	123,04
Пет-тара (пляшки пластикові)	150	1,62	308	1,90
Відходи поліетилену змішаного (несортовані)	3 220	1,88	3 532	2,01
Батареї свинцеві зіпсовані або відпрацьовані	14 576	202,22	864	12,96
Брухт монет	104 690	9 322,22	43 228	4 271,79
Металобрухт (брухт чорних металів)	20 081	150,00	18 872	85,04
Відходи побутової та комп'ютерної техніки	–	–	16 968	127,26
Усього		9 779,33		4 624,00

Відходи

У 2024 році в Національному банку утворені та передані відходи суб'єктам господарювання у сфері управління відходами становлять 1,4 тисячі тон. Такі відходи належать до класу відходів “безпечні” та підлягають видаленню:

- змішані побутові відходи;
- знищені банкноти (шредінг);
- негабаритне сміття / великогабаритні відходи;
- шини зіпсовані;
- вогнегасники використані;
- відпрацьовані картриджі;
- препарати та речовини фармацевтичні.

Видалення відходів здійснювалося за такими операціями: розміщення на поверхні чи в землі, у тому числі захоронення тощо; спалювання на суші.

Водоспоживання

Національний банк здійснює водоспоживання для забезпечення питних, санітарно-гігієнічних потреб, благоустрою території та виробничих потреб. За 2024 рік загальний обсяг водоспоживання центрального апарату Національного банку становив 41,583 тисячі м³, що відповідає встановленим лімітам використання води з міського водопроводу. Окрема увага приділяється водоспоживанню в регіонах, які мають зони дефіциту водних ресурсів, до таких регіонів належить Одеська область. У 2024 році об'єкт Національного банку, що розташований у м. Одеса, спожив 1,5 тисячі м³ води, що на 40% менше від встановленого ліміту 2,5 тисячі м³ на рік. Це стало можливим завдяки ефективному управлінню водними ресурсами та впровадженню заходів з економії. Одним із таких заходів є системний моніторинг споживання – регулярний аналіз водоспоживання для виявлення можливих втрат та їх усунення.

Збір води Національним банком за 2024 та 2023 роки:

	2024				2023			
	Центральний апарат	Банкотно-монетний двір	Розрахунковий центр	Усього	Центральний апарат	Банкотно-монетний двір	Розрахунковий центр	Усього
Поверхневі води	–	325,3	–	325,3	–	243,5	–	243,5
Інші джерела	–	49,1	–	49,1	–	49,9	–	49,9
Вода, яку постачають комунальні господарства	41,6	12,8	1,025	55,425	39,3	9,8	0,828	49,928
Підземні води	–	56,0	–	56,0	–	52,129	–	52,129
Усього, тис. м куб.	41,6	443,2	1,025	485,825	39,3	355,329	0,828	395,457
Чисельність персоналу, осіб (FTE)	3 365,5	1 191	37,5	4 594	3 323,5	1 172	36,69	4 532,19
Використання води в розрахунку на 1 особу, м куб.	12,36	372,12	27,33	105,75	11,82	303,18	22,57	87,26

Відповідальне споживання енергоресурсів

Споживання електричної енергії та природного газу Національним банком у 2023–2024 роках:

	2024			2023		
	Обсяг, тис. од.	Чисельність персоналу, осіб (FTE)	Споживання в розрахунку на 1 особу, тис. од.	Обсяг, тис. од.	Чисельність персоналу, осіб (FTE)	Споживання в розрахунку на 1 особу, тис. од.
Споживання електричної енергії Національним банком за рік, тис. кВт*год						
Центральним апаратом Національного банку	8 817,011	3 365,5	2,620	7 487,862	3 323,5	2,253
Банкотно-монетним двором	25 753,930	1 191	21,624	23 475,683	1 172	20,030
Розрахунковим центром	381,937	37,5	10,185	353,936	36,69	9,647
Усього	34 952,878	4 594	7,608	31 317,481	4 532,19	6,910
Споживання природного газу Національним банком за рік, тис. м куб.						
Центральним апаратом Національного банку	358,041	3 365,5	0,106	315,256	3 323,5	0,095
Банкотно-монетним двором	3 366,314	1 191	2,826	3 220,567	1 172	2,748
Розрахунковим центром	21,398	37,5	0,571	18,969	36,69	0,517
Усього	3 745,753	4 594	0,815	3 554,792	4 532,19	0,784

Викиди забруднюючих речовин

Забезпечення екологічної безпеки та мінімізація впливу Національного банку на навколишнє природне середовище є ключовим завданням в умовах сьогоденних викликів. Викиди в атмосферне повітря від стаціонарних джерел залишаються одним із важливих екологічних аспектів, особливо в період підвищених навантажень, спричинених воєнними умовами.

Аналіз даних показує, що у 2024 році обсяги викидів дещо зросли у порівнянні з 2023 роком. Основними джерелами викидами в Національному банку є котельні для обігріву приміщень, а також дизельні генератори, які використовуються в умовах нестабільного енергопостачання. У зв'язку з аварійними відключеннями електроенергії та необхідності підтримки безперебійної роботи використовуються дизельні генератори..

Викиди CO₂, пов'язані зі споживанням Національним банком природного газу у 2023–2024 роках:

	2024			2023		
	Викиди CO ₂ , пов'язані зі споживанням природного газу, тонн	Споживання природного газу Національ- ним банком за рік, тис. м куб.	Викиди CO ₂ в розрахунку на 1 тис.м куб. газу, тонн	Викиди CO ₂ , пов'язані зі споживанням природного газу, тонн	Споживання природного газу Національ- ним банком за рік, тис. м куб.	Викиди CO ₂ в розрахунку на 1 тис. м куб. газу, тонн
Центральним апаратом Національного банку	685,041	358,041	1,913	594,608	315,256	1,886
Банкотно-монетним двором	5 987,71	3 366,314	1,779	6 139,878	3 220,567	1,906
Розрахунковим центром	46,081	21,398	2,153	40,509	18,969	2,135
Усього	6 718,832	3 745,753	1,794	6 774,995	3 554,792	1,906

Викиди CO₂, пов’язані з використанням Національним банком дизельних генераторів у 2023–2024 роках:

	2024			2023		
	Викиди CO ₂ , пов’язані з роботою генераторів, тонн	Споживання дизельного пального, пов’язаного з роботою генераторів, за рік, тис. л	Викиди CO ₂ в розрахунку на 1 тис. л дизельного пального, тонн	Викиди CO ₂ , пов’язані з роботою генераторів, тонн	Споживання дизельного пального, пов’язаного з роботою генераторів, за рік, тис. л	Викиди CO ₂ в розрахунку на 1 тис. л дизельного пального, тонн
Центральним апаратом Національного банку	104,153	34,555	3,014	35,270	12,526	2,816
Банкотно-монетним двором	3,526	1,334	2,643	4,245	1,606	2,643
Розрахунковим центром	6,913	2,592	2,667	3,345	1,066	3,138
Усього	114,592	38,481	2,978	42,860	15,198	2,820

Енергетичний менеджмент Національного банку

У 2024 році на виконання Плану заходів із реалізації впровадження та функціонування системи енергетичного менеджменту центрального апарату Національного банку на 2023–2024 роки було закуплено послуги із сертифікації енергетичної ефективності трьох об’єктів Національного банку.

За результатами енергетичного аудиту для трьох будівель визначено клас енергетичної ефективності “С” (“А”, “В”, “С” – найвищі рівні енергетичної ефективності). Сертифікати з енергоефективності зареєстровано в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва.

Крім того, постійно впроваджуються заходи з підвищення енергоефективності та енергозбереження, зокрема:

- аналіз спожитих енергоносіїв, з метою їх економного та раціонального використання та виявлення причинно-наслідкових зв’язків між факторами, які

призвели до відхилень у споживанні енергії (енергоносіїв) і комунальних послуг та впровадження заходів із нормалізації споживання;

- поступова заміна освітлювальних приладів сучасними LED-системами;
- застосування критеріїв енергоефективності для товарів (обладнання), послуг, пов’язаних зі споживанням енергії, проектування, технічного переоснащення, виконання ремонтних робіт;
- заміна вікон на енергозберігаючі, утеплення фасадів, покрівель та цоколів будівель;
- утримання, обслуговування та періодична повірка лічильників споживання енергії (енергоносіїв) та комунальних послуг;
- заміна батарей опалення в приміщеннях центрального апарату Національного банку на біметалеві секційні радіатори із терморегуляторами;
- заміна сантехнічних пристроїв у приміщеннях центрального апарату Національного банку на системи з автоматичним спрацюванням.

3.7. Основні ризики

Профіль ризиків Національного банку

Профіль ризиків Національного банку формують фінансові та нефінансові ризики.

До **фінансових ризиків** належать ризики Національного банку, що виникають у зв’язку з фінансовими інструментами. Фінансові ризики Національного банку поділяються на такі групи:

- фінансові ризики, пов’язані з політикою, що визначає та здійснює Національний банк (далі – фінансові ризики політики), що виникають у зв’язку з фінансовими інструментами, визнання яких на балансі або поза балансом Національного банку пов’язане з виконанням Національним банком своєї основної функції та інших функцій відповідно до

статей 6, 7 Закону про Національний банк, за винятком пункту 15 статті 7 Закону про Національний банк;

- фінансові ризики міжнародних (золотовалютних) резервів України;
- інші фінансові ризики.

Кожна група фінансових ризиків уключає кілька видів ризиків, що визначаються залежно від чинників, що призводять до прояву відповідних ризиків. Зокрема, Національний банк виділяє ризик ліквідності, кредитні та ринкові ризики.

Фінансові ризики		
Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат за фінансовими інструментами, або недоотримання доходів від фінансових інструментів, або невиконання зобов'язань за фінансовими інструментами внаслідок впливу негативних внутрішніх та зовнішніх факторів		
Групи фінансових ризиків	Фінансові інструменти та операції з ними	Процеси і рівня
Фінансові ризики політики	- Операції зі зберігання готівки - Валютні інтервенції - Похідні фінансові інструменти - Екстрена підтримка ліквідності банків - Операції з регулювання ліквідності: - операції з рефінансування (кредити); - операції прямого репо; - депозитні сертифікати; - операції з державними облігаціями	- Організація та розвиток грошового обігу - Реалізація монетарної (грошово-кредитної) політики - Сприяння фінансовій стабільності
Фінансові ризики міжнародних резервів	Резервні фінансові активи	Реалізація монетарної (грошово-кредитної) політики
Інші фінансові ризики	- Інші фінансові активи та зобов'язання - Фінансові інвестиції Національного банку - Пенсійні активи Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку України	- Здійснення професійної діяльності на ринках капіталу та розвитку інфраструктури - Забезпечення діяльності Національного банку

До **нефінансових ризиків** належать ризики Національного банку, що виникають у зв'язку з факторами ризиків нефінансового походження.

Нефінансові ризики Національного банку включають такі види ризиків:

- операційний ризик – потенційна загроза прямих або опосередкованих втрат, що виникає внаслідок невідповідності або невиконання процесів, неправильних дій працівників Національного банку або внутрішніх систем, або через зовнішні події;
- комплаєнс-ризик – ризик застосування до Національного банку санкцій, отримання фінансових збитків або втрат репутації внаслідок невиконання Національним банком, його працівниками вимог законодавства України, нормативно-правових актів, розпорядчих актів Національного банку, зокрема правил етичної поведінки, правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- стратегічний ризик – імовірність недосагнення стратегічних цілей або неефективного виконання функцій Національного банку внаслідок неправильних стратегічних управлінських рішень та неадекватного реагування на зміни в зовнішньому середовищі Національного банку;
- ризик репутації – ризик заподіяння шкоди репутації Національного банку внаслідок публічного резонансу, який негативно впливає на спроможність Національного банку здійснювати заходи із реалізації стратегічних цілей своєї діяльності.

Політику управління окремими видами ризиків Національного банку, рівень толерантності до них та ризик-апетит визначено в розпорядчих актах Національного банку з питань управління ризиками. Діяльність підрозділів Національного банку здійснюється в межах визначеного ризик-апетиту.

Процес управління ризиками

Правління Національного банку забезпечує організацію процесу і системи управління ризиками таким чином, щоб вони відповідали функціям, особливостям, ролі Національного банку як центрального банку України та особливого центрального органу державного управління, що визначає грошово-кредитну політику України.

Система управління ризиками Національного банку спрямована на підтримку його інституційної спроможності та незалежності шляхом захисту активів, капіталу та репутації Національного банку, а також на підтримці рівня довіри до Національного банку та до політики, яку він визначає та здійснює.

Система управління ризиками Національного банку ґрунтується на комплексному управлінні ризиками Національного банку як систематичному та безперервному процесі, що здійснюється Правлінням та працівниками Національного банку, починаючи з розроблення стратегії Національного банку, та охоплює всю його діяльність.

У Національному банку управління ризиками здійснюється на рівні кожного підрозділу. Підрозділи Національного банку є власниками всіх ризиків, що виникають у сфері їх відповідальності, відповідають за виявлення, оцінювання, ужиття управлінських заходів та звітування щодо таких ризиків.

Процес управління ризиками Національного банку є безперервним процесом, який є інтегрованою частиною управління Національним банком на всіх організаційних рівнях, вбудованим у культуру і щоденну діяльність Національного банку. Цей процес спрямований на виявлення подій, що можуть негативно вплинути на діяльність Національного банку та банківську систему України, управління ризиками, пов'язаними з цими подіями, у межах установленого ризик-апетиту для забезпечення виконання Національним банком його функцій та досягнення поставлених перед ним цілей.

Водночас у зв'язку із ситуацією, яка склалася в умовах повномасштабної збройної агресії росії проти України в окремих підрозділах Національного банку змінено процеси, запроваджено вимушені обмеження, зокрема затверджено Тимчасову інвестиційну декларацію міжнародних (золотовалютних) резервів України на час воєнного стану чи особливого періоду.

Процес управління ризиками Національного банку включає такі взаємопов'язані складові:

- внутрішнє середовище та культура управління ризиками;
- обставини (контекст) управління ризиками;
- виявлення подій, що можуть негативно вплинути на діяльність Національного банку;
- оцінка ризиків;

- заходи у відповідь на ризики (реагування на ризики);
- контрольна діяльність;
- інформація, комунікації та звітування;
- моніторинг і перегляд системи управління ризиками.

Політика управління фінансовими ризиками Національного банку поширюється на всі активи та зобов'язання Національного банку (як балансові, так і позабалансові).

Інформація про етапи процесів управління фінансовими ризиками, заходи, яких Національний банк уживає у відповідь на фінансові ризики, та їх детальну оцінку наведено в примітках 22–27 Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Політика управління операційними ризиками впроваджена з метою визначення підходів до організації управління операційними ризиками Національного банку, забезпечення ефективної взаємодії підрозділів Національного банку на всіх організаційних рівнях та впровадження культури управління операційними ризиками.

Система внутрішнього контролю

У Національному банку впроваджено єдиний та структурований підхід і вимоги щодо здійснення внутрішнього контролю з метою забезпечення ефективного виконання функцій Національного банку, стабільної та безперервної його діяльності, взаємодії підрозділів Національного банку на всіх організаційних рівнях і впровадження корпоративної культури щодо організації та розвитку системи внутрішнього контролю Національного банку.

Система внутрішнього контролю та система управління ризиками Національного банку є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими системами, що мають узгоджені цілі та ґрунтуються на концепції “трьох ліній захисту”.

Підрозділи Національного банку, що виконують функції “першої лінії захисту”, є власниками всіх ризиків, що виникають у сфері їх компетентності, відповідають за виявлення, оцінювання, вжиття управлінських заходів та звітування щодо таких ризиків, а також за розроблення, впровадження, дотримання та вдосконалення процедур контролю під час виконання своїх функцій / завдань.

Підрозділи “другої лінії захисту” надають підтримку з управління ризиками та організації процедур контролю в межах своєї компетенції та мають право надавати пропозиції / рекомендації іншим структурним підрозділам щодо вдосконалення контрольної діяльності за результатами виконання процедур контролю.

Департамент внутрішнього аудиту виконує функції “третьої лінії захисту”.

Управління безперервністю діяльності

З метою управління безперервністю діяльності Національний банк вживає заходів для забезпечення належного реагування на загрози, що виникають для його діяльності, та забезпечення його неперервної роботи, а саме:

- проводить аналіз впливу негативних факторів на діяльність Національного банку та неперервну роботу його підрозділів;
- впроваджує заходи щодо організації резервних робочих місць;
- розробляє та підтримує в актуальному стані плани та протоколи дій на випадок порушення неперервності діяльності;
- розробляє та проводить тестування Планів відновлення ІТ-ресурсів після збоїв.

3.8. Відносини Національного банку України із зацікавленими сторонами

Клієнти Національного банку та ідея накопичення цінності

Національний банк під час реалізації своєї місії працює для забезпечення максимального задоволення потреб своїх клієнтів (максимізацію цінності). Клієнти Національного банку об'єднані у вісім груп, кожна з яких має свої потреби, що зумовлені природою діяльності, сферою інтересів, роллю групи у фінансовій екосистемі та поточними змінами, що відбуваються під впливом глобальних і локальних трендів:

- експерти;
- суб'єкти економічної та фінансової державної політики (полісімейкери);
- провайдери інфраструктури та технологій;
- провайдери фінансових послуг;

- інвестори;
- суб'єкти економічної діяльності (бізнес);
- держава як постачальник послуг;
- домогосподарства.

У межах своєї ролі в екосистемі кожен учасник екосистеми виконує деякі функції, пропонуючи іншим учасникам певну цінність, яку він створює самостійно або разом із Національним банком чи іншими учасниками екосистеми. Фундаментом логіки клієнтського ряду є ідея накопичення цінності: кожен клієнт створює цінність, яка накопичується, водночас максимальні блага отримує кінцевий споживач, тобто користувачі фінансових послуг (державна, бізнес, домогосподарства).

Розуміючи потреби клієнтів, Національний банк створює для них відповідну цінність шляхом надання актуальних

сучасних продуктів і сервісів, що відповідають їх очікуванням та запитам.

Створення та надання екосистемі збалансованого набору продуктів, що враховує збалансовані потреби всіх груп

клієнтів, є запорукою реалізації на щоденній основі Місії та досягнення Візії Національного банку.

Накопичення цінності груп клієнтів Національного банку відображено на схемі 3.

Схема 3. Накопичення цінності груп клієнтів Національного банку

Взаємодія з міжнародними партнерами

У 2024 році діяльність Національного банку була спрямована на посилення двосторонніх відносин з ключовими міжнародними партнерами. Протягом року Національний банк здійснював комунікації з представниками топ-менеджменту центральних банків Нідерландів, Хорватії, Бельгії, Швеції, Ізраїлю, Литви, Латвії, Швейцарії, Молдови, Данії, Великої Британії, Франції, Фінляндії, Німеччини, Туреччини, Південної Африканської Республіки, Індії, Канади, США. Також були проведені двосторонні зустрічі з очільниками Європейського центрального банку, Європейської комісії, Банку міжнародних розрахунків, Державного департаменту США, Міністерств фінансів Литви, Швеції, США, Нідерландів, Парламенту Швеції, а також представниками дипломатичного корпусу, серед яких Надзвичайні і Повноважні Посли США, Великої Британії, Франції, Швеції.

Національний банк є членом 19 міжнародних організацій та ініціатив і протягом 2024 року і далі розширював міжнародну присутність та налагоджував співробітництво з новими міжнародними організаціями. У квітні 2024 року Національний банк став Premium членом в Центрі досліджень економічної політики (CEPR), а також розпочав процес вступу до Європейської асоціації автоматизованих клірингових центрів (EACHA).

Важливе значення в розвитку зв'язків та зміцненні діалогу Національного банку з міжнародною фінансовою спільнотою має міжнародне технічне партнерство. У 2024 році було досягнуто значного прогресу в реалізації міжнародного технічного партнерства – проведено найбільшу кількість заходів за останні сім років – 546 заходів, що на 12,3 % більше, ніж у 2023 році. Активне співробітництво з міжнародними партнерами з розвитку (міжурядовими, міжнародними, включно з фінансовими організаціями, урядовими установами, органами, центральними банками та органами фінансового нагляду країн ЄС, кандидатів на членство в ЄС, країн з розвинутою економікою та інших країн, фондів та міжнародних приватних компаній) демонструє успішну інтеграцію Національного банку в міжнародну професійну спільноту.

Найбільш активний напрям міжнародного технічного партнерства є міжнародне технічне співробітництво, а саме технічна допомога, досвід та спеціалізовані знання, які надають міжнародні партнери з розвитку та які спрямовані на досягнення стратегічних пріоритетів Національного банку та фінансової системи України. Така підтримка протягом 2024 року залишалася стабільно високою та результативною, зокрема з ЄС, МВФ, Групою Світового банку, ЄБРР, Агентством США з міжнародного розвитку (USAID), Державним секретаріатом Швейцарії з економічних питань (SECO), Німецьким товариством

міжнародного співробітництва (GIZ). Крім того, підтримка з боку центральних банків та інших регуляторів фінансових секторів країн ЄС та країн із розвинутою економікою продовжує зростати. Найбільш активна співпраця спостерігається з Європейським центральним банком та фінансовими регуляторами Англії, Італії, Іспанії, Латвії, Литви, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Франції та Швеції.

Найактуальнішими темами для вивчення міжнародного досвіду для Національного банку стали: забезпечення макрофінансової стійкості та стабільності, посилення системи прогнозування та аналізу політики (FPAS) Національного банку, хеджування валютних ризиків, підтримка ліквідності банків України, реформування факторингу в Україні, страхування воєнних ризиків, удосконалення регулювання та розбудова ризик-орієнтованого нагляду за фінансовим сектором, упровадження інновацій та робота платіжних систем, включно з питаннями цифрової валюти центрального банку (CBDC), миттєвих платежів, удосконалення електронної дистанційної ідентифікації фізичних осіб з використанням Системи BankID Національного банку, внутрішній аудит в центральних банках, упровадження штучного інтелекту в центральному банку, запровадження настанов Європейського центрального банку в обліку та звітності Національного банку та інші.

Національний банк успішно продовжує практику проведення масштабних щорічних заходів міжнародного технічного та експертного співробітництва. Зростаючий інтерес та попит (кількість учасників у 2024 році збільшилася у 2,5 рази порівняно з 2023 роком) з боку міжнародної аудиторії підтверджують важливість і релевантність цих ініціатив. У звітному періоді було проведено три великі міжнародні заходи за ініціативи Національного банку:

- VIII Щорічна дослідницька конференція “Маневруючи у мінливому ландшафті: центральні банки в умовах нової реальності” (384 учасники з України та з-за кордону);
- VI щорічний міжнародний круглий стіл “Стратегічний розвиток і управління змінами в центральних банках в умовах екстремальної невизначеності” (198 учасників з України та з-за кордону);
- дослідницький воркшоп “Монетарна політика в країнах з ринками, що розвиваються: створюючи інтегровані рішення” (182 учасника з України та з-за кордону).

Крім того, експерти Національного банку активно беруть участь у заходах з обміну досвідом на запрошення міжнародних партнерів. Найбільш запитуваними темами стали: операційна, інформаційна та кібербезпека, регулювання діяльності небанківських фінансових установ, монетарна політика, розбудова довіри та комунікація в умовах кризи, фінансова грамотність (включаючи цифрову), управління ризиками, фінансова стабільність та антикризове управління, банківський

нагляд, Система BankID Національного банку, внутрішній аудит тощо.

У 2024 році попит на експертні знання Національного банку з боку країн ЄС, країн – кандидатів на членство в ЄС, країн із розвинутою економікою та інших країн зріс у 2,1 раза порівняно з 2023 роком. Проведено 21 захід, де Національний банк поділився власними знаннями, збагаченими унікальним українським досвідом за такими темами: безперервність діяльності та Power Banking (Норвегія, Молдова, Литва); управління центральними банками під час війни (Швеція, Польща); готовність до криз та фінансова стабільність, валютно-курсова політика та управління золотовалютними резервами (Швеція); пруденційні вимоги під час війни, імплементація Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 575/2013 від 26 червня 2013 року про пруденційні вимоги для кредитних установ та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 648/2012 (CRR) (Молдова); зберігання готівки та логістика під час війни (Литва); плани на випадок надзвичайних ситуацій, ISO 20022, комунікація та платежі (Норвегія); кризові комунікації (Латвія, Ісландія, Данія, Фінляндія, Литва, Естонія, Швеція); кібер- та операційна стійкість (Данія); операційна цифрова стійкість банків у межах наглядового процесу (Швеція); заходи впливу на банки та небанківські фінансові установи (Азербайджан); емісійні цінні папери та вимоги до страхових компаній (Єгипет); платіжна стійкість та використання CBDC для її підвищення (МВФ).

Інституційні відносини з українськими стейкхолдерами

Вступ України до ЄС, імплементація європейських норм у банківське та небанківське регулювання, забезпечення безперебійної роботи банківської системи, пошук рішень для підвищення привабливості інвестицій в українську економіку, забезпечення прозорості функціонування ринку платіжних послуг, а також можливі шляхи післявоєнного відновлення стали важливими напрямками нашої взаємодії зі стейкхолдерами у 2024 році. Ці питання визначали основні пріоритети в роботі та сприяли зміцненню співпраці з національними і міжнародними партнерами.

Протягом року відбулося 12 щомісячних зустрічей членів Правління Національного банку із керівниками топ-30 банків. Регулярна комунікація Національного банку із представниками найбільших банків дала змогу налагодити продуктивний та ефективний діалог і сформував в банків релевантні очікування від дій регулятора. Серед тем, що обговорювалися на таких зустрічах, були такі: взаємодія з МВФ, облікова ставка, послаблення валютних обмежень, відновлення кредитування та впровадження відповідального кредитування, поживлення внутрішнього боргового ринку, зміни в підходах фінансового моніторингу, а також посилення забезпечення безперебійності роботи банків. Також за запитами банків було проведено зустрічі на

окремі теми. Загалом за рік відбулося 42 зустрічі із представниками банківської спільноти.

Також відбулися зустрічі із представниками найбільших страхових компаній. Найважливіше питання, що обговорювалося, – перехід до нового законодавства у сфері страхування.

Забезпечення постійної взаємодії з представниками небанківських фінансових установ було пріоритетним, взаємодія відбувалася на всіх рівнях.

Загалом протягом року відбулося 36 зустрічей різного формату за участю керівництва Національного банку із представниками небанківських фінансових установ.

Національний банк підтримує постійний діалог з представниками бізнесу. У взаємодії з бізнес-спільнотою Національний банк дотримується позиції відкритої, прозорої, послідовної та прогнозованої у своїх діях інституції.

Окремо відбулися робочі зустрічі з профільними асоціаціями: Незалежною асоціацією банків України та Асоціацією Українських Банків, асоціаціями небанківських фінансових установ, а також з Моторним (транспортним) страховим бюро України. За ініціативи банківських асоціацій та за підтримки Національного банку у 2024 році були підписані Меморандуми про пільгове кредитування відновлення енергоінфраструктури та Меморандуму про забезпечення прозорості функціонування ринку платіжних послуг.

Протягом року відбулося кілька зустрічей членів Правління із керівництвом та компаніями-членами Американської торгівельної палати в Україні, Європейської Бізнес Асоціації, Торгово-промислової Палати, Дія Сіті Уніон, а також платіжних систем VISA та Mastercard і представниками компаній-експортерів. Загалом відбулося 12 зустрічей за участю асоціацій та платіжних систем.

Голова і Заступники брали участь у таких заходах:

- захід Європейської Бізнес Асоціації Global Outlook, основою темою якого було питання макроекономічної стабільності країни, оборонно-промисловий комплекс та перспективи розвитку, питання Українсько-Польської співпраці;
- панельна дискусія в межах проведення Щорічної зустрічі YES;
- Щорічні збори Європейської Бізнес Асоціації;
- засідання Ради безбар'єрності;
- конференція, організована Європейською Бізнес Асоціацією, "Фінанси для бізнесу під час війни 2024";
- серія зустрічей щодо обговорення законопроекту про страхування воєнних ризиків із представниками: Незалежної асоціації банків України, Національної Асоціації Страховиків України, Американської торгівельної палати в Україні, Європейської Бізнес

Асоціації, Спілки українських підприємців, Федерацією роботодавців України;

- зустрічі з представниками волонтерських організацій щодо введення обмежень на P2P перекази;
- комунікація із представниками бізнес-асоціацій щодо валютного регулювання;
- конгрес місцевих рад;
- вебінар для Німецько-Української промислово-торгівельної палати;
- регулярні зустрічі з представниками системно важливих банків щодо забезпечення безперервної діяльності банків.

У взаємодії Національного банку із державними органами головними пріоритетами залишається співпраця з Урядом України з метою забезпечення монетарної і фінансової стабільності, ефективної роботи фінансової системи насамперед з метою підтримки вітчизняного бізнесу, а також взаємодія із Верховною Радою України для підтримки реалізації законодавчих змін у фінансовому секторі. Ключовими аспектами законопроектів, розгляд яких у парламенті Національний банк підтримував протягом року, були рішення, спрямовані на мінімізацію негативних наслідків, військової агресії РФ, а також активізація реалізації євроінтеграційних змін у фінансовій сфері. Окремою складовою такої співпраці стало супроводження законодавчого забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України в межах програм фінансової підтримки.

Результатом активної співпраці з Верховною Радою України стало ухвалення важливих для фінансового сектору законів, що, зокрема, розроблялися безпосередньо Національним банком або за його активної участі чи враховують пропозиції Національного банку.

Протягом 2024 року представники Національного банку взяли участь у 22 засіданнях комітетів Верховної Ради України, а також у більш ніж 70 робочих зустрічах та нарадах, які проводилися в межах законотворчої роботи парламенту.

Одним із важливих форматів інституційної взаємодії з державними органами стало укладання низки документів щодо співпраці.

22 лютого 2024 року набрав чинності договір про інформаційну взаємодію, укладений між Національним банком та Міністерством юстиції України, а 31 жовтня – угода щодо взаємообміну інформаційними ресурсами із Державною службою статистики України.

Із січня 2020 року функціонує Комітет з фінансового розвитку при Раді з фінансової стабільності, створений за ініціативи Національного банку. Він є органом моніторингу та контролю за реалізацією Стратегії розвитку фінансового сектору України. До складу такого комітету також входять представники Міністерства

фінансів України, Міністерства економіки України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Також за ініціативи Національного банку сім державних установ об'єдналися для підвищення фінансової обізнаності громадян. Результатом роботи міжвідомчої робочої групи, до складу якої входять представники Національного банку, Міністерства освіти і науки України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку, Міністерства економіки України, Міністерства цифрової трансформації України та Державної установи "Офіс з розвитку підприємництва та експорту", стало затвердження у квітні 2024 року Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року, зокрема, з урахуванням Рекомендацій з фінансової грамотності Ради Організації економічного співробітництва та розвитку та методологічних настанов Міжнародної мережі фінансової освіти, учасницею якої є Україна.

Взаємодія з МВФ та іншими міжнародними фінансовими організаціями

Співпраця з МВФ залишалася пріоритетом. 31 березня 2023 року Виконавча рада МВФ затвердила нову чотирирічну програму для України "Механізм розширеного фінансування". Обсяг цієї програми становить близько 15,6 мільярда доларів США

(11,6 мільярда СПЗ). Протягом 2024 року Україна підтвердила спроможність виконувати взяті на себе зобов'язання (були виконані як структурні маяки, так і інші важливі завдання, визначені в програмних документах) та успішно пройшла чотири перегляди цієї програми. Завдяки цьому у 2024 році Україна отримала всі заплановані чотири транші за програмою в загальному обсязі майже 5,28 мільярда доларів США (4 мільярди СПЗ), які були спрямовані на поповнення загального фонду Державного бюджету України. Всього за програмою вже проведено шість переглядів, отримано сім траншів на загальну суму близько 9,76 мільярда доларів США (7,34 мільярда СПЗ).

Кінцевий отримувач коштів від імені України за окремими траншами програм кредитування МВФ або за розподілом СПЗ визначається МВФ під час кожного надходження коштів (Уряд України або Національний банк). Сторона, яка отримує кошти, бере на себе відповідні зобов'язання щодо погашення основної суми та платежів за обслуговування такого боргу (сплату процентів, комісій та інших платежів).

У відносинах України з МВФ Національний банк також виконує функції банку-депозитарію.

Нижче наведена інформація щодо основної суми боргу за зобов'язаннями України перед МВФ у розрізі Національного банку та Уряду України.

	2024 рік			2023 рік		
	від імені Національ- ного банку	від імені Уряду	Усього	від імені Національ- ного банку	від імені Уряду	Усього
(у мільйонах гривень)						
Зобов'язання за основною сумою боргу перед МВФ за купівлею СПЗ	48 109	569 598	617 707	80 928	379 913	460 841
Зобов'язання за основною сумою боргу перед МВФ за розподілом СПЗ	4 465	173 038	177 503	4 150	160 841	164 991
Зобов'язання перед МВФ	52 574	742 636	795 210	85 078	540 754	625 832
(у мільйонах СПЗ)						
Зобов'язання за основною сумою боргу перед МВФ за купівлею СПЗ	877	10 390	11 267	1 588	7 455	9 043
Зобов'язання за основною сумою боргу перед МВФ за розподілом СПЗ	82	3 156	3 238	82	3 156	3 238
Зобов'язання перед МВФ	959	13 546	14 505	1 670	10 611	12 281

Детальна інформація щодо зобов'язань Національного банку перед МВФ (з урахуванням процентів, комісій та інших платежів) міститься в примітці 8.3 розділу II.ІІ "Фінансові активи та зобов'язання" Консолідованої фінансової звітності Національного банку.

Також Національний банк залучався до програмної співпраці Уряду України з Міжнародним банком реконструкції та розвитку та Міжнародною фінансовою корпорацією із Групи Світового банку в межах системних проєктів, кошти яких спрямовуються на підтримку державного бюджету та реалізацію в Україні інвестиційних проєктів із метою розвитку фінансового сектору.

26 березня 2024 року Рада директорів Світового банку схвалила надання Позики на підтримку політики розвитку “Основи зростання”, після чого Україна отримала кошти в сумі 1,5 мільярда доларів США, які були спрямовані для підтримки ключових пріоритетів Державного бюджету України. 17 грудня 2024 року Рада директорів Світового банку схвалила надання Другої позики на підтримку політики розвитку “Основи зростання”, у межах якої Україна отримала 1 мільярд доларів США.

Із початку повномасштабної війни росії проти України Група Світового банку разом із партнерами мобілізувала для України кошти в загальному обсязі понад 57 мільярдів доларів США.

Співробітництво Національного банку з ЄБРР продовжувалось у формі двосторонніх заходів, під час яких обговорювалася важливість продовження підтримки України через інвестування в приватний сектор. Одним із пріоритетних напрямів взаємодії Національного банку та ЄБРР є вдосконалення інфраструктури ринків капіталу в Україні. Протягом 2024 року відбувалися плідні зустрічі з керівництвом ЄБРР, результатом яких стало більш цілісне бачення майбутньої моделі інфраструктури ринків капіталу в Україні.

Важливим проєктом, над яким Національний банк працює з ЄБРР, є реалізація Меморандуму про взаєморозуміння між Національним банком України та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно співпраці на підтримку фінансової інклюзії та реінтеграції ветеранів війни в Україні. Метою такого меморандуму є підтримка розвитку інклюзивних і доступних фінансових послуг, співпраця у сфері фінансової інклюзії та реінтеграції ветеранів у цивільне життя і економіку, а також долучення банків України до Хартії з фінансової інклюзії і реінтеграції ветеранів. Станом на кінець 2024 року Хартію підписали 38 банків України.

Крім того, упродовж 2024 року Національний банк брав активну участь у процесі підготовки набуття Україною членства в Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) та реалізації Програми Організації економічного співробітництва та розвитку для України на 2023–2027 роки, брав участь у заходах ОЕСР та в опрацюванні документів організації щодо України.

Європейська інтеграція

Європейська інтеграція у 2024 році для України набула якісних змін, суттєво прискорившись з початком

офіційного скринінгу Європейською комісією національного законодавства. Національний банк брав активну участь у євроінтеграційних процесах на рівні держави та продовжив реформи фінансового сектору для забезпечення поступової інтеграції нашої фінансової системи до ринку ЄС.

Національний банк як центральний банк держави-кандидата на вступ до ЄС очолив роботу в межах підготовки обговорень з Європейською комісією за переговорними розділами 4 “Вільний рух капіталу” та 9 “Фінансові послуги”, у тому числі формування, узгодження та представлення єдиної позиції України.

У межах першого етапу скринінгу відбулася низка роз’яснювальних зустрічей, під час яких Європейська комісія надавала роз’яснення щодо ключових особливостей законодавства ЄС та відповіді на питання України. Протягом березня – травня 2024 року Національний банк взяв участь у 15 роз’яснювальних зустрічах із Європейською комісією.

Другий етап скринінгу, який розпочався в липні 2024 року, передбачає представлення державою-кандидатом на вступ до ЄС досягнутого прогресу імплементації актів права ЄС. Загалом у 2024 році Національний банк у складі делегації України долучався до чотирьох двосторонніх зустрічей, де представляв питання, що належать до компетенції центрального банку. Зокрема, 20 листопада 2024 року відбулася двостороння зустріч за переговорним розділом 4 “Вільний рух капіталу”. Під час заходу Українська сторона надала інформацію щодо поточного стану та планів імплементації відповідних актів права ЄС за такими сферами, як вільний рух капіталу та платежі, платіжні системи та протидія відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

Для забезпечення переговорного процесу про вступ України до ЄС та адаптації законодавства України до права ЄС в Україні створено міжвідомчу робочу групу, до складу якої входить заступник Голови Національного банку. Для секторального супроводження переговорного процесу Національний банк визначено головуючим у робочих (переговорних) групах щодо підготовки переговорних позицій України під час переговорів з Європейським Союзом щодо укладення Угоди про вступ України до Європейського Союзу з питань фінансових послуг та з питань свободи руху капіталу.

Також для посилення спроможності Національного банку в межах переговорного процесу про вступ України до ЄС в Національному банку створено у 2024 році робочу групу з питань європейської інтеграції, яка продемонструвала свою ефективність у контексті реалізації центральним банком України заходів з європейської інтеграції у фінансовій сфері.

Результати роботи Національного банку у сфері європейської інтеграції відзначено у Звіті Європейської комісії про прогрес України 2024 року. Так, Європейська

комісія відзначила певний прогрес щодо руху капіталу, удосконалення регулювання небанківських фінансових послуг та поступове повернення до режиму гнучкого обмінного курсу та інфляційного таргетування.

У межах виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС Національний банк здійснював реформи у сфері фінансових послуг, платіжних систем, руху капіталу, боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму, а також захисту прав споживачів.

У межах заходів для забезпечення міжнародної фінансової підтримки України Національний банк вживав заходів для забезпечення вчасного та повного виконання зобов'язань у межах інструменту Ukraine Facility (на суму до 50 мільярдів євро) та нової макрофінансової підтримки (MFA) України на 2025 рік (на суму до 35 мільярдів євро). Так, у червні було достроково виконано один із індикаторів Плану для Ukraine Facility щодо розроблення Стратегії NPL, а в грудні – виконано зобов'язання MFA щодо схвалення концепції оцінки стійкості банків і банківської системи України у 2025 році.

Схвалено Правлінням Національного банку України 03 квітня 2025 року.

Підписано 04 квітня 2025 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила ШИГУРСЬКА

Національний
банк України

Консолідована фінансова звітність

за рік, що закінчився 31 грудня 2024 року

Зміст

ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА

КОНСОЛІДОВАНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ:

Консолідований звіт про фінансовий стан	1
Консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід	2
Консолідований звіт про зміни у власному капіталі	3
Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)	4
Примітки до консолідованої фінансової звітності	5
Розділ I. Основа складання фінансової звітності	5
1. Основна діяльність	5
2. Основи облікової політики та складання звітності	7
3. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку	8
Розділ II.I. Фінансові інструменти	11
4. Облікова політика. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки	11
5. Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку фінансових інструментів	17
Розділ II.II. Фінансові активи та зобов'язання	20
6. Кошти і депозити в іноземній валюті та банківських металах	20
7. Цінні папери нерезидентів	21
8. Операції з МВФ	25
8.1. Авуари в СПЗ	26
8.2. Внески в рахунок квоти МВФ	27
8.3. Зобов'язання перед МВФ	27
9. Цінні папери України	28
10. Кредити банкам та іншим позичальникам	30
11. Інші фінансові активи	38
12. Кошти банків	39
13. Кошти державних та інших установ	40
14. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	41
15. Інші фінансові зобов'язання	42
16. Грошові кошти та їх еквіваленти	43
Розділ II.III. Фінансові результати за фінансовими інструментами	44
17. Процентні доходи та витрати	45
18. Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	45
19. Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	46
20. Прибутки / (збитки) від відновлення / (зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів	47
Розділ II.IV. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	48
21. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань	48

Розділ III. Управління ризиками.....	52
22. Управління фінансовими ризиками	52
23. Аналіз фінансових активів і зобов'язань у розрізі концентрації географічного ризику	55
24. Кредитний ризик	57
25. Валютний ризик	61
26. Процентний ризик	63
27. Ризик ліквідності	66
Розділ IV. Управління капіталом	70
28. Управління капіталом	70
29. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	71
Розділ V.I. Нефінансові активи та зобов'язання	73
30. Основні засоби та нематеріальні активи	73
31. Інші нефінансові активи	75
32. Інші нефінансові зобов'язання	76
Розділ V.II. Інші доходи і витрати (крім фінансових результатів за фінансовими інструментами).....	77
33. Інші доходи	77
34. Витрати на утримання персоналу	78
35. Адміністративно-господарські та інші витрати	78
Розділ VI. Інші примітки.....	79
36. Операції з пов'язаними сторонами	79
37. Поточні та непоточні активи і зобов'язання	82
38. Події після звітної дати	83
39. Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності	83

Shape the future
with confidence

Ernst & Young Audit Services LLC
19A Khreshchatyk Street
Kyiv, 01001, Ukraine
Tel: +380 (44) 490 3000
Fax: +380 (44) 490 3030
www.ey.com/ua

ТОВ «Ернст энд Янг
Аудиторські послуги»
вул. Хрещатик, 19А
Київ, 01001, Україна
Тел.: +380 (44) 490 3000
Факс: +380 (44) 490 3030

Звіт незалежного аудитора

Раді та Правлінню Національного банку України

Звіт щодо аудиту консолідованої фінансової звітності

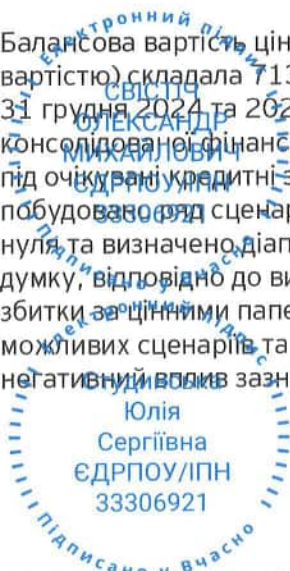
Думка із застереженням

Ми провели аудит консолідованої фінансової звітності Національного банку України та його дочірньої компанії (далі – «Національний банк»), представленої на сторінках 1 – 84, що складається з консолідованого звіту про фінансовий стан на 31 грудня 2024 року, та консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід, консолідованого звіту про зміни у власному капіталі та консолідованого звіту про рух грошових коштів за рік, що закінчився зазначеною датою, та приміток до консолідованої фінансової звітності, включаючи суттєву інформацію щодо облікової політики.

На нашу думку, за винятком впливу питання, описаного в розділі «Основа для думки із застереженням» нашого звіту, консолідована фінансова звітність, що додається, відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах консолідований фінансовий стан Національного банку на 31 грудня 2024 року, та його консолідовані фінансові результати і консолідовані грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності («МСФЗ») та відповідає вимогам Законів України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV та «Про Національний банк України» №679-XIV щодо складання фінансової звітності.

Основа для думки із застереженням

Балансова вартість цінних паперів України (боргові цінні папери за амортизованою вартістю) складала 713 417 мільйони гривень та 727 089 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2024 та 2023 років, відповідно. Як зазначено у Примітках 5 та 9 до консолідованої фінансової звітності за такими цінними паперами не було визнано резерву під очікувані кредитні збитки. Також, як зазначено у Примітці 5, Національним банком було побудовано ряд сценаріїв, за якими результат оцінки ймовірних збитків був відмінний від нуля та визначено діапазон таких збитків станом на 31 грудня 2024 та 2023 років. На нашу думку, відповідно до вимог МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» резерв під очікувані кредитні збитки за цінними паперами України мав бути визнаний. Враховуючи наявність кількох можливих сценаріїв та невизначеність щодо їх ймовірності, ми не змогли визначити негативний вплив зазначеного питання на консолідований фінансовий стан Національного

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Документ підписано у сервісі Вчасно (початок)

(i) Звіт незалежного аудитора НБУ КФЗ 2024 рік.pdf

Shape the future
with confidence

банку на 31 грудня 2024 та 2023 років, а також на прибуток за роки, що закінчилися зазначеними датами.

Ми провели аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту («МСА»). Нашу відповідальність згідно з цими стандартами викладено в розділі «Відповідальність аудитора за аудит консолідованої фінансової звітності» нашого звіту. Ми є незалежними по відношенню до Національного банку згідно з прийнятим Радою з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів («РМСЕБ») Міжнародним кодексом етики професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності) («Кодекс РМСЕБ») та етичними вимогами, застосовними в Україні до нашого аудиту консолідованої фінансової звітності, а також виконали інші обов'язки з етики відповідно до цих вимог та Кодексу РМСЕБ. Ми вважаємо, що отримані нами аудиторські докази є достатніми і прийнятними для використання їх як основи для нашої думки із застереженням.

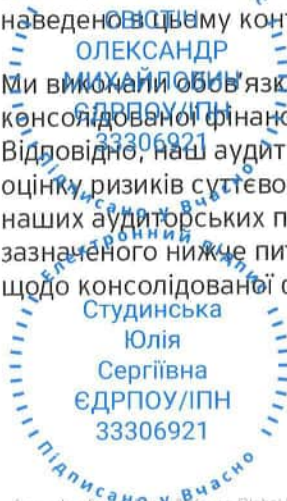
Пояснювальний параграф

Ми звертаємо увагу на Примітку 3 до консолідованої фінансової звітності, що описує економічні умови в Україні за триваючої військової агресії Російської Федерації, та їх вплив на діяльність Національного банку України. Обставини, про які йдеться у Примітці 3, можуть негативно вплинути на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку України у такий спосіб і такою мірою, що наразі не можуть бути визначені. Нашу думку не було модифіковано щодо цього питання.

Ключові питання аудиту, що охоплюють найбільш значущі ризики суттєвих викривлень, включно з оціненими ризиками суттєвих викривлень внаслідок шахрайства

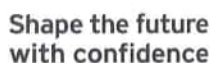
Ключові питання аудиту - це питання, які на наше професійне судження, були найбільш значущими під час нашого аудиту консолідованої фінансової звітності за поточний період. Додатково до питання, описаного в розділі «Основа для думки із застереженням», ми визначили, що описане нижче питання є ключовим питанням аудиту, яке слід відобразити в нашому звіті. Це питання розглядалося в контексті нашого аудиту консолідованої фінансової звітності в цілому та враховувалося при формуванні думки щодо неї, при цьому ми не висловлюємо окремої думки щодо цього питання. Щодо питання, описаного нижче, наш опис того, як відповідне питання розглядалось під час нашого аудиту, наведено в цьому контексті.

Ми виконали обов'язки, що описані в розділі «Відповідальність аудитора за аудит консолідованої фінансової звітності» нашого звіту, в тому числі щодо цих питань. Відповідно, наш аудит включав виконання процедур, розроблених у відповідь на нашу оцінку ризиків суттєвого викривлення консолідованої фінансової звітності. Результати наших аудиторських процедур, в тому числі процедур, що були виконані під час розгляду зазначеного нижче питання, служать основою для висловлення нашої аудиторської думки щодо консолідованої фінансової звітності, що додається.

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Як відповідне ключове питання було розглянуто під час нашого аудиту

Станом на 31 грудня 2024 року, портфель цінних паперів нерезидентів Національного банку включав боргові цінні папери балансовою вартістю 1 235 168 мільйонів гривень, які оцінюються за справедливою вартістю через прибутки або збитки та складають 46% консолідованих загальних активів (Примітка 7). Ці цінні папери було класифіковано за Рівнями 1, 2 та 3 ієрархії справедливої вартості.

Боргові цінні папери за справедливою вартістю через прибутки або збитки було оцінено виходячи з котирувань на активному ринку (вхідні дані Рівня 1) або, у випадку коригувань, за скоригованими котируваннями (вхідні дані Рівня 2), або, за відсутності котирувань на активному ринку, із застосуванням моделей оцінки (Рівень 3) (Примітка 21). Судження щодо використання вхідних даних можуть призводити до різної класифікації за рівнями ієрархії справедливої вартості та сум справедливої вартості.

Ми визначили оцінку боргових цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки або збитки як ключове питання аудиту внаслідок застосованих суджень щодо оцінки справедливої вартості, а також внаслідок значущості таких активів для консолідованої фінансової звітності та впливу зміни в оцінці на прибутки та збитки.

Наші аудиторські процедури, виконані щодо оцінки боргових цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки або збитки як ключового питання аудиту, серед іншого, включали:

а) Отримання розуміння процесу оцінки справедливої вартості, ключових джерел вхідних даних та припущень застосованих Національним банком;

б) Залучення наших спеціалістів з оцінки для оцінки правильності методології та ключових припущень, що було використано керівництвом при оцінці справедливої вартості боргових цінних паперів;

в) Здійснення незалежної оцінки боргових цінних паперів нашими внутрішніми спеціалістами з оцінки на основі загальнодоступних ринкових даних та порівняння нашої оцінки з оцінкою Національного банку;

г) Тестування ключових вхідних даних (ставок дисконтування, грошових потоків) та перерахунок сум справедливої вартості вибірки боргових цінних паперів класифікованих за Рівнем 3:

г) Аналіз розкриттів щодо боргових цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки або збитки, що представлені у примітках до консолідованої фінансової звітності.

Інша інформація, що включена до Консолідованого звіту про управління Національного банку за 2024 рік

Інша інформація складається з інформації, яка міститься в Консолідованому звіті про управління Національного банку за 2024 рік, але не містить консолідованої фінансової звітності та нашого звіту аудитора щодо неї. Управлінський персонал несе відповідальність за іншу інформацію.

Shape the future
with confidence

Наша думка щодо консолідованої фінансової звітності не поширюється на іншу інформацію та ми не робимо висновок з будь-яким рівнем впевненості щодо цієї іншої інформації.

У зв'язку з нашим аудитом консолідованої фінансової звітності нашою відповідальністю є ознайомитися з іншою інформацією та при цьому розглянути, чи існує суттєва невідповідність між іншою інформацією та консолідованою фінансовою звітністю або нашими знаннями, отриманими під час аудиту, або чи ця інша інформація виглядає такою, що містить суттєве викривлення.

Якщо, на основі проведеної нами роботи, ми доходимо висновку, що існує суттєве викривлення іншої інформації, ми зобов'язані повідомити про цей факт. Як описано вище у розділі «Основа для думки із застереженням», Національний банк мав визнати резерв під очікувані кредитні збитки за цінними паперами України, але, враховуючи наявність кількох можливих сценаріїв та невизначеність щодо їх ймовірності, ми не змогли визначити негативний вплив цього питання на консолідований фінансовий стан Національного банку на 31 грудня 2024 та 2023 років, а також на прибуток за роки, що закінчилися зазначеними датами. Ми дійшли висновку, що інша інформація суттєво викривлена з тієї самої причини стосовно сум чи інших статей в Консолідованому звіті про управління Національного банку за 2024 рік, на які впливає невизнання резерву під очікувані кредитні збитки за цінними паперами України за амортизованою вартістю.

Відповідальність управлінського персоналу та Ради Національного банку України за консолідовану фінансову звітність

Управлінський персонал несе відповідальність за складання і достовірне подання консолідованої фінансової звітності відповідно до МСФЗ та за таку систему внутрішнього контролю, яку управлінський персонал визначає потрібною для того, щоб забезпечити складання консолідованої фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки.

При складанні консолідованої фінансової звітності управлінський персонал несе відповідальність за оцінку здатності Національного банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі, розкриваючи, де це застосовно, питання, що стосуються безперервності діяльності, та використовуючи припущення про безперервність діяльності як основний для бухгалтерського обліку, окрім випадків, коли управлінський персонал має намір ліквідувати Національний банк чи припинити діяльність, або не має інших реальних альтернатив цьому.

Рада Національного банку України несе відповідальність за нагляд за процесом фінансового звітування Національного банку.

Shape the future
with confidence

Відповідальність аудитора за аудит консолідованої фінансової звітності

Нашими цілями є отримання обґрунтованої впевненості, що консолідована фінансова звітність в цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки, та випуск звіту аудитора, що містить нашу думку. Обґрунтована впевненість є високим рівнем впевненості, проте не гарантує, що аудит, проведений відповідно до МСА, завжди виявить суттєве викривлення, коли воно існує. Викривлення можуть бути результатом шахрайства або помилки; вони вважаються суттєвими, якщо окремо або в сукупності, як обґрунтовано очікується, вони можуть впливати на економічні рішення користувачів, що приймаються на основі цієї консолідованої фінансової звітності.

Виконуючи аудит відповідно до вимог МСА, ми використовуємо професійне судження та професійний скептицизм протягом всього завдання з аудиту. Окрім того, ми:

- ▶ ідентифікуємо та оцінюємо ризики суттєвого викривлення консолідованої фінансової звітності внаслідок шахрайства чи помилки, розробляємо та виконуємо аудиторські процедури у відповідь на ці ризики, та отримуємо аудиторські докази, що є достатніми та прийнятними для використання їх як основи для нашої думки. Ризик невиявлення суттєвого викривлення внаслідок шахрайства є вищим, ніж для викривлення внаслідок помилки, оскільки шахрайство може включати змову, підробку, навмисні пропуски, невірні твердження або нехтування заходами внутрішнього контролю;
- ▶ отримуємо розуміння заходів внутрішнього контролю, що стосуються аудиту, для розробки аудиторських процедур, які б відповідали обставинам, а не для висловлення думки щодо ефективності системи внутрішнього контролю Національного банку;
- ▶ оцінюємо прийнятність застосованих облікових політик та обґрунтованість облікових оцінок і відповідних розкриттів інформації, зроблених управлінським персоналом;
- ▶ доходимо висновку щодо прийнятності використання управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку та, на основі отриманих аудиторських доказів, доходимо висновку, чи існує суттєва невизначеність щодо подій або умов, що може поставити під значний сумнів здатність Національного банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Якщо ми доходимо висновку щодо існування такої суттєвої невизначеності, ми повинні привертати увагу в нашому звіті аудитора до відповідних розкриттів інформації у консолідованій фінансовій звітності або, якщо такі розкриття інформації є неналежними, модифікувати свою думку. Наші висновки ґрунтуються на аудиторських доказах, отриманих до дати нашого звіту аудитора. Тим не менш, майбутні події або умови можуть примусити Національний банк припинити свою діяльність на безперервній основі;
- ▶ оцінюємо загальне подання, структуру та зміст консолідованої фінансової звітності включно з розкриттями інформації, а також те, чи показує консолідована фінансова звітність операції та події, що лежать в основі її складання, так, щоб досягти достовірного подання;

(v)

Shape the future
with confidence

- ▶ плануємо і проводимо аудит Національного банку та його дочірньої компанії для отримання прийнятних аудиторських доказів в достатньому обсязі щодо фінансової інформації суб'єктів господарювання або господарських одиниць у складі Національного банку та його дочірньої компанії як основи для формування думки щодо консолідованої фінансової звітності. Ми несемо відповідальність за керування, нагляд та перевірку виконаної роботи для цілей аудиту Національного банку та його дочірньої компанії. Ми несемо відповідальність за висловлення нами аудиторської думки.

Ми повідомляємо Аудиторському комітету Ради Національного банку разом з іншими питаннями інформацію про запланований обсяг та час проведення аудиту та суттєві аудиторські результати, включаючи будь-які суттєві недоліки системи внутрішнього контролю, виявлені нами під час аудиту.

Ми також надаємо Аудиторському комітету Ради Національного банку твердження, що ми виконали відповідні етичні вимоги щодо незалежності, та повідомляємо їм про всі стосунки й інші питання, які могли б обґрунтовано вважатись такими, що впливають на нашу незалежність, а також, де це застосовно, щодо дій, вжитих для усунення загроз, або запроваджених застережних заходів.

З переліку всіх питань, інформація щодо яких надавалась Аудиторському комітету Ради Національного банку ми визначили ті, що були найбільш значущими під час аудиту консолідованої фінансової звітності поточного періоду, тобто ті, які є ключовими питаннями аудиту.

Звіт щодо вимог інших законодавчих і нормативних актів

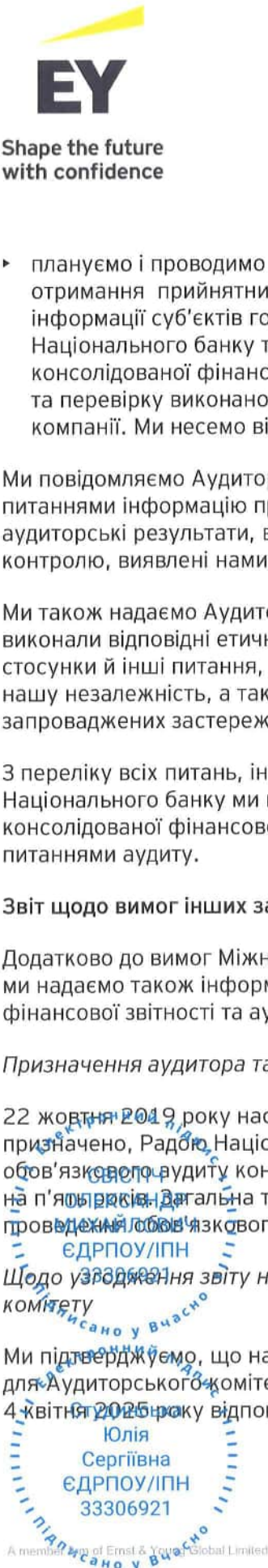
Додатково до вимог Міжнародних стандартів аудиту, у звіті незалежного аудитора ми надаємо також інформацію відповідно до ч. 4 ст. 14 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII («Закон № 2258-VIII»):

Призначення аудитора та загальна тривалість продовження повноважень

22 жовтня 2019 року нас було вперше призначено, а 11 вересня 2024 року повторно призначено, Радою Національного банку в якості незалежних аудиторів для проведення обов'язкового аудиту консолідованої фінансової звітності Національного банку строком на п'ять років. Загальна тривалість безперервного виконання наших повноважень із проведення обов'язкового аудиту Національного банку становить шість років.

Щодо узгодження звіту незалежного аудитора з додатковим звітом для аудиторського комітету

Ми підтверджуємо, що наш звіт незалежного аудитора узгоджується з додатковим звітом для Аудиторського комітету Ради Національного банку, який ми випустили 4 квітня 2025 року відповідно до вимог ст. 35 Закону № 2258-VIII.

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Shape the future
with confidence

Надання неаудиторських послуг

Ми заявляємо, що неаудиторські послуги, на які встановлено обмеження у ч. 4 ст. 6 Закону № 2258-VIII, нами не надавались. Також, ми не надавали Національному банку жодних неаудиторських послуг, окрім тих, що розкриті в консолідованій фінансовій звітності або консолідованому звіті про управління.

Партнером завдання з аудиту, результатом якого є цей звіт незалежного аудитора, є Студинська Ю.С.

Від імені ТОВ «Ернст енд Янг Аудиторські послуги»:

Свістич О.М.
Генеральний директор

Студинська Ю.С.
Партнер

Номер запису в Реєстрі аудиторів та
суб'єктів аудиторської діяльності 101250

Номер запису в Реєстрі аудиторів та
суб'єктів аудиторської діяльності 101256

м. Київ, Україна

7 квітня 2025 року

ТОВ «Ернст енд Янг Аудиторські послуги» включено до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, який веде Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Номер реєстрації у Реєстрі: 3516.

(vii)

Звіт незалежного аудитора НБУ КФЗ 2024 рік.pdf

Відправник документу

12:54 07.04.2025

Юр. назва: ТОВ "ЕРНСТ ЕНД ЯНГ АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ"

Час перевірки КЕП/ЕЦП: 12:54 07.04.2025

Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє

Серійний номер: 7992190800

Тип підпису: удосконалений

Тип сертифікату: кваліфікований

14:44 07.04.2025

ЄДРПОУ/ІПН: 33306921

Юр. назва: ТОВ "ЕРНСТ ЕНД ЯНГ АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ"

Генеральний директор: СВИТІЧ ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ

Час перевірки КЕП/ЕЦП: 14:44 07.04.2025

Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє

Серійний номер: 18CAF40700000000000000000000000000

Тип підпису: удосконалений

Тип сертифікату: кваліфікований

Консолідований звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2024 року

	Примітка	2024	2023
(у мільйонах гривень)			
Активи			
Кошти і депозити в іноземній валюті та банківських металах	6	487 084	373 440
Цінні папери нерезидентів	7	1 235 919	1 073 099
Авуари в СПЗ	8.1	46 520	35 570
Монетарне золото		87 197	62 387
Цінні папери України	9	714 787	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	10	5 014	5 691
Внутрішній державний борг		1 248	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	8.2	110 296	102 521
Основні засоби та нематеріальні активи	30	3 945	4 044
Інші фінансові активи	11	121	160
Інші нефінансові активи	31	7 791	6 510
Усього активів		2 699 922	2 392 587
Зобов'язання			
Банкноти та монети в обігу		822 635	764 598
Кошти банків	12	233 091	216 261
Кошти державних та інших установ	13	278 205	140 102
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	29	84 158	38 643
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	14	548 911	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	8.3	52 983	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	8.3	110 283	102 509
Інші фінансові зобов'язання	15	1 911	2 529
Інші нефінансові зобов'язання	32	81	80
Усього зобов'язань		2 132 258	1 972 416
Власний капітал			
Статутний капітал	28	100	100
Загальні резерви, резервний капітал та нерозподілений прибуток	28	156 194	137 690
Резерви переоцінки активів і зобов'язань	28	411 325	282 336
Усього власного капіталу		567 619	420 126
Неконтрольована частка		45	45
Усього капіталу		567 664	420 171
Усього пасивів		2 699 922	2 392 587

Схвалено Правлінням Національного банку України 03 квітня 2025 року.

Підписано 04 квітня 2025 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 5–84, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

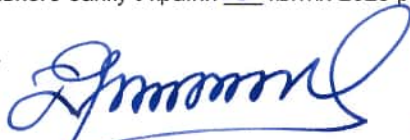
Консолідований звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід за 2024 рік

	Примітка	2024	2023
(у мільйонах гривень)			
Процентні доходи	17	99 010	126 483
Процентні витрати	17	(81 361)	(98 930)
Чистий процентний дохід до врахування (збитку) / прибутку від (зменшення) / відновлення корисності за процентними фінансовими активами		17 649	27 553
(Збиток) / прибуток від (зменшення) / відновлення корисності за процентними фінансовими активами	20	(182)	926
Чистий процентний дохід після врахування (збитку) / прибутку від (зменшення) / відновлення корисності за процентними фінансовими активами		17 467	28 479
Комісійні доходи		778	575
Комісійні витрати		(59)	(48)
Чистий комісійний дохід		719	527
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	18	158 536	63 522
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	19	61 187	43 252
Інші доходи	33	1 281	1 773
Усього чистих доходів		239 190	137 553
Витрати на утримання персоналу	34	(3 926)	(3 284)
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції		(2 351)	(1 985)
Адміністративно-господарські та інші витрати	35	(1 833)	(1 742)
Вивільнення забезпечення під імовірні зобов'язання	32	—	95
(Збиток) / прибуток від (зменшення) / відновлення корисності за іншими активами	20	(9)	10
Прибуток до оподаткування		231 071	130 647
Витрати з податку на прибуток дочірньої компанії		(5)	(4)
Прибуток за рік		231 066	130 643
Інші сукупні доходи / (витрати), що не підлягають перекласифікації як складові прибутків або збитків у наступних періодах:			
переоцінка банківських металів		589	(13)
Інші сукупні доходи / (витрати) за рік		589	(13)
Разом сукупні доходи за рік		231 655	130 630
Прибуток за рік, що належить:			
Національному банку України		231 062	130 641
неконтрольованій частці участі		4	2
		231 066	130 643
Разом сукупні доходи, що належать:			
Національному банку України		231 651	130 628
неконтрольованій частці участі		4	2
		231 655	130 630

Схвалено Правлінням Національного банку України 03 квітня 2025 року.

Підписано 04 квітня 2025 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила ШНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 5–84, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Консолідований звіт про зміни у власному капіталі за 2024 рік

	Приміт- ка	Статутний капітал	Загальні резерви, резервний капітал та нерозпо- ділений прибуток	Резерв переоцінки активів і зобов'язань	Усього власного капіталу	Неконтро- льована частка участі	Усього капіталу
(у мільйонах гривень)							
Залишок на 01 січня 2023 року		100	99 712	228 346	328 158	43	328 201
Усього сукупних доходів за 2023 рік:		–	130 641	(13)	130 628	2	130 630
прибуток за 2023 рік		–	130 641	–	130 641	2	130 643
інший сукупний дохід за 2023 рік		–	–	(13)	(13)	–	(13)
Результат від передавання активів	30	–	(17)	–	(17)	–	(17)
Реалізований результат переоцінки за банківськими металами, що вибули	29	–	65	(65)	–	–	–
Реалізований результат переоцінки за цінними паперами та деривативами, що вибули	29	–	2 982	(2 982)	–	–	–
Спрямування до резерву переоцінки нереалізованих результатів від переоцінки фінансових інструментів	19	–	(19 321)	19 321	–	–	–
Спрямування до резерву переоцінки нереалізованих результатів від переоцінки фінансових активів і зобов'язань в іноземній валюті та монетарному золоті	18	–	(37 729)	37 729	–	–	–
Частина прибутку до розподілу за 2023 рік, що підлягає перерахуванню до Державного бюджету України	29	–	(38 643)	–	(38 643)	–	(38 643)
Залишок на 31 грудня 2023 року		100	137 690	282 336	420 126	45	420 171
Усього сукупних доходів за 2024 рік:		–	231 062	589	231 651	4	231 655
прибуток за 2024 рік		–	231 062	–	231 062	4	231 066
інший сукупний дохід за 2024 рік		–	–	589	589	–	589
Реалізований результат переоцінки за банківськими металами, що вибули	29	–	81	(81)	–	–	–
Реалізований результат переоцінки за цінними паперами та деривативами, що вибули	29	–	18 035	(18 035)	–	–	–
Спрямування до резерву переоцінки нереалізованих результатів від переоцінки фінансових інструментів	19	–	(17 951)	17 951	–	–	–
Спрямування до резерву переоцінки нереалізованих результатів від переоцінки фінансових активів і зобов'язань в іноземній валюті та монетарному золоті	18	–	(128 565)	128 565	–	–	–
Дивіденди, розподілені власникам неконтрольованої частки		–	–	–	–	(4)	(4)
Частина прибутку до розподілу за 2024 рік, що підлягає перерахуванню до Державного бюджету України	29	–	(84 158)	–	(84 158)	–	(84 158)
Залишок на 31 грудня 2024 року		100	156 194	411 325	567 619	45	567 664

Схвалено Правлінням Національного банку України 03 квітня 2025 року.

Підписано 04 квітня 2025 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила СНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 5–84, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2024 рік

	Примітка	2024	2023
(у мільйонах гривень)			
Операційна діяльність			
Проценти отримані		99 749	140 841
Комісії отримані		779	575
Інші доходи		1 289	1 771
Проценти сплачені		(86 637)	(93 564)
Комісії сплачені		(60)	(48)
Інші витрати		(6 764)	(4 582)
Сплачені податки, збори і платежі		(1 447)	(1 206)
Перерахування коштів до Державного бюджету України	29	(38 643)	(71 868)
Зменшення кредитів банкам та іншим позичальникам		1 004	36 651
Погашення внутрішнього державного боргу		132	132
Збільшення коштів банків		16 621	129 291
Збільшення коштів державних та інших установ		124 264	82 229
Збільшення інших активів		(1 719)	(760)
Зменшення інших зобов'язань		(71)	(1 681)
Інший рух коштів		603	(1 142)
Чиста зміна грошових коштів від операційної діяльності		109 100	216 639
Інвестиційна діяльність			
Збільшення розміщених строкових депозитів у золоті		—	(53)
Чисте зменшення / (збільшення) цінних паперів нерезидентів		15 107	(294 761)
Погашення цінних паперів України		12 404	14 563
Дивіденди від асоційованої компанії		3	2
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(337)	(364)
Продаж основних засобів та нематеріальних активів		1	—
Чиста зміна грошових коштів від інвестиційної діяльності		27 178	(280 613)
Фінансова діяльність			
Випуск банкнот та монет в обіг	16	58 037	49 268
Погашення зобов'язань перед МВФ	16	(37 784)	(59 107)
Чиста зміна депозитних сертифікатів, що емітовані Національним банком України	16	(68 027)	158 636
Чиста зміна грошових коштів від фінансової діяльності		(47 774)	148 797
Вплив зміни валютних курсів		32 065	19 646
Чистий рух грошових коштів та їх еквівалентів		120 569	104 469
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок звітного року		402 930	298 461
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець звітного року	16	523 499	402 930

Схвалено Правлінням Національного банку України 03 квітня 2025 року.

Підписано 04 квітня 2025 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Головний бухгалтер – директор
Департаменту бухгалтерського обліку

Людмила ШНИГУРСЬКА

Примітки, подані на сторінках 5–84, є невід'ємною частиною цієї консолідованої фінансової звітності.

Примітки до консолідованої фінансової звітності

Розділ I. Основа складання фінансової звітності

1. Основна діяльність

Національний банк України (далі – Національний банк) є центральним банком України і здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Закону України “Про Національний банк України” та інших законодавчих актів України. Згідно із законодавством України основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України. Під час виконання своєї основної функції Національний банк має виходити із пріоритетності досягнення та підтримання цінової стабільності в державі. Національний банк сприяє фінансовій стабільності, у тому числі стабільності банківської системи, а також додержанню сталих темпів економічного зростання та підтримує економічну політику Кабінету Міністрів України за умови, якщо це не перешкоджає досягненню цінової стабільності.

Національний банк не має на меті отримання прибутку. Фінансові результати діяльності Національного банку, а також структура його активів, зобов'язань і капіталу визначаються функціями Національного банку як особливого центрального органу державного управління.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” Національний банк виконує такі основні функції:

визначає та проводить грошово-кредитну політику відповідно до Основних засад грошово-кредитної політики, розроблених Радою Національного банку;

монопольно здійснює емісію національної валюти України та організовує готівковий грошовий обіг;

забезпечує накопичення та зберігання міжнародних (золотовалютних) резервів України (далі – міжнародні резерви) і здійснення операцій із золотовалютним резервом та банківськими металами;

виступає кредитором останньої інстанції для банків і організує систему рефінансування;

здійснює банківське регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі;

здійснює державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги в межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та фінансові компанії” та іншими законами України;

представляє інтереси України в центральних банках інших держав, міжнародних банках та інших кредитних установах, де співробітництво здійснюється на рівні центральних банків;

здійснює валютне регулювання, визначає порядок виконання операцій в іноземній валюті, організовує і здійснює валютний нагляд за уповноваженими установами;

організовує та здійснює перевезення валютних та інших цінностей, у визначеному Національним банком порядку видає юридичним особам ліцензії на здійснення операцій з готівкою, зупиняє, поновлює та відкликає такі ліцензії;

визначає особливості функціонування банківської системи України в разі введення воєнного стану чи особливого періоду, здійснює мобілізаційну підготовку системи Національного банку;

здійснює захист прав споживачів фінансових послуг, що надаються банками, а також іншими фінансовими установами та особами, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, державне регулювання та нагляд за діяльністю яких здійснює Національний банк;

організовує роботу та здійснює заходи з підвищення рівня фінансової грамотності населення;

здійснює інші функції у фінансово-кредитній сфері в межах компетенції, визначеної Законом України “Про Національний банк України”.

Згідно із Законом України “Про Національний банк України” Національний банк надає кредити банкам для підтримки ліквідності, купує та продає на відкритому ринку цінні папери, валютні цінності, дорогоцінні метали, продає пам'ятні монети з дорогоцінних і недорогоцінних металів на внутрішньому і зовнішньому ринках, виконує операції з обслуговування державного боргу, пов'язані з розміщенням державних цінних паперів, їх погашенням і виплатою доходу за ними, веде рахунки Державної казначейської служби України, рахунки міжнародних організацій та здійснює інші операції, необхідні для забезпечення виконання своїх функцій.

Національний банк також виконує функції депозитарію державних цінних паперів України.

Статутний капітал Національного банку є державною власністю.

До структури Національного банку станом на 31 грудня 2024 та 2023 років входять центральний апарат та відокремлений підрозділ (Банкотно-монетний двір), які здійснюють діяльність виключно в межах завдань і функцій Національного банку, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Дочірньою компанією Національного банку є ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО “РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ” (далі – Розрахунковий центр).

Частка Національного банку в капіталі Розрахункового центру становить 83,55% станом на 31 грудня 2024 року (станом на 31 грудня 2023 року – 83,55%).

Статутний капітал Розрахункового центру на 31 грудня 2024 та 2023 років становить 206,7 мільйона гривень, який складається з простих іменних акцій номінальною вартістю 1 000 гривень кожна.

Розрахунковий центр відповідно до законодавства України здійснює професійну діяльність на ринках капіталу – клірингову діяльність із визначення зобов'язань та клірингову діяльність центрального контрагента.

До функцій Розрахункового центру належать, зокрема:

здійснення / забезпечення грошових розрахунків за укладеними деривативними контрактами та правочинами щодо інструментів грошового ринку, активів, допущених до торгів на організованому товарному ринку, за умови проведення розрахунків за принципом “поставка проти оплати” та за правочинами щодо цінних паперів за умови проведення розрахунків за принципом “поставка цінних паперів проти оплати”;

реалізація прав (у тому числі отримання доходів) за активами, які внесені на відповідні рахунки Розрахункового центру для здійснення / забезпечення розрахунків за деривативними контрактами та правочинами щодо фінансових інструментів, інших активів; пред'явлення вимог за гарантіями банків;

вчинення правочинів щодо деривативних контрактів, фінансових інструментів, інших активів з метою забезпечення виконання зобов'язань.

Національний банк є засновником Корпоративного недержавного пенсійного фонду Національного банку (далі – КНПФ).

Національний банк здійснює адміністрування, управління активами та зберігання активів КНПФ.

Національний банк проаналізував наявність контролю, необхідного для консолідації відповідно до Міжнародного стандарту фінансової звітності (далі – МСФЗ) 10 “Консолідована фінансова звітність” стосовно КНПФ. Національний банк є засновником, проте не зазнає ризиків та не має права щодо змінних результатів його діяльності. Відповідно до МСФЗ 10 “Консолідована фінансова звітність” Національний банк не має контролю за КНПФ та відповідно КНПФ не було консолідовано під час складання цієї консолідованої фінансової звітності.

Інвестиції Національного банку в асоційовану компанію станом на 31 грудня 2024 та 2023 років були представлені інвестиціями в статутний капітал ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА “НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕПОЗИТАРІЙ УКРАЇНИ” (далі – Національний депозитарій).

Національний банк, Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку та інші учасники фондового ринку є акціонерами Національного депозитарію. Згідно зі статуту Національний депозитарій провадить діяльність із депозитарного обліку та обслуговування обліку цінних паперів і корпоративних операцій емітента на рахунках у цінних паперах клієнтів.

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років Національний банк володів 2 580 простими іменними акціями Національного депозитарію номінальною вартістю 10 000 гривень кожна, загальною номінальною вартістю 25,8 мільйона гривень. Частка участі Національного банку в статутному капіталі Національного депозитарію на 31 грудня 2024 року становить 25% (на 31 грудня 2023 року – 25%).

Затвердження консолідованої фінансової звітності належить до повноважень Ради Національного банку.

Юридична адреса та адреса місцезнаходження центрального офісу Національного банку: вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна.

2. Основи облікової політики та складання звітності

Цей розділ містить суттєву інформацію про облікову політику Національного банку, що стосується фінансової звітності в цілому. Якщо облікова політика може бути застосована до конкретної примітки цієї фінансової звітності, то суттєва інформація про облікову політику і відповідні розкриття надаються у відповідній примітці.

Консолідована фінансова звітність Національного банку складена відповідно до МСФЗ, затверджених Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, та вимог Законів України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та “Про Національний банк України” щодо складання фінансової звітності.

Ця консолідована фінансова звітність підготовлена на основі припущення, що Національний банк є організацією, здатною продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Управлінський персонал Національного банку провів оцінку подій та обставин, які описано в примітці 3, та дійшов висновку, що внаслідок особливого статусу та функцій Національного банку як центрального банку країни, а також організації роботи, яка забезпечує безперервність діяльності навіть під час дії воєнного стану, немає суттєвої невизначеності щодо подальшого виконання Національним банком його функцій, визначених Законом України “Про Національний банк України”, а отже, припущення щодо продовження діяльності на безперервній основі є належним.

Ця консолідована фінансова звітність подана в національній валюті України – гривні, що є функціональною валютою та валютою подання консолідованої фінансової звітності. Консолідована фінансова звітність Національного банку складається в мільйонах гривень.

Основа консолідації

Консолідована фінансова звітність складається з фінансової звітності Національного банку та його дочірньої компанії станом на 31 грудня 2024 року.

Дочірньою компанією, яку контролює Національний банк, є Розрахунковий центр.

У разі вибуття дочірньої компанії шляхом передавання контролю державі в особі Кабінету Міністрів України чи інших державних органів та установ результат такої операції відображається в капіталі.

Національний банк і його дочірня компанія застосовують єдину облікову політику для складання консолідованої фінансової звітності. Фінансову звітність дочірньої компанії складено за той самий звітний період, що і консолідовану фінансову звітність Національного банку.

Інвестиції в асоційовану компанію

Національний депозитарій – асоційована компанія, на діяльність якої Національний банк має суттєвий вплив.

Інвестиції в асоційовану компанію відображаються за методом участі в капіталі з урахуванням визнаного зменшення корисності та включаються до статті “Інші активи”. Частка Національного банку в прибутках або збитках асоційованої компанії з часу здійснення інвестицій визнається в складі інших доходів або витрат, сума визнаного зменшення корисності асоційованої компанії – в складі збитків від зменшення корисності за іншими активами консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Інформацію про введення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності наведено в примітці 39.

Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку

Національний банк використовує оцінки, припущення і професійні судження, які впливають на суми активів і зобов'язань, що відображені в консолідованій фінансовій звітності. Оцінки та судження регулярно переглядаються й ґрунтуються на досвіді управлінського персоналу Національного банку та інших факторах, включаючи майбутні події, очікування яких за наявних умов є обґрунтованими. Основні оцінки та судження наведені в примітках 5, 30, 32, 36.

3. Вплив економічної ситуації на фінансовий стан і результати діяльності Національного банку

У 2024 році реальний ВВП зріс на 2,9% (<http://ukrstat.gov.ua>). Темпи економічного зростання сповільнилися порівняно з 2023 роком, коли реальний ВВП зріс на 5,5% (<http://ukrstat.gov.ua>). Це пояснюється гіршими врожайми та дещо слабшим, ніж очікувалося, зовнішнім попитом, а також реалізацією ризиків збільшення інтенсивності бойових дій, посиленням повітряних атак російської федерації та пов'язаним із цим дефіцитом електроенергії. Водночас економічне зростання підтримували стабільне функціонування морського коридору та м'яка фіскальна політика, що сприяла стійкості як споживчого, так й інвестиційного попиту.

Ситуація на ринку праці залишалася складною. Збереження високих безпекових ризиків стримувало повернення мігрантів та зумовлювало подальший значний дефіцит робочої сили. За даними ООН, упродовж 2024 року кількість мігрантів і надалі зростала та станом на грудень 2024 року сягнула 6,8 мільйона осіб (2023 рік – 6,4 мільйона осіб). Водночас попит на робочу силу збільшувався завдяки відновленню економічної активності. У результаті, за оцінками Національного банку, рівень безробіття скоротився. Обмежена пропозиція робочої сили стримує діяльність підприємств, уповільнюючи економічне відновлення. Водночас складна ситуація на ринку праці підживлює зростання заробітних плат. Поліпшення зайнятості, підвищення заробітних плат сприяли подальшому збільшенню реальних доходів населення, а відповідно й стійкому зростанню споживання.

Дефіцит зведеного бюджету за підсумками 2024 року становив близько 1 826 мільярдів гривень без урахування грантів у доходах бюджету (у 2023 році – понад 1 765 мільярдів гривень без урахування грантів у доходах бюджету). Високі видатки в 2024 році були забезпечені міжнародною допомогою, активним залученням ресурсів з внутрішнього боргового ринку та заходами з мобілізації бюджетних доходів, у тому числі за рахунок низки змін податкового законодавства. Видатки спрямовувалися передусім на військові потреби, а також на соціальні, інвестиційні та гуманітарні цілі.

У 2024 році Україна отримала близько 42 мільярдів доларів США міжнародної допомоги завдяки виконанню взятих зобов'язань відповідно до програм співпраці з партнерами та прогресу в реалізації програми Extraordinary Revenue Acceleration Loans (ERA). Найбільші обсяги міжнародної допомоги від початку війни отримані саме в грудні 2024 року, що, зокрема, дало змогу створити буфер ліквідності для проведення бюджетних видатків на початку 2025 року. Водночас внутрішні залучення залишалися важливим джерелом фінансування дефіциту бюджету. Внутрішній борговий ринок був досить жвавим завдяки конкурентній дохідності облігацій внутрішньої державної позики (далі – ОВДП) та

додатковим заходам Національного банку зі збільшення гнучкості банків в управлінні власною ліквідністю і стимулювання попиту на бенчмарк-ОВДП. У результаті роловер ОВДП у 2024 році становив 167%. Висока ємність внутрішнього ринку державних паперів посилила спроможність Уряду України (далі – Уряд) фінансувати додаткову потребу оборонно-безпекової сфери беземісійно. Державний та гарантований державою борг становить 91% ВВП станом на кінець грудня 2024 року.

За 2024 рік дефіцит поточного рахунку розширився до 13,7 мільярда доларів США (2023 рік – 9,6 мільярда доларів США) насамперед через менші обсяги надходжень з оплати праці. Це разом із вищими виплатами дивідендів призвело до відчутного скорочення профіциту рахунку первинних доходів (з 5,1 мільярда доларів США у 2023 році до 0,3 мільярда доларів США у 2024 році). Водночас дефіцит торгівлі товарами майже не змінився і залишався високим: 30,4 мільярда доларів США порівняно з 29,1 мільярда доларів США у 2023 році. Так, функціонування морського коридору сприяло нарощуванню поставок продукції гірничо-металургійного та агропромислового комплексів, що забезпечило зростання експорту товарів на 12,1% порівняно з 2023 роком. Імпорт товарів зріс на 8,6% порівняно з 2023 роком в умовах високого внутрішнього попиту. Складна ситуація в енергосистемі зумовлювала потребу в більшому імпорті як енергетичного обладнання, так й електроенергії. Тривало нарощування обсягів державних закупівель для потреб оборонного сектору. Крім того, в умовах підвищення доходів населення зростав імпорт товарів споживчого призначення. Натомість дефіцит торгівлі послугами значно звузився (до 5,5 мільярда доларів США порівняно з 8,7 мільярда доларів США у 2023 році) за рахунок суттєвого скорочення імпорту послуг з подорожей на тлі зниження витрат українців за кордоном та поступової зміни ними резидентності.

Приплив капіталу за фінансовим рахунком у 2024 році зменшився до 8,6 мільярда доларів США з 18,9 мільярда доларів США у 2023 році. Так, скоротився приплив капіталу за державним сектором унаслідок менших обсягів позик від міжнародних фінансових партнерів. Також збільшився відплив капіталу приватного сектору (до 10,1 мільярда доларів США у 2024 році порівняно з 7,1 мільярда доларів США у 2023 році) за рахунок вищого попиту населення на готівкову валюту та зменшення заборгованості резидентів за торговими кредитами. У результаті сальдо платіжного балансу було майже нульовим (від'ємне значення у розмірі 3 мільйона доларів США). Водночас завдяки отриманню чотирьох траншів від МВФ валові резерви у 2024 році зросли до чергового рекордного значення – 43,8 мільярда доларів США станом на кінець року (2023 рік – 40,5 мільярда доларів США).

Після тривалого періоду зниження протягом 2023 року та I кварталу 2024 року в травні 2024 року траєкторія інфляції розвернулася: з червня 2024 року інфляція зростала та сягнула 12% у грудні 2024 року порівняно з груднем 2023 року. Перехід інфляції до двозначового рівня негативно позначився на інфляційних очікуваннях населення та бізнесу. Однак очікування фінансових аналітиків та банків залишалися відносно стійкими. Високі темпи зростання споживчих цін значною мірою визначалися тимчасовими чинниками, передусім пов'язаними з ефектами гірших урожаїв 2024 року, що позначилося на цінах як на сирі, так й оброблені продукти харчування. Водночас посилювався й фундаментальний ціновий тиск. Про це свідчить подальше пришвидшення базової інфляції (до 10,7% у грудні 2024 року порівняно з відповідним місяцем минулого року), зокрема через зростання цін на послуги. Така цінова динаміка зумовлювалася збільшенням витрат бізнесу на сировину, матеріали й електроенергію, підвищенням зарплат на тлі збереження дефіциту кадрів. Помірно пришвидшилося й подорожчання пального, зокрема унаслідок підвищення акцизів у вересні 2024 року. Натомість вагомим чинником стримування як загальної інфляції, так і її адміністративної складової і надалі залишалася фіксація тарифів на газ, гарячу воду та опалення.

З огляду на помірні показники інфляції, контрольовану ситуацію на валютному ринку та достатньо збалансовані ризики для прогнозу інфляції протягом першого півріччя 2024 року Національний банк тричі знижував облікову ставку – загалом на 2 в. п. до 13%. Також Національний банк звузив на 1 в. п. різницю між обліковою ставкою і ставками за своїми операціями – лімітованими депозитними сертифікатами строком до 100 днів та кредитами рефінансування. Водночас Національний банк здійснював подальшу модифікацію параметрів операцій з тримісячними депозитними сертифікатами з метою посилення стимулів для банків нарощувати портфелі строкових гривневих депозитів населення. Такі кроки дали змогу балансувати між цілями з досягнення і підтримання цінової стабільності та сприяння стійкому економічному розвитку. У липні Національний банк призупинив цикл пом'якшення процентної політики, а в грудні підвищив ставку до 13,5%. Це рішення спрямовувалося на забезпечення належного захисту гривневих заощаджень від інфляції та підтримання інтересу населення до гривневих активів, що послабить тиск на курс гривні, міжнародні резерви та ціни, а також поліпшить очікування.

У жовтні 2024 року Національний банк підвищив нормативи обов'язкового резервування й одночасно збільшив частку обов'язкових резервів, яку банки мають змогу покривати за рахунок бенчмарк-ОВДП. Також було модифіковано параметри інших інструментів та операцій монетарної політики: знижено ставки за тримісячними депозитними сертифікатами до 15,5%, за кредитами рефінансування – до 16%, а максимальний строк надання останніх обмежено 14 днями.

Протягом 2024 року банківська система продовжувала функціонувати в умовах суттєвого профіциту ліквідності. Середньоденні залишки коштів на коррахунках і в депозитних сертифікатах зросли до 754 мільярдів гривень, тоді як у 2023 році вони становили 635 мільярдів гривень. Водночас середньоквартальні показники поволі знижувалися з 781 мільярда гривень у I кварталі 2024 року до 706 мільярдів гривень у IV кварталі 2024 року.

Високий рівень міжнародних резервів та значні обсяги зовнішньої підтримки дали змогу Національному банку забезпечувати стійкість валютного ринку, що є важливим елементом збереження керованості очікувань економічних агентів та повернення інфляції до цілі. Національний банк збільшив свою присутність на валютному ринку – чистий продаж іноземної валюти зріс до 34,8 мільярда доларів США у 2024 році (порівняно з 28,6 мільярда доларів США у 2023 році). Завдяки надходженню міжнародної фінансової допомоги, попри значні обсяги валютних інтервенцій, міжнародні резерви кілька разів протягом 2024 року оновлювали історичні максимуми.

Структурний дефіцит валюти у приватному секторі залишався значним. Чистий попит на іноземну валюту впродовж 2024 року визначався впливом як сезонних чинників, так і об'єктивних наслідків повномасштабної війни. Так, подальше посилення впливу сезонності попиту та пропозиції на функціонування валютного ринку, а також відповідної реакції обмінного курсу на їх зміну свідчать про посилення його ролі як поглиначка шоків та про адаптацію учасників ринку до режиму керованої гнучкості курсу. Завдяки цьому та активній участі Національного банку обмінний курс гривні до долара США у 2024 році послаблювався помірно, реагуючи на зміни ринкової кон'юнктури.

Крім того, вдалося суттєво посилити зв'язок між готівковим та безготівковим ринками. Попри ситуативні сплески попиту, різниця між готівковим та офіційним курсами упродовж 2024 року перебувала на прийнятному рівні та наприкінці року становила 1,0%.

Актуальним завданням Національного банку залишався і поміркований підхід до використання резервів. З огляду на це Національний банк продовжував зважені поетапні заходи валютної лібералізації для поліпшення бізнес-клімату та підтримання обороноздатності, однак поряд з ними застосовував і додаткові кроки для протидії непродуктивному відпливу капіталу з країни.

На тлі очікувань переговорів Уряду з приватними кредиторами щодо реструктуризації боргу міжнародна рейтингова агенція "Standard & Poor's" знизилася 08 березня 2024 року довгостроковий суверенний рейтинг України в іноземній валюті з "CCC" до "CC" з негативним прогнозом. У III кварталі 2024 року суверенні рейтинги України перебували під впливом реструктуризації боргу України. Так, міжнародна рейтингова агенція "Fitch"

24 липня 2024 року знизила довгостроковий рейтинг дефолту емітента України в іноземній валюті з “CC” до “C”, а 13 серпня 2024 року – з “C” до “RD” (обмежений дефолт). Надалі рейтинг на рівні “RD” було підтверджено “Fitch” 05 вересня та 06 грудня 2024 року. Водночас короткостроковий рейтинг дефолту емітента України в іноземній валюті підтверджувався “Fitch” на рівні “C” 24 липня, 13 серпня та 05 вересня 2024 року. Агенція “S&P” також знизила 02 серпня 2024 року свої довго- та короткострокові суверенні кредитні рейтинги для України

в іноземній валюті з “CC/C” до “SD/SD” через пропущену виплату купона на тлі реструктуризації боргу.

Надалі широкомасштабна військова агресія російської федерації та реалізація пов'язаних із цим ризиків може мати вплив на результати діяльності та фінансовий стан Національного банку, який на сьогодні не може бути визначено. Управлінський персонал Національного банку ретельно стежить за поточним станом та розвитком подій і вживає необхідних заходів для послаблення впливу негативних чинників.

Розділ II.I. Фінансові інструменти

4. Облікова політика. Подання фінансових інструментів за категоріями оцінки

Цей розділ містить суттєву інформацію про облікову політику Національного банку

Операції з фінансовими інструментами

Національний банк класифікує всі фінансові активи в категорії за справедливою вартістю через прибуток або збиток та амортизованою собівартістю відповідно до визначених моделей управління фінансовими активами та характеристик грошових потоків. Національний банк не класифікує жодних активів у категорію за справедливою вартістю через прибуток або збиток з метою усунення або значного зменшення невідповідності в обліку. Національний банк не класифікує жодних активів у категорію за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

Фінансові активи Національного банку класифікуються таким чином:

Кошти та депозити в іноземній валюті за амортизованою собівартістю

Кошти та депозити в іноземній валюті розміщуються Національним банком у банках-контрагентах у межах моделі управління фінансовими активами, якою передбачено отримання грошових потоків, визначених умовами договору. Ці кошти не пов'язані з похідними інструментами, не котируються на ринку і підлягають поверненню на вимогу, на фіксовану дату або дату, що може бути визначена.

Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю

До цієї категорії належать ОВДП із фіксованою ставкою купона, а також ОВДП, сума купона за якими розраховується як індекс інфляції за останні 12 місяців плюс визначена маржа (далі – інфляційні державні облігації), та ОВДП з плаваючою процентною ставкою, яка обраховується на основі середнього значення облікової ставки Національного банку за річний період, який закінчується першого числа місяця, що передує місяцю здійснення чергових купонних виплат, та починається першого числа цього ж місяця попереднього року (далі разом – ОВДП з плаваючою процентною ставкою).

Боргові цінні папери за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках

До цієї категорії належать цінні папери нерезидентів. Національний банк управляє групою таких фінансових інструментів відповідно до задокументованої моделі діяльності, що використовується для управління фінансовими активами Національного банку і належить до інших типів моделей управління фінансовими активами, ніж модель управління фінансовими активами, якою передбачається отримання грошових потоків згідно з умовами договору (випуску), та модель управління фінансовими активами, якою передбачається як

отримання грошових потоків згідно з умовами договору (випуску), так і продаж таких активів.

Також до цієї категорії належать цінні папери, які не відповідають критеріям оцінки за амортизованою собівартістю або за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в інших сукупних доходах у зв'язку з отриманими результатами аналізу характеристик грошових потоків за фінансовими активами, що не передбачають погашення тільки основної суми та процентів.

Справедлива вартість таких цінних паперів визначається за ринковими котируваннями на головному або найсприятливішому ринку, а якщо немає котирувань – на основі моделей оцінки (примітка 21).

Кредити банкам та іншим позичальникам за амортизованою собівартістю

Кредити, надані банкам та іншим позичальникам, визнаються, якщо Національний банк надає кошти контрагентам – банкам та іншим позичальникам у межах моделі управління фінансовими активами, якою передбачено отримання грошових потоків, передбачених умовами договору і які є виключно платежами щодо погашення основної суми боргу та процентів.

Внутрішній державний борг за амортизованою собівартістю

Внутрішній державний борг – заборгованість за кредитами, наданими Урядом до 2035 року. Внутрішній державний борг є незабезпеченим.

Грошові кошти та їх еквіваленти

З метою звітування про рух грошових коштів до грошових коштів та їх еквівалентів уключаються готівкова іноземна валюта, авуари в СПЗ, кошти на вимогу, депозити в іноземній валюті з терміном погашення до трьох місяців з дати виникнення, використання яких не є обмеженням і може бути здійснене на першу вимогу та які мають незначний ризик коливання вартості.

Фінансові зобов'язання Національного банку класифікуються таким чином:

- банкноти та монети в обігу. Сума банкнот і монет в обігу – номінальна вартість банкнот і монет (розмінних, обігових, пам'ятних, інвестиційних), що є засобами платежу і випущені в обіг Національним банком після введення гривні у вересні 1996 року. Готівкові кошти в національній валюті, що зберігаються у сховищах і касах Національного банку, у тому числі передані Національним банком уповноваженим банкам на зберігання, не включаються до суми банкнот та монет в обігу;

- кошти банків. Ці зобов'язання не є похідними інструментами;
- кошти державних та інших установ є непохідними зобов'язаннями перед державними установами та іншими клієнтами;
- депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком;
- кредити отримані.

Усі фінансові зобов'язання Національного банку (крім похідних фінансових інструментів та зобов'язань за виплатами працівникам) оцінюються за амортизованою собівартістю.

Похідні фінансові інструменти

До похідних фінансових інструментів належать похідні цінні папери, операції своп процентної ставки, валютний своп, форвардні та ф'ючерсні операції. Похідні фінансові інструменти обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках. Усі похідні фінансові інструменти відображаються як активи, якщо їх справедлива вартість позитивна, і як зобов'язання, якщо їх справедлива вартість від'ємна.

Визнання та оцінка фінансових інструментів

Первісне визнання фінансових інструментів здійснюється таким чином:

- операції з фінансовими інструментами відображаються в консолідованому звіті про фінансовий стан на дату розрахунку, тобто на дату набуття (передавання) права власності на них, крім похідних фінансових інструментів;
- боргові цінні папери, інструменти капіталу та інші фінансові інструменти за справедливою вартістю з

відображенням переоцінки в прибутках чи збитках первісно визнаються за справедливою вартістю на дату розрахунку;

- кошти та депозити в іноземній валюті, боргові цінні папери за амортизованою собівартістю, кредити банкам та іншим позичальникам і всі фінансові зобов'язання (крім похідних фінансових інструментів) первісно визнаються за справедливою вартістю на дату операції з урахуванням витрат на операцію;
- банкноти та монети в обігу визнаються зобов'язаннями за номінальною вартістю з часу видачі їх банкам і клієнтам Національного банку.

Подальший облік фінансових інструментів Національного банку здійснюється таким чином:

- боргові цінні папери, інструменти капіталу та інші фінансові інструменти за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках та похідні фінансові інструменти переоцінюються в разі кожної зміни їх справедливої вартості, але не рідше ніж станом на звітну дату. Результат від зміни справедливої вартості включається до складу фінансових результатів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому він виник;
- кошти та депозити в іноземній валюті, боргові цінні папери за амортизованою собівартістю, кредити банкам та іншим позичальникам, а також внутрішній державний борг та всі фінансові зобов'язання, крім похідних фінансових інструментів, обліковуються за амортизованою собівартістю із застосуванням методу ефективної ставки відсотка;
- банкноти та монети в обігу обліковуються за номінальною вартістю і надалі не переоцінюються.

Станом на 31 грудня 2024 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	Активи за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	477 133	477 133
Цінні папери нерезидентів	1 235 919	–	1 235 919
Авуари в СПЗ	–	46 520	46 520
Цінні папери України	1 370	713 417	714 787
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	5 014	5 014
Внутрішній державний борг	–	1 248	1 248
Внески в рахунок квоти МВФ	–	110 296	110 296
Інші фінансові активи	5	116	121
Усього фінансових активів	1 237 294	1 353 744	2 591 038

Станом на 31 грудня 2023 року фінансові активи розподілялися за категоріями оцінки таким чином:

	Активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках	Активи за амортизованою собівартістю	Усього
(у мільйонах гривень)			
Фінансові активи			
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	367 508	367 508
Цінні папери нерезидентів	1 073 099	–	1 073 099
Авуари в СПЗ	–	35 570	35 570
Цінні папери України	729	727 089	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	5 691	5 691
Внутрішній державний борг	–	1 347	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	–	102 521	102 521
Інші фінансові активи	5	155	160
Усього фінансових активів	1 073 833	1 239 881	2 313 714

Політика зменшення корисності фінансових активів та принципи формування резервів під очікувані кредитні збитки

Під час визначення зменшення корисності та здійснення оцінки очікуваних кредитних збитків для фінансових активів (крім інвестицій до статутних капіталів асоційованих і дочірніх компаній) Національний банк керується вимогами МСФЗ 9 “Фінансові інструменти”. Оцінка та визнання зменшення корисності за інвестиціями до статутних капіталів асоційованих і дочірніх компаній здійснюються згідно з вимогами Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (далі – МСБО) 36 “Зменшення корисності активів” та МСБО 28 “Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства”.

Кредитні збитки Національний банк визначає як різницю між усіма грошовими потоками, які має сплатити контрагент / емітент/ позичальник відповідно до умов договору, та всіма грошовими потоками, які Національний банк очікує отримати, що дисконтуються за ефективною ставкою відсотка. Грошові потоки, які враховуються, уключають грошові потоки від продажу заставного майна або інших джерел підвищення кредитної якості фінансового інструменту, що є невід’ємною частиною умов договору. Застосовується професійне судження / припущення щодо можливості достовірної оцінки очікуваного строку дії фінансового інструменту.

Національний банк визнає резерви під очікувані кредитні збитки за фінансовими активами (наданими депозитами, кредитами за амортизованою собівартістю, борговими цінними паперами за амортизованою собівартістю, дебіторською заборгованістю та договірними активами), за зобов’язаннями кредитного характеру та резерви під зменшення корисності (знецінення) за інвестиціями до статутних капіталів асоційованих і дочірніх компаній.

Формування і розформування резервів під очікувані кредитні збитки здійснюються відповідно до рішення Правління Національного банку не рідше ніж один раз на місяць (за дебіторською заборгованістю та договірними активами – не рідше ніж один раз на квартал, резерви під зменшення корисності за інвестиціями до статутних

капіталів асоційованих і дочірніх компаній – не рідше ніж один раз на рік) станом на кінець останнього дня місяця (кварталу / року).

Резерв під очікувані кредитні збитки формується шляхом віднесення відповідної суми змін у резерві на витрати (у складі статей “Прибуток / (збиток) від відновлення / (зменшення) корисності за процентними фінансовими активами” та “(Прибуток / (збиток) від відновлення / (зменшення) корисності за іншими активами”).

Залежно від стадії зменшення корисності для фінансових активів формуються резерви під очікувані кредитні збитки в сумі очікуваних кредитних збитків:

- за період 12 місяців – для фінансових активів, що перебувають на першій стадії зменшення корисності;
- за весь строк дії фінансового інструменту – для фінансових активів, що перебувають на другій або третій стадії зменшення корисності.

Очікувані кредитні збитки за весь строк дії фінансового інструменту відображають очікувані недоотримані суми грошових коштів за весь строк дії, що можуть виникнути в разі настання події дефолту протягом усього строку дії після звітної дати, зважені на ймовірність певного діапазону можливих сценаріїв настання події дефолту (або погашення фінансового активу), оцінену на підставі кумулятивної ймовірності дефолту позичальника за весь строк дії фінансового інструменту, що залишився станом на звітну дату.

З метою визначення стадії зменшення корисності на кожну звітну дату для фінансових активів у розрізі окремих інструментів здійснюється індивідуальна оцінка кредитного ризику для встановлення:

- значного збільшення кредитного ризику з дати первісного визнання;
- об’єктивних свідчень зменшення корисності (знецінення).

Оцінювання значного збільшення кредитного ризику проводиться на основі кількісних та якісних чинників, беручи до уваги, зокрема, категорії внутрішнього кредитного рейтингу позичальників, що враховує зміну ступеня кредитного ризику станом на звітну дату.

Для коштів на вимогу та строкових депозитів в іноземній валюті, цінних паперів, що оцінюються за амортизованою собівартістю, ознаками значного зростання кредитного ризику є, зокрема, прострочення хоча б одного платежу понад 30 календарних днів, відкликання всіх зовнішніх кредитних рейтингів для контрагента / емітента, зниження категорії довгострокових кредитних рейтингів для контрагента / емітента з дати первісного визнання більше ніж на три рейтингових пункти.

Для зобов'язань держави, номінованих у валюті цієї держави, та зобов'язань іноземного центрального банку, номінованих у валюті країни походження цього центрального банку, ознакою значного збільшення кредитного ризику з дати первісного визнання є прострочення хоча б одного платежу понад 30 календарних днів станом на звітну дату.

Для кредитів банкам та іншим позичальникам ознаками значного збільшення кредитного ризику з дати первісного визнання є, зокрема, прострочення платежів за договором від двох до семи календарних днів, фактичне зниження внутрішнього кредитного рейтингу позичальника з дати первісного визнання відповідно до матриці міграції рейтингів, фактичне зниження зовнішнього кредитного рейтингу позичальника за зобов'язаннями в національній валюті на чотири рівні, порушення позичальником визначених регуляторних вимог, віднесення позичальника до категорії проблемних.

Об'єктивним свідченням зменшення корисності (знецінення) фінансових активів є інформація стосовно таких збиткових подій:

- значні фінансові труднощі, що виникли в боржника або емітента;
- порушення боржником умов договору або порушення емітентом цінних паперів умов їх випуску;
- ймовірність банкрутства чи іншої фінансової реорганізації боржника або емітента;
- надання кредитором поступок у зв'язку з економічними або юридичними причинами, що пов'язані з фінансовими труднощами боржника або емітента, таких умов, які не були б надані за інших обставин (зміна процентної ставки, пролонгація тощо);
- наявність інформації про значне скорочення розрахункових майбутніх грошових потоків за групою фінансових активів з часу їх первісного визнання тощо.

Визнання об'єктивних свідчень зменшення корисності здійснюється на рівні фінансового інструменту. Підходом на рівні фінансового інструменту передбачається, що за

наявності принаймні однієї ознаки об'єктивного свідчення зменшення корисності на рівні фінансового інструменту цей фінансовий інструмент та всі фінансові інструменти цього позичальника визнаються як такі, за якими є об'єктивні свідчення зменшення корисності. Подія дефолту є однією з ознак об'єктивного свідчення зменшення корисності.

Для всіх груп активів Національний банк визначає дефолт як неспроможність або небажання контрагента / емітента / позичальника виконати свої фінансові зобов'язання перед Національним банком, що призводить до прямих фінансових втрат від реалізації кредитного ризику.

Подія дефолту за фінансовими активами Національним банком визнається також за тими фінансовими активами, за якими на звітну дату є хоча б один прострочений платіж понад 90 календарних днів.

Якщо немає власних історичних даних або недостатньо історичних даних про збитки, то допускається використання історичних даних інших установ щодо порівняних груп активів. Також допускається використання професійного судження працівників Національного банку.

Власний досвід про збитки коригується на підставі поточної інформації та прогнозу майбутньої економічної ситуації з метою відображення впливу поточних та прогнозних економічних умов, що не діяли в період, до якого належать наявні історичні дані про збитки, і виключення впливу умов зазначеного історичного періоду, яких немає станом на звітну дату.

Інформація про фактичні та прогнозні значення майбутніх економічних умов (макроекономічні показники) використовується для визначення ймовірності дефолту з урахуванням впливу майбутніх економічних умов та під час вибору дисконтів, що застосовуються до вартості застави залежно від стадії економічного циклу.

Таким чином, застосовувані методи дають змогу використовувати історичні дані про збитки за групою активів зі схожими характеристиками кредитного ризику та актуальні дані, що відображають поточні умови та прогнози майбутньої економічної ситуації.

Національний банк здійснює оцінку збитку від зменшення корисності на індивідуальній та груповій основі.

Оцінка на індивідуальній основі проводиться для фінансових активів, за якими виявлені об'єктивні свідчення зменшення корисності, та активів, що є державними зобов'язаннями, зобов'язаннями, гарантованими державою, або зобов'язаннями державних підприємств та організацій (у тому числі державних банків та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб).

Оцінка на груповій основі проводиться за фінансовими інструментами, що мають спільні характеристики кредитного ризику (наприклад, депозити в іноземних банках групуються за кредитними рейтингами, установленними міжнародними рейтинговими компаніями "Fitch Ratings", "Moody's" та "Standard & Poor's", а кредити, надані банкам України для підтримання їх ліквідності, – за рейтингами, що визначені згідно з внутрішньою методологією Національного банку).

Для розрахунку очікуваних кредитних збитків Національний банк використовує такі три підходи:

1) оцінка на груповій основі (параметри кредитного ризику), згідно з якою очікуваним кредитним збитком є добуток експозиції під ризиком дефолту, ймовірності дефолту і рівня втрат у разі дефолту з урахуванням прогнозних сценаріїв, зважених на ймовірність;

2) оцінка на груповій основі (сценарії погашення) з урахуванням безумовної ймовірності їх настання, згідно з якою очікуваним кредитним збитком є теперішня вартість різниці між передбаченими договірними грошовими потоками, належними до сплати на користь Національного банку, за кредитними договорами, дискontованими за ефективною ставкою відсотка, та всіма грошовими потоками, які Національний банк очікує одержати за ймовірними сценаріями погашення кредиту, дискontованими за ефективною ставкою відсотка;

3) оцінка на індивідуальній основі (кастомізований сценарій погашення), згідно з якою очікуваним кредитним збитком є теперішня вартість різниці між передбаченими договірними грошовими потоками, належними до сплати на користь Національного банку за кредитним договором, дискontованими за ефективною ставкою відсотка, та всіма грошовими потоками, які Національний банк очікує одержати за кастомізованим сценарієм погашення кредиту, дискontованими за ефективною ставкою відсотка.

Оцінка кредитних збитків за несуттєвою фінансовою дебіторською заборгованістю та договірними активами здійснюється за спрощеним методом.

У разі зменшення суми очікуваних кредитних збитків у зв'язку з подіями, що свідчать про зменшення кредитного ризику фінансового інструменту, відбувається відновлення корисності такого фінансового інструменту. Сума зменшення очікуваних кредитних збитків відображається в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

За банкнотами і монетами в запасах готівки, оборотних касах та банкоматах, наявність яких непідтверджена та за якими втрачено контроль, визнається забезпечення під втрати за готівковими коштами. Формування такого забезпечення відображається в складі фінансових

результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Списання фінансових активів

Фінансові активи, повне або часткове погашення яких неможливе, списуються за рахунок сформованого резерву під очікувані кредитні збитки після завершення всіх необхідних процедур щодо відшкодування активу, коли немає обґрунтованих очікувань щодо повернення договірних грошових потоків.

Зміна класифікації

Цінні папери, як виняток, можуть бути перекласифіковані між категоріями (за амортизованою собівартістю, за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках, за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в інших сукупних доходах) у разі зміни моделі управління фінансовими активами. Вимоги щодо класифікації та оцінки, що належать до нової категорії, застосовуються перспективно з першого дня звітного року, наступного за роком, у якому визнано зміни в моделі управління активами, що привели до перекласифікації.

Зміна умов (модифікація) фінансових активів

Якщо відбувається суттєва зміна умов за фінансовим активом, то Національний банк припиняє визнавати такий актив та визнає новий фінансовий актив за справедливою вартістю з відображенням результату в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Якщо зміна умов є несуттєвою, то за такими активами коригується валова балансова вартість. Сума коригування визнається як доходи / витрати від зміни умов (модифікації) фінансових активів у складі консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Зміна умов (модифікація) фінансових активів є суттєвою за наявності хоча б одного з таких чинників:

- суттєвої зміни якісних параметрів фінансового активу, тобто обсягів та сукупності (профілю) ризиків та вигід (наприклад, зміна валюти погашення, заміна позичальника, переоформлення кількох траншів в один, розподіл одного траншу на кілька нових);
- суттєвої зміни (за економічним змістом) одного або кількох кількісних параметрів фінансового активу (наприклад, суми, строку користування, номінальної процентної ставки, графіка погашення основної суми боргу та/або процентів);
- суттєвої зміни суми майбутніх грошових потоків за фінансовим активом (тобто зміни поточної валової балансової вартості фінансового активу на дату зміни умов не менше ніж на 10 процентів).

Операції в іноземній валюті та монетарному золоті

Монетарні активи і монетарні зобов'язання в іноземній валюті та монетарному золоті первісно визнаються за

офіційним курсом гривні до іноземних валют / обліковою ціною банківських металів на дату, що настає раніше: або на дату розрахунку, або на дату нарахування монетарних активів і зобов'язань, і надалі переоцінюються під час кожної зміни офіційного курсу / облікової ціни.

У 2024 році та з 03 жовтня до 31 грудня 2023 року офіційний курс гривні до долара США установлювався на підставі інформації про всі угоди з купівлі / продажу доларів США на умовах "тод", "том" і "спот" з обсягом від 100 тисяч доларів США до 5 мільйонів доларів США включно, що укладені на час розрахунку офіційного курсу банками на валютному ринку України з іншими банками і з Національним банком та інформація про які надавалася Національному банку торговельно-інформаційними системами із застосуванням двоступеневої системи відсікання угод з екстремальними параметрами.

У 2023 році, з 01 січня до 02 жовтня 2023 року, офіційний курс гривні до долара США було зафіксовано на рівні 36,5686 гривні за 1 доллар США.

Офіційний курс гривні до інших іноземних валют у 2024 та 2023 роках установлювався на підставі інформації про офіційний курс гривні до долара США та про котирування BFIX (значення середньозважених курсових / цінових котирувань Bloomberg Generic Price іноземних валют на ринку спот до долара США / долара США до іноземних валют за даними TIC BLOOMBERG) – для валют, за якими в день розрахунку офіційного курсу гривні TIC BLOOMBERG оприлюднила котирування BFIX.

Облікова ціна банківських металів у 2024 та 2023 роках розраховувалася на підставі інформації про курс гривні до долара США та про цінові котирування BFIX долара США до банківських металів – для банківських металів, за якими в день розрахунку офіційного курсу гривні TIC BLOOMBERG оприлюднила цінові котирування BFIX долара США до банківських металів.

Офіційний курс гривні до долара США та інших валют у 2024 та 2023 роках установлювався кожного робочого дня.

Монетарне золото – запаси золота в зливках світового стандарту та монетах не нижче 995 проби, що належать Національному банку та входять до складу міжнародних резервів. Операції з монетарним золотом можуть здійснюватися тільки між органами грошово-кредитного регулювання різних країн або між цими органами та міжнародними фінансово-кредитними установами.

Золото, що належить Національному банку, але не є резервним активом, до монетарного не включається.

Монетарне золото обліковується за масою в тройських унціях і його вартістю в гривнях за обліковою ціною банківських металів. Облікова ціна банківських металів розраховується на підставі інформації про цінові котирування BFIX долара США до банківських металів, оприлюдненої TIC BLOOMBERG (або інформації про останню наявну ціну банківських металів, отриманої з офіційного Інтернет-представництва Лондонської асоціації учасників ринку дорогоцінних металів, або TIC) та офіційного курсу гривні до долара США.

Золото, розміщене в іноземних банках і на яке нараховуються проценти, включається до складу коштів та депозитів в іноземній валюті та банківських металах (нефінансові активи) і відображається в консолідованій фінансовій звітності за обліковою ціною банківських металів на дату складання консолідованого звіту про фінансовий стан.

Основні офіційні курси гривні до іноземних валют / облікова ціна банківських металів, за якими відображені монетарні статті консолідованого звіту про фінансовий стан, та монетарного золота були такими:

	31 грудня 2024 року (у гривнях)	31 грудня 2023 року (у гривнях)
1 доллар США	42,0390	37,9824
1 СПЗ	54,824516	50,95983
1 євро	43,9266	42,2079
1 фунт стерлінгів	52,9460	48,4883
1 тройська унція золота	110 222,47	78 861,34

Результати переоцінки монетарних активів і зобов'язань в іноземній валюті та монетарному золоті, а також золота, що розміщене в іноземних банках, у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют / облікової ціни банківських металів уключаються до складу фінансових результатів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли.

Підхід до розкриття інформації про зміни в балансовій вартості фінансових інструментів за звітний рік

У цій консолідованій фінансовій звітності застосовується підхід до розкриття інформації на чистій основі:

- за фінансовими активами, що оцінюються за амортизованою собівартістю, зміни валової балансової вартості та резервів під очікувані кредитні збитки відображаються лише за тими фінансовими

активами, за якими була непогашена заборгованість станом на початок та/або на кінець звітного періоду (примітка 10);

- зміни справедливої вартості відображаються лише за тими фінансовими активами за справедливою

вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках, що включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, за якими була непогашена заборгованість станом на початок та/або на кінець звітного періоду (примітка 21).

5. Основні оцінки та судження під час застосування принципів бухгалтерського обліку фінансових інструментів

Професійне судження / припущення – задокументоване обґрунтоване рішення працівників Національного банку, що базується на:

відповідності фактичних дій щодо визначення кожного з компонентів оцінки очікуваних кредитних збитків вимогам методики Національного банку з питань оцінки очікуваних кредитних збитків за фінансовими інструментами;

комплексному та об'єктивному аналізу всієї інформації, що впливає на визначення розміру компонентів і чинників (подій, ознак) оцінки кредитного ризику та очікуваних кредитних збитків;

власному досвіді Національного банку, що ґрунтується на надійних, безперервних, повних та цілісних статистичних даних, період накопичення яких становить щонайменше три останні роки поспіль;

забезпеченні повної, своєчасної та об'єктивної оцінки кредитного ризику й очікуваних кредитних збитків з дотриманням принципів, визначених методикою Національного банку з питань оцінки очікуваних кредитних збитків за фінансовими інструментами.

Оцінка очікуваних кредитних збитків для коштів на вимогу та строкових депозитів в іноземній валюті та монетарному золоті

Національний банк регулярно переглядає кошти на вимогу та строкові депозити в іноземній валюті та монетарному золоті, які обліковуються за амортизованою собівартістю, щодо можливого зменшення їх корисності.

Для визначення необхідності визнання витрат на формування резервів під очікувані кредитні збитки управлінський персонал Національного банку використовує зведену статистичну інформацію міжнародних рейтингових агентств "Fitch Ratings", "Moody's" і "Standard & Poor's" за період, який дає змогу врахувати вплив економічного циклу (не менше 10 років) для оцінки ймовірності дефолту (probability of default, PD) та рівня втрат у разі дефолту (loss given default, LGD).

Кошти на вимогу та строкові депозити в іноземній валюті вважаються такими, що мають низький рівень кредитного ризику, якщо категорія довгострокових кредитних рейтингів контрагента за відповідним фінансовим інструментом на звітну дату є не нижчою ніж "BBB-", тобто належить до "інвестиційного класу", що підтверджує

високу здатність контрагента виконувати всі свої контрактні зобов'язання найближчим часом (його високу поточну кредитоспроможність) навіть за умови, що несприятливі зміни економічного середовища та ділової активності в довгостроковій перспективі можуть, але не обов'язково, знизити кредитоспроможність такого контрагента.

Умовно позбавленими кредитного ризику вважаються кошти на вимогу та строкові депозити в іноземній валюті та монетарному золоті, що є прямими зобов'язаннями:

- Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ) та Банку міжнародних розрахунків, номінованими в будь-якій валюті;
- держави, номінованими у валюті цієї держави, крім зобов'язань в євро;
- іноземного центрального банку, номінованими у валюті країни походження цього центрального банку, крім зобов'язань в євро;
- Європейського центрального банку, уряду Федеративної Республіки Німеччина та центрального банку Федеративної Республіки Німеччина, номінованими в євро.

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років усі кошти на вимогу та строкові депозити в іноземній валюті та монетарному золоті мали низький рівень кредитного ризику або були умовно позбавленими кредитного ризику.

Оцінка очікуваних кредитних збитків для цінних паперів, які оцінюються за амортизованою собівартістю

Національний банк регулярно переглядає свій портфель цінних паперів, які обліковуються за амортизованою собівартістю, щодо можливого знецінення.

Для визначення необхідності визнання витрат на формування резервів під очікувані кредитні збитки управлінський персонал Національного банку застосовує професійні судження про наявність ознак, що свідчать про значне збільшення кредитного ризику (примітка 4) та зменшення майбутніх грошових потоків за портфелем цінних паперів. Такі ознаки можуть включати дані, що характеризують негативну зміну платоспроможності емітента.

Державні боргові цінні папери, номіновані в національній валюті держави-емітента цих цінних паперів, крім зобов'язань у євро, вважаються умовно позбавленими кредитного ризику. Для боргових цінних паперів, які вважаються умовно позбавленими кредитного ризику, ймовірність дефолту для періоду 12 місяців і для строку дії фінансового інструменту вважається несуттєвою, тобто такою, що наближається до нуля.

З метою оцінки очікуваних кредитних збитків за державними борговими цінними паперами України в портфелі Національного банку, номінованими в національній валюті, управлінський персонал Національного банку використовує всю наявну внутрішню і зовнішню інформацію, що є доречною для цього фінансового інструменту.

Національний банк має особливий статус, функції, характеристики та обставини діяльності та відрізняється від усіх інших фінансових організацій країни. Зокрема, Національний банк веде рахунки Державної казначейської служби України, виконує операції з обслуговування державного боргу, функції депозитарію державних цінних паперів України, функції банку-депозитарію у відносинах України з МВФ, представляє інтереси України в центральних банках інших держав, міжнародних банках та інших кредитних установах, регулярно збирає інформацію, аналізує її та прогнозує динаміку макроекономічних, грошово-кредитних, валютних і фінансових показників, у тому числі складає платіжний баланс, монопольно здійснює емісію національної валюти України. У межах членства України в міжнародних фінансових організаціях Національний банк разом із Міністерством фінансів України активно співпрацює з такими установами, як МВФ, Група Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Чорноморський банк торгівлі та розвитку, Європейський інвестиційний банк.

Ураховуючи особливу роль Національного банку як центрального банку як на рівні країни в цілому, так і стосовно Уряду, будучи стороною, яка надає банківські та депозитарні послуги власній державі, Національний банк отримує та має практичну можливість оцінювати більш релевантну та своєчасну інформацію про емітента цінних паперів у режимі реального часу.

Під час здійснення аналізу ризику настання дефолту емітента за зобов'язаннями Національний банк ураховує як дані міжнародних рейтингових агентств, так і інформацію, що є доступною Національному банку, ураховуючи його особливу роль. Зокрема, Національний банк ураховує відсутність інформації щодо прострочень та неплатежів, що були допущені державою як у звітному періоді, так і в історичні періоди, коли за даними рейтингових агентств Україна була оцінена як близька до оголошення дефолту, проте Уряд не допускав прострочень за виплатами за борговими цінними паперами в національній валюті, бере до уваги історичну інформацію та прогнози щодо формування й

обслуговування державного боргу України, ураховує відмінності в економічній та політичній ситуації країн, що формують статистику дефолтів, яка наведена в офіційних даних зовнішніх рейтингових агентств тощо.

За результатами аналізу інформації, що доступна Національному банку, у тому числі статистики та прогнозів щодо державного боргу та Державного бюджету України (далі – Державний бюджет), дослідження динаміки кредитних рейтингів України в національній валюті, установлених міжнародними рейтинговими компаніями, у порівнянні з макроекономічними показниками України протягом усього горизонту наявності облігацій у портфелі Національного банку, з огляду на бачення Національного банку щодо поточного та майбутнього стану економіки України, міжнародну підтримку та співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, а також можливості та плани Уряду щодо залучення коштів на внутрішньому ринку, ознак значного зростання кредитного ризику за державними цінними паперами України в портфелі Національного банку не виявлено.

Управлінський персонал Національного банку вважає, що емітент державних цінних паперів має потенціал виконувати свої договірні зобов'язання в національній валюті перед Національним банком у короткостроковій перспективі. Таким чином, станом на звітну дату, ризик настання дефолту за зобов'язаннями в національній валюті визначено як низький. Несприятливі зміни в економічних і політичних умовах можуть у довгостроковій перспективі, але не обов'язково, знизити здатність емітента виконувати свої зобов'язання. На підставі вищезазначеного управлінський персонал Національного банку дійшов висновку, що державні боргові цінні папери України в портфелі Національного банку, номіновані в національній валюті, є такими, що мають низький кредитний ризик.

Під час аналізу очікуваних кредитних збитків (суми теперішньої вартості недоотриманих сум грошових коштів) Національний банк побудував кілька сценаріїв вірогідності кредитних збитків, серед яких були сценарії, за якими збитки не виникають, і такі, за якими результат оцінки ймовірних збитків був відмінний від нуля. Станом на 31 грудня 2024 року сума очікуваних кредитних збитків за такими сценаріями становила від 5 456 мільйонів гривень до 45 255 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – від 16 617 мільйонів гривень до 30 780 мільйонів гривень). Було оцінено ймовірності реалізації цих сценаріїв. За результатами здійсненого сценарного аналізу, висновку про низький кредитний ризик та враховуючи, що ознак значного зростання кредитного ризику немає, управлінський персонал Національного банку вважає, що станом на 31 грудня 2024 року державні боргові цінні папери України в портфелі Національного банку, номіновані в національній валюті, є умовно позбавленими кредитного ризику. Відповідно управлінський персонал Національного банку визначив, що сума очікуваних Національним банком

кредитних збитків за державними борговими цінними паперами України в портфелі Національного банку, емітованими в національній валюті, є наближеною до нуля (примітка 9). Національний банк на щоквартальній основі будує / розробляє власний макроекономічний прогноз і публікує його в Інфляційному звіті, що дає змогу оперативно здійснювати перегляд стратегії управління ризиками. Національний банк регулярно, але не рідше ніж раз на квартал, у тому числі в процесі макроекономічного прогнозування, здійснює ретельний оперативний аналіз емітента, економічної та політичної ситуації в країні з метою підтримання в актуальному стані оцінок очікуваних кредитних збитків за зазначеними фінансовими інструментами.

Оцінка очікуваних кредитних збитків для кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам

Національний банк регулярно перевіряє свій кредитний портфель щодо можливого зменшення корисності.

Більшість кредитів банкам та іншим позичальникам оцінюється на груповій основі за сценаріями погашення. Сценарії погашення, ймовірність їх реалізації розраховуються на підставі наявної в Національного банку статистики щодо способів погашення наданих банкам України кредитів з урахуванням можливого впливу майбутніх економічних умов та регулярно переглядаються Правлінням Національного банку.

Кредити банкам, які перебувають у стадії ліквідації, визнані неплатоспроможними або мають значні фінансові труднощі (стадія 3), оцінюються на індивідуальній основі. Під час оцінки майбутніх втрат від знецінення за такими кредитами управлінський персонал застосовує судження та розраховує майбутні грошові потоки переважно від реалізації застави.

Вартість нерухомості, отриманої як забезпечення кредитних операцій, визначається Національним банком

за справедливою вартістю. Резерв під очікувані кредитні збитки зазнає впливу від застосування оціночної вартості заставного майна, що потребує здійснення професійних суджень. Облікові оцінки, пов'язані з оцінкою нерухомості, в умовах, коли немає ринкових цін, які формуються на активному ринку, є основним джерелом виникнення невизначеності оцінки, тому що: (i) їй властива висока мінливість від періоду до періоду та (ii) визнання зміни оцінок може потенційно справляти суттєвий вплив. Методика та припущення, що використовуються для оцінювання сум і строків майбутніх грошових потоків, постійно аналізуються для уникнення будь-якої розбіжності між розрахунковими і фактичними витратами.

Вивчення питання щодо списання заборгованості проводиться періодично, ураховуючи консервативний підхід та беручи до уваги те, що Національний банк має особливий статус та є особливим центральним органом державного управління. Списання з балансових рахунків заборгованості за кредитами здійснюється згідно з рішенням Правління Національного банку за рекомендацією профільного колегіального органу Національного банку.

Зменшення або збільшення на 10% майбутніх дисконтованих грошових потоків за кредитами, що перебувають на стадії 3 та оцінюються на індивідуальній основі, яке можливе в результаті виникнення різниці в сумах і строках грошових потоків, призведе до збільшення очікуваних кредитних збитків у сумі 313 мільйонів гривень або до зменшення очікуваних кредитних збитків у сумі 313 мільйонів гривень відповідно станом на 31 грудня 2024 року (станом на 31 грудня 2023 року це призвело б до збільшення резервів під знецінення кредитного портфеля в сумі 326 мільйонів гривень або до зменшення резервів під знецінення кредитного портфеля в сумі 326 мільйонів гривень відповідно).

Розділ II.II. Фінансові активи та зобов'язання

6. Кошти і депозити в іноземній валюті та банківських металах

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Фінансові активи за амортизованою собівартістю		
Готівкова іноземна валюта	45 243	41 278
Кошти на вимогу в іноземній валюті	413 356	293 879
Короткострокові депозити в іноземній валюті	18 540	32 356
Резерви під очікувані кредитні збитки за строковими депозитами в іноземній валюті	(6)	(5)
Усього фінансових активів за амортизованою собівартістю	477 133	367 508
Нефінансові активи		
Короткострокові депозити у золоті	9 951	5 932
Усього нефінансових активів	9 951	5 932
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті та банківських металах	487 084	373 440

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років усі кошти та депозити в іноземній валюті не забезпечуються заставою.

Станом на 31 грудня 2024 року валова балансова вартість за коштами на вимогу в іноземній валюті становила 413 356 мільйонів гривень та змінилася протягом 2024 року переважно за рахунок збільшення залишків на рахунках у банках-нерезидентах (станом на 31 грудня 2023 року – 293 879 мільйонів гривень).

Протягом 2024 та 2023 років кошти на вимогу в іноземній валюті перебували на стадії 1 для оцінки очікуваних кредитних збитків. Резерви під очікувані кредитні збитки за коштами на вимогу в іноземній валюті протягом 2024 та 2023 років не формувалися (примітка 5).

Станом на 31 грудня 2024 року валова балансова вартість за короткостроковими депозитами в іноземній валюті, розміщеними у банках-нерезидентах, становила 18 540 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 6 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року валова балансова вартість за короткостроковими депозитами в іноземній валюті становила 32 356 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 5 мільйонів гривень). Зміни валової балансової вартості строкових депозитів в іноземній

валюті зумовлені зменшенням суми розміщених строкових депозитів в іноземній валюті, а зміни в резервах – розформуванням резервів за поверненими депозитами та формування за розміщеними.

Протягом 2024 та 2023 років строкові депозити в іноземній валюті перебували на стадії 1 для оцінки очікуваних кредитних збитків.

Станом на 31 грудня 2024 року залишки короткострокових депозитів у золоті становили 9 951 мільйон гривень та змінилися протягом 2024 року за рахунок збільшення суми розміщення на 1 549 мільйонів гривень (без урахування курсових різниць) (станом на 31 грудня 2023 року – 5 932 мільйони гривень).

Аналіз коштів і депозитів в іноземній валюті в розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз кредитного ризику – у примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації коштів і депозитів в іноземній валюті та банківських металах на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

7. Цінні папери нерезидентів

Станом на 31 грудня 2024 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облігації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	1 063 023	2 812	1 065 835
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	–	81 715	81 715
номіновані в австралійських доларах	–	483	483
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	1 241	78 888	80 129
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	2 694	950	3 644
номіновані в австралійських доларах	–	915	915
номіновані в юанях Женьміньбі	–	2 048	2 048
номіновані в японських єнах	399	–	399
Усього боргових цінних паперів	1 067 357	167 811	1 235 168
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	751	751
Усього інструментів капіталу	–	751	751
Усього цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	1 067 357	168 562	1 235 919

Державні облігації включають цінні папери урядів країн, адміністративно-територіальних одиниць іноземних країн та іноземних центральних банків.

Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів уключають боргові цінні папери, випущені інвестиційними банками, міжнародними агенціями та іншими емітентами.

Аналіз цінних паперів нерезидентів у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз кредитного ризику за борговими цінними паперами – у примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації цінних паперів нерезидентів на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

Станом на 31 грудня 2023 року цінні папери нерезидентів подані таким чином:

	Державні облігації	Цінні папери міжнародних агенцій, банків та інших емітентів	Усього
(у мільйонах гривень)			
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки			
Боргові цінні папери в розрізі емітентів:			
цінні папери емітентів США:			
номіновані в доларах США	889 466	362	889 828
цінні папери емітентів держав ЄС:			
номіновані в доларах США	263	109 723	109 986
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	1 927	1 927
номіновані в австралійських доларах	–	860	860
цінні папери інших емітентів:			
номіновані в доларах США	2 140	55 326	57 466
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	–	2 405	2 405
номіновані в австралійських доларах	437	–	437
номіновані в юанях Женьміньбі	–	7 766	7 766
номіновані в японських єнах	404	1 344	1 748
Усього боргових цінних паперів	892 710	179 713	1 072 423
Інструменти капіталу:			
акції Чорноморського банку торгівлі та розвитку	–	676	676
Усього інструментів капіталу	–	676	676
Усього цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	892 710	180 389	1 073 099

Інформацію про номінальну вартість, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 31 грудня 2024 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках у розрізі емітентів					
Державні облігації:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	25 365	1 066 309	0–5	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 15 днів до 1 року
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	30	1 247	0,6–1,5	Кожні 6 місяців	Від 1,4 місяця до 6,8 місяця
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	51	2 700	0,625–5	Кожні 6 місяців	Від 2,2 місяця до 8,3 місяця
номіновані в японських єнах	1 500	400	0,02	Кожні 6 місяців	5,7 місяця
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	66	2 783	2,625–5,066873	Щокварталу, кожні 6 місяців	Від 2,3 місяця до 3,8 року
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	1 982	83 339	0–5,52151	Щокварталу, кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 1,1 місяця до 11,9 місяця
номіновані в австралійських доларах	19	485	0	Без сплати купона	1,3 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	1 908	80 214	0–5,972905	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 16 днів до 3,1 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	18	953	0	Без сплати купона	21 день
номіновані в австралійських доларах	36	931	0	Без сплати купона	Від 3,8 місяця до 5,6 місяця
номіновані в юанях Женьмінбі	350	2 016	3,4	1 раз на рік	7,7 місяця

Інформацію про номінальну вартість, купон та строки погашення боргових цінних паперів нерезидентів станом на 31 грудня 2023 року зазначено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість в іноземній валюті, у мільйонах	Загальна номінальна вартість у гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Боргові цінні папери за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках у розрізі емітентів					
Державні облігації:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	23 642	897 997	0–5,471199	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 2 днів до 1,6 року
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	7	266	0	Без сплати купона	2,7 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	56	2 138	1,75–7,125	Кожні 6 місяців	Від 23 днів до 9,7 місяця
номіновані в австралійських доларах	17	436	2,75	Кожні 6 місяців	3,7 місяця
номіновані в японських єнах	1 500	404	0,02	Кожні 6 місяців	1,5 року
Облігації міжнародних агенцій, банків та інших емітентів:					
цінні папери емітентів США:					
номіновані в доларах США	9	356	5,51–5,64	Кожні 6 місяців	Від 3,1 місяця до 8,7 місяця
цінні папери емітентів держав ЄС:					
номіновані в доларах США	2 972	112 898	0–6,318882	Щокварталу, кожні 6 місяців, без сплати купона	Від 1 місяця до 1,7 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	40	1 940	0	Без сплати купона	1,3 місяця
номіновані в австралійських доларах	34	870	0	Без сплати купона	Від 1,2 місяця до 5,7 місяця
цінні папери інших емітентів:					
номіновані в доларах США	1 500	56 981	0–6,601415	Щокварталу, кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 16 днів до 1,4 року
номіновані в англійських фунтах стерлінгів	50	2 424	0	Без сплати купона	Від 16 днів до 3,6 місяця
номіновані в юанях Женьміньбі	1 450	7 756	0–3,4	Кожні 6 місяців, 1 раз на рік, без сплати купона	Від 22 днів до 1,6 року
номіновані в японських єнах	5 000	1 347	0,295	Кожні 6 місяців	9,7 місяця

8. Операції з МВФ

Облікова політика

У відносинах України з МВФ Національний банк виконує функції банку-депозитарію.

У консолідованій фінансовій звітності Національного банку відображаються всі суми вимог України до МВФ і зобов'язання перед МВФ у частині отриманих Національним банком коштів.

Сума відповідних активів уключає:

- авуари в спеціальних правах запозичення (далі – СПЗ);
- внески в рахунок квоти МВФ (у тому числі резервна позиція в МВФ).

Сума відповідних зобов'язань уключає:

- вартість цінних паперів, випущених на користь МВФ Національним банком за квотою і його запозиченнями;
- кошти на рахунках МВФ № 1 та № 2. Рахунок № 1 призначений для проведення операцій з МВФ, включаючи сплату внесків за квотою, купівлю і викуп коштів. Рахунок № 2 використовується для розрахунків за операціями МВФ у валюті України.

Активи та зобов'язання, номіновані в СПЗ, у тому числі внески в рахунок квоти МВФ, перераховуються в гривні за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату консолідованого звіту про фінансовий стан. Офіційний курс гривні до СПЗ розраховується на підставі інформації про курс СПЗ до долара США, установлений МВФ, та про офіційний курс гривні до долара США, установлений Національним банком. Національний банк класифікує авуари в СПЗ та внески в рахунок квоти МВФ у категорію за амортизованою собівартістю.

Доходи, отримані за авуарами в СПЗ, відображаються як процентні доходи, а витрати, сплачені за користування коштами МВФ, відображаються як процентні та комісійні витрати в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід. Комісія за домовленістю про купівлю СПЗ, що сплачується на початку кожного 12-місячного періоду відповідної домовленості і яка підлягає відшкодуванню у разі отримання окремих траншів, відображається у складі інших активів. Невідшкодована комісія за домовленістю про купівлю СПЗ відображається як комісійні витрати. Амортизація витрат, пов'язаних з операціями з МВФ, здійснюється із застосуванням ефективної ставки відсотка та відображається як процентні витрати.

8.1. Авуари в СПЗ

Авуари в СПЗ – кошти до запитання в СПЗ на рахунку, який відкрито в МВФ для України.

Нижче наведено рух коштів за рахунками авуарів у СПЗ протягом 2024 та 2023 років:

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Залишок авуарів у СПЗ станом на 01 січня	35 570	62 174
Надходження коштів від МВФ:		
на користь Уряду	215 595	164 012
Надходження коштів міжнародної фінансової допомоги Україні від донорів:		
на користь Уряду	69 527	64 235
Купівля СПЗ	61 283	23 300
Інші надходження та платежі	511	321
Погашення кредиту:		
від імені Національного банку (примітка 8.3)	(37 784)	(59 107)
від імені Уряду	(57 234)	(33 671)
Сплата комісій, пов'язаних з операціями з МВФ	(1 524)	(1 240)
Конвертація СПЗ в інші іноземні валюти:		
на користь Національного банку	(203 716)	(155 394)
Сплата відсотків за користування позикою МВФ:		
від імені Національного банку	(4 717)	(7 190)
від імені Уряду	(28 967)	(18 742)
Сплата відсотків за користування коштами, отриманими за розподілом СПЗ:		
від імені Національного банку	(172)	(142)
від імені Уряду	(6 650)	(5 501)
Інші платежі	(1)	(2)
Доходи за авуарами в СПЗ	1 239	1 820
Курсові різниці	3 560	697
Залишок авуарів у СПЗ станом на 31 грудня	46 520	35 570

Упродовж 2024 та 2023 років коштів від МВФ за кредитними програмами на користь Національного банку не надходило.

У квітні 2022 року Рада директорів МВФ схвалила створення для України рахунку, що адмініструється МВФ, надаючи донорам безпечний засіб для спрямування фінансової допомоги Україні у формі грантів та позик. Упродовж 2024 року з цього рахунку на рахунок авуарів у СПЗ надійшли кошти на користь Уряду в сумі 1 325 мільйонів СПЗ, або 69 527 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату надходження

коштів (упродовж 2023 року – 1 305 мільйонів СПЗ, або 64 235 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату надходження коштів), які зараховано на рахунок Державної казначейської служби України.

Аналіз авуарів у СПЗ у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації авуарів у СПЗ на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

8.2. Внески в рахунок квоти МВФ

Сума квоти – спеціальний тип активу, який є внеском України як члена МВФ. Величина квоти залежить від економічного розвитку країни і визначається Радою керуючих МВФ. Квота визначає для країни-члена кількість голосів у МВФ, ліміти доступу до фінансових ресурсів МВФ та частку в розподілі СПЗ – одиниці обліку МВФ. Основна частина квоти України сплачена шляхом випуску Національним банком безпроцентного боргового зобов'язання на користь МВФ, а решта суми квоти – зарахована на рахунки МВФ № 1 та № 2 (примітка 8.3).

Станом на 31 грудня 2024 року загальна сума квоти України становить 2 012 мільйонів СПЗ (110 296 мільйонів гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року) (станом на 31 грудня 2023 року – 2 012 мільйонів СПЗ, або 102 521 мільйон гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року). Проценти за квотою не нараховуються.

Резервна позиція в МВФ – спеціальний тип активу, який утворюється в результаті обміну частини внеску в

рахунок квоти на ліквідні вимоги держави-члена до МВФ. Резервна позиція є частиною валютних резервів країни.

Станом на 31 грудня 2024 року резервна позиція України в МВФ становить 241 031 СПЗ, або 13,2 мільйона гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року (станом на 31 грудня 2023 року – 241 031 СПЗ, або 12,3 мільйона гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на кінець року). Сума резервної позиції включається до статті “Внески в рахунок квоти МВФ” Консолідованого звіту про фінансовий стан.

Аналіз внесків у рахунок квоти МВФ у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації внесків у рахунок квоти МВФ на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

8.3. Зобов'язання перед МВФ

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Боргові зобов'язання перед МВФ за купівлею СПЗ	48 491	81 844
Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ	4 490	4 179
Рахунок МВФ № 2	2	4
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	52 983	86 027
Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою	110 006	102 252
Рахунок МВФ № 1	277	257
Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою	110 283	102 509
Усього зобов'язань перед МВФ	163 266	188 536

Зобов'язання перед МВФ за розподілом СПЗ – кошти, отримані Національним банком у результаті спеціального розподілу СПЗ.

Боргові зобов'язання перед МВФ за купівлею СПЗ – кредити, отримані від МВФ на рахунки в Національному банку. Упродовж 2024 та 2023 років надходжень від МВФ на користь Національного банку не було (примітка 8.1).

Рахунок МВФ № 1 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для відображення операцій з МВФ, пов'язаних із використанням та поверненням кредитів МВФ; рахунок МВФ № 2 – гривневий рахунок МВФ у Національному банку, що використовується для надходжень та адміністративних витратків МВФ у гривні на території України. Упродовж 2024 року з рахунку № 2 сплачено адміністративні витрати МВФ на суму 1,3 мільйона гривень (у 2023 році – 0,2 мільйона гривень).

Боргові зобов'язання перед МВФ зі сплати внеску за квотою – зобов'язання зі сплати квоти.

Упродовж 2024 та 2023 років змін у розмірі квоти не було (примітка 8.2).

Упродовж 2024 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 711 мільйонів СПЗ (37 784 мільйони гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 36 075 мільйонів гривень за річним курсом МВФ) [упродовж 2023 року відбулося погашення зобов'язань перед МВФ на суму 1 211 мільйонів СПЗ (59 107 мільйонів гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 54 861 мільйон гривень за річним курсом МВФ)] (примітка 8.1).

Аналіз зобов'язань перед МВФ у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації зобов'язань перед МВФ на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

9. Цінні папери України

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Цінні папери за справедливою вартістю через прибутки або збитки:		
в іноземній валюті:		
державні деривативи, номіновані в доларах США	1 370	729
Усього цінних паперів за справедливою вартістю через прибутки або збитки	1 370	729
Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:		
у національній валюті:		
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	264 624	277 351
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	448 793	449 738
Усього боргових цінних паперів за амортизованою собівартістю	713 417	727 089
Усього цінних паперів України	714 787	727 818

Відповідно до статті 54 Закону України “Про Національний банк України” Національний банк не має права купувати на первинному ринку цінні папери, емітовані Кабінетом Міністрів України, державною установою, іншою юридичною особою, майно якої перебуває у державній власності.

Проте із 07 березня 2022 року згідно із Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану” від 03 березня 2022 року № 2118-IX дію цієї статті тимчасово зупинено на період дії воєнного стану в Україні.

ОВДП мають номінальну вартість 1 000 гривень кожна. Упродовж 2024 та 2023 років Національний банк ОВДП не придбавав.

Кожний державний дериватив має умовну суму в розмірі 1 000 доларів США або таку сукупну суму, яка є цілим кратним числом, що дорівнює 1 000 доларів США (далі – умовна сума). Виплати за державними деривативами залежать від досягнення певних показників ВВП та показника приросту реального ВВП за 2019–2039 роки.

Аналіз кредитного ризику за цінними паперами України наведено в примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27. Інформацію про розрахункову справедливу вартість цінних паперів України наведено в примітці 21.

Інформація щодо класифікації за цінними паперами України на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення цінних паперів України станом на 31 грудня 2024 року надано в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:						
в іноземній валюті:						
державні деривативи	1 843	44	–	–	–	До 16,4 року
Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:						
у національній валюті:						
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	252 615	–	11,44–16,22	8,12–19,75	1 раз на рік, кожні 6 місяців	Від 1,9 місяця до 12,3 року
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	425 173	–	7,13–13,29	13,00–24,60	1 раз на рік	Від 8,4 року до 27,4 року

Інформацію про номінальну вартість, дохідність до погашення, купон та строки погашення цінних паперів України станом на 31 грудня 2023 року надано в таблиці нижче:

	Загальні номінальна вартість та умовна сума в гривневому еквіваленті, у мільйонах гривень	Загальні номінальна вартість та умовна сума в іноземній валюті, у мільйонах	Дохідність до погашення, % річних	Розмір купона, % річних	Періодичність сплати купона	Строки погашення
Цінні папери за справедливою вартістю через прибуток або збиток:						
в іноземній валюті:						
державні деривативи	1 665	44	–	–	–	До 17,4 року
Боргові цінні папери за амортизованою собівартістю:						
у національній валюті:						
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	265 018	–	11,30–19,35	8,12–19,75	1 раз на рік, кожні 6 місяців	Від 0,6 місяця до 13,3 року
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	425 173	–	6,74–13,59	4,10–21,86	1 раз на рік	Від 9,4 року до 28,4 року

Станом на 31 грудня 2024 року валова балансова вартість державних цінних паперів становила 713 417 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 727 089 мільйонів гривень). Протягом 2024 та 2023 років боргові цінні папери за амортизованою собівартістю (державні цінні папери) перебували на

стадії 1. Зміни валової балансової вартості протягом 2024 та 2023 років зумовлені погашенням ОВДП. Резерв під очікувані кредитні збитки за державними цінними паперами протягом 2024 та 2023 років не формувався (примітка 5).

10. Кредити банкам та іншим позичальникам

Кредити банкам та іншим позичальникам за цільовим призначенням класифікуються таким чином:

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності:		
для стабілізації роботи банків	36 467	36 915
шляхом проведення тендерів Національним банком:		
довгострокові	1 563	2 480
короткострокові	609	282
інші	10	10
Кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	21	21
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами банкам та іншим позичальникам	(33 656)	(34 017)
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	5 014	5 691

Протягом 2024 року Національний банк підтримував ліквідність банків через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком до 14 днів та до одного року шляхом проведення тендерів [протягом 2023 року – через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт), рефінансування банків строком до одного року шляхом проведення тендерів].

Національний банк здійснює операції з рефінансування банків шляхом надання банкам кредитів овернайт і кредитів рефінансування та має непогашену заборгованість за кредитами рефінансування станом на 31 грудня 2024 та 2023 років. Національний банк надає банкам кредити овернайт та кредити рефінансування під заставу пулу, що може складатися з таких видів активів (майна): цінні папери [державні облігації України, облігації міжнародних фінансових організацій (емісія яких здійснюється відповідно до законодавства України), корпоративні облігації, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України, облігації внутрішніх місцевих позик], включаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів у національній та/або іноземній валюті як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів на окремі рахунки банку в Національному банку; депозитні сертифікати

Національного банку, включаючи майнові права на майбутні надходження грошових коштів як сплата доходу та/або погашення заставлених депозитних сертифікатів на окремі рахунки банку в Національному банку; іноземна валюта (долари США, євро, англійські фунти стерлінгів, швейцарські франки, японські єни); грошові кошти в національній та/або іноземній валюті, що перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів та/або депозитних сертифікатів, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу.

Як забезпечення виконання зобов'язань за стабілізаційними кредитами, що були надані банкам для підтримання їх ліквідності до 2017 року та залишалися непогашеними станом на 31 грудня 2024 та 2023 років, приймалися цінні папери (державні облігації України, облігації підприємств, у тому числі ті, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України), іноземна валюта, акції власників істотної участі банку, нерухоме майно та майнові права за кредитними договорами. З 2017 року надання стабілізаційних кредитів Національний банк не здійснює. Замість стабілізаційних кредитів Національний банк може надавати банкам кредити для екстреної підтримки ліквідності, але такі кредити банкам ще не надавалися.

У валовій балансовій вартості за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, протягом 2024 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 01 січня 2024 року	–	–	36 915	–	36 915
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	(77)	–	(77)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	(1)	–	(1)
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	–	–	(370)	–	(370)
Валова балансова вартість за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 31 грудня 2024 року	–	–	36 467	–	36 467

У резервах під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, протягом 2024 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 01 січня 2024 року	–	–	33 659	–	33 659
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	(8)	–	(8)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	(1)	–	(1)
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	(538)	–	(538)
Зміна параметрів / моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	–	–	228	–	228
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 31 грудня 2024 року	–	–	33 340	–	33 340

У валовій балансовій вартості за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 01 січня 2023 року	–	–	37 853	–	37 853
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	(3)	–	(3)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	–	–	(935)	–	(935)
Валова балансова вартість за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 31 грудня 2023 року	–	–	36 915	–	36 915

У резервах під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 01 січня 2023 року	–	–	34 201	–	34 201
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	(3)	–	(3)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	(597)	–	(597)
Зміна параметрів / моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	–	–	58	–	58
Резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами, наданими для стабілізації роботи банків, на 31 грудня 2023 року	–	–	33 659	–	33 659

У валовій балансовій вартості за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2024 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2024 року	1 613	867	–	–	2 480
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	(320)	320	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	(867)	–	–	(867)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	(50)	–	–	–	(50)
Валова балансова вартість за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2024 року	1 243	320	–	–	1 563

У резервах під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2024 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2024 року	4	41	–	–	45
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	(2)	2	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	(41)	–	–	(41)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	–	–	–
Зміна параметрів / моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	(1)	–	–	–	(1)
Резерв під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2024 року	1	2	–	–	3

У валовій балансовій вартості за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2023 року	32 437	4 462	–	–	36 899
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	(913)	913	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(29 906)	(4 312)	–	–	(34 218)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	(5)	(196)	–	–	(201)
Валова балансова вартість за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2023 року	1 613	867	–	–	2 480

У резервах під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2023 року	256	752	–	–	1 008
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	(38)	38	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(202)	(732)	–	–	(934)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	–	–	–
Зміна параметрів / моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	(12)	(17)	–	–	(29)
Резерв під очікувані кредитні збитки за довгостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2023 року	4	41	–	–	45

У валовій балансовій вартості за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2024 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2024 року	–	–	282	–	282
Придбані / ініційовані кредити	327	–	–	–	327
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	–	–	–
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	–	–	–	–	–
Валова балансова вартість за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2024 року	327	–	282	–	609

У резервах під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2024 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2024 року	–	–	282	–	282
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	–	–	–	–	–
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	–	–	–
Зміна параметрів / моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	–	–	–	–	–
Резерв під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2024 року	–	–	282	–	282

У валовій балансовій вартості за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Валова балансова вартість за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2023 року	1 260	–	282	–	1 542
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(1 260)	–	–	–	(1 260)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Інші зміни (у тому числі часткове погашення)	–	–	–	–	–
Валова балансова вартість за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2023 року	–	–	282	–	282

У резервах під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, протягом 2023 року відбулися такі зміни:

	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи	Усього
(у мільйонах гривень)					
Резерв під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 01 січня 2023 року	22	–	282	–	304
Придбані / ініційовані кредити	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 1	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 2	–	–	–	–	–
Переведення до стадії 3	–	–	–	–	–
Кредити, визнання яких було припинено або погашені (крім списаних та частково погашених)	(22)	–	–	–	(22)
Списання активів за рахунок резервів (у тому числі часткове)	–	–	–	–	–
Коригування процентних доходів за кредитами	–	–	–	–	–
Зміна параметрів / моделей, що використовуються для розрахунку резервів, та часткове погашення	–	–	–	–	–
Резерв під очікувані кредитні збитки за короткостроковими кредитами, наданими банкам шляхом проведення тендерів, на 31 грудня 2023 року	–	–	282	–	282

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років інші кредити були на стадії 3, валова балансова вартість становила 10 мільйонів гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 10 мільйонів гривень.

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх

підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку, та інші кредити перебували на стадії 3, валова балансова вартість становила 21 мільйон гривень, резерв під очікувані кредитні збитки – 21 мільйон гривень.

Нижче наведена інформація про валову балансову вартість кредитів банкам та іншим позичальникам за видами забезпечення станом на 31 грудня 2024 року:

	Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності	Кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	Внутрішній державний борг	Усього
(у мільйонах гривень)				
Кредити забезпечені:				
нерухомим майном	3 996	—	—	3 996
цінними паперами	1 459	—	—	1 459
майновими правами за кредитними договорами	468	—	—	468
іншими видами застави	848	—	—	848
Кредити незабезпечені	31 878	21	1 248	33 147
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	38 649	21	1 248	39 918

Нижче наведена інформація про валову балансову вартість кредитів банкам та іншим позичальникам за видами забезпечення станом на 31 грудня 2023 року:

	Кредити, надані банкам для підтримання їх ліквідності	Кредити, надані в межах кредитних ліній для підтримання малих і середніх підприємств за рахунок коштів, отриманих від Європейського банку реконструкції та розвитку	Внутрішній державний борг	Усього
(у мільйонах гривень)				
Кредити забезпечені:				
нерухомим майном	4 367	—	—	4 367
цінними паперами	2 125	—	—	2 125
майновими правами за кредитними договорами	634	—	—	634
іншими видами застави	813	—	—	813
Кредити незабезпечені	31 748	21	1 347	33 116
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	39 687	21	1 347	41 055

Аналіз кредитів банкам та іншим позичальникам у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз кредитного ризику – у примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27. Розрахункова справедлива вартість кредитів банкам та іншим позичальникам зазначена в примітці 21. Інформацію про класифікацію кредитів банкам та іншим позичальникам на поточні та непоточні наведено в примітці 37.

Зобов'язання з надання кредитів

Станом на 31 грудня 2024 року Національний банк не мав зобов'язання з кредитування (станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої відкритої відновлюваної кредитної лінії на загальну суму 3 000 мільйонів гривень).

11. Інші фінансові активи

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Інші фінансові активи за амортизованою собівартістю:		
дебіторська заборгованість	95	130
резерв під очікувані кредитні збитки під дебіторську заборгованість	(18)	(11)
кредити працівникам Національного банку	22	29
резерв під очікувані кредитні збитки за кредитами працівникам	(10)	(11)
інші	27	18
Усього інших фінансових активів за амортизованою собівартістю	116	155
Інші фінансові активи за справедливою вартістю через прибутки або збитки:		
майнові права за кредитними договорами, права вимоги за якими перейшли до Національного банку	5	5
Усього інших фінансових активів	121	160

Інші фінансові активи є незабезпеченими.

Протягом 2024 та 2023 років кредити працівникам перебували на стадіях 1, 2 та 3 (примітка 24), переходу між стадіями та будь-яких інших суттєвих змін не відбувалося.

За операціями своп процентної ставки станом на 31 грудня 2024 та 2023 років похідних фінансових активів за справедливою вартістю не було. Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років похідні фінансові зобов'язання за операціями своп процентної ставки з

описом умов угод розкрито в складі інших фінансових зобов'язань (примітка 15).

Аналіз інших фінансових активів у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз кредитного ризику – у примітці 24, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26, аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації інших фінансових активів на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

12. Кошти банків

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Кореспондентські рахунки:		
у національній валюті	229 149	212 227
Інші кошти банків на вимогу:		
в іноземній валюті	621	1 269
Кошти банків на рахунках із спеціальним режимом використання:		
у національній валюті	1 868	1 676
в іноземній валюті	958	425
Кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним банком:		
в іноземній валюті	493	662
Кошти банків для забезпечення виконання зобов'язань перед Національним банком:		
у національній валюті	–	2
в іноземній валюті	2	–
Усього коштів банків	233 091	216 261

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років встановлення процентних ставок за залишками коштів у національній валюті на кореспондентських рахунках нормативно-правовими актами Національного банку не передбачено, а отже, відсотки не нараховувалися.

Інші кошти банків на вимогу включають кошти, що розміщені банками-резидентами в Національному банку згідно з нормативно-правовими та розпорядчими актами Національного банку, укладеними договорами. Станом на 31 грудня 2024 року на залишки інших коштів банків на вимогу в іноземній валюті встановлено процентну ставку 4,25% (станом на 31 грудня 2023 року – 5,25%).

Кошти банків на рахунках зі спеціальним режимом використання включають кошти для проведення розрахунків у випадках, визначених законодавством України та нормативно-правовими актами Національного банку, зокрема для розрахунків ліквідаційними комісіями в разі припинення діяльності банків.

Станом 31 грудня 2024 та 2023 років кошти, розміщені як грошове покриття для забезпечення погашення заборгованості банку перед Національним банком,

включають кошти банків-резидентів, розміщені на рахунках Національного банку як грошове покриття заборгованості за наданими кредитами відповідно до умов кредитних договорів.

Станом на 31 грудня 2024 року кошти банків для забезпечення виконання зобов'язань перед Національним банком включають кошти пулу активів (майна), перераховані як сплата доходу та/або погашення заставлених цінних паперів, або депозитних сертифікатів Національного банку, майнові права на майбутні надходження за якими передано в заставу, що забезпечують виконання зобов'язань за кредитами рефінансування (станом на 31 грудня 2023 року – за операціями своп процентної ставки). Відсотки за цими коштами не нараховувалися.

Аналіз коштів банків у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації коштів банків на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

13. Кошти державних та інших установ

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Кошти бюджетів та бюджетних установ:		
у національній валюті	101 408	52 885
в іноземній валюті	171 916	85 060
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб:		
у національній валюті	2 463	539
Інші:		
у національній валюті	1 311	867
в іноземній валюті	1 107	751
Усього коштів державних та інших установ	278 205	140 102

Національний банк обслуговує кошти Державного бюджету і місцевих бюджетів, які консолідовані на єдиному казначейському рахунку.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” за залишками коштів бюджетних установ проценти не сплачуються, за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 31 грудня 2024 року встановлено процентну ставку 4,35% (станом на 31 грудня 2023 року – 4,60%).

Аналіз коштів державних та інших установ у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації коштів державних та інших установ на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

14. Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком

Депозитний сертифікат Національного банку – один із монетарних інструментів, що є борговим зобов'язанням Національного банку в бездокументарній формі, який засвідчує розміщення в Національному банку коштів банків та їхнє право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку. Витратність (дохідність для банків) депозитних сертифікатів установлюється відповідно до основ процентної політики Національного банку з урахуванням її поточних цілей.

Національний банк щоденно в робочі дні проводить операції з розміщення депозитних сертифікатів до наступного робочого дня (овернайт) та тендери з розміщення депозитних сертифікатів строком до 14 днів та/або строком до 100 днів з періодичністю відповідно до встановленого графіка.

Протягом 2023 та 2024 років відбувалося поступове зниження процентної ставки за депозитними сертифікатами овернайт (з 23,0% річних до 20,0% з 07 квітня 2023 року, до 18,0% – з 28 липня 2023 року, до 16,0% – з 15 вересня 2023 року, до 15,0% – з 15 грудня 2023 року, до 14,5% – з 15 березня 2024 року, до 13,5% – з 26 квітня 2024 року, до 13,0% – з 14 червня 2024 року).

У квітні 2023 року запроваджено розміщення лімітованих депозитних сертифікатів строком до 100 днів (далі – тримісячні лімітовані депозитні сертифікати) під фіксовану процентну ставку, що розраховувалася на рівні облікової ставки Національного банку та з 07 квітня

2023 року становила 25,0% річних, з 28 липня 2023 року – 22,0%, з 15 вересня 2023 року – 20,0%.

Надалі розрахунок процентної ставки тримісячних лімітованих депозитних сертифікатів зазнав змін і вона стала розраховуватися як облікова ставка Національного банку плюс 4 відсоткові пункти та з 27 жовтня 2023 року становила 20,0% річних, а з 15 грудня 2023 року – 19,0% річних.

З 15 березня 2024 року процентна ставка почала розраховуватися як облікова ставка Національного банку плюс 3 відсоткові пункти та становила 17,5%, а з 26 квітня 2024 року – 16,5%, з 14 червня 2024 року – 16,0%.

З 20 вересня 2024 року процентна ставка за тримісячними лімітованими депозитними сертифікатами встановлена на рівні облікової ставки Національного банку плюс 2,5 відсоткових пункти і становила 15,5 %.

З 13 грудня 2024 року Національний банк підвищив облікову ставку, що призвело до відповідного підвищення процентної ставки як за депозитними сертифікатами овернайт – до 13,5% річних, так і за тримісячними лімітованими депозитними сертифікатами – до 16,0% річних.

Максимальний обсяг придбання банками тримісячних лімітованих депозитних сертифікатів перебуває в межах динамічного ліміту та розраховується виходячи із сукупного обсягу залишків строкових коштів їх клієнтів – фізичних осіб у національній валюті.

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:		
депозитні сертифікати овернайт	494 047	441 457
депозитні сертифікати строком до 100 днів	54 864	180 210
Усього депозитних сертифікатів за амортизованою собівартістю	548 911	621 667

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років в обігу перебували депозитні сертифікати номінальною вартістю 1 мільйон гривень кожен.

Інформацію про номінальну вартість, середньозважену витратність, розмір процентної ставки та строки розміщення станом на 31 грудня 2024 року наведено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість депозитних сертифікатів, у мільйонах гривень	Середньозважена витратність, % річних	Розмір процентної ставки, % річних	Періодичність сплати процентів	Строк розміщення, календарних днів
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:					
депозитні сертифікати овернайт	493 865	13,50	13,50	Один раз під час погашення	1
депозитні сертифікати строком до 100 днів	53 632	15,59	15,50–16,00	Один раз під час погашення	91

Інформацію про номінальну вартість, середньозважену витратність, розмір процентної ставки та строки розміщення станом на 31 грудня 2023 року наведено в таблиці нижче:

	Загальна номінальна вартість депозитних сертифікатів, у мільйонах гривень	Середньозважена витратність, % річних	Розмір процентної ставки, % річних	Періодичність сплати процентів	Строк розміщення, календарних днів
Депозитні сертифікати за амортизованою собівартістю:					
депозитні сертифікати овернайт	440 913	15,00	15,00	Один раз під час погашення	3
депозитні сертифікати строком до 100 днів	174 611	19,82	19,00–20,00	Один раз під час погашення	91

Аналіз депозитних сертифікатів у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації депозитних сертифікатів на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

15. Інші фінансові зобов'язання

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Інші фінансові зобов'язання за амортизованою собівартістю:		
кредиторська заборгованість	900	623
інші	63	33
Усього інших фінансових зобов'язань за амортизованою собівартістю	963	656
Інші фінансові зобов'язання за справедливою вартістю через прибуток або збиток:		
похідні фінансові зобов'язання (операції своп процентної ставки)	224	1 223
Інші фінансові зобов'язання:		
зобов'язання за виплатами працівникам	724	650
Усього інших фінансових зобов'язань	1 911	2 529

Станом на 31 грудня 2024 року до інших фінансових зобов'язань включено похідні фінансові зобов'язання за операціями своп процентної ставки в сумі 224 мільйони гривень (на 31 грудня 2023 року – 1 223 мільйони гривень).

Станом на 31 грудня 2024 року Національний банк мав 25 угод своп процентної ставки, загальна умовна сума за якими становить 3 970 мільйонів гривень (із них: умовна вартість операцій із термінами виконання за умовами угод строком до чотирьох років – 970 мільйонів гривень, строком до п'яти років – 3 000 мільйонів гривень).

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав 40 угод своп процентної ставки, загальна умовна сума за якими становить 8 970 мільйонів гривень (із них: умовна

вартість операцій із термінами виконання за умовами угод строком до трьох років – 1 500 мільйонів гривень, строком до чотирьох років – 4 470 мільйонів гривень, строком до п'яти років – 3 000 мільйонів гривень). 30 жовтня 2021 року в межах згортання антикризових заходів проведення цих операцій припинено.

Аналіз інших фінансових зобов'язань у розрізі концентрації географічного ризику наведено в примітці 23, аналіз валютного ризику – у примітці 25, аналіз процентного ризику – у примітці 26 та аналіз ризику ліквідності – у примітці 27.

Інформація щодо класифікації інших фінансових зобов'язань на поточні та непоточні наведена в примітці 37.

16. Грошові кошти та їх еквіваленти

	Примітка	2024	2023
(у мільйонах гривень)			
Готівкова іноземна валюта	6	45 243	41 278
Кошти на вимогу	6	413 367	293 884
Розміщені короткострокові депозити в іноземній валюті зі строком погашення до трьох місяців (крім депозитів у золоті)	6	18 510	32 285
Авуари в СПЗ	8.1	46 379	35 483
Усього грошових коштів та їх еквівалентів		523 499	402 930

Зміни в зобов'язаннях, зумовлені фінансовою діяльністю, за 2024 рік:

	Примітка	На 01 січня 2024 року	Випуск / залучення / (погашення) зобов'язань	Процентні витрати сплачені	Зміна валютних курсів	Процентні витрати нараховані	Інші	На 31 грудня 2024 року
(у мільйонах гривень)								
Банкноти та монети в обігу		764 598	58 037	–	–	–	–	822 635
Зобов'язання перед МВФ	8.3	188 536	(37 784)	(4 889)	13 057	4 300	46	163 266
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	14	621 667	(68 027)	(81 560)	–	76 831	–	548 911

Національний банк класифікує сплачені проценти як грошові кошти від операційної діяльності в консолідованому звіті про рух грошових коштів.

Зміни в зобов'язаннях, зумовлені фінансовою діяльністю, за 2023 рік:

	Примітка	На 01 січня 2023 року	Випуск / залучення / (погашення) зобов'язань	Процентні витрати сплачені	Зміна валютних курсів	Процентні витрати нараховані	Інші	На 31 грудня 2023 року
(у мільйонах гривень)								
Банкноти та монети в обігу		715 330	49 268	–	–	–	–	764 598
Зобов'язання перед МВФ	8.3	239 176	(59 107)	(7 332)	8 667	7 047	85	188 536
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	14	457 464	158 636	(85 993)	–	91 560	–	621 667

Розділ II.III. Фінансові результати за фінансовими інструментами

Облікова політика

Визнання доходів та витрат

Процентні доходи та витрати

Процентні доходи та витрати визнаються в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід для всіх боргових інструментів (крім фінансових активів за справедливою вартістю через прибуток або збиток) за принципом нарахування з використанням методу ефективної ставки відсотка.

Національний банк обліковує інфляційні державні облігації як боргові інструменти з плаваючою ставкою відсотка та визнає процентні доходи за ними із застосуванням ефективної ставки відсотка, яка переглядається щомісячно на підставі фактичних показників інфляції за звітний період, а не на підставі майбутніх очікувань та прогнозів щодо рівня інфляції.

Національний банк обліковує державні облігації з плаваючою ставкою, яка обраховується, зважаючи на середнє значення облікової ставки Національного банку за річний період, як боргові інструменти з плаваючою ставкою відсотка та визнає процентні доходи за ними із застосуванням ефективної ставки відсотка, яка переглядається щомісячно на підставі фактичних значень облікової ставки Національного банку, що діяли протягом відповідного звітного періоду, а не на підставі майбутніх очікувань та прогнозів облікової ставки Національного банку.

Процентні доходи за борговими цінними паперами за справедливою вартістю через прибуток або збиток визначаються на основі номінальної процентної ставки та визнаються в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у складі результатів від операцій із борговими цінними паперами за справедливою вартістю.

Комісійні доходи й витрати

Інші комісійні доходи й витрати визнаються за принципом нарахування у звітному періоді, у якому надані або отримані відповідні послуги.

Доходи / витрати від переоцінки активів і зобов'язань

Нереалізовані доходи / витрати від переоцінки активів і зобов'язань в іноземній валюті (банківських металах) та монетарного золота визнаються у зв'язку зі змінами курсу гривні до іноземних валют, облікової ціни банківських металів протягом звітного року.

Курсові різниці, що визнаються на дату переоцінки справедливої вартості немонетарних активів в іноземній валюті, які обліковуються за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках / збитках (інструментів капіталу), відображаються в консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у складі результатів від операцій із фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток / збиток.

Доходи / витрати від переоцінки активів і зобов'язань визнаються реалізованими під час вибуття або погашення відповідних переоцінених активів, зобов'язань у сумі кумулятивних нереалізованих переоцінок станом на дату такого вибуття або погашення.

Доходи / витрати від переоцінки іноземної валюти та монетарного золота, банківських металів визнаються реалізованими на кінець звітного місяця в разі зменшення загальної відкритої позиції в іноземній валюті та монетарному золоті, банківських металах, у сумі, що є пропорційною до суми такого зменшення.

Результати переоцінки монетарних активів і зобов'язань в іноземній валюті та монетарному золоті, а також золота, що розміщене в іноземних банках, у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют / облікової ціни банківських металів, а також результати переоцінки активів і зобов'язань за справедливою вартістю через прибуток або збиток, уключаються до складу фінансових результатів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли.

17. Процентні доходи та витрати

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Процентні доходи		
Доходи за цінними паперами України за амортизованою собівартістю	85 393	105 860
Доходи за коштами та депозитами в іноземній валюті	11 497	14 897
Доходи за авуарами в СПЗ	1 239	1 820
Доходи за кредитами банкам	770	3 784
Доходи за внутрішнім державним боргом	110	119
Інші	1	3
Усього процентних доходів за ефективною ставкою	99 010	126 483
Процентні витрати		
Витрати за депозитними сертифікатами, що емітовані Національним банком	(76 831)	(91 560)
Витрати за операціями з МВФ	(4 346)	(7 132)
Витрати за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	(142)	(96)
Витрати за коштами банків	(42)	(142)
Усього процентних витрат за ефективною ставкою	(81 361)	(98 930)
Чистий процентний дохід	17 649	27 553

До інших процентних доходів віднесено процентні доходи за кредитами, наданими працівникам.

У 2024 році до складу доходів за цінними паперами України за амортизованою собівартістю включено доходи за ОВДП із плаваючою процентною ставкою в сумі 58 500 мільйонів гривень (у 2023 році – 77 082 мільйони гривень).

У 2024 році до складу витрат за депозитними сертифікатами, що емітовані Національним банком, включено витрати:

за депозитними сертифікатами овернайт у сумі 51 320 мільйонів гривень (у 2023 році – 64 232 мільйони гривень);

за депозитними сертифікатами строком до 100 днів у сумі 25 511 мільйонів гривень (у 2023 році – 27 328 мільйонів гривень).

18. Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Нереалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	128 565	37 729
Реалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	29 971	25 793
Усього результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	158 536	63 522

19. Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Цінні папери нерезидентів за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках		
Процентні доходи	20 127	9 006
Нереалізовані доходи, що спрямовуються до резерву переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	16 777	16 948
Нереалізовані витрати, що компенсуються резервом переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	–	(1)
Нереалізовані витрати, що не компенсуються резервом переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	(189)	(19)
Усього нереалізованих результатів від цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках	16 588	16 928
Реалізований результат за цінними паперами нерезидентів за справедливою вартістю через прибуток або збиток (нереалізовані результати поточного року, що стали реалізованими)	23 370	15 807
Усього результатів від цінних паперів нерезидентів за справедливою вартістю через прибуток або збиток	60 085	41 741
Похідні фінансові інструменти		
Нереалізовані доходи, що спрямовуються до резерву переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	1 099	2 323
Усього нереалізованих результатів від похідних фінансових інструментів	1 099	2 323
Реалізований результат від похідних фінансових інструментів (нереалізовані результати поточного року, що стали реалізованими)	(72)	(864)
Усього результатів від похідних фінансових інструментів	1 027	1 459
Інструменти капіталу за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках		
Нереалізовані доходи, що спрямовуються до резерву переоцінки інструментів капіталу до їх справедливої вартості	75	52
Нереалізовані витрати, що не компенсуються резервом переоцінки інструментів капіталу до їх справедливої вартості	–	–
Усього нереалізованих результатів за інструментами капіталу	75	52
Усього результатів від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутках або збитках	61 187	43 252

У 2024 році отримані проценти за цінними паперами нерезидентів, уключені в чисте збільшення цінних паперів нерезидентів консолідованого звіту про рух грошових коштів, становили 18 960 мільйонів гривень (у 2023 році – 5 785 мільйонів гривень). Нереалізовані доходи, що

спрямовуються до резервів переоцінки, та нереалізовані витрати, що компенсуються резервом переоцінки, подано на чистій основі в консолідованому звіті про зміни у власному капіталі.

20. Прибутки / (збитки) від відновлення / (зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів

Прибутки / (збитки) від відновлення / (зменшення) корисності фінансових та нефінансових активів:

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Прибутки від відновлення корисності за кредитами працівникам	2	1
Збитки від зменшення корисності за розміщеними депозитами в іноземній валюті за амортизованою собівартістю	(1)	(4)
(Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності за кредитами банкам	(183)	929
(Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності за процентними фінансовими активами	(182)	926
(Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності за дебіторською заборгованістю	(13)	3
Прибутки від відновлення корисності за іншими нефінансовими активами	–	7
Прибутки від відновлення корисності інвестицій до статутного капіталу асоційованої компанії	4	–
(Збитки) / прибутки від (зменшення) / відновлення корисності за іншими активами	(9)	10

Розділ II.IV. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

21. Справедлива вартість фінансових активів та зобов'язань

Ринок, на якому Національний банк, як правило, здійснює операції продажу активу або передавання зобов'язання, вважається головним ринком або, якщо немає головного ринку, найсприятливішим ринком. У Національного банку має бути доступ до основного або найсприятливішого ринку на дату оцінки. Національний банк оцінює справедливую вартість активу або зобов'язання, користуючись припущеннями, якими користувалися б учасники ринку, складаючи ціну активу або зобов'язання, та припускаючи, що учасники ринку діють у своїх економічних інтересах.

Якщо для активу або зобов'язання є головний ринок, то оцінка справедливої вартості представляє ціну на такому ринку (незалежно від того, чи ця ціна є безпосередньо відкритою, чи її оцінку отримано за іншою методикою оцінювання), навіть якщо ціна на іншому ринку є потенційно сприятливішою на дату оцінки.

Для визначення справедливої вартості фінансових інструментів, щодо яких немає інформації про ринкові ціни із зовнішніх джерел, використовуються такі методики оцінки, як дисконтування грошових потоків і аналіз фінансової інформації про об'єкти інвестування. Застосування методик оцінки може потребувати припущень, що не підкріплені ринковими даними. У цій консолідованій фінансовій звітності інформація щодо припущень розкривається в тих випадках, за яких заміна такого припущення можливим альтернативним варіантом може призвести до суттєвої зміни сум прибутку, доходів, витрат, загальної суми активів чи зобов'язань.

Національний банк застосовує методики оцінювання, що відповідають обставинам і для яких є достатньо даних, щоб оцінити справедливую вартість, максимізуючи використання доречних відкритих вхідних даних та мінімізуючи використання закритих вхідних даних.

Усі активи та зобов'язання, справедлива вартість яких оцінюється або розкривається в консолідованій фінансовій звітності, класифікуються в межах ієрархії рівнів справедливої вартості.

Національний банк визначає розрахункову справедливую вартість фінансових активів і зобов'язань, використовуючи ринкову інформацію (за її наявності) і відповідні методики оцінки. Проте для тлумачення ринкової інформації з метою визначення розрахункової справедливої вартості неодмінно потрібне професійне судження. Розрахункова справедлива вартість не завжди відповідає реальним сумам, за які Національний банк міг би реалізувати фінансові активи та зобов'язання з урахуванням поточних обставин, оскільки активність фінансового ринку України залишається низькою.

Фінансові активи та зобов'язання за справедливою вартістю

До фінансових інструментів за справедливою вартістю належать цінні папери нерезидентів, похідні фінансові інструменти.

Справедлива вартість боргових цінних паперів нерезидентів визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані рівня 1), інших котирувань із торгово-інформаційних систем (вхідні дані рівня 2) або, якщо немає інформації про котирування на активному ринку, на підставі дохідного підходу та вхідних даних рівня 3 (дохідність цінних паперів під час їх первинного розміщення емітентом та припущення щодо незмінності цієї дохідності до дати погашення відповідних цінних паперів, ураховуючи короткі строки до погашення). Справедлива вартість інструментів капіталу визначена зовнішнім оцінювачем доходним методом на підставі вхідних даних рівня 3.

Справедлива вартість похідних фінансових інструментів (державних деривативів) визначається на підставі котирувань на активному ринку (вхідні дані рівня 1).

Під час визначення справедливої вартості таких похідних фінансових інструментів, як процентний та валютний свопи, використовується метод оцінки із застосуванням даних, що відкрито спостерігаються на ринку (рівень 2). Справедлива вартість визначається на основі моделей оцінки, заснованих на поточній ринковій і договірній вартості відповідних базових інструментів та інших чинників. Моделі включають різні дані, у тому числі форвардні та спотові курси валют, волатильність валютного курсу, індекси процентних ставок на міжбанківських ринках, криві дохідності тощо.

Фінансові активи та зобов'язання за амортизованою собівартістю

Національний банк визначив, що справедлива вартість певних фінансових активів і зобов'язань за амортизованою собівартістю суттєво не відрізняється від їх балансової вартості для цілей розкриття справедливої вартості. До цих фінансових активів і зобов'язань належать кошти та депозити в іноземній валюті, авуари в СПЗ та внески в рахунок квоти МВФ, інші фінансові активи, банкноти та монети в обігу, кошти банків, кошти державних та інших установ, депозитні сертифікати Національного банку, зобов'язання перед МВФ та інші фінансові зобов'язання.

До фінансових інструментів за амортизованою собівартістю, справедлива вартість яких може суттєво відрізнятися від їх балансової вартості, належать цінні папери України, внутрішній державний борг у

національній валюті, кредити банкам та іншим позичальникам. Усі ці фінансові інструменти не мають активного ринку.

Справедливу вартість тих фінансових активів і зобов'язань, для яких немає активного ринку, Національний банк розраховує для розкриття в консолідованій фінансовій звітності за методом дисконтування грошових потоків (дохідний підхід). Зазначена модель ураховує майбутні процентні платежі та погашення основної суми заборгованості, строки погашення та ставку дисконтування.

Справедливу вартість цінних паперів України, Національний банк визначає на підставі дохідного підходу та такої інформації:

для довгострокових інфляційних державних облігацій – вхідних даних рівня 2 (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, та фактичних значень індексу споживчих цін до попереднього місяця з квітня до листопада 2024 року) (2023 рік: з квітня до листопада 2023 року) та рівня 3 (консensusний прогноз значень індексу споживчих цін на 2024–2029 роки із щомісячного видання FOCUSECONOMICS за грудень 2024 року та цільові значення індексу споживчих цін, визначених

Національним банком на період із 2030 до 2047 років) (2023 рік: консensusний прогноз значень індексу споживчих цін на 2023–2028 роки із щомісячного видання FOCUSECONOMICS за грудень 2023 року та цільові значення індексу споживчих цін, визначених Національним банком на період із 2029 до 2047 років);

для інших державних облігацій України – вхідних даних рівня 2 (спот-ставок, розрахованих на основі кривої безкупонної дохідності, побудованої за даними фактично укладених та виконаних договорів з ОВДП із застосуванням параметричної моделі Свенссона, значень облікових ставок, визначених у прогнозі Національного банку).

Як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості внутрішнього державного боргу в національній валюті використовується середньозважена ставка Національного банку за останніми угодами рефінансування (вхідні дані рівня 3) за звітний період.

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років як ставка дисконтування для визначення справедливої вартості кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам, використана ринкова ставка [облікова ставка Національного банку, що визначена процентною політикою Національного банку як гранична процентна ставка (нижня точка діапазону) для кредитів банкам] на дату розрахунку (вхідні дані рівня 3).

Використані ставки дисконтування були такими:

	2024	2023
	Ставка дисконтування, у % річних	Ставка дисконтування, у % річних
Цінні папери України в національній валюті:		
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	11,44–16,22	11,30–19,35
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	7,13–13,29	6,74–13,59
Внутрішній державний борг у національній валюті (1994–1996 роки)	16,19	22,00
Кредити банкам та іншим позичальникам у національній валюті	13,50	15,00

У наведеній нижче таблиці подано балансову вартість та оцінку справедливої вартості фінансових активів, що не відображаються в консолідованому звіті про фінансовий стан Національного банку за їх справедливою вартістю:

	2024		2023	
	Балансова вартість	Справедлива вартість	Балансова вартість	Справедлива вартість
(у мільйонах гривень)				
Цінні папери України в національній валюті:				
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	264 624	241 440	277 351	248 153
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	448 793	373 752	449 738	396 526
Внутрішній державний борг	1 248	946	1 347	833
Кредити банкам та іншим позичальникам	5 014	5 028	5 691	5 735

Оскільки розрахунки оціночної справедливої вартості ґрунтуються на певних припущеннях, то слід ураховувати те, що надана інформація може не повністю відображати вартість, яка може бути реалізована.

Справедлива вартість фінансових інструментів за рівнями її оцінки розподілялася таким чином:

	2024			2023		
	Рівень 1	Рівень 2	Рівень 3	Рівень 1	Рівень 2	Рівень 3
(у мільйонах гривень)						
Активи, оцінені за справедливою вартістю						
Цінні папери нерезидентів, які обліковуються за справедливою вартістю	1 074 674	17 435	143 810	901 668	27 915	143 516
Цінні папери України за справедливою вартістю:						
державні деривативи	1 370	–	–	729	–	–
Активи, справедлива вартість яких розкривається						
Цінні папери України в національній валюті:						
ОВДП (з фіксованою процентною ставкою)	–	241 440	–	–	248 153	–
ОВДП (з плаваючою процентною ставкою)	–	244 954	128 798	–	268 588	127 938
Внутрішній державний борг	–	–	946	–	–	833
Кредити банкам та іншим позичальникам	–	–	5 028	–	–	5 735
Зобов'язання, оцінені за справедливою вартістю						
Інші фінансові зобов'язання за справедливою вартістю:						
своп процентної ставки	–	224	–	–	1 223	–

Упродовж 2024 року не було суттєвих переведень фінансових інструментів між рівнями 1 і 2 оцінки справедливої вартості, а також не було переведень фінансових інструментів до рівня 3 оцінки справедливої вартості або з нього.

Довгострокові інфляційні державні облігації, справедлива вартість яких розкривається, включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості.

Зміну справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та включені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, подано таким чином:

Справедлива вартість цінних паперів нерезидентів, що оцінені за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках та включені до рівня 3 оцінки	
(у мільйонах гривень)	
Цінні папери нерезидентів станом на 01 січня 2023 року	27 667
Доходи / (витрати), визнані протягом звітного періоду в складі прибутків або збитків, у тому числі:	7 331
нереалізовані доходи / (витрати) від переоцінки фінансових інструментів до справедливої вартості	1 713
нереалізовані доходи / (витрати) від переоцінки у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют	5 556
Придбані цінні папери нерезидентів	135 623
Погашені цінні папери нерезидентів	(27 105)
Цінні папери нерезидентів станом на 31 грудня 2023 року	143 516
Доходи / (витрати), визнані протягом звітного періоду в складі прибутків або збитків, у тому числі:	25 346
нереалізовані доходи / (витрати) від переоцінки фінансових інструментів до справедливої вартості	3 823
нереалізовані доходи / (витрати) від переоцінки у зв'язку зі зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют	7 109
Придбані цінні папери нерезидентів	132 201
Погашені цінні папери нерезидентів	(157 253)
Цінні папери нерезидентів станом на 31 грудня 2024 року	143 810

Доходи та витрати від зміни справедливої вартості цінних паперів нерезидентів, що оцінюються на дату звітності за справедливою вартістю та віднесені до рівня 3 оцінки справедливої вартості, уключено до результатів від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті та до результатів від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (примітка 18 та 19 відповідно).

Середньозважена модифікована дюрація за фінансовими активами за справедливою вартістю, що належать до рівня 3 ієрархії справедливої вартості (крім

інструментів капіталу за справедливою вартістю з відображенням переоцінки в прибутках чи збитках), становить 0,43 станом на 31 грудня 2024 року (0,53 – станом на 31 грудня 2023 року). Збільшення ставок дохідності, використаних для визначення справедливої вартості таких фінансових активів станом на 31 грудня 2024 року (вхідні дані рівня 3), на 100 базисних пунктів призведе до зменшення справедливої вартості відповідних активів на 616 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 763 мільйони гривень), а зменшення цих ставок дохідності на 100 базисних пунктів – до збільшення справедливої вартості активів на 616 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 763 мільйони гривень).

Розділ III. Управління ризиками

22. Управління фінансовими ризиками

Метою управління фінансовими ризиками Національного банку є обмеження потенційних втрат фінансових активів Національного банку, забезпечення своєчасного виконання його фінансових зобов'язань і захист його капіталу для сприяння досягненню стратегічних цілей та ефективному виконанню функцій Національного банку, визначених Законом України “Про Національний банк України”, підтримки його інституційної спроможності та незалежності.

Процеси управління фінансовими ризиками включають такі етапи:

- 1) організація системи управління фінансовими ризиками;
- 2) виявлення негативних подій / ідентифікація фінансових ризиків у процесах / продуктах Національного банку;
- 3) оцінка фінансових ризиків;
- 4) визначення і вжиття заходів у відповідь на фінансові ризики (реагування на фінансові ризики);
- 5) контрольна діяльність;
- 6) комунікації та звітування;
- 7) моніторинг системи управління фінансовими ризиками.

Етапи процесів управління фінансовими ризиками детально визначені в розпорядчих актах Національного банку з питань управління фінансовими ризиками.

Правління Національного банку відповідає за впровадження системи управління ризиками та забезпечення управління ризиками Національного банку.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” Правління Національного банку створило Комітет з управління активами та пасивами Національного банку, якому делегувало повноваження щодо прийняття рішень з питань управління активами і пасивами, у тому числі золотовалютним резервом України, забезпечення моніторингу ризиків і фінансових результатів за операціями з активами і пасивами Національного банку.

Правління Національного банку або Комітет з управління активами та пасивами Національного банку в межах повноважень, делегованих йому Правлінням Національного банку, обирає та затверджує заходи у відповідь на фінансові ризики (реагування на фінансові ризики) відповідно до пропозицій підрозділів, які здійснюють операції з фінансовими інструментами та Департаменту ризик-менеджменту шляхом прийняття

рішень з питань управління фінансовими ризиками та/або включення таких заходів до нормативно-правових та/або розпорядчих актів Національного банку.

Підрозділи Національного банку, що відповідають за проведення та/або здійснюють операції з фінансовими інструментами, є “першою лінією захисту” у процесах управління фінансовими ризиками та відповідають за виявлення, оцінювання фінансових ризиків, визначення та вжиття заходів у відповідь на фінансові ризики та звітування щодо фінансових ризиків, пов'язаних з операціями, що належать до сфери відповідальності цих підрозділів.

Департамент ризик-менеджменту є “другою лінією захисту” у процесах управління фінансовими ризиками та відповідає за:

- 1) методичну, координаційну та організаційну підтримку процесів управління фінансовими ризиками в Національному банку, включаючи актуалізацію політики управління фінансовими ризиками;
- 2) розроблення і супроводження порядків і методик, що використовуються для оцінки фінансових ризиків;
- 3) контроль, моніторинг та незалежний аналіз фінансових ризиків на рівні “другої лінії захисту” Національного банку;
- 4) здійснення на запити аналізу нових операцій з фінансовими інструментами, нових фінансових інструментів, змін до операцій з фінансовими інструментами щодо їх впливу на фінансові ризики Національного банку, надання рекомендацій щодо заходів у відповідь на виявлені фінансові ризики (реагування на ризики);
- 5) оцінку профілю фінансових ризиків Національного банку;
- 6) звітування щодо фінансових ризиків Національного банку Комітету з управління активами та пасивами Національного банку.

Фінансові ризики Національного банку поділяються на такі групи:

- фінансові ризики, пов'язані з політикою, яку визначає та здійснює Національний банк, що виникають у зв'язку з фінансовими інструментами та пов'язані з виконанням Національним банком своєї основної функції та інших функцій відповідно до статей 6, 7 Закону України “Про Національний банк України”, крім пункту 15 статті 7 Закону України “Про Національний банк України”;
- фінансові ризики міжнародних резервів України;

- інші фінансові ризики Національного банку.

Заходи, які Національний банк уживає у відповідь на фінансові ризики, залежать від толерантності Національного банку до відповідної групи ризиків.

До основних заходів, які Національний банк уживає у відповідь на фінансові ризики, належать:

1) уникнення або запобігання фінансовому ризику шляхом свідомої відмови від операцій та фінансових інструментів, що наражають Національний банк на ризики, рівень яких перевищує рівень толерантності Національного банку до відповідної групи ризиків;

2) обмеження або зменшення фінансового ризику за допомогою:

- диверсифікації;
- установлення лімітів на кількісні показники ризику;
- визначення умов та правил для якісних показників ризику;
- використання різних видів забезпечення виконання зобов'язань боржником або контрагентом і коригування справедливої вартості такого забезпечення з урахуванням знижок за ризики або коригуючих коефіцієнтів;

3) перенесення фінансового ризику за допомогою хеджування;

4) прийняття фінансового ризику шляхом створення резервів та покриття фінансових ризиків за рахунок власних ресурсів Національного банку.

Залежно від чинників, які призводять до відповідних фінансових ризиків, Національний банк виділяє кредитний ризик, ринкові ризики та ризик ліквідності.

Кредитний ризик

Кредитний ризик – імовірність виникнення збитків або додаткових витрат, або недоотримання доходів через неспроможність банку-позичальника, іншого боржника чи контрагента Національного банку виконати взяті на себе зобов'язання відповідно до погоджених умов. Кредитний ризик може мати такі прояви:

ризик дефолту – кредитний ризик, що виникає внаслідок неспроможності контрагента / емітента / боржника виконати свої зобов'язання перед Національним банком, у тому числі передрозрахунковий ризик (ризик дефолту контрагента до дати здійснення розрахунків за операцією з Національним банком) та розрахунковий ризик (ризик дефолту контрагента в день здійснення розрахунків за

операцією з Національним банком після виконання зобов'язань Національним банком, але до виконання зобов'язань контрагентом);

ризик зниження кредитного рейтингу контрагента / емітента нижче ніж мінімальний допустимий рівень кредитного рейтингу для врахування активів у складі міжнародних резервів.

Ринкові ризики

Ринкові ризики – імовірність виникнення збитків або додаткових витрат, або недоотримання доходів через несприятливі зміни ринкових цін, наприклад курсів іноземних валют, процентних ставок, цін фінансових інструментів і товарів. Ринкові ризики можуть мати такі прояви:

валютний ризик – ринковий ризик, що виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют;

процентний ризик – ринковий ризик, який виникає через несприятливі зміни ринкових процентних ставок, що негативно впливають на вартість боргових цінних паперів або інших інструментів з фіксованим доходом та вартість похідних фінансових інструментів (деривативів);

ризик кредитного спреду – ринковий ризик, що виникає через розширення (збільшення) кредитного спреду між дохідністю до погашення цінного папера або іншого фінансового інструменту з фіксованим доходом та безризиковою дохідністю до погашення з аналогічною дюрацією, що негативно впливає на ринкову вартість таких інструментів. Розширення кредитного спреду може бути пов'язане як зі зниженням кредитного рейтингу / кредитної якості емітента фінансового інструменту, так із загальними змінами ринкової кон'юнктури;

фондовий ризик – ринковий ризик, що виникає через несприятливі зміни ринкової вартості акцій та інших цінних паперів із нефіксованим доходом;

товарний ризик – ринковий ризик, що виникає через несприятливі зміни ринкової вартості товарів, включаючи дорогоцінні метали (наприклад, золото);

ризик волатильності – ринковий ризик, що виникає через несприятливі зміни волатильності ринкових цін, процентних ставок, ринкових індексів і валютних курсів, які призводять до зменшення вартості опціонів, у тому числі вбудованих в інші фінансові інструменти.

Серед ринкових ризиків найбільший вплив на Національний банк мають валютний та процентний ризики.

У наведеній нижче таблиці подано аналіз чутливості позицій Національного банку до валютного ризику, що розраховано на підставі припущення про 20% збільшення і зменшення курсу долара США, євро, СПЗ та інших валют відносно гривні у 2024 та 2023 роках відповідно. До

аналізу чутливості включено тільки суми в іноземній валюті (за винятком немонетарних активів), наявні на кінець періоду, під час конвертації яких на кінець періоду використовуються курси, змінені на 20% стосовно діючих на кінець 2024 та 2023 років.

Вплив зміни курсів на прибуток або збиток та прибуток за рік подано таким чином:

	31 грудня 2024 року		31 грудня 2023 року	
			(у мільйонах гривень)	
	+20%	-20%	+20%	-20%
Долари США	302 313	(302 313)	262 043	(262 043)
Євро	11 530	(11 530)	4 359	(4 359)
СПЗ	(10 386)	10 386	(10 108)	10 108
Англійські фунти стерлінгів	805	(805)	1 221	(1 221)
Інші валюти	2 149	(2 149)	2 897	(2 897)

У наведеній нижче таблиці подано аналіз чутливості позицій Національного банку до процентного ризику. Вплив на прибуток або збиток та прибуток за рік подано таким чином:

	31 грудня 2024 року		31 грудня 2023 року	
			(у мільйонах гривень)	
	+100 б. п.	-100 б. п.	+100 б. п.	-100 б. п.
Чутливість процентних фінансових активів	12 616	(12 616)	11 052	(11 052)
Чутливість процентних фінансових зобов'язань	(5 804)	5 804	(6 751)	6 751
Чистий вплив на прибуток або збиток	6 812	(6 812)	4 302	(4 302)

Визначення джерел процентного ризику здійснюється шляхом аналізу наявної структури процентних активів і пасивів. Національний банк здійснює оцінку процентного ризику за допомогою аналізу чутливості до зміни процентних ставок, тобто змін ринкової вартості інструментів та портфелів у результаті загальної зміни кривої дохідності на певну кількість базисних пунктів. Відповідно до методології використовуваних сценарії включають паралельне зміщення всієї кривої на один процентний пункт (+/-100 базисних пунктів). Чутливість до процентного ризику обчислюється на підставі сценарію, відповідно до якого всі криві процентних ставок вважаються такими, що змінюються однаково незалежно від фінансового інструменту або валюти. Оцінки включають процентний ризик за всіма позиціями Національного банку для інструментів з фіксованою та плаваючою процентною ставкою, як визначено за відповідною моделлю.

Ризик ліквідності

За характером прояву ризику ліквідності Національний банк розділяє:

ризик ліквідності міжнародних резервів, що проявляється в можливих складнощах швидко продати або достроково відкликати великий обсяг активів, у які розміщені міжнародні резерви, іноді також за несприятливих ринкових умов, що призводять до зниження вартості таких активів;

ризик ліквідності Національного банку в іноземній валюті, що проявляється в неспроможності Національного банку виконати свої зобов'язання в іноземній валюті в установлені строки.

У зв'язку з тим, що відповідно до пункту 2 статті 7 Закону України "Про Національний банк України" Національний банк монопольно здійснює емісію національної валюти України та організовує готівковий грошовий обіг, для нього не є властивим ризик ліквідності в національній валюті України, тобто ризик неспроможності виконати свої зобов'язання в національній валюті України в установлені строки.

Управління ризиком ліквідності Національного банку здійснюється шляхом:

- утримання певних нормативно визначених обсягів коштів у грошовій формі на кореспондентських рахунках;
- утримання достатнього обсягу високоліквідних фінансових інструментів, що можуть бути швидко переведені в грошові кошти;
- установлення вимог до ліквідності активів, у які Національний банк розміщує міжнародні резерви.

Детальну оцінку фінансових ризиків наведено в примітках 23–27.

23. Аналіз фінансових активів і зобов'язань у розрізі концентрації географічного ризику

Станом на 31 грудня 2024 року фінансові активи і зобов'язання Національного банку в розрізі концентрації географічного ризику подані таким чином:

	Україна	Країни ОЕСР	МВФ	Інші	Усього
(у мільйонах гривень)					
Фінансові активи					
Кошти та депозити в іноземній валюті	45 264	431 869	–	–	477 133
Цінні папери нерезидентів	–	1 222 100	–	13 819	1 235 919
Авуари в СПЗ	–	–	46 520	–	46 520
Цінні папери України	714 787	–	–	–	714 787
Кредити банкам та іншим позичальникам	5 014	–	–	–	5 014
Внутрішній державний борг	1 248	–	–	–	1 248
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	110 296	–	110 296
Інші фінансові активи	60	–	61	–	121
Усього фінансових активів	766 373	1 653 969	156 877	13 819	2 591 038
Фінансові зобов'язання					
Банкноти та монети в обігу	822 635	–	–	–	822 635
Кошти банків	233 091	–	–	–	233 091
Кошти державних та інших установ	278 205	–	–	–	278 205
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	548 911	–	–	–	548 911
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	52 983	–	52 983
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	110 283	–	110 283
Інші фінансові зобов'язання	1 896	15	–	–	1 911
Усього фінансових зобов'язань	1 884 738	15	163 266	–	2 048 019
Чиста балансова позиція	(1 118 365)	1 653 954	(6 389)	13 819	543 019
Позабалансові активи та зобов'язання					
Активи до отримання за угодами спот	–	30 746	–	–	30 746
Активи до постачання за угодами спот	–	30 749	–	–	30 749
Чиста позабалансова позиція	–	(3)	–	–	(3)
Чиста позиція	(1 118 365)	1 653 951	(6 389)	13 819	543 016

Станом на 31 грудня 2023 року фінансові активи і зобов'язання Національного банку в розрізі концентрації географічного ризику подані таким чином:

	Україна	Країни ОЕСР	МВФ	Інші	Усього
	(у мільйонах гривень)				
Фінансові активи					
Кошти та депозити в іноземній валюті	41 317	326 191	—	—	367 508
Цінні папери нерезидентів	—	1 048 635	—	24 464	1 073 099
Авуари в СПЗ	—	—	35 570	—	35 570
Цінні папери України	727 818	—	—	—	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	5 691	—	—	—	5 691
Внутрішній державний борг	1 347	—	—	—	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	—	—	102 521	—	102 521
Інші фінансові активи	57	1	102	—	160
Усього фінансових активів	776 230	1 374 827	138 193	24 464	2 313 714
Фінансові зобов'язання					
Банкноти та монети в обігу	764 598	—	—	—	764 598
Кошти банків	216 261	—	—	—	216 261
Кошти державних та інших установ	140 102	—	—	—	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	621 667	—	—	—	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	—	—	86 027	—	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	—	—	102 509	—	102 509
Інші фінансові зобов'язання	2 521	8	—	—	2 529
Усього фінансових зобов'язань	1 745 149	8	188 536	—	1 933 693
Чиста балансова позиція	(968 919)	1 374 819	(50 343)	24 464	380 021
Позабалансові активи та зобов'язання					
Зобов'язання з надання кредитів банкам та іншим позичальникам	3 000	—	—	—	3 000
Чиста позабалансова позиція	(3 000)	—	—	—	(3 000)
Чиста позиція	(971 919)	1 374 819	(50 343)	24 464	377 021

24. Кредитний ризик

Нижче наведено інформацію щодо валової балансової вартості фінансових активів Національного банку за стадіями зменшення корисності та за кредитними рейтингами контрагентів, установленними міжнародними рейтинговими компаніями "Fitch Ratings", "Moody's" та "Standard & Poor's". У поданих нижче розкриттях на 31 грудня 2024 та 2023 років для кожного контрагента

враховується нижчий із двох кращих рейтингів, присвоєних йому вищезазначеними рейтинговими компаніями. Рейтинги наводяться відповідно до кодування рейтингової компанії "Fitch Ratings" із застосуванням таблиці відповідностей рейтингів інформаційної системи "Bloomberg".

Нижче наведена інформація станом на 31 грудня 2024 року:

	Кредитний рейтинг	Усього	% у статті фінансових активів	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3
(у мільйонах гривень)						
Кошти та депозити в іноземній валюті:						
кошти на вимогу в іноземній валюті	AAA	130 194	27,3	130 194	—	—
	AA+	200 614	42,0	200 614	—	—
	AA	137	—	137	—	—
	AA-	48 846	10,3	48 846	—	—
	A+	22 946	4,8	22 946	—	—
	A	10 582	2,2	10 582	—	—
	A-	16	—	16	—	—
	CCC-	21	—	21	—	—
короткострокові депозити в іноземній валюті	A+	4 011	0,9	4 011	—	—
	AA-	1	—	1	—	—
	A	14 528	3,0	14 528	—	—
готівкова іноземна валюта	Без ризику	45 243	9,5	45 243	—	—
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті		477 139	100,0	477 139	—	—
Цінні папери нерезидентів:						
державний сектор	AA+	1 063 023	86,1	1 063 023	—	—
	AA-	2 694	0,2	2 694	—	—
квазідержавний сектор	AAA	67 966	5,5	67 966	—	—
	AA+	30 256	2,5	30 256	—	—
	AA	24 375	2,0	24 375	—	—
	AA-	37 016	3,0	37 016	—	—
	A+	399	—	399	—	—
недержавний фінансовий сектор	AAA	550	—	550	—	—
	AA+	335	—	335	—	—
	AA-	8 208	0,7	8 208	—	—
	A+	346	—	346	—	—
Усього боргових цінних паперів нерезидентів		1 235 168	100,0	1 235 168	—	—
Цінні папери України:						
державні цінні папери	CCC+	714 787	100,0	714 787	—	—
Усього цінних паперів України		714 787	100,0	714 787	—	—
Кредити банкам та іншим позичальникам:						
кредити, надані банкам	Без рейтингу	38 649	99,9	1 570	320	36 759
кредити, надані іншим позичальникам	Без рейтингу	21	0,1	—	—	21
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам		38 670	100,0	1 570	320	36 780
Внутрішній державний борг	CCC+	1 248	100,0	1 248	—	—
Інші фінансові активи						
	AAA	61	40,9	61	—	—
	A-	1	0,7	1	—	—
	CCC-	10	6,7	10	—	—
	Без рейтингу	77	51,7	69	—	8
Усього інших фінансових активів		149	100,0	141	—	8

Станом на 31 грудня 2024 року в рядок “Без рейтингу” статті “Інші фінансові активи” включено кредити працівникам Національного банку в сумі 22 мільйони гривень: стадія 1 – 14 мільйонів гривень, стадія 3 – 8 мільйонів гривень.

У статті “Цінні папери нерезидентів” державний сектор включає уряди держав – емітентів резервних валют та їх центральні банки; квазідержавний сектор – міжнародні фінансові організації, адміністративно-територіальні одиниці держав – емітентів резервних валют,

підприємства та установи державної форми власності; недержавний фінансовий сектор – банки та інші фінансові установи недержавної форми власності. Така класифікація відповідає класифікації, що використовується Національним банком для управління портфелем цінних паперів, зокрема визначення напрямів інвестування. У порівняльну інформацію станом на 31 грудня 2023 року внесено зміни щодо цієї класифікації для відповідності представленню станом на 31 грудня 2024 року.

Нижче наведена інформація станом на 31 грудня 2023 року:

	Кредитний рейтинг	Усього	% у статті фінансових активів	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3
(у мільйонах гривень)						
Кошти та депозити в іноземній валюті:						
кошти на вимогу в іноземній валюті	AAA	90 657	24,7	90 657	–	–
	AA+	153 187	41,7	153 187	–	–
	AA	4 374	1,2	4 374	–	–
	AA-	1 698	0,4	1 698	–	–
	A+	34 032	9,3	34 032	–	–
	A	9 822	2,7	9 822	–	–
	A-	70	–	70	–	–
	CCC-	39	–	39	–	–
короткострокові депозити в іноземній валюті	AAA	15 227	4,1	15 227	–	–
	AA-	1	–	1	–	–
	A	17 128	4,7	17 128	–	–
готівкова іноземна валюта	Без ризику	41 278	11,2	41 278	–	–
Усього коштів та депозитів в іноземній валюті		367 513	100,0	367 513	–	–
Цінні папери нерезидентів:						
державний сектор	AAA	437	–	437	–	–
	AA+	889 729	83,0	889 729	–	–
квазідержавний сектор	AAA	101 081	9,4	101 081	–	–
	AA+	26 588	2,5	26 588	–	–
	AA	27 529	2,6	27 529	–	–
	AA-	8 992	0,8	8 992	–	–
	A+	9 767	0,9	9 767	–	–
	A	1 602	0,2	1 602	–	–
недержавний фінансовий сектор	AAA	915	0,1	915	–	–
	AA+	1 021	0,1	1 021	–	–
	AA-	4 762	0,4	4 762	–	–
Усього боргових цінних паперів нерезидентів		1 072 423	100,0	1 072 423	–	–
Цінні папери України:						
державні цінні папери	CCC-	727 818	100,0	727 818	–	–
Усього цінних паперів України		727 818	100,0	727 818	–	–
Кредити банкам та іншим позичальникам:						
кредити, надані банкам	Без рейтингу	39 687	99,9	1 613	867	37 207
кредити, надані іншим позичальникам	Без рейтингу	21	0,1	–	–	21
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам		39 708	100,0	1 613	867	37 228
Внутрішній державний борг	CCC-	1 347	100,0	1 347	–	–
Інші фінансові активи						
	AAA	102	56,0	102	–	–
	AA	1	0,6	1	–	–
	CCC-	4	2,2	4	–	–
	Без рейтингу	75	41,2	67	–	8
Усього інших фінансових активів		182	100,0	174	–	8

Станом на 31 грудня 2023 року в рядок “Без рейтингу” статті “Інші фінансові активи” включено кредити працівникам Національного банку в сумі 29 мільйонів гривень: стадія 1 – 21 мільйон гривень, стадія 3 – 8 мільйонів гривень.

Кредити, надані банкам, що не мають міжнародного рейтингу, складаються з кредитів, наданих банкам України для підтримання їх ліквідності, рейтинг яких визначено за внутрішньою методологією Національного банку.

Нижче наведена інформація станом на 31 грудня 2024 року:

	Внутрішній рейтинг	Усього	% у статті фінансових активів	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи
(у мільйонах гривень)							
Кредити, надані банкам	BBB	326	0,9	326	–	–	–
	BB	505	1,3	505	–	–	–
	B	739	1,9	739	–	–	–
	CC	320	0,8	–	320	–	–
	Без рейтингу	36 780	95,1	–	–	36 780	–
Усього кредитів, наданих банкам		38 670	100	1 570	320	36 780	–

Нижче наведена інформація станом на 31 грудня 2023 року:

	Внутрішній рейтинг	Усього	% у статті фінансових активів	Стадія 1	Стадія 2	Стадія 3	Первісно знецінені активи
(у мільйонах гривень)							
Кредити, надані банкам	BBB	1 293	3,3	1 293	–	–	–
	BB	167	0,4	–	167	–	–
	B	320	0,8	320	–	–	–
	C	700	1,8	–	700	–	–
	Без рейтингу	37 228	93,7	–	–	37 228	–
Усього кредитів, наданих банкам		39 708	100	1 613	867	37 228	–

Національний банк визначає внутрішні рейтинги таким чином:

рейтинг “AAA” – найвищий рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан контрагента оцінюється як стійкий та стабільний у довгостроковій перспективі, спроможність вчасно й у повному обсязі виплачувати проценти й основну суму за борговими зобов’язаннями дуже висока;

рейтинг “AA” – дуже високий рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан контрагента оцінюється як стійкий та стабільний у довгостроковій перспективі, спроможність вчасно й у повному обсязі виплачувати проценти й основну суму за борговими зобов’язаннями висока;

рейтинг “A” – високий рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан оцінюється як стійкий і стабільний у середньостроковій перспективі, спроможність вчасно й у повному обсязі виплачувати проценти й основну суму за борговими зобов’язаннями не викликає сумніву;

рейтинг “BBB” – середній рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан контрагента оцінюється як стійкий і стабільний у середньостроковій перспективі, боргові зобов’язання контрагента більше піддаються ризику невиклати порівняно з контрагентом із вищими

рейтингами. Проте можуть виникнути труднощі зі своєчасною та в повному обсязі виплатою процентів та основної суми за борговими зобов’язаннями в разі несприятливих змін у комерційних, фінансових і економічних умовах, хоча найближчим часом імовірність невиконання контрагентом боргових зобов’язань незначна;

рейтинг “BB” – середній рівень кредитоспроможності. Фінансовий стан контрагента оцінюється як задовільний і стабільний у короткостроковій перспективі, на момент аналізу контрагент спроможний виплачувати проценти й основну суму за борговими зобов’язаннями, але має більш високу ймовірність дефолту за зобов’язаннями, ніж контрагент із рейтингом “BBB”;

рейтинг “B” – рівень кредитоспроможності контрагента дещо нижчий, ніж середній. Основні показники фінансового стану контрагента оцінюються як задовільні й стабільні в короткостроковій перспективі, достатній рівень фінансової надійності. Своєчасність і повнота виплат за борговими зобов’язаннями значною мірою залежать від комерційних, фінансових та економічних умов;

рейтинг “CCC” – рівень кредитоспроможності контрагента нижчий, ніж середній. Основні показники фінансового стану контрагента оцінюються як задовільні, але їх

стабільність у короткостроковій перспективі сумнівна, низький ступінь фінансової надійності. Платоспроможність банку-контрагента повністю залежить від внутрішньоекономічної ситуації;

рейтинг “СС” – низький рівень кредитоспроможності контрагента. Основні показники фінансового стану контрагента оцінюються як задовільні, але ймовірність їх погіршення в короткостроковій перспективі досить висока, дуже низький рівень фінансової надійності. Платоспроможність банку-контрагента повністю залежить від внутрішньоекономічної ситуації;

рейтинг “С” – дуже низький рівень кредитоспроможності контрагента. Фінансовий стан контрагента нестабільний і оцінюється як незадовільний. Виплати процентів і основної суми за борговими зобов'язаннями можуть бути зупинені контрагентом без досягнення згоди кредиторів

щодо реструктуризації заборгованості до настання строку платежу. Платоспроможність банку-контрагента повністю залежить від внутрішньоекономічної ситуації.

Валова балансова вартість кредитів, наданих п'ятьом банкам із найбільшою сумою кредитної заборгованості, станом на 31 грудня 2024 року становила 29 085 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 29 413 мільйонів гривень), або 75% (станом на 31 грудня 2023 року – 74%) від загальної валової балансової вартості кредитів, наданих банкам та іншим позичальникам до формування резерву під очікувані кредитні збитки. Резерв під очікувані кредитні збитки, визнаний за кредитами, наданими цим п'ятьом банкам, становив 29 085 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2024 року (станом на 31 грудня 2023 року – 29 088 мільйонів гривень).

Нижче наведена інформація про чистий кредитний ризик у розрізі видів отриманої застави під забезпечення кредитів банкам та іншим позичальникам станом на 31 грудня 2024 року:

	Максимальний розмір кредитного ризику	Вартість застави, прийнятої як забезпечення	Чистий розмір кредитного ризику (кредити, надані банкам)	Чистий розмір кредитного ризику (внутрішній державний борг)
(у мільйонах гривень)				
Кредити забезпечені:				
нерухомим майном	2 457	4 078	2 457	–
цінними паперами	1 456	1 758	–	–
іншими видами застави	1 101	1 381	671	–
Кредити незабезпечені	1 248	–	–	1 248
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	6 262	7 217	3 128	1 248

Нижче наведена інформація про чистий кредитний ризик у розрізі видів отриманої застави під забезпечення кредитів банкам та іншим позичальникам станом на 31 грудня 2023 року:

	Максимальний розмір кредитного ризику	Вартість застави, прийнятої як забезпечення	Чистий розмір кредитного ризику (кредити, надані банкам)	Чистий розмір кредитного ризику (внутрішній державний борг)
(у мільйонах гривень)				
Кредити забезпечені :				
нерухомим майном	2 432	4 444	2 432	–
цінними паперами	2 081	2 373	–	–
іншими видами застави	1 178	1 508	824	–
Кредити незабезпечені	1 347	–	–	1 347
Усього кредитів банкам та іншим позичальникам	7 038	8 325	3 256	1 347

Максимальний розмір кредитного ризику відображає балансову вартість кредитної заборгованості на звітну дату. Вартість застави, прийнятої як забезпечення, – справедлива вартість застави, прийнята Національним банком під час розрахунку резерву на звітну дату.

Для банків та інших позичальників, що оцінюються на стадії 3 зменшення корисності, грошові потоки за якими очікуються лише від реалізації заставного майна, чистий розмір кредитного ризику дорівнює максимальному розміру кредитного ризику.

Для банків та інших позичальників, що оцінюються на стадії 1 та 2 зменшення корисності, чистий розмір кредитного ризику розрахований як різниця між максимальним розміром кредитного ризику та вартістю застави, прийнятої як забезпечення.

Для інших фінансових інструментів Національного банку їх балансова вартість відображає найкращу оцінку максимальної вразливості до кредитного ризику станом на звітну дату.

25. Валютний ризик

Станом на 31 грудня 2024 року Національний банк мав такі валютні позиції:

	Гривні	Долари США	Євро	СПЗ	Англійські фунти стерлінгів	Інші	Немоне-тарні	Усього
(у мільйонах гривень)								
Фінансові активи								
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	346 113	123 620	–	476	6 924	–	477 133
Цінні папери нерезидентів	–	1 227 679	–	–	3 644	3 845	751	1 235 919
Авуари в СПЗ	–	–	–	46 520	–	–	–	46 520
Цінні папери України	713 417	1 370	–	–	–	–	–	714 787
Кредити банкам та іншим позичальникам	5 014	–	–	–	–	–	–	5 014
Внутрішній державний борг	1 248	–	–	–	–	–	–	1 248
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	–	110 296	–	–	–	110 296
Інші фінансові активи	56	3	1	61	–	–	–	121
Усього фінансових активів	719 735	1 575 165	123 621	156 877	4 120	10 769	751	2 591 038
Фінансові зобов'язання								
Банкноти та монети в обігу	822 635	–	–	–	–	–	–	822 635
Кошти банків	231 018	1 834	234	–	–	5	–	233 091
Кошти державних та інших установ	105 183	92 399	34 973	45 543	89	18	–	278 205
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	548 911	–	–	–	–	–	–	548 911
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	–	52 983	–	–	–	52 983
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	–	110 283	–	–	–	110 283
Інші фінансові зобов'язання	1 780	112	15	–	4	–	–	1 911
Усього фінансових зобов'язань	1 709 527	94 345	35 222	208 809	93	23	–	2 048 019
Чиста балансова позиція	(989 792)	1 480 820	88 399	(51 932)	4 027	10 746	751	543 019
Позабалансові активи та зобов'язання								
Активи до отримання за угодами спот	–	30 746	–	–	–	–	–	30 746
Активи до постачання за угодами спот	–	–	30 749	–	–	–	–	30 749
Чиста позабалансова позиція	–	30 746	(30 749)	–	–	–	–	(3)
Чиста позиція	(989 792)	1 511 566	57 650	(51 932)	4 027	10 746	751	543 016

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав такі валютні позиції:

	Гривні	Долари США	Євро	СПЗ	Англійські фунти стерлінгів	Інші	Немоне-тарні	Усього
(у мільйонах гривень)								
Фінансові активи								
Кошти та депозити в іноземній валюті	–	317 160	44 806	–	1 808	3 734	–	367 508
Цінні папери нерезидентів	–	1 057 280	–	–	4 332	10 811	676	1 073 099
Авуари в СПЗ	–	–	–	35 570	–	–	–	35 570
Цінні папери України	727 089	729	–	–	–	–	–	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	5 691	–	–	–	–	–	–	5 691
Внутрішній державний борг	1 347	–	–	–	–	–	–	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	–	102 521	–	–	–	102 521
Інші фінансові активи	56	1	1	102	–	–	–	160
Усього фінансових активів	734 183	1 375 170	44 807	138 193	6 140	14 545	676	2 313 714
Фінансові зобов'язання								
Банкноти та монети в обігу	764 598	–	–	–	–	–	–	764 598
Кошти банків	213 906	2 002	347	–	2	4	–	216 261
Кошти державних та інших установ	54 291	62 867	22 659	196	31	58	–	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	621 667	–	–	–	–	–	–	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	–	86 027	–	–	–	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	–	102 509	–	–	–	102 509
Інші фінансові зобов'язання	2 436	84	8	–	1	–	–	2 529
Усього фінансових зобов'язань	1 656 898	64 953	23 014	188 732	34	62	–	1 933 693
Чиста балансова позиція	(922 715)	1 310 217	21 793	(50 539)	6 106	14 483	676	380 021
Позабалансові активи та зобов'язання								
Зобов'язання з надання кредитів банкам та іншим позичальникам	3 000	–	–	–	–	–	–	3 000
Чиста позабалансова позиція	(3 000)	–	–	–	–	–	–	(3 000)
Чиста позиція	(925 715)	1 310 217	21 793	(50 539)	6 106	14 483	676	377 021

Активи і зобов'язання в інших валютах переважно складаються зі статей у швейцарських франках, австралійських доларах, японських єнах та юанях Женьміньбі.

26. Процентний ризик

Станом на 31 грудня 2024 року Національний банк мав таку структуру середньозважених процентних ставок за основними валютами для монетарних фінансових інструментів, за якими нараховуються проценти. Процентні ставки за кожним фінансовим інструментом розраховувались як середньозважені ефективні процентні ставки на звітну дату.

	Гривні	Долари США	Євро	СПЗ	Англійські фунти стерлінгів	Інші	Загальна середньозважена ставка
							(у %)
Фінансові активи							
Короткострокові депозити в іноземній валюті	–	4,62	–	–	–	2,50	4,36
Депозити овернайт, що розміщені з ініціативи банку-кореспондента	–	4,25	–	–	–	–	4,25
Цінні папери нерезидентів	–	4,70	–	–	4,73	3,40	4,70
Авуари в СПЗ	–	–	–	3,16	–	–	3,16
Цінні папери України	11,87	–	–	–	–	–	11,87
Кредити банкам та іншим позичальникам	14,74	–	–	–	–	–	14,74
Внутрішній державний борг	8,67	–	–	–	–	–	8,67
Фінансові зобов'язання							
Інші кошти банків на вимогу	–	4,25	–	–	–	–	4,25
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб	4,35	–	–	–	–	–	4,35
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	13,71	–	–	–	–	–	13,71
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	–	5,38	–	–	5,38

Позначка “–” у таблиці означає, що Національний банк не має відповідних активів або зобов'язань у зазначеній валюті, за якими нараховуються проценти.

За змінною ставкою нараховуються проценти за авуарами в СПЗ та кредитом МВФ (процентна ставка переглядається щотижня).

До складу цінних паперів України включаються ОВДП з плаваючою та фіксованою процентною ставкою.

Процентна ставка, за якою нараховуються витрати за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, не є фіксованою, її розмір відповідає середньозваженій процентній ставці за вкладами (депозитами) на вимогу фізичних осіб у національній валюті.

Станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав таку структуру середньозважених процентних ставок за основними валютами для монетарних фінансових інструментів, за якими нараховуються проценти. Процентні ставки за кожним фінансовим інструментом розраховувались як середньозважені ефективні процентні ставки на звітну дату.

	Гривні	Долари США	Євро	СПЗ	Англійські фунти стерлінгів	Інші	Загальна середньозважена ставка
							(у %)
Фінансові активи							
Короткострокові депозити в іноземній валюті	–	5,53	–	–	–	–	5,53
Депозити овернайт, що розміщені з ініціативи банку-кореспондента	–	5,28	–	–	–	–	5,28
Цінні папери нерезидентів	–	5,14	–	–	5,47	2,87	4,44
Авуари в СПЗ	–	–	–	4,10	–	–	4,10
Цінні папери України	14,66	–	–	–	–	–	14,66
Кредити банкам та іншим позичальникам	16,07	–	–	–	–	–	16,07
Внутрішній державний борг	8,67	–	–	–	–	–	8,67
Фінансові зобов'язання							
Інші кошти банків на вимогу	–	5,25	–	–	–	–	5,25
Фонд гарантування вкладів фізичних осіб	4,60	–	–	–	–	–	4,60
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	16,40	–	–	–	–	–	16,40
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	–	–	6,73	–	–	6,73

Аналіз фінансових активів і зобов'язань за строками перегляду процентних ставок

У наведеній нижче таблиці розкривається аналіз фінансових активів і зобов'язань за строками перегляду процентних ставок.

Для фінансових активів і зобов'язань із фіксованою процентною ставкою строковість визначалася з

урахуванням періоду від дати консолідованого звіту про фінансовий стан до дати погашення згідно з контрактом, для активів і зобов'язань зі змінною процентною ставкою – з урахуванням найближчого терміну перегляду процентних ставок чи дати погашення залежно від того, що настає раніше.

Станом на 31 грудня 2024 року фінансові активи і зобов'язання за строками перегляду процентних ставок відображаються таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Безпро-центні	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті	431 869	–	–	–	–	45 264	477 133
Цінні папери нерезидентів	102 396	221 482	911 290	–	–	751	1 235 919
Авуари в СПЗ	46 520	–	–	–	–	–	46 520
Цінні папери України	–	1 051	461 156	48 620	202 590	1 370	714 787
Кредити банкам та іншим позичальникам	3 454	–	355	1 205	–	–	5 014
Внутрішній державний борг	–	50	142	579	477	–	1 248
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	–	–	–	110 296	110 296
Інші фінансові активи	10	–	–	4	8	99	121
Усього фінансових активів	584 249	222 583	1 372 943	50 408	203 075	157 780	2 591 038
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу	–	–	–	–	–	822 635	822 635
Кошти банків	618	–	–	–	–	232 473	233 091
Кошти державних та інших установ	2 463	–	–	–	–	275 742	278 205
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	530 925	17 986	–	–	–	–	548 911
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	52 544	–	–	–	–	439	52 983
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	–	–	–	110 283	110 283
Інші фінансові зобов'язання	–	–	–	–	–	1 911	1 911
Усього фінансових зобов'язань	586 550	17 986	–	–	–	1 443 483	2 048 019
Чистий розрив	(2 301)	204 597	1 372 943	50 408	203 075	(1 285 703)	543 019
Сумарний розрив	(2 301)	202 296	1 575 239	1 625 647	1 828 722	543 019	
Позабалансові активи та зобов'язання							
Умовні вимоги з фіксованою ставкою за операціями своп процентної ставки	–	470	2 500	1 000	–	–	3 970
Умовні зобов'язання з плаваючою ставкою за операціями своп процентної ставки	–	3 985	–	–	–	–	3 985
Чистий розрив	–	(3 515)	2 500	1 000	–	–	(15)
Сумарний розрив	–	(3 515)	(1 015)	(15)	(15)	(15)	
Усього чистий розрив	(2 301)	201 082	1 375 443	51 408	203 075	(1 285 703)	543 004
Усього сумарний розрив	(2 301)	198 781	1 574 224	1 625 632	1 828 707	543 004	

Станом на 31 грудня 2023 року фінансові активи і зобов'язання за строками перегляду процентних ставок відображаються таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Безпро-центні	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті	326 191	–	–	–	–	41 317	367 508
Цінні папери нерезидентів	153 070	183 594	733 467	2 292	–	676	1 073 099
Авуари в СПЗ	35 570	–	–	–	–	–	35 570
Цінні папери України	2 642	7 325	452 665	49 218	215 239	729	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	3 256	–	35	2 400	–	–	5 691
Внутрішній державний борг	–	52	147	599	549	–	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	–	–	–	–	–	102 521	102 521
Інші фінансові активи	4	–	–	6	12	138	160
Усього фінансових активів	520 733	190 971	1 186 314	54 515	215 800	145 381	2 313 714
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу	–	–	–	–	–	764 598	764 598
Кошти банків	1 263	–	–	–	–	214 998	216 261
Кошти державних та інших установ	539	–	–	–	–	139 563	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	528 530	93 137	–	–	–	–	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	85 007	–	–	–	–	1 020	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	–	–	–	–	–	102 509	102 509
Інші фінансові зобов'язання	–	–	–	–	–	2 529	2 529
Усього фінансових зобов'язань	615 339	93 137	–	–	–	1 225 217	1 933 693
Чистий розрив	(94 606)	97 834	1 186 314	54 515	215 800	(1 079 836)	380 021
Сумарний розрив	(94 606)	3 228	1 189 542	1 244 057	1 459 857	380 021	
Позабалансові активи та зобов'язання							
Умовні вимоги з фіксованою ставкою за операціями своп процентної ставки	500	–	4 500	3 970	–	–	8 970
Умовні зобов'язання з плаваючою ставкою за операціями своп процентної ставки	1 523	7 535	–	–	–	–	9 058
Чистий розрив	(1 023)	(7 535)	4 500	3 970	–	–	(88)
Сумарний розрив	(1 023)	(8 558)	(4 058)	(88)	(88)	(88)	
Усього чистий розрив	(95 629)	90 299	1 190 814	58 485	215 800	(1 079 836)	379 933
Усього сумарний розрив	(95 629)	(5 330)	1 187 484	1 243 969	1 459 769	379 933	

Станом на 31 грудня 2024 року частка цінних паперів нерезидентів зі змінною ставкою становила 0,7% від загального портфеля (станом на 31 грудня 2023 року – 0,9%).

27. Ризик ліквідності

Для оцінки ризику ліквідності фінансові активи групуються відповідно до контрактних на звітну дату строків отримання грошових потоків для їх погашення з урахуванням періоду, що залишився від звітної дати до контрактної дати погашення відповідного грошового потоку. Внески в рахунок квоти МВФ відображаються як активи на вимогу на підставі статті XXVI Статей угоди МВФ, але таке групування не означає наявності очікувань того, що Україна скористається цією статтею. Фінансові зобов'язання групуються за строками погашення з урахуванням періоду, що згідно з контрактом залишився від звітної дати до дати погашення.

Суми фінансових активів і зобов'язань, наведені в таблиці ризику ліквідності, відображають дисконтовані грошові потоки за контрактами, фінансових інструментів за справедливою вартістю. Похідні фінансові інструменти,

розрахунки за якими проводитимуться на підставі чистої суми, наведені за чистою сумою, що, як очікується, буде сплачена. Знецінені кредити включені до таблиці за балансовою вартістю на підставі очікуваних термінів отримання грошових коштів.

Цінні папери нерезидентів уключені до таблиці з урахуванням періоду, що згідно з контрактом залишився від звітної дати до дати погашення. Зважаючи на історичні дані, такі дати суттєво не відрізняються від очікувань щодо вибуття таких цінних паперів.

Якщо суми, що підлягають сплаті, не є фіксованими, то такі суми наводяться в аналізі ліквідності з урахуванням умов, що були на звітну дату. Позиції в іноземній валюті перераховані за курсами спот на звітну дату.

Оцінка ризику ліквідності Національного банку станом на 31 грудня 2024 року подана таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті	477 133	–	–	–	–	–	477 133
Цінні папери нерезидентів	99 452	216 319	913 035	6 362	–	751	1 235 919
Авуари в СПЗ	46 520	–	–	–	–	–	46 520
Цінні папери України	–	1 051	12 363	48 620	652 753	–	714 787
Кредити банкам та іншим позичальникам	3 454	–	355	1 205	–	–	5 014
Внутрішній державний борг	–	50	142	579	477	–	1 248
Внески в рахунок квоти МВФ	110 296	–	–	–	–	–	110 296
Інші фінансові активи	96	–	1	4	8	12	121
Усього фінансових активів	736 951	217 420	925 896	56 770	653 238	763	2 591 038
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу	822 635	–	–	–	–	–	822 635
Кошти банків	233 091	–	–	–	–	–	233 091
Кошти державних та інших установ	278 205	–	–	–	–	–	278 205
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	530 925	17 986	–	–	–	–	548 911
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	16 532	15 380	16 604	–	4 467	52 983
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	110 283	–	–	–	–	–	110 283
Інші фінансові зобов'язання	30	7	143	74	–	1 657	1 911
Усього за фінансовими зобов'язаннями	1 975 169	34 525	15 523	16 678	–	6 124	2 048 019
Розрив ліквідності за фінансовими інструментами	(1 238 218)	182 895	910 373	40 092	653 238	(5 361)	543 019
Сумарний розрив ліквідності	(1 238 218)	(1 055 323)	(144 950)	(104 858)	548 380	543 019	

Оцінка ризику ліквідності Національного банку станом на 31 грудня 2023 року подана таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові активи							
Кошти та депозити в іноземній валюті	367 508	–	–	–	–	–	367 508
Цінні папери нерезидентів	150 399	178 446	739 590	3 988	–	676	1 073 099
Авуари в СПЗ	35 570	–	–	–	–	–	35 570
Цінні папери України	2 642	7 325	2 927	49 217	665 707	–	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	3 256	–	35	2 400	–	–	5 691
Внутрішній державний борг	–	52	147	599	549	–	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	102 521	–	–	–	–	–	102 521
Інші фінансові активи	133	–	–	6	12	9	160
Усього фінансових активів	662 029	185 823	742 699	56 210	666 268	685	2 313 714
Фінансові зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу	764 598	–	–	–	–	–	764 598
Кошти банків	216 261	–	–	–	–	–	216 261
Кошти державних та інших установ	140 102	–	–	–	–	–	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	528 530	93 137	–	–	–	–	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	15 934	21 222	44 717	–	4 154	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	102 509	–	–	–	–	–	102 509
Інші фінансові зобов'язання	17	–	432	780	–	1 300	2 529
Позабалансові зобов'язання							
Зобов'язання з надання кредитів	3 000	–	–	–	–	–	3 000
Усього за фінансовими зобов'язаннями	1 755 017	109 071	21 654	45 497	–	5 454	1 936 693
Розрив ліквідності за фінансовими інструментами	(1 092 988)	76 752	721 045	10 713	666 268	(4 769)	377 021
Сумарний розрив ліквідності	(1 092 988)	(1 016 236)	(295 191)	(284 478)	381 790	377 021	

Суми, що зазначаються в наведених нижче таблицях, не відповідають сумам, відображеним у консолідованому звіті про фінансовий стан, оскільки подана нижче інформація включає аналіз за строками погашення

фінансових зобов'язань, що відображає загальну суму майбутніх недисконтованих платежів за договорами (включаючи виплату процентів), які не визнаються в консолідованому звіті про фінансовий стан.

Періоди виплат за недисконтованими грошовими потоками за фінансовими зобов'язаннями згідно з договорами станом на 31 грудня 2024 року подані таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові зобов'язання (крім похідних фінансових інструментів)							
Банкноти та монети в обігу	822 635	–	–	–	–	–	822 635
Кошти банків	233 091	–	–	–	–	–	233 091
Кошти державних та інших установ	278 205	–	–	–	–	–	278 205
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	531 263	18 502	–	–	–	–	549 765
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	17 159	16 378	17 539	1 668	4 468	57 212
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	110 283	–	–	–	–	–	110 283
Інші фінансові зобов'язання	30	–	–	–	–	1 657	1 687
Усього за фінансовими зобов'язаннями (крім похідних фінансових інструментів)	1 975 507	35 661	16 378	17 539	1 668	6 125	2 052 878
Похідні фінансові інструменти							
Зобов'язання за угодами своп, розрахунки за якими проводяться на нетто-основі:							
суми за угодами (до постачання)	–	(15)	–	–	–	–	(15)
Усього сум до отримання / (до постачання) за похідними фінансовими інструментами	–	(15)	–	–	–	–	(15)
Усього майбутніх платежів за фінансовими зобов'язаннями	1 975 507	35 676	16 378	17 539	1 668	6 125	2 052 893

Періоди виплат за недисконтованими грошовими потоками за фінансовими зобов'язаннями згідно з договорами станом на 31 грудня 2023 року подані таким чином:

	На вимогу та до 1 місяця	1–3 місяці	3–12 місяців	1–5 років	Понад 5 років	Строк погашення не визначений	Усього
(у мільйонах гривень)							
Фінансові зобов'язання (крім похідних фінансових інструментів)							
Банкноти та монети в обігу	764 598	–	–	–	–	–	764 598
Кошти банків	216 261	–	–	–	–	–	216 261
Кошти державних та інших установ	140 102	–	–	–	–	–	140 102
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком	528 996	95 702	–	–	–	–	624 698
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	–	15 972	21 322	45 252	2 006	4 154	88 706
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	102 509	–	–	–	–	–	102 509
Інші фінансові зобов'язання	6	–	–	–	–	1 300	1 306
Позабалансові зобов'язання							
Зобов'язання з надання кредитів	3 000	–	–	–	–	–	3 000
Усього за фінансовими зобов'язаннями (крім похідних фінансових інструментів)	1 755 472	111 674	21 322	45 252	2 006	5 454	1 941 180
Похідні фінансові інструменти							
Зобов'язання за угодами своп, розрахунки за якими проводяться на нетто-основі:							
суми за угодами (до постачання)	(23)	(65)	–	–	–	–	(88)
Усього сум до отримання / (до постачання) за похідними фінансовими інструментами	(23)	(65)	–	–	–	–	(88)
Усього майбутніх платежів за фінансовими зобов'язаннями	1 755 495	111 739	21 322	45 252	2 006	5 454	1 941 268

Розділ IV. Управління капіталом

28. Управління капіталом

Функцією капіталу Національного банку є забезпечення економічної самостійності та здатності виконання ним функцій, визначених законодавством України. Загальна сума капіталу, управління яким здійснює Національний банк, станом на 31 грудня 2024 року становить 567 619 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 420 126 мільйонів гривень). Для Національного банку немає вимог до розміру власного капіталу, крім розміру статутного капіталу та загальних резервів, установлених Законом України “Про Національний банк України”.

Статутний капітал

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” розмір статутного капіталу становить 10 мільйонів гривень. Його розмір збільшений до 100 мільйонів гривень за рішенням Ради Національного банку за підсумками 2007 року.

Загальні резерви

Національний банк створює загальні резерви, які використовуються на покриття його збитків, згідно з вимогами Закону України “Про Національний банк України”.

Загальні резерви, сформовані за звітний рік, повинні дорівнювати 10% від середньорічного обсягу грошово-кредитних зобов'язань Національного банку, які у 2024 році становили 1 561 492 мільйони гривень (у 2023 році – 1 376 417 мільйонів гривень).

Резервний капітал

Резервний капітал уключає резервний фонд, що формується дочірньою компанією Національного банку шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку

дочірньої компанії відповідно до Закону України “Про акціонерні товариства”. Відрахування до резервного фонду має бути не меншим ніж 5% суми чистого прибутку до досягнення резервним фондом 15% статутного капіталу дочірньої компанії.

Резерви переоцінки активів і зобов'язань

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” нереалізовані доходи від переоцінки іноземної валюти, монетарного золота у зв'язку зі змінами офіційного курсу гривні до іноземних валют / облікової ціни золота протягом звітного року, а також нереалізовані доходи від переоцінки цінних паперів, інструментів капіталу та похідних фінансових інструментів у зв'язку з їх переоцінкою до справедливої вартості, нереалізовані доходи або витрати від переоцінки банківських металів у зв'язку зі змінами облікової ціни банківських металів Національний банк спрямовує до статті “Резерви переоцінки активів і зобов'язань” розділу “Власний капітал” консолідованого звіту про фінансовий стан та консолідованого звіту про зміни у власному капіталі.

Сума резервів переоцінки використовується для компенсації сум нереалізованих витрат від переоцінки іноземної валюти, монетарного золота, цінних паперів, інструментів капіталу, похідних фінансових інструментів за справедливою вартістю, якщо вони накопичуються протягом звітного року.

Сума резервів переоцінки за іноземною валютою, монетарним золотом, цінними паперами, інструментами капіталу, похідними фінансовими інструментами, банківськими металами, що вибувають або зменшують відкриту валютну позицію, включається до прибутку до розподілу у відповідних звітних періодах.

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років власний капітал Національного банку складався з таких компонентів:

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Статутний капітал	100	100
Загальні резерви	137 642	99 675
Нерозподілений прибуток	18 516	37 984
Резервний капітал	36	31
Резерв переоцінки іноземної валюти, монетарного золота	389 744	261 180
Резерв переоцінки банківських металів	1 838	1 330
Резерви переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	19 743	19 826
Усього власного капіталу	567 619	420 126

29. Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України

Облікова політика

Згідно з нормами Податкового кодексу України Національний банк здійснює розрахунки з Державним бюджетом відповідно до статті 5¹ Закону України “Про Національний банк України”.

Національний банк перераховує частину прибутку до розподілу до Державного бюджету відповідно до Закону України “Про Національний банк України”. Прибуток до розподілу визначається шляхом зменшення прибутку на суму нереалізованих доходів звітного періоду, що спрямовуються до резервів переоцінки. Нереалізовані доходи, що стають реалізованими в наступних періодах, включаються до прибутку до розподілу у відповідних звітних періодах. Національний банк компенсує суму перевищення нереалізованих витрат над сумою резерву переоцінки коштами прибутку поточного року, а в разі їх недостатності – коштами загальних резервів. Ці операції

відображені в консолідованому звіті про зміни у власному капіталі.

Після підтвердження зовнішнім аудитором та затвердження Радою Національного банку річної консолідованої фінансової звітності частина прибутку до розподілу, що залишається після формування загальних резервів, підлягає перерахуванню до Державного бюджету.

Станом на 31 грудня 2024 року сума зобов'язань Національного банку перед Державним бюджетом із перерахування частини прибутку до розподілу за 2024 рік становить 84 158 мільйонів гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 38 643 мільйони гривень).

У квітні 2024 року Національний банк перерахував до Державного бюджету 38 643 мільйони гривень (у 2023 році – 71 868 мільйонів гривень).

Узгодження показника прибутку від діяльності з показником прибутку Національного банку за 2024 рік:

	Доходи та витрати Національного банку	Консолідаційні коригування	Доходи та витрати за даними Консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід
(у мільйонах гривень)			
Чистий процентний дохід	17 610	39	17 649
Процентні доходи за фінансовими активами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку	20 127	–	20 127
Чистий комісійний дохід	719	–	719
Чисте збільшення резервів за активами та зобов'язаннями	(190)	(1)	(191)
Інші доходи і витрати	(6 796)	(42)	(6 838)
Прибуток від діяльності	31 470	(4)	31 466
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	158 536	–	158 536
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку (за вирахуванням процентних доходів)	41 060	–	41 060
Результати від фінансових інструментів	199 596	–	199 596
Прибуток за рік	231 066	(4)	231 062

Чисте збільшення резервів за активами та зобов'язаннями включає статті “(Збиток) / прибуток від (зменшення) / відновлення корисності за процентними фінансовими активами” та “(Збиток) / прибуток від (зменшення) / відновлення корисності за іншими активами” консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід. Інші доходи і витрати включають статті “Витрати на утримання персоналу”, “Витрати,

пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції”, “Адміністративно-господарські та інші витрати”, “Витрати з податку на прибуток дочірньої компанії”, “Інші доходи” консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід з урахуванням коригування на суму прибутку, що належить неконтрольованій частці.

Узгодження показника прибутку від діяльності з показником прибутку Національного банку за 2023 рік:

	Доходи та витрати Національного банку	Консолідаційні коригування	Доходи та витрати за даними Консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід
			(у мільйонах гривень)
Чистий процентний дохід	27 520	33	27 553
Процентні доходи за фінансовими активами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку	9 006	–	9 006
Чистий комісійний дохід	527	–	527
Чисте зменшення резервів за активами та зобов'язаннями	1 031	–	1 031
Інші доходи і витрати	(5 222)	(22)	(5 244)
Прибуток від діяльності	32 862	11	32 873
Результати від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	63 522	–	63 522
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки в прибутку або збитку (за вирахуванням процентних доходів)	34 246	–	34 246
Результати від фінансових інструментів	97 768	–	97 768
Прибуток за рік	130 630	11	130 641

Зобов'язання з перерахування частини прибутку до розподілу до Державного бюджету, визначені відповідно до Закону України "Про Національний банк України", зазначені в розрахунку:

	Примітка	2024	2023
			(у мільйонах гривень)
Прибуток від діяльності Національного банку		31 470	32 862
Реалізований результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями в іноземній валюті та монетарному золоті	18	29 971	25 793
Реалізований результат від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	19	23 298	14 943
Нереалізовані витрати, що не компенсуються резервом переоцінки фінансових інструментів до їх справедливої вартості	19	(189)	(19)
Нереалізовані результати переоцінки минулих років, що стали реалізованими в поточному році, за цінними паперами та деривативами (фінансовими інструментами), що вибули		18 035	2 982
Реалізований результат за банківськими металами, що вибули		81	65
Результат безоплатного передавання активів		–	(17)
Прибуток до розподілу за рік		102 666	76 609
Формування загальних резервів		(18 508)	(37 966)
Частина прибутку до розподілу, що підлягає перерахуванню до Державного бюджету		84 158	38 643

Розділ V.I. Нефінансові активи та зобов'язання

30. Основні засоби та нематеріальні активи

Облікова політика

Основні засоби обліковуються за первісною вартістю за мінусом накопиченого зносу та збитку від знецінення.

Витрати на поліпшення об'єктів основних засобів, що призводять до збільшення первісно очікуваних вигід від їх використання, включаються у вартість таких об'єктів. Витрати, що здійснюються для підтримання об'єктів основних засобів у придатному для використання стані та одержання первісно визначених майбутніх економічних вигід від використання цих об'єктів визнаються в міру їх здійснення. Витрати на заміну основних частин або компонентів основних засобів капіталізуються, а залишкова вартість заміненої частини включається до складу витрат у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід звітного періоду.

У разі зменшення корисності основних засобів їх вартість зменшується до суми очікуваного відшкодування. Зменшення балансової вартості відображається в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід. Витрати на зменшення корисності активу, визнані в попередніх періодах, сторнуються, якщо відбулася зміна оцінок, застосованих для визначення суми очікуваного відшкодування.

Результат від реалізації основних засобів, що розраховується як різниця між сумою отриманих коштів і балансовою вартістю активів, визнається в складі фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід.

Незавершені капітальні вкладення відображаються в обліку за первісною вартістю. Після завершення будівництва активи включаються до класу будівель і споруд за первісною вартістю. Незавершені капітальні вкладення не амортизуються до того часу, доки актив не буде готовий до використання.

Амортизація основних засобів

Нарахування амортизації (зносу) основних засобів починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основного засобу став придатним для використання, та завершується під час вибуття або за

повністю амортизованими основними засобами (в останньому випадку строки корисного використання переглядаються та коригуються за потреби). Нарахування амортизації виконується із застосуванням прямолінійного методу з метою рівномірного зменшення первісної вартості до ліквідаційної вартості протягом таких установлених строків корисного використання:

будівлі та споруди	20–50 років;
транспортні засоби	7–28 років;
машини та обладнання	4–20 років;
інструменти, прилади та інвентар	4–10 років;
інші	2–25 років.

Земля і незавершені капітальні вкладення не підлягають амортизації.

Ліквідаційна вартість активу дорівнює нулю, якщо Національний банк має намір використовувати актив до кінця строку корисного використання.

Нематеріальні активи

Усі нематеріальні активи Національного банку мають визначений строк корисного використання і включають переважно програмне забезпечення та ліцензії на право користування програмними продуктами.

Придбані нематеріальні активи амортизуються за прямолінійним методом протягом очікуваного строку їх корисного використання, що становить від двох до двадцяти років та не повинен перевищувати періоду дії договірних або інших юридичних прав на ці активи, і надалі обліковуються за первісною вартістю за мінусом накопиченої амортизації та збитку від зменшення корисності.

Бухгалтерські оцінки та судження

Зменшення корисності основних засобів та нематеріальних активів

Управлінський персонал Національного банку на кожну звітну дату переглядає основні засоби та нематеріальні активи щодо зменшення корисності, зважаючи на аналіз того, чи наявні певні події або зміна обставин, що свідчать про зменшення корисності.

	Будівлі та споруди	Транспортні засоби	Машини та обладнання	Інструменти, прилади та інвентар	Інші основні засоби	Незавершені капітальні вкладення	Нематеріальні активи	Усього
(у мільйонах гривень)								
Первісна вартість на 01 січня 2023 року	4 305	157	5 385	98	253	195	541	10 934
Знос на 01 січня 2023 року	(2 274)	(139)	(3 620)	(94)	(224)	(9)	(457)	(6 817)
Балансова вартість на 01 січня 2023 року	2 031	18	1 765	4	29	186	84	4 117
Надходження	5	–	291	1	6	64	16	383
Переведення до іншої категорії, у тому числі:	8	(2)	(5)	2	13	(12)	(4)	–
первісної вартості	8	(2)	(5)	2	13	(12)	(4)	–
Вибуття, у тому числі:	(17)	–	–	–	–	(2)	–	(19)
первісної вартості	(26)	(1)	(14)	(1)	(3)	(2)	(2)	(49)
зносу	9	1	14	1	3	–	2	30
Амортизація (знос), нарахована в поточному звітному періоді	(86)	(3)	(302)	(2)	(14)	–	(30)	(437)
Первісна вартість на 31 грудня 2023 року	4 292	154	5 657	100	269	245	551	11 268
Знос на 31 грудня 2023 року	(2 351)	(141)	(3 908)	(95)	(235)	(9)	(485)	(7 224)
Балансова вартість на 31 грудня 2023 року	1 941	13	1 749	5	34	236	66	4 044
Надходження	3	9	220	1	22	93	21	369
Переведення до іншої категорії, у тому числі:	7	3	41	–	28	(76)	(3)	–
первісної вартості	7	3	36	–	28	(76)	2	–
зносу	–	–	5	–	–	–	(5)	–
Вибуття, у тому числі:	–	–	(1)	–	–	–	–	(1)
первісної вартості	–	–	(19)	–	(2)	–	(3)	(24)
зносу	–	–	18	–	2	–	3	23
Амортизація (знос), нарахована в поточному звітному періоді	(85)	(3)	(329)	(1)	(19)	–	(30)	(467)
Первісна вартість на 31 грудня 2024 року	4 302	166	5 894	101	317	262	571	11 613
Знос на 31 грудня 2024 року	(2 436)	(144)	(4 214)	(96)	(252)	(9)	(517)	(7 668)
Балансова вартість на 31 грудня 2024 року	1 866	22	1 680	5	65	253	54	3 945

Первісна вартість повністю амортизованих основних засобів, які ще використовуються, становить 3 146 мільйонів гривень станом на 31 грудня 2024 року (станом на 31 грудня 2023 року – 2 600 мільйонів гривень).

За результатами проведених тестів на зменшення корисності станом на 31 грудня 2024 та 2023 років ознак зменшення корисності не виявлено.

Балансова вартість основних засобів та нематеріальних активів дочірньої компанії скоригована в частині сум амортизації (накопиченого зносу) відповідно до облікової політики Національного банку.

У 2024 році безоплатного передавання об'єктів права державної власності зі сфери управління Національного банку до сфери управління інших органів, уповноважених управляти державним майном, не було.

У 2023 році на виконання розпорядчих актів Кабінету Міністрів України відбулося безоплатне передавання об'єктів права державної власності зі сфери управління Національного банку до сфери управління інших органів, уповноважених управляти державним майном. Результат від передавання цих активів становить 17 мільйонів гривень та визнається в капіталі як операція із засновником.

Зобов'язання з капітальних вкладень

Станом на 31 грудня 2024 року Національний банк мав зобов'язання з капітальних вкладень, які стосувалися придбання, будівництва та поліпшення основних засобів і нематеріальних активів, на загальну суму 184 мільйони гривень (станом на 31 грудня 2023 року – 154 мільйони гривень).

31. Інші нефінансові активи

Облікова політика

Банківські та інші дорогоцінні метали

Банківські метали – запаси золота, що не є монетарним, срібла, платини та паладію обліковуються за масою в

тройських унціях та їх вартістю в гривнях за обліковою ціною банківських металів.

Облікова ціна банківських металів, за якою банківські метали відображені в консолідованій фінансовій звітності, була такою:

	31 грудня 2024 року (у гривнях)	31 грудня 2023 року (у гривнях)
1 тройська унція золота	110 222,47	78 861,34
1 тройська унція срібла	1 238,40	924,01
1 тройська унція платини	38 809,98	37 993,79
1 тройська унція паладію	38 600,21	43 325,76

Нереалізовані результати переоцінки банківських металів у зв'язку зі зміною облікової ціни банківських металів уключаються до інших сукупних доходів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли. Реалізовані результати переоцінки банківських металів уключаються до складу нерозподіленого прибутку.

Банківські метали, розміщені на депозитах в іноземних банках, за якими нараховуються процентні доходи, уключаються до статті “Кошти і депозити в іноземній валюті та банківських металах” (примітка 6). Результати переоцінки банківських металів, розміщених в іноземних банках, у зв'язку зі зміною облікової ціни банківських металів уключаються до складу інших сукупних доходів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли.

Дорогоцінні метали включають зливки золота, що не відповідають визначеним стандартам, брукх золота та інших металів і обліковуються за середньозваженою собівартістю в складі запасів матеріальних цінностей.

Банківські та дорогоцінні метали включаються до статті “Інші активи” у консолідованому звіті про фінансовий стан.

Необоротні активи, що утримуються для продажу

Національний банк визнає необоротні активи такими, що утримуються для продажу, якщо балансова вартість активу відшкодовуватиметься переважно в результаті операції з продажу, а не поточного використання.

Необоротні активи, які визнаються такими, що утримуються для продажу, обліковуються за нижчою з двох оцінок: або за балансовою вартістю, або за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж.

Інвестиційна нерухомість

До інвестиційної нерухомості належать:

- земля, подальше використання якої ще не визначене;
- будівля, що не зайнята Національним банком та призначена для надання в оренду за одним або кількома договорами про оренду;
- будівля, що перебуває у власності Національного банку або в розпорядженні за договором про оренду та надається в оренду за одним або кількома договорами про оренду;
- нерухоме майно, що будується або поліпшується для майбутнього використання як інвестиційна нерухомість.

Національний банк обліковує інвестиційну нерухомість за собівартістю. Нарахування амортизації інвестиційної нерухомості здійснюється із застосуванням прямолінійного методу протягом строку, зазначеного в примітці 30.

Національний банк визнає нерухоме майно інвестиційною нерухомістю за такими критеріями:

- нерухоме майно, передане в оренду;
- виключення нерухомого майна зі складу майна, що використовується Національним банком, відповідно до розпорядчого акта Національного банку щодо прийняття рішення про передавання в оренду нерухомого майна;
- отримання економічних вигод, пов'язаних із відповідною інвестиційною нерухомістю;
- можливість достовірно визначити вартість нерухомого майна.

Витрати на поточне обслуговування інвестиційної нерухомості визнаються витратами в момент їх виникнення. Витрати на поліпшення об'єктів інвестиційної нерухомості, що призводять до збільшення первісно очікуваних вигід від їх використання, збільшують первісну вартість цих об'єктів.

Припинення визнання інвестиційної нерухомості здійснюється в разі зміни способу її функціонального використання.

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Інші нефінансові активи		
Банківські метали	3 505	2 919
Оборотні матеріальні активи	2 772	1 851
Дорогоцінні метали та каміння	988	1 231
Авансові платежі	303	245
Пам'ятні та інвестиційні монети, сувенірна та інша продукція	137	180
Інвестиційна нерухомість	43	44
Інвестиції в асоційовану компанію	36	37
Необоротні матеріальні активи, що утримуються для продажу	4	4
Інші	14	9
Зменшення корисності за іншими нефінансовими активами	(9)	(5)
Зменшення корисності (знецінення) інвестицій	(2)	(5)
Усього інших нефінансових активів	7 791	6 510

32. Інші нефінансові зобов'язання

Облікова політика

Забезпечення під імовірні зобов'язання

Забезпечення під імовірні зобов'язання Національного банку включають формування забезпечення за юридичними або конструктивними зобов'язаннями (унаслідок минулих подій), зокрема за судовими позовами, урегулювання яких із високим ступенем імовірності (більшою мірою очікується негативний розвиток подій, ніж позитивний) призведе до вибуття ресурсів, що містять економічні вигоди і суму (витрати), за якими їх можна достовірно оцінити. Витрати на формування забезпечення включаються до складу фінансових результатів консолідованого звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід у тому періоді, у якому вони виникли.

Судження

Забезпечення під імовірні зобов'язання за пред'явленими до Національного банку судовими позовами

Управлінський персонал Національного банку аналізує судові позови, за якими він є відповідачем, з метою виявлення наявності високого ступеня імовірності настання можливих збитків, у результаті чого Національний банк повинен здійснювати виплати на користь іншої сторони – позивача. Національний банк визначає ступінь імовірності настання можливих збитків як високий переважно тоді, коли за відповідним позовом прийнято рішення суду апеляційної інстанції не на користь Національного банку.

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Інші нефінансові зобов'язання		
Кредиторська заборгованість	76	79
Доходи майбутніх періодів	1	1
Інші	4	–
Усього інших нефінансових зобов'язань	81	80

Умовні зобов'язання

Судові процедури

До Національного банку під час його діяльності пред'являються певні позови. Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років є судові позови, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків невисокою, але управлінський персонал Національного банку вважає, що розкриття інформації щодо таких судових справ майнового характеру може завдати шкоди Національному банку в суперечці з іншими сторонами щодо предмета позову. За такими справами є умовні

зобов'язання, забезпечення під імовірні зобов'язання не формувалося.

Станом на 31 грудня 2024 та 2023 років позовів, за якими Національний банк оцінює ймовірність настання можливих збитків високою, немає. Протягом 2023 року відбулося розформування забезпечення під імовірні зобов'язання в сумі 94,7 мільйона гривень унаслідок прийняття судового рішення на користь Національного банку, яке є остаточним і не підлягає оскарженню.

Розділ V.II. Інші доходи і витрати (крім фінансових результатів за фінансовими інструментами)

Облікова політика

Визнання доходів та витрат

Інші доходи й витрати визнаються за принципом нарахування залежно від стадії завершення певної операції, що оцінюється як відношення наданих (отриманих) послуг до загального обсягу послуг, передбачених договором.

Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснювалися. Витрати, які неможливо пов'язати з доходом певного періоду, визнаються як витрати того звітного періоду, у якому вони здійснювалися.

Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції

Національний банк здійснює виготовлення банкнот і монет національної валюти України. Витрати на виготовлення банкнот і монет (крім пам'ятних монет, виготовлених із дорогоцінних та недорогоцінних металів, та інвестиційних монет) відображаються за рахунками витрат Національного банку в міру передавання готової продукції Банкнотно-монетним двором до Центрального сховища Національного банку. Витрати на виготовлення банкнот і монет включають амортизацію виробничого устаткування, витрати на оплату праці, інші виробничі витрати.

Вартість виготовлення пам'ятних монет із дорогоцінних і недорогоцінних металів та інвестиційних монет визнається активом у консолідованому звіті про

фінансовий стан Національного банку в статті "Інші активи" і списується на витрати в міру реалізації цих монет.

Витрати на утримання персоналу

Витрати на оплату праці, сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внески до КНПФ, а також підготовку кадрів та підвищення кваліфікації визнаються в тому періоді, у якому вони були понесені Національним банком.

Витрати на оплату щорічних (основних, додаткових та соціальних) відпусток, не використаних працівниками Національного банку за минулі робочі роки і перенесених на наступні роки, та здійснення інших майбутніх виплат працівникам визнаються як зобов'язання за виплатами працівникам.

Національний банк є засновником КНПФ, який є фондом із визначеними внесками. Національний банк сплачує внески до цього фонду на контрактній основі, а після перерахування коштів не несе зобов'язань щодо виплат. Внески до КНПФ визнаються в складі витрат на утримання персоналу в момент виникнення зобов'язання з перерахування коштів. Після виходу на пенсію працівників Національного банку всі виплати здійснюються КНПФ.

Податки, крім сплати частини прибутку до розподілу, які сплачує Національний банк, включені до складу адміністративно-господарських та інших витрат.

33. Інші доходи

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Доходи від продажу інвестиційних і пам'ятних монет, сувенірної та іншої продукції	831	886
Штрафи, пеня, неустойки, що отримані	304	757
Доходи від реєстрації та видачі ліцензій	15	3
Частка участі Національного банку в прибутку асоційованої компанії	2	4
Доходи від реалізації нерухомого майна	–	4
Інші	129	119
Усього інших доходів	1 281	1 773

34. Витрати на утримання персоналу

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Заробітна плата персоналу	3 182	2 685
Витрати, пов'язані із загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням	591	489
Внески до Корпоративного недержавного пенсійного фонду	82	70
Матеріальна допомога та інші соціальні виплати	25	15
Інші	46	25
Усього витрат на утримання персоналу	3 926	3 284

До інших витрат на утримання персоналу віднесено витрати на підготовку кадрів і підвищення кваліфікації, витрати на добровільне медичне страхування працівників тощо.

35. Адміністративно-господарські та інші витрати

	2024	2023
	(у мільйонах гривень)	
Витрати Банкотно-монетного двору, що не включаються до собівартості продукції	680	678
Амортизаційні відрахування	292	266
Експлуатаційні та господарські витрати	283	260
Витрати на утримання необоротних матеріальних та нематеріальних активів	276	192
Витрати на послуги та обслуговування телекомунікацій	66	52
Витрати на службові відрядження	42	57
Внески до Первинної профспілкової організації працівників Національного банку	40	33
Вартість реалізованих послуг комплексу очисних споруд	34	29
Інші	120	175
Усього адміністративно-господарських та інших витрат	1 833	1 742

Сума амортизації за 2024 рік не включає амортизацію в сумі 175 мільйонів гривень (у 2023 році – 171 мільйон гривень), що нарахована на основні засоби, які використовуються для виготовлення банкнотного паперу, банкнот, монет та іншої продукції. Ця частина амортизації включається до витрат, пов'язаних із виготовленням банкнот, монет та іншої продукції.

До інших витрат віднесено витрати на сплату податків, зборів та обов'язкових платежів, виплати членам Ради Національного банку, витрати на аудит, консультаційні та

юридичні послуги, матеріальну допомогу та інші соціальні виплати пенсіонерам тощо.

Сума податків, зборів та обов'язкових платежів разом із внесками на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також податки та збори, утримані з нарахованих доходів фізичних осіб, за якими Національний банк є податковим агентом, у сумі 755 мільйонів гривень за 2024 рік (628 мільйонів гривень – за 2023 рік) (примітка 34), включені до статті "Сплачені податки, збори і платежі" Консолідованого звіту про рух грошових коштів.

Розділ VI. Інші примітки

36. Операції з пов'язаними сторонами

Операції з пов'язаними сторонами. Судження

У своїй діяльності Національний банк здійснює операції з пов'язаними сторонами, переважно з Урядом, банками та організаціями, які перебувають під контролем держави, провідним управлінським персоналом тощо. Відповідно до МСФЗ 9 фінансові інструменти під час початкового їх визнання визнаються за справедливою вартістю. Якщо

немає активного ринку для визначення ринкових процентних ставок, то Національний банк застосовує професійні судження. Підставою для таких суджень є ціноутворення щодо подібних видів операцій із непов'язаними сторонами та аналіз ефективної ставки відсотка, зазначені в примітці 21.

Нижче зазначено залишки за операціями з пов'язаними сторонами станом на 31 грудня 2024 та 2023 років:

Примітка	2024			2023		
	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші пов'язані сторони	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші пов'язані сторони
(у мільйонах гривень)						
Кошти і депозити в іноземній валюті та банківських металах	21	–	–	39	–	–
Цінні папери України (валова балансова вартість)	9 714 787	–	–	727 818	–	–
Кредити банкам та іншим позичальникам (валова балансова вартість)	2 996	–	–	3 007	–	–
Резерв під кредити банкам та іншим позичальникам	(2 993)	–	–	(3 000)	–	–
Внутрішній державний борг	1 248	–	–	1 347	–	–
Інші активи	54	34	–	83	32	–
Кошти банків	112 961	–	–	109 936	–	–
Кошти державних та інших установ (за виключенням коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб)	13 275 677	19	14	139 401	91	11
Кошти Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	13 2 463	–	–	539	–	–
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	29 84 158	–	–	38 643	–	–
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	193 489	–	–	261 374	–	–
Інші зобов'язання	126	1	–	724	1	–

До інших пов'язаних сторін статті “Кошти державних та інших установ” включено залишки на рахунку КНПФ.

Умови зазначених вище операцій були такими:

станом на 31 грудня 2024 року Національний банк не мав зобов'язання з кредитування (станом на 31 грудня 2023 року Національний банк мав зобов'язання з кредитування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у межах відкритої відкличної відновлюваної кредитної лінії на загальну суму 3 000 мільйонів гривень) (примітка 10);

за залишками коштів у національній валюті, що зберігаються державними банками на кореспондентських рахунках у Національному банку (що включено до коштів банків у наведеній вище таблиці), станом на 31 грудня 2024 та 2023 років відсотки не нараховувалися (примітка 12);

на залишки інших коштів банків на вимогу в іноземній валюті (що включено до коштів банків у наведеній вище таблиці) станом на 31 грудня 2024 року встановлена процентна ставка 4,25% (станом на 31 грудня 2023 року – 5,25%) (примітка 12);

за коштами державних та інших установ станом на 31 грудня 2024 та 2023 років відсотки не нараховувалися (примітка 13);

за коштами Фонду гарантування вкладів фізичних осіб станом на 31 грудня 2024 року встановлена процентна ставка 4,35% (станом на 31 грудня 2023 року – 4,60%) (примітка 13).

Умови операцій з внутрішнім державним боргом розкрито в примітці 26, за цінними паперами України – у примітці 9.

У наведеній нижче таблиці зазначено статті доходів і витрат за операціями з пов'язаними сторонами:

	2024			2023		
	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші пов'язані сторони	Уряд та організації під контролем держави	асоційована компанія	інші пов'язані сторони
(у мільйонах гривень)						
Процентні доходи	85 505	–	–	107 530	–	–
Процентні витрати	(29 801)	–	–	(29 788)	–	–
Комісійні доходи	259	–	–	211	–	–
Комісійні витрати	(5)	–	–	(5)	–	–
Інші доходи	441	6	–	617	8	–
Результати від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	800	–	–	824	–	–
Витрати, пов'язані з виготовленням банкнот, монет, сувенірної та іншої продукції	(140)	–	–	(133)	–	–
Витрати на утримання провідного управлінського персоналу та членів Ради Національного банку	–	–	(62)	–	–	(68)
Адміністративно-господарські та інші витрати	(48)	–	(82)	(94)	–	(70)
Прибутки від відновлення корисності за процентними фінансовими активами	5	–	–	4	–	–
Прибутки від відновлення корисності за іншими активами	–	4	–	–	–	–

До інших пов'язаних сторін статті “Адміністративно-господарські та інші витрати” віднесено внески Національного банку до КНПФ.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” послуги для Державного казначейства України надаються Національним банком безоплатно.

У 2024 році витрати на короткострокові виплати (заробітна плата і єдиний внесок на загальнообов'язкове

державне соціальне страхування) провідному управлінському персоналу становили 62,3 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку – 16,5 мільйона гривень (у 2023 році витрати на короткострокові виплати провідному управлінському персоналу становили 68,4 мільйона гривень, у тому числі винагорода членам Ради Національного банку – 21,9 мільйона гривень).

Витрати на короткострокові виплати Голові та членам Ради Національного банку:

	2024 (у мільйонах гривень)	Період, відпрацьований у 2024 році (у місяцях)	2023 (у мільйонах гривень)	Період, відпрацьований у 2023 році (у місяцях)
Данилишин Богдан Михайлович	–	–	2,7	9,8
Барсуков Анатолій Зіновійович	3,3	12	3,3	12
Веремій Ігор Григорович	3,3	12	3,3	12
Горбаль Василь Михайлович	3,3	12	3,3	12
Каленський Микола Миколайович	–	–	1,0	3,6
Козюк Віктор Валерійович	–	–	1,7	6,2
Фурман Василь Миколайович	3,3	12	3,3	12
Щербакова Олена Анатоліївна	3,3	12	3,3	12
Усього винагород	16,5	–	21,9	–
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	1,5	–	1,8	–
Усього витрат на короткострокові виплати	18,0	–	23,7	–

Витрати на короткострокові виплати Голові та членам Правління Національного банку:

	2024 (у мільйонах гривень)	Період, відпрацьований у 2024 році (у місяцях)	2023 (у мільйонах гривень)	Період, відпрацьований у 2023 році (у місяцях)
Пишний Андрій Григорович	7,0	12	7,6	12
Рожкова Катерина Вікторівна	6,0	12	5,9	12
Гелетій Юрій Ігорович	5,7	12	5,7	12
Матузка Ярослав Васильович	5,6	12	5,7	12
Ніколайчук Сергій Анатолійович	6,2	12	5,8	12
Олійник Дмитро Ігорович	6,1	12	6,5	12
Шабан Олексій Володимирович	5,5	12	5,7	12
Усього винагород	42,1	–	42,9	–
Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	2,2	–	1,8	–
Усього витрат на короткострокові виплати	44,3	–	44,7	–

37. Поточні та непоточні активи і зобов'язання

У наведеній нижче таблиці представлено класифікацію активів і зобов'язань за строками їх очікуваного відшкодування або погашення на поточні (до одного року) та непоточні (більше одного року):

	Примітки	2024			2023		
		поточні	непоточні	усього	поточні	непоточні	усього
(у мільйонах гривень)							
Активи							
Кошти і депозити в іноземній валюті та банківських металах	6	487 084	—	487 084	373 440	—	373 440
Цінні папери нерезидентів	7	1 235 168	751	1 235 919	1 072 423	676	1 073 099
Авуари в СПЗ	8.1	46 520	—	46 520	35 570	—	35 570
Монетарне золото		—	87 197	87 197	—	62 387	62 387
Цінні папери України	9	48 449	666 338	714 787	49 074	678 744	727 818
Кредити банкам та іншим позичальникам	10	3 808	1 206	5 014	3 291	2 400	5 691
Внутрішній державний борг		113	1 135	1 248	112	1 235	1 347
Внески в рахунок квоти МВФ	8.2	—	110 296	110 296	—	102 521	102 521
Основні засоби та нематеріальні активи	30	—	3 945	3 945	—	4 044	4 044
Інші активи	11, 31	4 314	3 598	7 912	3 661	3 009	6 670
Усього активів		1 825 456	874 466	2 699 922	1 537 571	855 016	2 392 587
Зобов'язання							
Банкноти та монети в обігу		822 635	—	822 635	764 598	—	764 598
Кошти банків	12	233 091	—	233 091	216 261	—	216 261
Кошти державних та інших установ	13	278 205	—	278 205	140 102	—	140 102
Зобов'язання з перерахування прибутку до розподілу до Державного бюджету України	29	84 158	—	84 158	38 643	—	38 643
Депозитні сертифікати, що емітовані Національним банком України	14	548 911	—	548 911	621 667	—	621 667
Зобов'язання перед МВФ, крім зобов'язань зі сплати внеску за квотою	8.3	36 387	16 596	52 983	41 337	44 690	86 027
Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою	8.3	110 283	—	110 283	102 509	—	102 509
Інші зобов'язання	15, 32	1 914	78	1 992	1 827	782	2 609
Усього зобов'язань		2 115 584	16 674	2 132 258	1 926 944	45 472	1 972 416

Внески в рахунок квоти МВФ класифікуються як непоточні активи з огляду на те, що відповідно до статті XXVI Статей угоди МВФ країна-член має право в будь-який момент вийти з МВФ, але немає наявних очікувань, що Україна скористається цим правом.

Боргові зобов'язання на користь МВФ зі сплати внеску за квотою класифікуються до поточних, оскільки відповідно до Статей угоди МВФ у МВФ є право вимагати, а в України – зобов'язання сплатити кошти та погасити відповідні цінні папери. До цієї статті також включено кошти за рахунком МВФ № 1, що належать до коштів на вимогу і класифікуються як поточні.

38. Події після звітної дати

У 2025 році Національний банк двічі підвищував облікову ставку (із 13,5% до 14,5% у січні та до 15,5% у березні) та скоригував параметри операційного дизайну процентної політики. Ці рішення спрямовуються на підтримання привабливості заощаджень у гривні, збереження стійкості валютного ринку та контрольованості інфляційних очікувань, що дасть змогу повернути інфляцію на траєкторію стійкого сповільнення до цілі 5% на горизонті політики.

Упродовж періоду з 01 січня 2025 року до дати підписання цієї консолідованої фінансової звітності Україна отримала на рахунки в Національному банку:

фінансову допомогу в еквіваленті 7 933 мільйонів доларів США від Євросоюзу;

грант у сумі 2 353 мільйони доларів США від TRUST FUNDS через рахунки Міжнародного банку реконструкції та розвитку;

кредит у сумі 753 мільйони англійських фунтів стерлінгів у межах угоди між Україною та Великобританією.

Також у березні 2025 року на рахунок авуарів у СПЗ на користь Уряду надійшли кошти:

від Канади в сумі 1 304 мільйони СПЗ, або 72 044 мільйони гривень за офіційним курсом гривні до СПЗ на дату зарахування коштів;

від МВФ у межах Механізму розширеного фінансування (Extended Fund Facility, EFF) у сумі 300 мільйонів СПЗ, або 16 534 мільйони гривень за офіційним курсом до СПЗ на дату зарахування коштів.

Упродовж періоду з 01 січня 2025 року до дати підписання цієї консолідованої фінансової звітності відбулося погашення:

ОВДП відповідно до графіка платежів на загальну суму 4 608 мільйонів гривень (сума номіналу – 984 мільйони гривень, купона – 3 624 мільйони гривень);

зобов'язань Національного банку перед МВФ відповідно до графіка платежів на суму 294 мільйони СПЗ (16 161 мільйон гривень за офіційним курсом на дату здійснення платежу, або 15 376 мільйонів гривень за річним курсом МВФ).

Агенція "S&P Global Ratings" підтвердила 07 березня 2025 року довгостроковий кредитний рейтинг України в іноземній валюті на рівні "SD".

39. Уведення нових та змінених стандартів і тлумачень фінансової звітності

Змінені МСФЗ та тлумачення, що набрали чинності та прийняті до застосування 01 січня 2024 року

Поправки до МСБО 1 "Подання фінансової звітності" – "Класифікація зобов'язань як поточних або непоточних" покликані уточнити підхід до класифікації зобов'язань за МСБО 1 на підставі договірних умов, чинних на звітну дату (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 1 "Подання фінансової звітності" – "Непоточні зобов'язання з ковенантами" покликані додатково уточнити підхід до класифікації зобов'язань як поточних або непоточних (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСБО 7 "Звіт про рух грошових коштів" та МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття інформації" – "Механізми фінансування постачальників" посилюють вимоги до розкриття інформації та показники в межах діючих вимог до розкриття інформації, що вимагають від суб'єктів господарювання надавати якісну та кількісну інформацію про механізми фінансування постачальників (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2024 року).

Поправки до МСФЗ 16 "Оренда" – "Орендне зобов'язання в операції з продажу та зворотної оренди" покликані уточнити вимоги, які застосовує продавець-орендар для оцінки орендного зобов'язання, що виникає в операції зворотної оренди (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2024 року).

Зазначені змінені МСФЗ та тлумачення не мали впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку.

Нові та переглянуті стандарти, що опубліковані, але ще не набрали чинності

Поправки до МСФЗ 10 "Консолідована фінансова звітність" і МСБО 28 "Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства" – "Продаж або розподіл активів між інвестором та його асоційованим чи спільним підприємством" (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після дати, яка має бути визначена. Дозволяється дострокове їх застосування).

Поправки до МСБО 21 "Вплив змін валютних курсів" – "Відсутність конвертованості" вимагають надавати більше корисної інформації у своїх фінансових звітах, якщо валюту неможливо обміняти на іншу (набирають

чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2025 року).

Поправки до МСФЗ 9 "Фінансові інструменти" та МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття інформації" пояснюють підходи до класифікації фінансових активів з умовними характеристиками, пов'язаними з ESG, порядок припинення визнання фінансових зобов'язань на дату розрахунку, запроваджують вибір облікової політики для припинення визнання фінансових зобов'язань, погашених за допомогою системи електронних платежів до дати розрахунку, а також запроваджують додаткові вимоги до розкриття інформації для фінансових інструментів з умовними характеристиками (наприклад, пов'язаними з ESG) та інструментів капіталу, класифікованих за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2026 року, з можливістю дострокового застосування лише для умовних характеристик).

Щорічні вдосконалення МСФЗ (набирають чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2026 року):

поправки до МСФЗ 1 "Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності" – "Облік хеджування компанією, яка вперше застосовує МСФЗ";

поправки до МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття інформації" – "Прибуток або збиток від припинення визнання";

поправки до МСФЗ 9 "Фінансові інструменти" – "Припинення визнання зобов'язань з оренди", "Ціна операції";

поправки до МСФЗ 10 "Консолідована фінансова звітність" – «Визначення "фактичного агента"»;

поправки до МСБО 7 "Звіт про рух грошових коштів" – "Метод обліку за собівартістю".

Новий стандарт МСФЗ 19 "Дочірні підприємства, що не є публічно підзвітними: розкриття інформації" (набирає чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2027 року).

Національний банк не застосував зазначені нові та переглянуті стандарти достроково. Управлінський

персонал Національного банку очікує, що застосування цих стандартів та поправок не матиме суттєвого впливу на показники діяльності та фінансовий стан Національного банку.

Новий стандарт МСФЗ 18 "Представлення та розкриття у фінансових звітах", що заміняє МСБО 1 "Подання фінансової звітності" (набирає чинності для річних періодів, що починаються з або після 01 січня 2027 року).

МСФЗ 18 встановлює вимоги до подання та розкриття інформації у фінансовій звітності загального призначення (фінансовій звітності) з метою забезпечення надання доречної інформації, яка достовірно відображає активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати суб'єкта господарювання. Упровадження МСФЗ 18 змінить спосіб подання фінансових результатів у консолідованому звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід і в примітках до фінансової звітності.

МСФЗ 18 стандартизує формати подання фінансових результатів, усуваючи розбіжності, які раніше ускладнювали порівняльний аналіз фінансових результатів між різними компаніями, та вводить термін "операційний прибуток" як важливий показник для оцінки операційних результатів. Стандарт вимагає чітко розподілити доходи та витрати за такими категоріями, як операційна, інвестиційна та фінансова, з урахуванням наявності особливих видів основної діяльності. Новий стандарт визначає та вимагає від суб'єктів господарювання розкривати показники ефективності, визначені управлінським персоналом (управлінські показники ефективності), за якими має бути розкрита інформація про їх узгодження / звірку з найбільш прямо порівнюваними проміжними підсумками фінансових результатів, подання яких вимагається МСФЗ 18.

Стандарт також удосконалює вимоги стосовно агрегування та дезагрегування інформації в основних фінансових звітах та/або примітках.

МСФЗ 18 спрямований на підвищення якості звітності суб'єктів господарювання, рівня довіри з боку інвесторів та інших користувачів, узгодженості інформації для здійснення аналізу та порівняння.

На сьогодні Національний банк розпочав вивчення та підготовку до звітування за новим стандартом з метою визначення впливу застосування МСФЗ 18 на основні фінансові звіти та примітки до фінансової звітності.

04 квітня 2025 року
Київ, Україна